

Artikulacija, obrt za istraživanje javnog mnijenja
vl. Željka Tonković
MB: 98024612

Autorski tim u sastavu:

doc. dr. sc. Željka Tonković
Odjel za sociologiju
Sveučilište u Zadru
zeljka.tonkovic@unizd.hr

doc. dr. sc. Krešimir Krolo
Odjel za sociologiju
Sveučilište u Zadru
kkrolo@unizd.hr

**Kulturne potrebe, stavovi i očekivanja mladih o budućem Centru za mlade
u Zadru: Izvještaj o rezultatima anketnog istraživanja**

Zadar, listopad 2019.

SADRŽAJ:

UVOD.....	4
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	6
Prikupljanje podataka i struktura poduzoraka	6
Mjerni instrumenti i skale	9
KULTURNI I EKONOMSKI KAPITAL MLADIH I NJIHOVIH RODITELJA	15
Učenici.....	15
Studenti.....	18
Šira populacija mladih	20
DRUŠTVENI KAPITAL.....	24
Učenici.....	24
Studenti.....	26
Šira populacija mladih	30
NEKE ODREDNICE VRIJEDNOSNIH ORIJENTACIJA MLADIH U ZADRU	33
Učenici.....	33
Studenti.....	34
Šira populacija mladih	35
POSJEĆIVANJE KULTURNIH, ZABAVNIH I SPORTSKIH SADRŽAJA.....	37
Učenici.....	37
Studenti.....	43
Šira populacija mladih	50
POSJEĆIVANJE UGOSTITELJSKO-ZABAVNIH OBJEKATA U GRADU	58
Učenici.....	58
Studenti.....	59
Šira populacija mladih	61
GLAZBENE PREFERENCIJE MLADIH U ZADRU.....	64
Učenici.....	64
Studenti.....	67
Šira populacija mladih	70
PREFERENCIJE SADRŽAJA U CENTRU ZA MLADE	74
Učenici.....	74
Studenti.....	81
Šira populacija mladih	93

PROGRAMSKA KONCEPCIJA I DJELOVANJE CENTRA ZA MLADE	106
Učenici.....	106
Studenti.....	109
UPRAVLJANJE CENTROM.....	114
Učenici.....	114
Studenti.....	116
Šira populacija mladih	118
Unutarnja distinkcija korisnika i publike - indeksi upravljačkih preferencija, kulturni kapital i vrijednosne orijentacije mladih	120
ZADOVOLJSTVO RAZLIČITIM ASPEKTIMA PONUDE I ŽELJA ZA ODLASKOM IZ GRADA	137
Učenici.....	137
Studenti.....	145
Šira populacija mladih	150
PREGLED NAJVAŽNIJIH REZULTATA ISTRAŽIVANJA.....	155
POPIS LITERATURE	160

UVOD

Anketno istraživanje kulturnih potreba mladih koje je predmet ovog izvještaja provedeno je u sklopu projekta „ZadruArt - platforma za suradnju i razvoj nezavisne kulture grada Zadra“, koji je odobren u sklopu poziva „Kultura u centru“ te financiran sredstvima iz Europskog socijalnog fonda. Cilj istraživanja bio je ispitati kulturne potrebe različitih skupina mladih u gradu Zadru, kao i njihove stavove, mišljenja i potrebe vezane za budući Centar za mlade u Zadru. U istraživanju je sudjelovalo preko 2000 ispitanika – učenika i učenica srednjih škola na području grada Zadra, studenata i studentica Sveučilišta u Zadru te mladih Zadrana i Zadranci koji su ispunili *online* upitnik.

Sadržajne i upravljačke karakteristike budućeg Centra za mlade u Zadru ozbiljno su društveno-političko pitanje kojem treba pristupiti tako da se sagledaju i razmotre mišljenja te kulturno-društvene karakteristike kako potencijalnih korisnika prostora, tako i potencijalne publike. Izazov za sredinu poput grada Zadra tim je veći jer se civilni sektor, kao i sektor nezavisne i autonomne kulture dugi niz godina bori s pritiscima i nezainteresiranosti institucionalne i dominantne kulture, što je rezultiralo i krajnje pesimističnim podacima o stanju civilne scene u Zadru (Bežovan, Zrinščak i Vugec, 2005: 36; Tonković i Pepić, 2013).

Jaz između službene politike i potreba udruga civilnog društva s naglaskom na društveno-kulturne aktivnosti mladih rezultirao je i visokim nepovjerenjem nezavisne kulturne scene prema akterima lokalne i županijske vlasti, produbljujući na taj način strukturni problem zajednice koji je vidljiv i prema primjetno smanjenim aktivnostima generiranih sa strane samih aktera ili pojedinaca u zajednici. Pridodamo li ovom problemu i problem rastućeg pritiska turističke industrije na javne i kulturne sadržaje grada, jasno je kako se pred lokalnom zajednicom nalazi izazov koji se ne može riješiti samo dugoočekivanom obnovom dijela vojarne Stjepan Radić za potrebe Centra za mlade.¹ Naprotiv, za njegovo rješavanje potrebna je izgradnja povjerenja između javnih i civilnih dionika, a to se može očekivati jedino ukoliko sadržajne i upravljačke politike budu rezultat zajedničkog promišljanja i djelovanja. S obzirom na dobro dokumentirane izazove koje sa sobom nose društveno-kulturni centri (Vidović, 2018), odabir najoptimalnijeg načina upravljanja prvenstveno traži detaljno konzultiranje ne samo s postojećom literaturom na ovu temu, već i iscrpnu analizu mišljenja i stavova relevantnih aktera i dionika. Pozivajući se na primjere dobrih praksi, valja svakako naglasiti kako su najveću učinkovitost za lokalnu zajednicu u smislu razvoja kreativnih kapaciteta ostvarili oni centri i institucije koji su izbjegavali političku instrumentalizaciju upravljačke politike i komercijalizaciju sadržaja te koji su imali širok raspon djelovanja i aktivnosti u obliku horizontalne komunikacije među dionicima i umrežavanje uz sintezu aktivnosti različitih udruga i organizacija.

Uzimajući u obzir sve navedeno, ovo istraživanje je krenulo s pretpostavkom kako je potrebno detaljno mapirati kulturne potrebe i kulturne aspiracije mladih u Zadru kao relevantan pokazatelj ne samo stanja populacije, već i kao pokazatelj potencijalnih razlika koje se mogu pokazati ključnima u razmatranju sadržajnih i upravljačkih politika i modela budućeg Centra za mlade. Detaljnom analizom kulturnog, društvenog i ekonomskog kapitala mladih, te analizom stavova i mišljenja oko sadržajnih preferencija i upravljačkog modela Centra za mlade dobit će se vrijedne informacije nužne za realizaciju društveno odgovornog modela djelovanja.

¹ Opširnije o prenamjeni bivših vojarni na području grada Zadra u: Rogoznica (2014).

Istraživanje je financirano i provedeno u sklopu projekta „ZadruArt - platforma za suradnju i razvoj nezavisne kulture grada Zadra“ te u suradnji s Upravnim odjelom za kulturu i šport te Upravnim odjelom za EU fondove grada Zadra. Autori se također zahvaljuju svim srednjim školama i Odjelima Sveučilišta u Zadru koji su omogućili provedbu anketnog upitnika za vrijeme nastave, kao i svim ispitanicima koji su odvojili vrijeme za ispunjavanje upitnika.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Prikupljanje podataka i struktura poduzoraka

Anketno istraživanje kulturnih potreba mladih te stavova i očekivanja od budućeg Centra za mlade provedeno je u razdoblju od početka travnja do početka srpnja 2019. godine. Polazeći od prethodnih istraživanja kulturnih potreba mladih (Tonković, Marčelić, Krolo, 2014; Krolo, Marčelić, Tonković, 2016), kao i od razmatranja potencijalnih korisnika budućeg Centra, istraživanje je provedeno na tri poduzorka (tablica 1).

Prikupljanje podataka provedeno je pomoću *online* upitnika koji je bio postavljen na platformu QuestionPro. Učenici² srednjih škola i studenti zadarskog Sveučilišta upitnik su ispunjavali u dogovorenim terminima za vrijeme nastave, pri čemu se zbog reprezentativnosti ovih dvaju poduzoraka planirala zastupljenost ispitanika prema spolu i tipu škole (učenici) odnosno prema spolu i razini studija (studenti). S obzirom da zbog ograničenja istraživanja nije bilo moguće postići reprezentativnost uzorka šire populacije mladih u dobi od 18 do 35 godina, do te se populacije došlo oglašavanjem i distribuiranjem upitnika preko društvene mreže *Facebook*.

Tablica 1. Opis poduzoraka

Poduzorak	Veličina	Reprezentativnost
učenici srednjih škola	804	reprezentativan prema spolu i tipu škole (trogodišnja, četverogodišnja, gimnazija)
studenti Sveučilišta u Zadru	523	reprezentativan prema spolu i razini studija (preddiplomska, diplomatska)
šira populacija mladih od 18 do 35 godina	695	nije reprezentativan (prigodni uzorak)
Ukupno	2022	

Struktura poduzorka: učenici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 804 učenika i učenica zadarskih srednjih škola. Ukupno je bilo obuhvaćeno 13 srednjih škola na području grada Zadra.³

U tablici 2 prikazana je sociodemografska struktura uzorka. Kvotni uzorak je planiran i proveden u skladu sa strukturom srednjoškolske populacije u gradu Zadru s obzirom na spol i vrstu školskog programa (trogodišnji strukovni, četverogodišnji strukovni i gimnazijski

² Gramatički rod u ovom izvještaju jednako se odnosi na osobe muškog i ženskog spola te ne znači preferenciju jednog spola nad drugim.

³ U istraživanju su sudjelovale sljedeće srednje škole: Ekonomsko-birotehnička škola i trgovačka škola, Gimnazija Jurja Barakovića, Gimnazija Vladimira Nazora, Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola, Klasična gimnazija Ivana Pavla II. s pravom javnosti, Medicinska škola Ante Kuzmanića Zadar, Obrtnička škola Gojka Matuline, Poljoprivredna, prehrambena i veterinarska škola Stanka Ožanića, Pomorska škola Zadar, Prirodoslovno-grafička škola, Strukovna škola Vice Vlatkovića, Škola primijenjene umjetnosti i dizajna i Tehnička škola Zadar.

programi).⁴ U skladu s tim, u uzorku je sudjelovalo nešto više učenica u odnosu na učenike (51,1%). Raspon dobi u uzorku kreće se od 14 do 19 ($M = 16,6$; $SD = 1,17$). Sukladno njihovoj zastupljenosti u strukturi populacije srednjih škola u Zadru, u istraživanju je sudjelovalo najviše učenika četverogodišnjih strukovnih škola (54%), zatim učenika gimnazija (30,8%), dok su najmanje bili zastupljeni učenici trogodišnjih strukovnih programa (15,0%). Nešto manje od trećine uzorka (32,3%) je odraslo u Zadru i u drugoj jedinici lokalne samouprave u Zadarskoj županiji, od čega u Zadru 18,7%.

Tablica 2. Struktura uzorka: učenici srednjih škola

		N	%
Spol	Muški	393	48,8
	Ženski	411	51,1
Razred	Prvi	200	24,8
	Drugi	211	26,2
	Treći	204	25,3
	Četvrti	189	23,5
Tip škole	Trogodišnji	121	15,0
	Četverogodišnji	435	54,0
	Gimnazije	248	30,8
Življenje	U Zadru	441	54,8
	U drugom gradu/općini na obali	187	23,2
	U drugom gradu/općini u unutrašnjosti	113	14,0
	Na otoku	63	7,8

Struktura poduzorka: studenti

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 523 studenata Sveučilišta u Zadru (oko 10% od ukupnog broja studenata upisanih u akademsku godinu 2018/2019). Za potrebe istraživanja planiran kvotni uzorak prema spolu i razini studija. U tablici 3 prikazana je sociodemografska struktura studentskog uzorka. U skladu sa strukturom populacije studenata Sveučilišta u Zadru⁵ u uzorku su zastupljenije studentice u odnosu na studente (77,1%). Raspon dobi kreće se od 18 do 39 ($M = 21,46$; $SD = 2,39$), pri čemu 54,1% ispitanika ima između 18 i 21 godinu, a 45,9% više od 21 godinu. Udio studenata jednopredmetnih i dvopredmetnih studija približno je jednak. Ukupno je 73,6% studenata preddiplomskog studija, a 26,4% diplomskog studija (uključujući i studente četvrte i pete godine integriranih studijskih programa). Nešto manje od trećine uzorka (32,3%) je odraslo u Zadru i u drugoj jedinici lokalne samouprave u Zadarskoj županiji, od čega u Zadru 18,7%.

⁴ Podaci o broju učenika po pojedinim tipovima srednjih škola kao i podaci o spolnoj strukturi učenika srednjih škola prikupljeni su pomoću mrežnih stranica Ministarstva znanosti i obrazovanja.

⁵ Podaci o strukturi studenata po Odjelima i godinama studija dobiveni su od Ureda za preddiplomske i diplomske studije.

Tablica 3. Struktura uzorka: studenti Sveučilišta u Zadru

		N	%
Spol	Muški	120	22,9
	Ženski	403	77,1
Vrsta studija	Jednopedmetni	264	50,5
	Dvopedmetni	259	49,5
Odrastanje	U Zadru	98	18,7
	U drugom gradu/općini u Zadarskoj županiji	71	13,6
	Izvan Zadarske županije	354	67,7
Veličina naselja u kojem su odrasli	Do 2000 stanovnika	129	24,7
	Od 2000 do 10.000 stanovnika	119	22,8
	Od 10.001 do 100.000 stanovnika	119	22,8
	Više od 100.000 stanovnika	58	11,1

Struktura poduzorka: šira populacija mladih

Online upitnik ispunilo je ukupno 695 ispitanika, od čega većinu (67,6%) čine osobe ženskog spola. Dobni raspon od 18 do 35 godina bio je unaprijed definiran. Radi daljnjih analiza varijabla dob je rekodirana te su kreirane tri dobne skupine: od 18 do 23, od 24 do 29 te od 30 do 35 godina. Prosječna dob ispitanika je približno 27 godina ($M = 26,74$), a u uzorku su najzastupljeniji ispitanici koji imaju između 24 i 29 godina (39,7%), dok je najmanje zastupljena najmlađa skupina, do 23 godine (28,3%). Dobna struktura s obzirom na spol ispitanika vrlo je ujednačena te nisu zabilježena značajnija odstupanja (tablica 6).

Tablica 4. Dob ispitanika (šira populacija mladih)

	N	Min	Max	M	SD
Dob ispitanika	695	18	35	26,74	4,99

Tablica 5. Distribucija dobnih skupina (šira populacija mladih)

	N	%
Od 18 do 23	197	28,3
Od 24 do 29	276	39,7
Od 30 do 35	222	31,9
Ukupno	695	100

Tablica 6. Dobna struktura uzorka s obzirom na spol (šira populacija mladih)

	Muški		Ženski	
	N	%	N	%
Od 18 do 23	66	29,3	131	27,9
Od 24 do 29	89	39,6	187	39,8
Od 30 do 35	70	31,1	152	32,3

Ukupno	225	100	470	100
--------	-----	-----	-----	-----

Kako bi se ustanovila prostorna distribucija, ispitanici su trebali odgovoriti na pitanje o trenutnom mjestu stanovanja, pri čemu su bile ponuđene sljedeće opcije: „u Zadru“, „u drugom gradu ili općini na obali“, „u drugom gradu ili općini u unutrašnjosti“, „na otoku“ i „izvan Zadarske županije“. Najveći dio ispitanika stanuje u Zadru (78,6%), u ostalim gradovima i općinama unutar Zadarske županije stanuje 14,8%, a izvan županije 6,8%.

Tablica 7. Mjesto stanovanja (šira populacija mladih)

	N	%
U Zadru	546	78,6
U drugom gradu/općini na obali	54	7,8
U drugom gradu/općini u unutrašnjosti	24	3,5
Na otoku	24	3,5
Izvan Zadarske županije	47	6,8
Ukupno	695	100

Distribucija radnog statusa ispitanika prikazana je u tablici 8. Ispitanici su većinom zaposleni u punom radnom vremenu (51,1%), dok ih nešto više od petine radi na povremenim, sezonskim ili honorarnim poslovima (22,3%). Samozaposlenih u vlastitom poduzeću ili obrtu je 7,9%, 6,2% je nezaposlenih, a vrlo je malo onih koji su zaposleni na pola radnog vremena (4,6%). Kao što je vidljivo iz tablice, 7,8% ispitanika odabralo je odgovor „ostalo“ pri čemu su na otvorenom pitanju mogli pobliže objasniti trenutni radni status. Među ponuđenim odgovorima nisu bili „školujem se/studiram“, odnosno „učenik/ca“ i „student/ica“ budući da su učenici srednjih škola na području grada Zadra i studenti Sveučilišta u Zadru bili obuhvaćeni posebnim upitnicima.

Tablica 8. Radni status ispitanika (šira populacija mladih)

	N	%
zaposlen/a, puno radno vrijeme	355	51,1
zaposlen/a, pola radnog vremena	32	4,6
zaposlen/a povremeno, sezonski, honorarno	155	22,3
samozaposlen/a	55	7,9
nezaposlen/a	43	6,2
ostalo	55	7,9
Ukupno	695	100

Mjerni instrumenti i skale

Za potrebe ovog istraživanja kreiran je anketni upitnik koji je sadržavao pitanja koja su posebno osmišljena u svrhu ispitivanja stavova i preferencija vezanih uz budući Centar za mlade (sadržaji, upravljanje, programska koncepcija i djelovanje). Pored toga, za potrebe istraživanja preuzeti su ili djelomično prilagođeni instrumenti i skale koje su korištene u prethodnim istraživanjima kulturnih potreba mladih u Zadru i Zadarskoj županiji (Tonković, Marčelić, Krolo, 2014; Krolo, Marčelić, Tonković, 2016) te u gradovima na jadranskoj obali

(Krolo, Tonković, Marčević, 2020). Upitnik je također sadržavao standardizirana pitanja koja se koriste u mjerenju različitih aspekata društvenog i kulturnog kapitala kao i sociodemografske varijable.

Kulturni kapital: institucionalizirani, objektivirani i utjelovljeni

Polazeći od koncepta kulturnog kapitala kako ga je definirao francuski sociolog Pierre Bourdieu (1983), a prema kojem je potrebno razlikovati njegova tri oblika: institucionalizirani, objektivirani i utjelovljeni, u istraživanju je korišteno nekoliko različitih indikatora kulturnog kapitala ispitanika. Institucionalizirani kulturni kapital podrazumijeva posjedovanje školskih kvalifikacija odnosno titule te se u empirijskim istraživanjima najčešće operacionalizira kao obrazovno postignuće. Kao indikator ovog oblika kulturnog kapitala, u istraživanju je korišteno pitanje o najvišem završenom stupnju obrazovanja roditelja ispitanika (sve tri skupine) te o završenom stupnju obrazovanja ispitanika (šira populacija mladih). Objektivirani kulturni kapital u ovom je istraživanju operacionaliziran kao posjedovanje tiskanih knjiga u kućanstvu. Treći oblik kulturnog kapitala, utjelovljeni, u istraživanju je operacionaliziran preko većeg broja indikatora, uključujući posjećivanje različitih kulturnih i zabavnih sadržaja, posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata te glazbene preferencije.

Ekonomski kapital

Odnos ekonomskog i kulturnog kapitala, odnosno položaja koji pojedinac zauzima u klasnoj strukturi i kulturne potrošnje ili ukusa, još je od 1970-ih predmet brojnih socioloških istraživanja i teorijskih rasprava (Gans, 1974; Bourdieu, 1979; DiMaggio, 1987). S obzirom da fokus ovog istraživanja nije bio na ekonomskom kapitalu nego na kulturnim potrebama mladih i očekivanjima od budućeg Centra za mlade, ekonomski kapital je operacionaliziran samo jednom varijablom, osobnim prihodima ispitanika (šira populacija mladih⁶), odnosno prihodima roditelja (učenici i studenti).

Društveni kapital

Društveni kapital je jedna od najčešće korištenih mjera u društvenim znanostima preko koje se nastoje ispitati razvojni potencijali društva ili zajednice. Mjerenja društvenog kapitala uglavnom se izvode putem tri temeljna instrumenta: pitanja o uopćenom povjerenju, pitanja o povjerenju u neke temeljne društvene institucije (crkva, vojska, mediji, pravosuđe) te pitanja o članstvu u nevladinim i dobrovoljnim organizacijama i udrugama. U ovom istraživanju korišteni su indikatori generaliziranog povjerenja (sva tri poduzorka), povjerenja u institucije (učenici trećih i četvrtih razreda, studenti) i članstva u nevladinim i dobrovoljnim organizacijama i udrugama (šira populacija mladih). Zbog specifičnosti studentske populacije koja je u velikoj mjeri orijentirana na studentske klubove i druge studentske sadržaje, studentima nije bilo ponuđeno pitanje o članstvu u udrugama i organizacijama nego o sudjelovanju u radu studentskih tijela, klubova, organizacija i drugih vrsta studentskih aktivnosti. Kako bi se ispitalo koliko su studenti aktivni u različitim društvenim i kulturnim aktivnostima na Sveučilištu, ispitanici su trebali odgovoriti jesu li u posljednjih 12 mjeseci aktivno sudjelovali u sedam različitih aktivnosti.

⁶ Kako bi se izbjeglo moguće odustajanje određenog dijela ispitanika koji su upitnik ispunjavali *online*, na ovom pitanju je bio ponuđen i odgovor „ne želim odgovoriti na ovo pitanje“.

Vrijednosti

Kao indikatori vrijednosnih orijentacija u istraživanju su korištene sljedeće varijable: politička orijentacija (učenici trećih i četvrtih razreda, studenti, šira populacija mladih) i religioznost (sva tri poduzorka).

Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja

U istraživanjima kulturne potrošnje učestalost posjećivanja različitih sadržaja je jedan od najčešće korištenih indikatora. Razlike u učestalosti posjećivanja pojedinih vrsta sadržaja pritom mogu upućivati na razlike u njihovoj dostupnosti na lokalnoj razini, ali i na razlike u kulturnom kapitalu različitih tipova posjetitelja. Kako bi se ispitalo koliko često mladi od 18 do 35 godina posjećuju različite sadržaje u gradu, ispitanici su trebali procijeniti koliko su često u posljednjih godinu dana posjetili različite sadržaje, i to na ljestvici sa šest stupnjeva učestalosti: 1) nijednom; 2) jednom godišnje; 3) dva do tri puta godišnje; 4) otprilike jednom mjesečno; 5) otprilike jednom tjedno; 6) nekoliko puta tjedno. Izbor sadržaja bio je dijelom prilagođen za pojedine poduzorke, pa je upitnik za studente uključivao posjećivanje studentskog kluba Božo Lerotić i sadržaje u organizaciji studentskih udruga i klubova, dok upitnik za srednjoškolce nije uključivao Znanstvenu knjižnicu Zadar.

Posjećivanje kulturnih festivala

Festivalski događaji i manifestacije specifičan su oblik društveno-kulturnog života, a njihova raznolikost u zajednici istovremeno može ukazivati na strukturu i raznolikost ponude, ali i na aspiracijski potencijal mladih te ga se u konačnici može uzeti i kao dimenziju utjelovljenog oblika kulturnog kapitala, odnosno kao jedan od relevantnih razlikovnih dimenzija ispitanika kada su u pitanju sadržaji i modeli upravljanja budućim Centrom za mlade. U ovom izvještaju obrađeni su podaci o posjećivanju kulturnih festivala koji se održavaju u Zadru, i to za srednjoškolski i studentski poduzorak, budući da upitnik za širu populaciju mladih nije uključivao posjećivanje festivala. Ispitanici su za svaki kulturni festival trebali procijeniti učestalost posjećivanja i to na skali raspona od „nijednom, nisam uopće bio/bila na festivalu“ do „popratio/la sam cijeli program festivala“. Za potrebe analiza vrijednosti su dihotomizirane, kako bi se razlikovali ispitanici koji određeni festival uopće nisu posjetili od onih koji su posjetili barem jedan sadržaj ili program u sklopu festivala.

Posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata

Kao svojevrsnu inovaciju u mjerenju kulturnih preferencija mladih u Zadru, pogotovo s obzirom na prostornu potkapacitiranost zajednice u smislu nekomercijalnih lokacija, a u svjetlu izgradnje i adaptacije budućeg Centra za mlade, za potrebe ovog istraživanja odlučili smo mapirati posjećenost ugostiteljsko-zabavnih objekata, odnosno kafića i klubova u gradu. Naime, navedeni tip prostora nema samo socijalnu funkciju (druženje, interakcija) već je ujedno i prostor različitih kulturnih aktivnosti (DJ programi, nastupi uživo, izložbe umjetničkih radova, prijenosi sportskih utakmica, tematske večeri, kvizovi) te su stoga potencijalno relevantan pokazatelj kulturnih preferencija i distinkcija među mladima u Zadru. Ispitanicima je bilo ponuđeno 28 različitih objekata te su za svaki trebali navesti koliko su ga u prosjeku posjećivali u posljednjih 12 mjeseci. Ponuđena je bila skala sa 6 odgovora, od 1 („nikada“) do 6 („nekoliko puta tjedno ili svaki dan“).

Glazbene preferencije

Popularnost glazbenih žanrova kod mladih jedan je od potencijalno korisnih pokazatelja stanja kulturnog kapitala i kulturnih aspiracija u društvu. Raznolikost i količina ponude u suvremenom globalnom i lokalnom glazbenom stvaralaštvu višestruko nadmašuje okvire koji su postojali prije trideset i više godina. Zahvaljujući novim tehnologijama, ali i činjenici da je ekspresivnost ukusa maksimalno individualizirana, glazbene preferencije se mogu uzeti kao relativno „čist“ pokazatelj strukture ukusa. Za potrebe ovog istraživanja kreirana je skala s ukupno 22 glazbena žanra kojima su obuhvaćeni domaći, regionalni i globalni glazbeni žanrovi različitog stilskog predznaka te su ispitanici za svaki žanr trebali odabrati jedan odgovor na skali od 1 („uopće mi se ne sviđa“) do 5 („jako mi se sviđa“). Ispitanici su također mogli odabrati odgovori 0 („ne poznajem ovaj žanr“), a svaki je glazbeni žanr bio ilustriran s po nekoliko karakterističnih glazbenika odnosno bendova.

Preferencije sadržaja u Centru za mlade

Kako bi se ispitale potrebe i očekivanja od budućeg Centra za mlade, odnosno koji profil sadržaja bi potencijalni korisnici željeli vidjeti u tom prostoru, ispitanici su trebali procijeniti u kojoj mjeri bi voljeli posjećivati različite sadržaje i aktivnosti u Centru za mlade. Bila su ponuđena 32 sadržaja na skali od 1 („uopće ne“) do 5 („izrazito“). Radi dobivanja detaljnijeg uvida u potrebe i očekivanja od budućeg Centra za mlade, upitnik je uključivao i jedno otvoreno pitanje u kojem su ispitanici mogli navesti dodatne sadržaje i aktivnosti za koje smatraju da bi trebali biti zastupljeni u Centru za mlade.

Spremnost na osobni angažman oko Centra za mlade

Kako bi se ispitalo jesu li mladi zainteresirani i za neki oblik osobnog uključivanja u rad budućeg Centra za mlade (npr. kroz volontiranje u Centru, osmišljavanje i provedbu projekata i različitih aktivnosti), studentima i široj populaciji mladih bilo je ponuđeno pitanje o spremnosti na osobni angažman, pri čemu su mogli odabrati među ponuđenim odgovorima na skali od 1 („uopće se ne slažem“) do 5 („u potpunosti se slažem“).

Programska koncepcija i djelovanje Centra za mlade

Kako bi se ispitalo kako učenici vide djelovanje budućeg Centra za mlade, upitnik je sadržavao pitanje u kojem se od ispitanika tražilo da na skali od 1 („u potpunosti se ne slažem“) do 5 („u potpunosti se slažem“) procijene koliko se slažu s tvrdnjama koje se odnose na različite aspekte djelovanja i programsku koncepciju Centra. Ponuđeno je bilo 18 tvrdnji. U konstrukciji ovog dijela upitnika konzultirani su različiti modeli djelovanja i upravljanja društveno-kulturnih centara i centara nezavisne kulture (Vidović, 2018).

Upravljačke preferencije

S ciljem utvrđivanja preferencija mladih prema različitim modelima upravljanja Centrom za mlade, upitnik je sadržavao pitanje u kojem su ispitanici trebali procijeniti (na skali od 1, „u potpunosti se ne slažem“, do 5, „u potpunosti se slažem“) u kojoj mjeri se slažu s tim da bi upravljanje Centrom trebalo povjeriti različitim tipovima aktera (političkim, institucionalnim, civilnim, stručnim). Izbor aktera koji bi mogli biti uključeni u upravljanje Centrom polazio je od analize različitih modela upravljanja društveno-kulturnim centrima u Hrvatskoj (Vidović, 2018).

Zadovoljstvo različitim aspektima ponude u gradu

Kako bi se ispitalo u kojoj mjeri su mladi na području grada Zadra zadovoljni pojedinim aspektima ponude i kvalitetom života u Zadru, ispitanici su trebali procijeniti zadovoljstvo različitim sadržajima na skali od 1 do 10 (1 = „iznimno nezadovoljan“, 10 = „iznimno zadovoljan“). Ispitanici u sva tri poduzorka trebali su procijeniti zadovoljstvo sljedećim aspektima: kulturna ponuda, izlasci i zabava, sportsko-rekreacijski sadržaji, ponuda sadržaja za mlade, mogućnosti za nastavak školovanja, perspektiva zaposlenja. Radi daljnjih analiza, varijable su rekodirane na sljedeći način: od 1 do 4 „nezadovoljni“, 5 i 6 „neutralni“, od 7 do 10 „zadovoljni“.

Želja za preseljenjem

Jedan od pokazatelja nezadovoljstva ponudom i kvalitetom života na lokalnoj razini može biti i želja za preseljenjem u drugu sredinu. Upitnik je stoga sadržavao dva pitanja koja su korištena u prethodnim istraživanjima koja su provedena na području grada Zadra i Zadarske županije (Krolo, Marčelić, Tonković, 2016). Ovim pitanjima se nastojalo ispitati u kojoj mjeri mladi razmišljaju o odlasku iz Zadra i gdje se vide ukoliko razmišljaju o odlasku.

Tablica 9. Pregled korištenih mjernih instrumenata i skala po poduzorcima ispitanika

	Poduzorak: učenici	Poduzorak: studenti	Poduzorak: šira populacija mladih
Obrazovno postignuće ispitanika	Da (tip škole)	Da (razina studija)	Da (najviši završeni stupanj obrazovanja)
Obrazovno postignuće roditelja	Da	Da	Da
Broj knjiga u kućanstvu	Da	Da	Da
Obrazovanje u kulturi	Da	Da	Da
Ekonomski kapital	Da (prihodi roditelja)	Da (prihodi roditelja i osobni prihodi)	Da (osobni prihodi)
Generalizirano povjerenje	Da	Da	Da
Povjerenje u institucije	Samo 3. i 4. razredi	Da	Da
Članstvo u udrugama i organizacijama	Ne	Ne	Da
Sudjelovanje u studentskim aktivnostima i udrugama	Ne	Da	Ne
Politička orijentacija	Samo 3. i 4. razredi	Da	Da
Religioznost	Da	Da	Da
Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja	Da	Da	Da
Posjećivanje kulturnih festivala	Da	Da	Ne
Posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata	Samo 3. i 4. razredi	Da	Da
Glazbene preferencije	Da	Da	Da
Preferencije sadržaja u Centru za mlade	Da	Da	Da
Spremnost na osobni angažman oko Centra	Ne	Da	Da
Programska koncepcija i djelovanje Centra	Da	Da	Ne
Upravljačke preferencije	Da	Da	Da
Zadovoljstvo i odlazak iz grada	Da	Da	Da

KULTURNI I EKONOMSKI KAPITAL MLADIH I NJIHOVIH RODITELJA

Učenci

Kulturni kapital roditelja

Brojna istraživanja upućuju na važnost kulturnog kapitala roditelja u formiranju kulturnog ukusa kod djece i mladih. Roditeljski kulturni kapital, iskazan kroz sudjelovanje u kulturnoj potrošnji poput posjećivanja kazališta, izložbi i koncerata, a osobito kao kulturni ukus odnosno preferencije prema određenim žanrovima, pokazuje se kao jedan od važnih prediktora kulturnih preferencija i potrošnje u srednjoškolskoj populaciji. Pored ukusa i potrošnje kao indikatora utjelovljenog kulturnog kapitala, drugi oblici kulturnog kapitala roditelja – objektivirani i institucionalizirani – također se pokazuju značajnim prediktorima kulturne participacije i ukusa kod mladih. Zbog ograničenog opsega istraživanja, prikupljeni su samo podaci o objektiviranom i institucionaliziranom kulturnom kapitalu roditelja. Objektivirani kulturni kapital mjereno je pomoću pitanja o procjeni broja tiskanih knjiga u kućanstvu (ne uključujući školske udžbenike), dok je institucionalizirani kulturni kapital iskazan preko najvišeg obrazovnog postignuća roditelja.

Tablice 10 i 11 prikazuju distribuciju institucionaliziranog i objektiviranog kulturnog kapitala roditelja učenika srednjih škola. Približno dvije trećine očeva (66,2%) i majki (62,5%) imaju najvišu završenu srednju školu, dok je visokoobrazovanih među očevima 27,7%, a među majkama nešto više, 33,4%.

Tablica 10. Obrazovno postignuće roditelja srednjoškolaca

		Otac		Majka	
		N	%	N	%
<i>primarno</i>	nezavršena osnovna škola	11	1,4	6	0,7
	osnovna škola	37	4,6	26	3,2
<i>sekundarno</i>	strukovna škola trogodišnja	196	24,3	143	17,8
	strukovna škola četverogodišnja	317	39,4	314	39,0
	gimnazija	20	2,5	46	5,7
<i>tercijarno</i>	viša škola, stručni studij	107	13,3	81	10,1
	sveučilišni studij	80	9,9	134	16,6
	magisterij, doktorat	36	4,5	54	6,7
<i>Ukupno</i>		804	100	804	100

Distribucija odgovora na pitanje o približnom broju knjiga u kućanstvu pokazuje da više od jedne trećine učenika dolazi iz obiteljskih kućanstava s manje od 25 tiskanih knjiga (36,2%), dok ih 35,4% živi u kućanstvima koja imaju između 26 i 100 knjiga.⁷

Tablica 11. Broj knjiga u kućanstvu (učenici)

	N	%
0	51	6,3
do 25	241	29,9
26 – 50	137	17,0
51 – 100	148	18,4
101 – 200	128	15,9
201 – 400	50	6,2
Više od 400	49	6,1
Ukupno	523	100

Rezultati izloženi u tablici 12 pokazuju kako je broj knjiga u kućanstvu povezan s vrstom srednje škole koju pohađaju učenici. Očekivano, pokazuje se da učenici gimnazija češće dolaze iz obitelji koje posjeduju veći broj knjiga. Rezultati su usporedivi s rezultatima istraživanja provedenog na nacionalnom reprezentativnom uzorku (STRAT, 2017), a koji pokazuju, sasvim očekivano, da je obrazovanje snažno povezano s posjedovanjem knjiga. Razlika je i statistički značajna ($\chi^2 = 37,754$, $df = 4$, $p < 0,001$).

Tablica 12. Broj tiskanih knjiga u kućanstvu s obzirom na vrstu srednje škole koju pohađaju učenici

	Trogodišnje N (%)	Četverogodišnje N (%)	Gimnazije N (%)
Do 25 knjiga	63 (52,1)	172 (39,5)	57 (23)
26 do 100 knjiga	32 (26,4)	156 (35,9)	97 (39,1)
Više od 100 knjiga	26 (21,5)	107 (24,6)	94 (37,9)
Ukupno	121 (100)	435 (100)	248 (100)

⁷ Podaci o broju knjiga u kućanstvu mogu se usporediti s rezultatima anketnog istraživanja provedenog na nacionalnom reprezentativnom uzorku (STRAT, 2017). Prema rezultatima tog istraživanja, 53,7% ispitanika posjeduje manje od 25 tiskanih knjiga, nešto manje od trećine ispitanika (30,6%) posjeduje između 26 i 100 knjiga, dok samo 15,1% posjeduje više od 100 knjiga. Rezultati istog istraživanja pokazuju da je posjedovanje knjiga snažno povezano s obrazovanjem: dok samo 4% ispitanika sa završenom osnovnom školom posjeduje više od 100 knjiga, taj je postotak nešto viši među onima sa završenom srednjom školom (12,5%), a najviši među ispitanicima s tercijarnim obrazovanjem (33%). Isto tako, manje od 25 knjiga u kućanstvu posjeduje čak 71,8% ispitanika sa završenim osnovnoškolskim obrazovanjem i 58,5% sa završenim sekundarnim obrazovanjem, dok je taj udio najmanji među visokoobrazovanim ispitanicima - 25,8%. Podaci su prikupljeni u studenom 2017. godine u sklopu projekta STRAT („Društvena stratifikacija u Hrvatskoj: strukturni i subjektivni aspekti“, HRZZ - 3134).

Ekonomski kapital roditelja

Učenici su također trebali odgovoriti na pitanja o radnom statusu roditelja, imovinskom statusu obitelji i prosječnim mjesečnim prihodima. Distribucije odgovora na ova pitanja prikazane su u tablicama 13, 14 i 15. Kao što je vidljivo iz ovih tablica, većina očeva i majki je zaposlena, ali je primjetan i nešto veći udio umirovljenih očeva (10,4%) te majki koje ne rade i brinu o kućanstvu (9,9%).

Tablica 13. Radni status roditelja učenika srednjih škola

	otac		majka	
	N	%	N	%
Zaposlen/a	611	75,9	582	72,3
Nezaposlen/a	23	2,9	47	5,8
Zaposlen/a povremeno (sezonski i sl.)	42	5,2	70	8,7
Brine o kućanstvu	14	1,7	80	9,9
Umirovljenik	84	10,4	14	1,7
Nešto drugo	30	3,7	11	1,4
Ukupno	804	100	804	100

Tablica 14. Procjena imovinskog statusa obitelji učenika srednjih škola

	N	%
Puno lošije od većine drugih	9	1,1
Nešto lošije od većine drugih	41	5,1
Ni bolje ni lošije od većine drugih	448	55,7
Nešto bolje od većine drugih	237	29,4
Puno bolje od većine drugih	69	8,6
Ukupno	804	100

Tablica 15. Prosječni mjesečni prihodi obitelji učenika srednjih škola

	N	%
Manje od 2.500 kn	10	1,2
Između 2.500 kn i 5.000 kn	56	7,0
Između 5.000 kn i 7.500 kn	141	17,5
Između 7.500 i 10.000 kn	167	20,7
Između 10.000 i 12.500 kn	163	20,2
Između 12.500 i 15.000 kn	117	14,5
Više od 15.000 kn	150	18,6
Ukupno	804	100

Kulturni kapital učenika: obrazovanje u kulturi

Obrazovanje u kulturi, odnosno formalno i neformalno obrazovanje u različitim umjetničkim i kulturnim aktivnostima mladih, važan je pokazatelj strukturne ponude zajednice, ali i njezinih aspiracijskih potencijala kada su u pitanju različiti oblici kreativnosti i stvaralaštva. Također, prema sličnim istraživanjima ovog tipa, obrazovanje u kulturi može se smatrati i indikatorom društvenog i kulturnog kapitala zajednice jer je povezano s radom udruga i organizacija civilnog društva, volonterskim praksama, povjerenjem i širim aspektom uključenosti u društvenu svakodnevicu.

Podaci iz ovog istraživanja (tablica 16) pokazuju kako su učenici srednjih škola u Zadru najviše obrazovanja stekli u području glazbene umjetnosti (41,3%), plesa (38,8%) te fotografije (31,7%), dok su najmanje zastupljene aktivnosti vezane za relativno suvremene oblike umjetničkog stvaralaštva poput kreativnog pisanja (17,6%), DJ-inga (17,4%) i izrade stripa (15,6%). Kao i kod podataka u drugim poduzorcima (vidjeti u nastavku izvještaja), iz ovih podataka se može zaključiti kako u Zadru prevladava interes (i vjerojatno strukturna ponuda) koja je više vezana za tradicionalnije oblike umjetničkog stvaralaštva, dok su suvremeni oblici kulturne produkcije ostali relativno neprepoznatljivi.

Tablica 16. Formalno i neformalno obrazovanje u kulturi učenika i učenica

	Da (%)	Ne (%)
Glazba (sviranje instrumenata i pjevanje)	41,3	58,7
Ples	38,8	61,2
Fotografija	31,7	68,3
Likovne umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo)	30,7	69,3
Kazalište	26,1	73,9
Film	25,7	74,3
Kreativno pisanje	17,6	82,4
DJ-ing	17,4	82,6
Strip	15,6	83,4

Studenti

Kulturni kapital roditelja

Prema vrijednostima koje su izložene u tablici 17, može se primijetiti da je obrazovna struktura roditelja studenata i studentica zadarskog Sveučilišta slična onoj kod srednjoškolaca: 27,3% očeva i 28,1% majki posjeduje tercijarno obrazovanje. S druge strane, objektivirani kulturni kapital nešto je veći u kućanstvima iz kojih dolaze studenti: samo 17,6% ih ima

manje od 25 tiskanih knjiga u roditeljskom domu (kod srednjoškolaca je to 36,2%), dok ih 22,4% ima više od 200 knjiga (tablica 18).

Tablica 17. Obrazovno postignuće roditelja studenata i studentica

		Otac		Majka	
		N	%	N	%
<i>primarno</i>	nezavršena osnovna škola	4	0,8	2	0,4
	osnovna škola	14	2,7	27	5,2
<i>sekundarno</i>	strukovna škola trogodišnja	142	27,2	76	14,5
	strukovna škola četverogodišnja	204	39,0	234	44,7
	gimnazija	16	3,1	37	7,1
<i>tercijarno</i>	viša škola, stručni studij	55	10,5	58	11,1
	sveučilišni studij	57	10,9	66	12,6
	magisterij, doktorat	31	5,9	23	4,4
<i>Ukupno</i>		523	100	523	100

Tablica 18. Broj knjiga u kućanstvu studenata i studentica

	N	%
0	7	1,3
do 25	85	16,3
26 – 50	103	19,7
51 – 100	110	21,0
101 – 200	101	19,3
201 – 400	80	15,3
Više od 400	37	7,1
<i>Ukupno</i>	523	100

Kulturni kapital studenata: obrazovanje u kulturi

Za razliku od učenika srednjih škola, studenti i studentice Sveučilišta u Zadru pokazuju nešto više educiranosti kada je u pitanju kazalište (27,3%) te likovne umjetnosti poput slikarstva ili kiparstva (23,1%), no isto tako je primjetno kako film, strip i DJ-ing ne ostvaruju visoke vrijednosti (tablica 19). Upravo suprotno, valja zamijetiti kao zanimljivost da mlađe generacije pokazuju potencijalni senzibilitet prema novim oblicima stvaralaštva u odnosu na studente, no jednako tako legitimno objašnjenje može ležati u činjenici kako grad Zadar kao sredina ne nudi dovoljno obrazovnih sadržaja takvog tipa.

Tablica 19. Obrazovanje u kulturi studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Da (%)	Ne (%)
Ples	49,7	50,3
Glazba (sviranje instrumenata i pjevanje)	40,5	59,5
Kazalište	27,3	72,7
Likovne umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo i sl.)	23,1	76,9
Fotografija	19,1	80,9
Kreativno pisanje	17,4	82,6

Film	12,8	87,2
Strip	5,5	94,5
DJ-ing	3,8	96,2

Šira populacija mladih

Kulturni kapital ispitanika

Distribucija rezultata prikazana je u tablici 20. Kao što je vidljivo, najveći dio ispitanika je visokoobrazovan (53,4%), od čega je najviše onih sa završenim diplomskim ili integriranim sveučilišnim studijem (35,1%).⁸ Najviše završeno sekundarno obrazovanje posjeduje 45,7% ispitanika, od čega je najviše onih sa završenom četverogodišnjom srednjom strukovnom školom (27,3%).

Tablica 20. Obrazovna struktura uzorka: šira populacija mladih

	N	%
Nezavršena osnovna škola	1	0,1
Osnovna škola	5	0,7
<i>Primarno: ukupno</i>	6	0,8
Trogodišnja srednja strukovna škola	29	4,2
Četverogodišnja srednja strukovna škola	190	27,3
Gimnazija	99	14,2
<i>Sekundarno: ukupno</i>	318	45,7
Preddiplomski/dodiplomski stručni studij	51	7,3
Preddiplomski/dodiplomski sveučilišni studij	70	10,1
Diplomski sveučilišni studij i integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (mag. Sveučilišni)	244	35,1
Poslijediplomski doktorski sveučilišni studij (dr. sc.)	6	0,9
<i>Tercijarno: ukupno</i>	371	53,4
Ukupno	695	100

Radi daljnjih analiza i lakše usporedbe pojedinih skupina ispitanika s obzirom na institucionalizirani kulturni kapital, kreirana je nova varijabla.⁹ U skladu s prethodnim istraživanjima kulturne potrošnje i kulturnog kapitala učenika srednjih škola i mladih na području Zadra i Zadarske županije (Tonković, Krolo, Marčelić, 2014; Krolo, Marčelić, Tonković, 2016), a koja su pokazala da se učenici gimnazija značajno razlikuju od učenika strukovnih škola, te su dvije skupine posebno izdvojene. Konačno, ispitanici s nekim oblikom tercijarnog obrazovanja podijeljeni su u dvije podskupine: preddiplomski i diplomski studij.

⁸ Usporedba s podacima popisa stanovništva (DZS, 2011) jasno pokazuje koliko je ovaj poduzorak obrazovaniji u odnosu na mlade u Zadru u dobi od 20 do 34 godine. Naime, prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, u toj je dobnoj skupini bilo 28,5% visokoobrazovanih, dok je taj udio u ovom prigodnom uzorku znatno veći – 53,4%.

⁹ Zbog zanemarivog broja ispitanika sa završenom ili nezavršenom osnovnom školom ta je skupina isključena iz daljnjih analiza.

Tablica 21. Institucionalizirani kulturni kapital ispitanika

	N	%
Završeno srednje strukovno obrazovanje	219	31,8
Završena gimnazija	99	14,4
<i>Bez tercijarnog obrazovanja, ukupno:</i>	318	46,2
Završen preddiplomski studij	121	17,6
Završen diplomski i poslijediplomski studij	250	36,3
<i>S tercijarnim obrazovanjem, ukupno:</i>	371	53,9
Ukupno	689	100

Kada se pogleda odnos završenog stupnja obrazovanja i spola, rezultati pokazuju da su ispitanice u prosjeku obrazovanije od ispitanika te je u odnosu na ukupni udio ispitanica u uzorku (67,6%), nešto manje ispitanica sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, dok je veći postotak s nekim stupnjem tercijarnog obrazovanja.

Tablica 22. Institucionalizirani kulturni kapital s obzirom na spol

	Muški		Ženski	
	N	%	N	%
Završeno srednje strukovno obrazovanje (trogodišnje, četverogodišnje)	83	37,2	136	29,2
Završena gimnazija	37	16,6	62	13,3
Završen preddiplomski studij (stručni, sveučilišni)	35	15,7	86	18,5
Završen diplomski i poslijediplomski studij	68	30,5	182	39,0
Ukupno	223	100	466	100

Kao što je vidljivo iz tablice 23, najveći udio ispitanika posjeduje između 50 i 100 knjiga (22,4%). Radi daljnjih analiza, varijabla je rekodirana na sljedeći način: do 50 knjiga (32,4%), od 50 do 100 knjiga (22,4%) i više od 100 knjiga (45,2%). Usporedba s podacima koji su prikupljeni na nacionalnom reprezentativnom uzorku (STRAT, 2017) pokazuje da je riječ o populaciji mladih s natprosječnom razinom objektiviranog kulturnog kapitala.

Tablica 23. Broj knjiga u kućanstvu (šira populacija mladih)

	N	%
0	5	0,7
do 25	84	12,1
26 - 50	136	19,6
51 - 100	156	22,4
101 – 200	138	19,9
201 – 400	116	16,7
Više od 400	60	8,6
Ukupno	695	100

Formalno i neformalno obrazovanje u kulturi šire populacije mladih pokazuje slične karakteristike kao i druga dva poduzorka (učenici i studenti), odnosno vidljivo je kako su ples (51,4%), glazba (45,8%) i likovne umjetnosti (27,6%) na prvom mjestu, dok film (14,7%), DJ-ing (7,2%) i izrada stripa (6,6%) zauzimaju uvjerljivo zadnja mjesta u ukupnom poretku.

Tablica 24. Formalno i neformalno obrazovanje u kulturi šire populacije mladih

	Da (%)	Ne (%)
Ples	51,4	48,6
Glazba	45,8	54,2
Slikarstvo	27,6	72,4
Fotografija	24	76
Kazalište	22,6	77,4
Kreativno pisanje	15,8	84,2
Film	14,7	85,3
DJ-ing	7,2	92,8
Strip	6,6	93,4

Kulturni kapital roditelja ispitanika

Brojna istraživanja u Hrvatskoj i drugim zemljama pokazuju da je kulturni kapital roditelja važan prediktor stjecanja kulturnog kapitala u mlađoj dobi (Kraaykamp i Nieuwebeerta, 2000; Nagel i Ganzeboom, 2002; Doolan, 2009; Kraaykamp i van Eijck, 2010; ter Bogt i dr., 2011; Willekens i Lievens, 2014; Krolo, Marcelić, Tonković, 2016). U ovom je dijelu istraživanja korišten samo jedan indikator roditeljskoga kulturnog kapitala, i to njihov stupanj obrazovanja. Najveći postotak očeva i majki ima završenu četverogodišnju srednju strukovnu školu. Tercijarno obrazovanje posjeduje nešto manje od trećine očeva (32,2%) i majki (31,9%).

Tablica 25. Obrazovno postignuće roditelja ispitanika (šira populacija mladih)

		Otac		Majka	
		N	%	N	%
<i>primarno</i>	nezavršena osnovna škola	3	0,4	4	0,6
	osnovna škola	29	4,2	28	4,0
<i>sekundarno</i>	strukovna škola trogodišnja	143	20,6	83	11,9
	strukovna škola četverogodišnja	266	38,3	310	44,6
	gimnazija	30	4,3	48	6,9
<i>tercijarno</i>	viša škola, stručni studij	85	12,2	55	7,9
	sveučilišni studij	112	16,1	132	19,0
	magisterij, doktorat	27	3,9	35	5,0
<i>Ukupno</i>		695	100	695	100

U skladu s prethodnim istraživanjima, visokoobrazovani ispitanici u značajno većem postotku imaju visokoobrazovane roditelje: 38% ih ima visokoobrazovane majke, u usporedbi s 25,2% ispitanika bez tercijarnog obrazovanja. Isto tako, 39,4% ispitanika s tercijarnim obrazovanjem ima visokoobrazovane očeve, za razliku od 24,5% u skupini bez tercijarnog obrazovanja. Obje razlike su statistički značajne (majke: $\chi^2 = 12,974$, $df = 1$, $p < 0,001$; očevi: $\chi^2 = 17,151$, $df = 1$, $p < 0,001$). Daljnje analize također upućuju na povezanost roditeljskog kulturnog kapitala s objektiviranim kulturnim kapitalom, odnosno posjedovanjem knjiga. Kao što je vidljivo u tablici 25, ispitanici koji u kućanstvu posjeduju više od stotinu knjiga u znatno većem postotku imaju visokoobrazovane očeve i majke. Obje su razlike statistički značajne (majke: $\chi^2 = 22,330$, $df = 2$, $p < 0,001$; očevi: $\chi^2 = 25,357$, $df = 2$, $p < 0,001$).

Tablica 26. Broj knjiga u kućanstvu u odnosu na obrazovno postignuće roditelja

		Do 50 knjiga N (%)	Od 50 do 100 knjiga N (%)	Više od 100 knjiga N (%)
Majke	bez tercijarnog obrazovanja	177 (78,7)	109 (69,9)	187 (59,6)
	s tercijarnim obrazovanjem	48 (21,3)	47 (30,1)	127 (40,4)
	Ukupno:	225 (100)	156 (100)	314 (100)
Očevi	bez tercijarnog obrazovanja	176 (78,2)	112 (71,8)	183 (58,3)
	s tercijarnim obrazovanjem	49 (21,8)	44 (28,2)	131 (41,7)
	Ukupno:	225 (100)	156 (100)	314 (100)

Ekonomski kapital ispitanika

Upitnik koji je bio namijenjen široj populaciji mladih u dobi od 18 do 35 godina sadržavao je i jedno pitanje o osobnim mjesečnim prihodima ispitanika. Distribucija odgovora na pitanje prikazana je u tablici 26. U usporedbi s prosjekom ovog poduzorka, ispitanici u skupini viših prihoda (iznad 6000 kn) češće su muškog spola (42,3%, na razini poduzorka: 32,4%), imaju između 30 i 35 godina (57,1%, na razini poduzorka: 32,9%), s tercijarnim obrazovanjem (70,2%, na razini poduzorka: 53,9%), zaposleni na puno radno vrijeme (69%, na razini poduzorka: 51,1%).

Tablica 27. Osobni mjesečni prihodi ispitanika

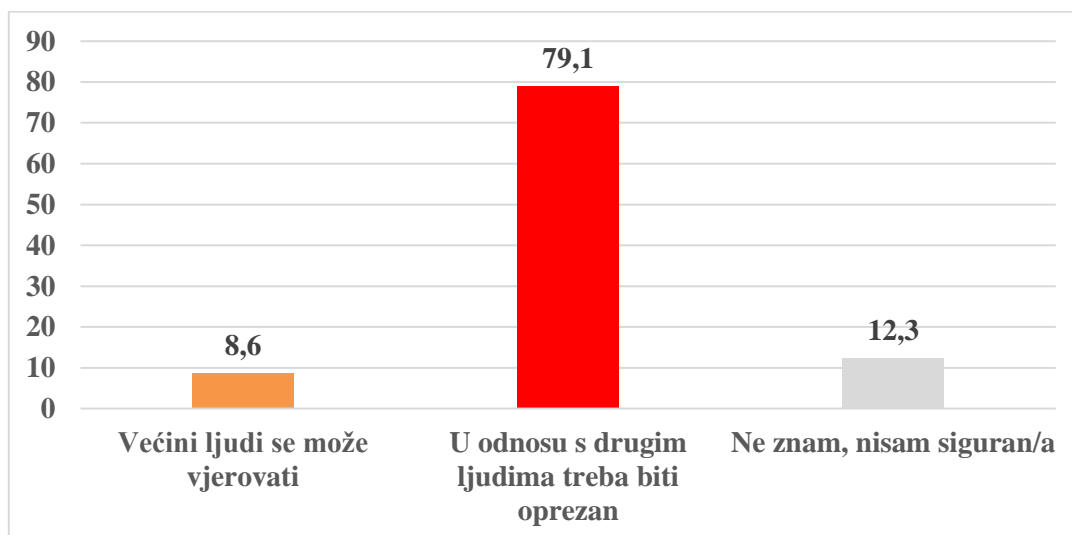
	N	%
do 3000 kn	133	19,1
od 3001 do 6000 kn	292	42,0
od 6001 do 9000 kn	118	17,0
više od 9000 kn	50	7,2
bez odgovora	102	14,6
Ukupno	695	100

DRUŠTVENI KAPITAL

Učenici

Polazeći od pretpostavke kako je za postizanje suradnje u društvu, a posljedično i za ekonomski i kulturni razvoj, potrebno vjerovati ljudima koji ne pripadaju užem krugu obitelji i prijatelja, uopćeno povjerenje važan je indikator. Niska razina uopćenog povjerenja može ukazivati na ozbiljne strukturne probleme društva. Podaci dobiveni ovim istraživanjem, ali i drugim sličnim istraživanjima u Hrvatskoj, sustavno ukazuju na alarmantno visoku razinu nepovjerenja u društvu, bez obzira na sociodemografske karakteristike ispitanika (Šalaj, 2007). Primjerice, grafički prikaz pokazuje kako **79,1% učenika i učenica srednjih škola u Zadru nema povjerenje u odnosu s drugim ljudima, dok svega 8,6% smatra kako se većini drugih ljudi može vjerovati**. Kada je pak riječ o nepovjerenju u institucije (tablica 27), zadarski srednjoškolci najmanje vjeruju političkim strankama (45,5%) i pravosuđu (32,8%), dok najviše povjerenja (tablica 28) imaju u vojsku (56,5%) školske institucije (43,3%) i Crkvu (39,9%). Usporede li se ovi podaci s podacima reprezentativnog uzorka mladih u Hrvatskoj iz istraživanja Ilišin i sur. (2017), primjetno je kako zadarski srednjoškolci vojsci i vjerskim institucijama pridodaju (kao i njihovi vršnjaci) najviše povjerenja, iako je isto tako primjetno da zadarski uzorak u usporedbi u prosjeku više vjeruje navedenim institucijama u odnosu na ostatak Hrvatske.¹⁰ Iste razlike su zabilježene i kod drugih poduzoraka u ovom izvještaju.

Grafički prikaz 1. Uopćeno povjerenje učenika i učenica srednjih škola u Zadru (%)

¹⁰ Riječ je o podacima prikupljenim 2013. godine gdje vojsci potpuno vjeruje 33,4% ispitanika, a iste vrijednosti su zabilježene i za crkvu (33,4%). Vojsci u uzorku zadarskih srednjoškolaca vjeruje 56,5% ispitanika, što je daleko iznad vrijednosti reprezentativnog nacionalnog uzorka, dok je povjerenje u crkvu (39,9%) približnih vrijednosti kao što je navedeno u podacima iz 2013.

Tablica 28. Nepovjerenje učenika i učenica u institucije

	Uopće ne vjerujem
Političke stranke	45,5%
Pravosuđe	32,8%
Policija	25,2%
Televizija	24,4%
Tiskani mediji (novine, časopisi)	24,2%
Katolička Crkva	23,9%
Internetski portali	22,9%
Lokalna vlast (Grad Zadar)	22,1%
Regionalna vlast (Zadarska županija)	21,4%
Udruge civilnog društva	16,5%
Savjet mladih Grada Zadra	16%
Sveučilište u Zadru	11,7%
Školske institucije	11,7%
Vojska	9,4%

Tablica 29. Povjerenje učenika i učenica u institucije

	Uglavnom vjerujem
Vojska	56,5%
Školske institucije	43,3%
Katolička Crkva	39,9%
Sveučilište u Zadru	33,8%
Policija	25,7%
Savjet mladih Grada Zadra	20,1%
Internetski portali	16,5%
Lokalna vlast (Grad Zadar)	15,8%
Regionalna vlast (Zadarska županija)	15,8%
Udruge civilnog društva	15%
Tiskani mediji (novine, časopisi)	14,8%
Televizija	13,5%
Pravosuđe	7,9%
Političke stranke	4,8%

Faktorska analiza povjerenja u institucije, pokazala je grupiranje u tri zasebne kategorije: obrazovno-civilni sektor, medijski sektor i političko-državni sektor (tablica 30).

Tablica 30. Faktorska analiza skale povjerenja u institucije kod učenika i učenica

	Obrazovno- civilni sektor	Mediji sektor	Političko- državni sektor
Sveučilište u Zadru	,831		
Školske institucije	,798		
Udruge civilnog društva	,765		
Savjet mladih	,722		
Tiskani mediji		,891	
Internetski portali		,837	
Televizija		,803	
Političke stranke			,414
Policija			,735
Crkva			,729
Vojska			,619
Pravosuđe			,601
Regionalna vlast (Zadarska županija)			,587
Grad Zadar			,547

Iz dobivenih kategorija, kreirala su se tri indeksa koja će biti korištena u kasnijim analizama oko sadržajnih i upravljačkih politika budućeg Centra za mlade, a iz tablice 31 mogu se i vidjeti prosječne vrijednosti povjerenja za svaki pojedini indeks. Grupirane čestice ukazuju kako **obrazovno-civilni sektor uživa najveće prosječno povjerenje, nakon čega slijedi državno-politički i medijski sektor.**

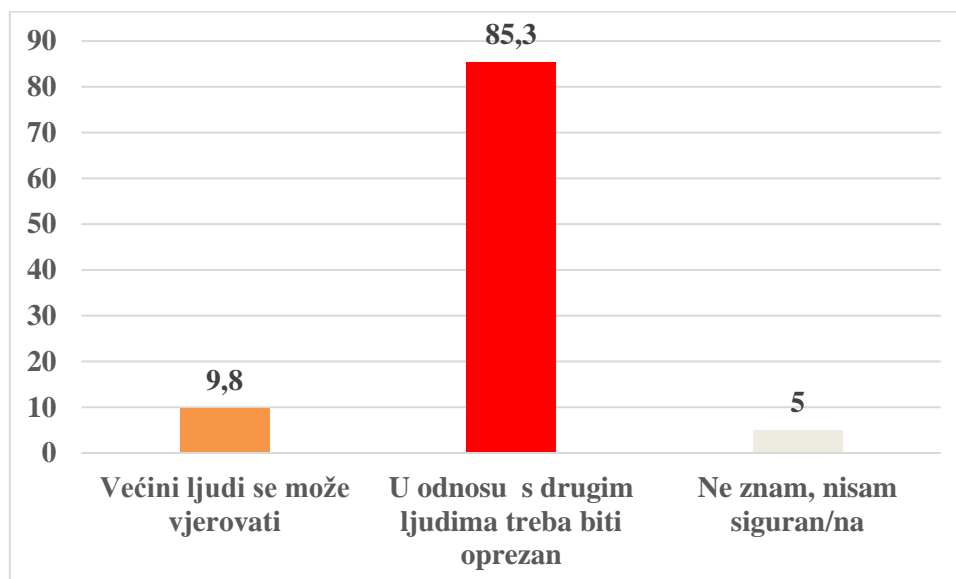
Tablica 31. Deskriptivni pokazatelji indeksa povjerenja u institucije kod učenika i učenica srednjih škola u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Povjerenje u obrazovno-civilni sektor	413	4	20	11,7	3,36
Povjerenje u medijski sektor	413	3	15	7,3	2,77
Povjerenje u državno-politički sektor	413	6	28	14,7	4,78

Studenti

Kada se pogleda uopćeno povjerenje studenata i studentica Sveučilišta u Zadru (grafički prikaz 2), uočene su slične vrijednosti kao i kod srednjoškolaca (79,5%), no ipak **s nešto većim postotkom nepovjerenja (85,3%)**. Rast nepovjerenja posebno zabrinjava jer je srednjoškolska populacija manje izložena širim društvenim i institucionalnim djelovanjem, a što onda u konačnici potencijalno ukazuje kako s godinama i sve većim obimom društvenog iskustva nepovjerenje prema drugima raste.

Grafički prikaz 2. Uopćeno povjerenje studenata i studentica Sveučilišta u Zadru (%)

Nepovjerenje u institucije također je izraženije nego kod učenika i učenica (tablica 32) pa je tako vidljivo kako 85,3% studenata uopće ne vjeruje političkim strankama, 71,3% pravosuđu te televiziji, (60,2%) internetskim portalima (58,9%) i tiskanim medijima (57,9%). Najviše povjerenja uživaju institucije poput Sveučilišta u Zadru (55,4%), vojske (49,5%), škole i (40,3%).

Tablica 32. Nepovjerenje studenata i studentica Sveučilišta u Zadru u institucije

	Ne vjerujem
Političke stranke	85,3%
Pravosuđe	71,3%
Televizija	60,2%
Internetski portali	58,9%
Tiskani mediji (novine, časopisi)	57,9%
Policija	47,8%
Regionalna vlast (Zadarska županija)	47,2%
Katolička Crkva	46,7%
Lokalna vlast (Grad Zadar)	45,1%
Udruge civilnog društva	26,4%
Savjet mladih Grada Zadra	23,9%
Vojska	23,7%
Školske institucije	20,5%
Sveučilište u Zadru	16,1%

Tablica 33. Povjerenje studenata i studentica u institucije

	Vjerujem
Sveučilište u Zadru	55,4

Vojska	49,5
Školske institucije	40,3
Katolička Crkva	31,9
Savjet mladih Grada Zadra	27
Policija	24,9
Udruge civilnog društva	20,5
Tiskani mediji (novine, časopisi)	10,7
Lokalna vlast (Grad Zadar)	8,8
Internetski portali	8,4
Regionalna vlast (Zadarska županija)	8,2
Televizija	8
Pravosuđe	4,8
Političke stranke	1

Kao i kod učenika, faktorska analiza je pokazala grupiranje povjerenja u tri odvojene kategorije: obrazovno-civilni sektor, državno-politički sektor i medijski sektor (tablica 34), a tablica 35 pokazuje prosječne vrijednosti indeksa kreiranih iz faktorske analize.

Tablica 34. Faktorska analiza povjerenja u institucije: studenti

	obrazovno- civilni sektor	državno- politički sektor	medijski sektor
Sveučilište u Zadru	,807		
Školske institucije	,787		
Savjet mladih	,774		
Udruge civilnog društva	,755		
Policija		,783	
Vojska		,709	
Crkva		,707	
Pravosuđe		,631	
Regionalna vlast (Zadarska županija)		,586	
Lokalna vlast (grad Zadar)		,556	
Političke stranke		,516	
Tisak			,880
Internetski portali			,812
Televizija			,801

Tablica 35. Deskriptivni pokazatelji indeksa povjerenja u institucije studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Povjerenje u obrazovno-civilni sektor	523	4	20	12,26	3,29
Povjerenje u državno-politički sektor	523	7	29	16,75	5,19
Povjerenje u medijski sektor	523	3	14	6,84	2,42

Iz prikazanih podataka, kako onih učeničkih, tako i onih studentskih, vidljivo je izraženo uopćeno nepovjerenje kod ovih skupina mladih u uzorku, a kao što je i već prije bilo

navedeno, rezultati su konzistentni s rezultatima dobivenim u drugim istraživanjima u hrvatskom kontekstu. Nepovjerenje u institucije je također visoko, no ono što posebno zabrinjava jest **visoka razina nepovjerenja prema upravljačkom i pravosudnom te informativnom sektoru** jer je riječ o društvenim strukturama nužnim za stabilnost zajednice o kojima ovisi i velik dio ekonomskog te društveno-kulturnog razvoja. Također, valja naglasiti kako unutar različitih teorija i perspektiva koje razmatraju razvoj građanske kulture i postmaterijalističkih vrijednosti, poklanjanje povjerenja vojnim i crkvenim organizacijama može predstavljati pokazatelj tendencija prema autokratskim i antidemokratskim stavovima i ponašanjima. Svojevrsni obrambeni element može se tražiti u povjerenju prema obrazovno-civilnom sektoru gdje bi trebali biti izraženiji kritički pristupi društvenoj svakodnevnici i razvoj građanske kulture.

Studentske aktivnosti na Sveučilištu

Sudjelovanje u aktivnostima na Sveučilištu, odnosno u studentskim udrugama, klubovima i organizacijama, značajno je budući da se može pretpostaviti da će aktivniji studenti pokazivati drugačije obrasce kulturnih preferencija od „pasivne“ većine.

Tablica 36. Sudjelovanje u studentskim aktivnostima

	da N (%)	ne N (%)
studentski mediji	46 (8,8)	477 (91,2)
sportske aktivnosti	62 (11,9)	461 (88,1)
dramsko-scenske, likovne ili glazbene sekcije	54 (10,3)	469 (89,7)
studentske udruge i klubovi	64 (12,2)	459 (87,8)
studentska predstavnička tijela	36 (6,9)	487 (93,1)
volonterske aktivnosti	160 (30,6)	363 (69,4)
nešto drugo	138 (26,4)	385 (73,6)

Kao što je vidljivo iz tablice 36, u većini aktivnosti sudjeluje tek manjina studenata. Najveći postotak ispitanika je u posljednjih 12 mjeseci sudjelovao u volonterskim aktivnostima (30,6%), dok su na drugom mjestu ostale aktivnosti (26,4%). U studentskim udrugama i inicijativama koje se bave kulturom i medijima sudjeluje vrlo nizak postotak studenata i studentica. Zanimljivo je da unatoč interesu studentske populacije prema sportskim aktivnostima i rekreativnom bavljenju sportom, što će biti vidljivo iz nastavka ovog izvještaja, vrlo nizak postotak ispitanika je aktivan u studentskim sportskim klubovima.

Na temelju dobivenih odgovora kreiran je aditivni indeks koji pokazuje koliki postotak ispitanika uopće nije aktivan u studentskim inicijativama (45,7%) te koliki postotak ispitanika sudjeluje u jednoj, dvije ili većem broju aktivnosti. Radi daljnjih analiza varijabla je dihotomizirana kako bi se mogle razlikovati dvije skupine ispitanika: oni koji uopće ne sudjeluju u studentskim aktivnostima i oni koji su sudjelovali u barem jednoj aktivnosti u posljednjih 12 mjeseci.

Tablica 37. Indeks sudjelovanja u studentskim aktivnostima

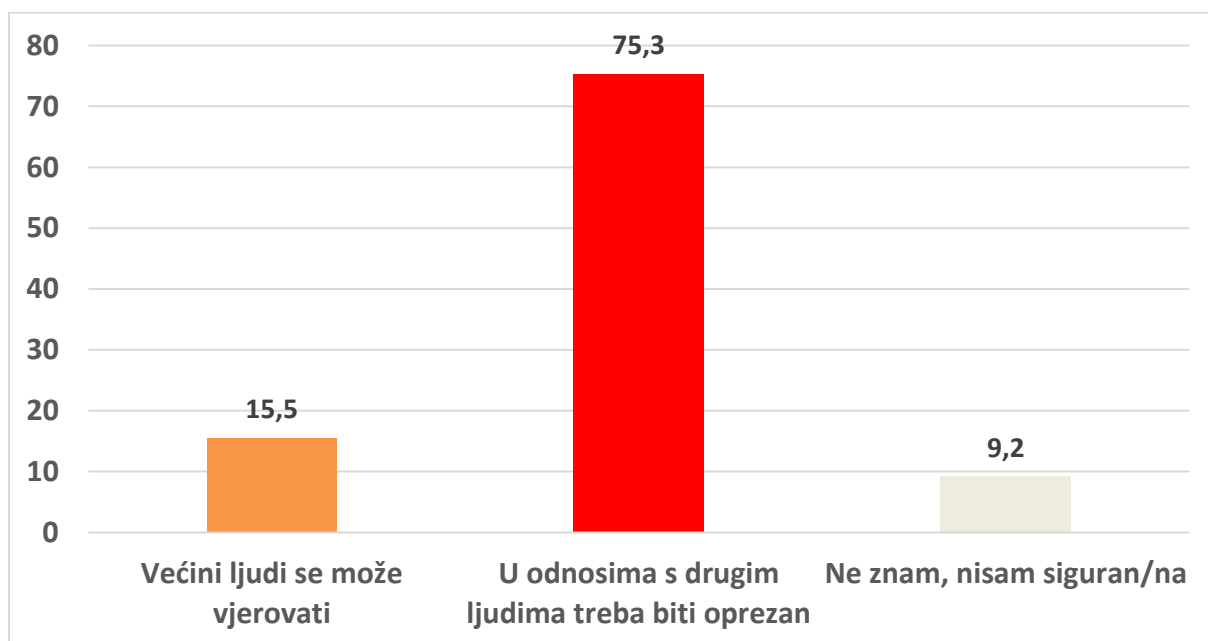
	N	%
0	239	45,7
1	132	25,2
2	85	16,3
3	33	6,3
4	20	3,8
5	9	1,7
6	1	0,2
7	4	0,8
Ukupno	523	100

Kada se razmotre razlike s obzirom na sociodemografske parametre, studenti koji su aktivniji u studentskim aktivnostima ne odstupaju značajno od prosjeka s obzirom na spol i mjesto odrastanja. Utvrđene su, međutim, razlike s obzirom na dob, pri čemu su studenti u starijoj dobnoj skupini (22 godine i više) značajno aktivniji od mlađih (18 do 21). Naime, dok je 62,1% starijih studenata sudjelovalo u barem jednoj aktivnosti u posljednjih 12 mjeseci, taj je postotak znatno niži kod mlađe skupine – 47,7%.

Šira populacija mladih

S obzirom na ograničenja istraživanja, na širu populaciju mladih nije se primjenjivala skala povjerenja u institucije, no iz grafičkog prikaza 3 vidljivo je kako unutar prigodnog uzorka šire populacije mladih ima zamjetno manje uopćenog nepovjerenja (75,3%), dok je povjerenje najizraženije (15,5%) u odnosu naspram učenika i studenata.

Grafički prikaz 3 Uopćeno povjerenje šire populacije mladih u Zadru (%)

Članstvo u nevladinim udrugama i organizacijama posebno je važan aspekt društvenog kapitala. Iako su u istraživanju korištene kategorije „nisam član“, „pasivni član“ i „aktivni član“ u tablici 38 iznesene su samo vrijednosti za aktivno članstvo jer se ono smatra najpreciznijim parametrom akumuliranog društvenog kapitala. Tablica pokazuje kako najviše aktivnih članova ima u udrugama za sport i rekreaciju (19,7%), strukovnim (10,1%), humanitarnim (9,6%) udrugama/organizacijama koje djeluju u području suvremene kulture i umjetnosti (7,9%) i organizacijama koje se bave lokalnim problemima i zaštitom okoliša (6,2%).

Tablica 38. Aktivno članstvo u udrugama šire populacije mladih u Zadru

AKTIVNO ČLANSTVO U UDRUGAMA	N	%
Udruge/klubovi za sport i rekreaciju	137	19,7
Strukovne i profesionalne udruge	70	10,1
Humanitarne organizacije	67	9,6
Udruge/organizacije u području suvremene kulture (ples, kazalište, glazba, film...)	55	7,9
Udruge/organizacije koje se bave lokalnim problemima, zaštitom okoliša i sl.	43	6,2
Ostale udruge i organizacije (npr. obrazovanje, ljudska prava)	37	5,3
Političke organizacije/stranke	24	3,5
Sindikati	23	3,3
Vjerske udruge/organizacije	22	3,2
Udruge/organizacije u području tradicijske kulture (npr. KUD-ovi, klape)	16	2,3

Na temelju ovih podataka kreiran je indeks aktivnog članstva (tablica 39) gdje se vidi kako i u ovom poduzorku prevladava neaktivnost (60,7%), dok **32,5% ispitanika aktivno sudjeluje u radu jedne ili dvije udruge**. U odnosu na druge skupine mladih (srednjoškolci i studenti) riječ je o iznadprosječno angažiranim mladim osobama.

Tablica 39. Indeks aktivnog članstva šire populacije mladih u Zadru

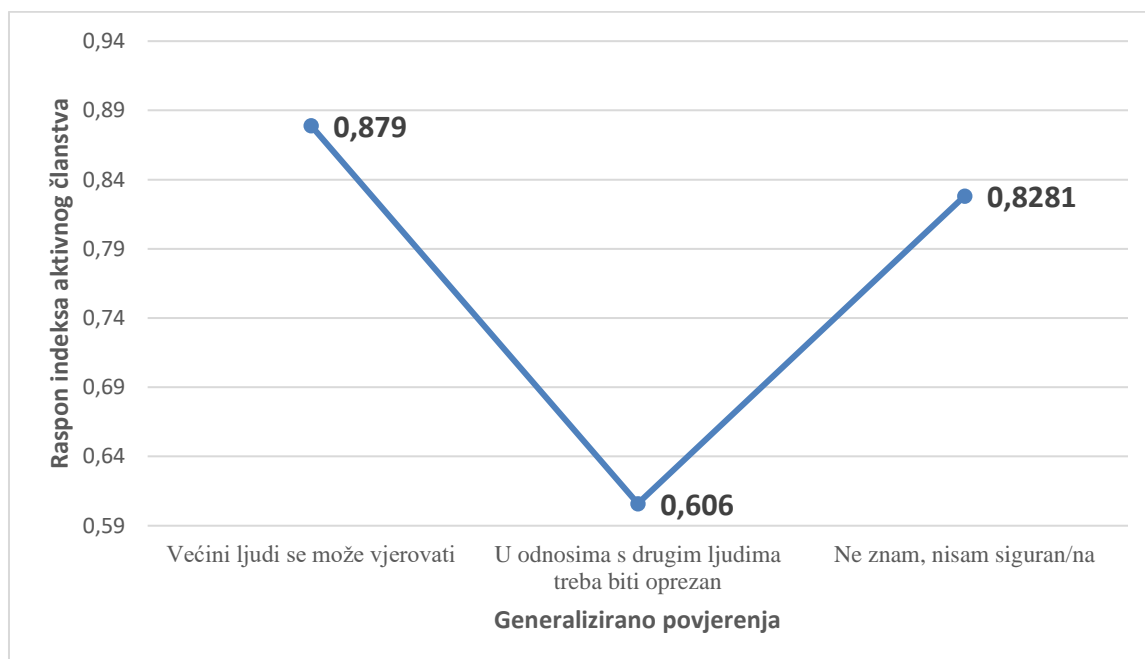
Indeks aktivnog članstva	N	%
nijedna udruga	422	60,7
jedna	153	22
dvije udruge	73	10,5
tri udruge	29	4,2
četiri udruge	11	1,6
pet i više	7	1

Važnost i komplementarnost generaliziranog povjerenja i aktivnog članstva u nevladinim organizacijama i udrugama najbolje se vidi iz tablice 40 i grafičkog prikaza 4 gdje je uopćeno povjerenje povezano s većim indeksom aktivnog angažmana u udrugama.

Tablica 40. Suodnos uopćenog povjerenja i indeksa aktivnog članstva u udrugama šire populacije mladih u Zadru

		Većini ljudi se može vjerovati (1)	U odnosima s drugim ljudima treba biti oprezan (2)	Ne znam, nisam siguran/na (3)
Indeks aktivnog članstva	M	,879	,606	,828
	SD	1,20	0,96	6,64
	F	3,979*		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

Grafički prikaz 4. Suodnos generaliziranog povjerenja i aktivnog članstva u udrugama

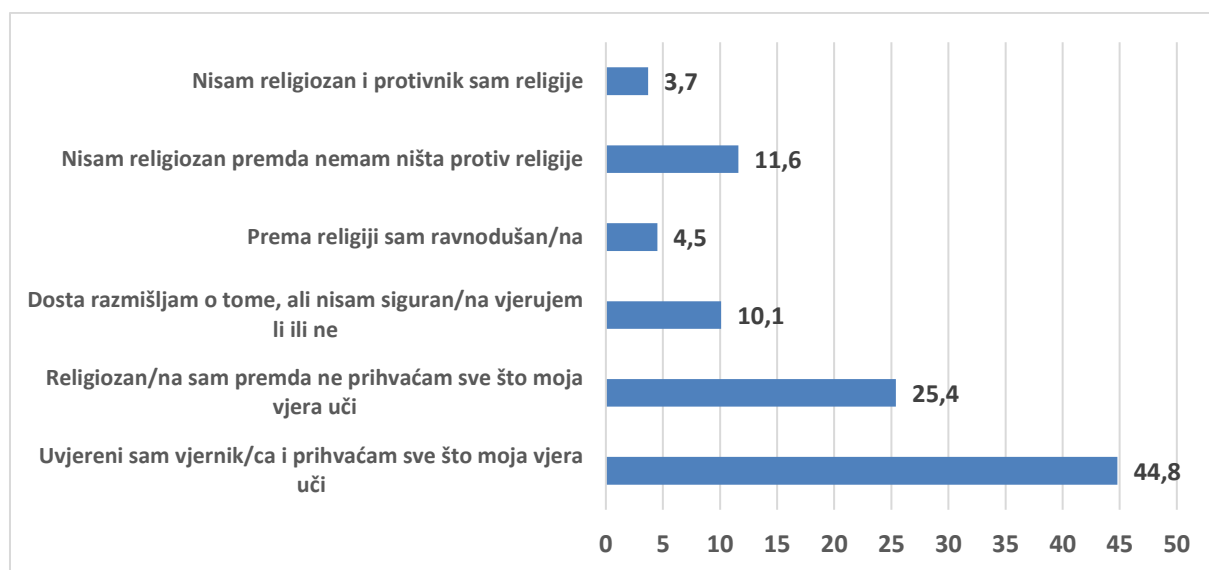
NEKE ODREDNICE VRIJEDNOSNIH ORIJENTACIJA MLADIH U ZADRU

Učenici

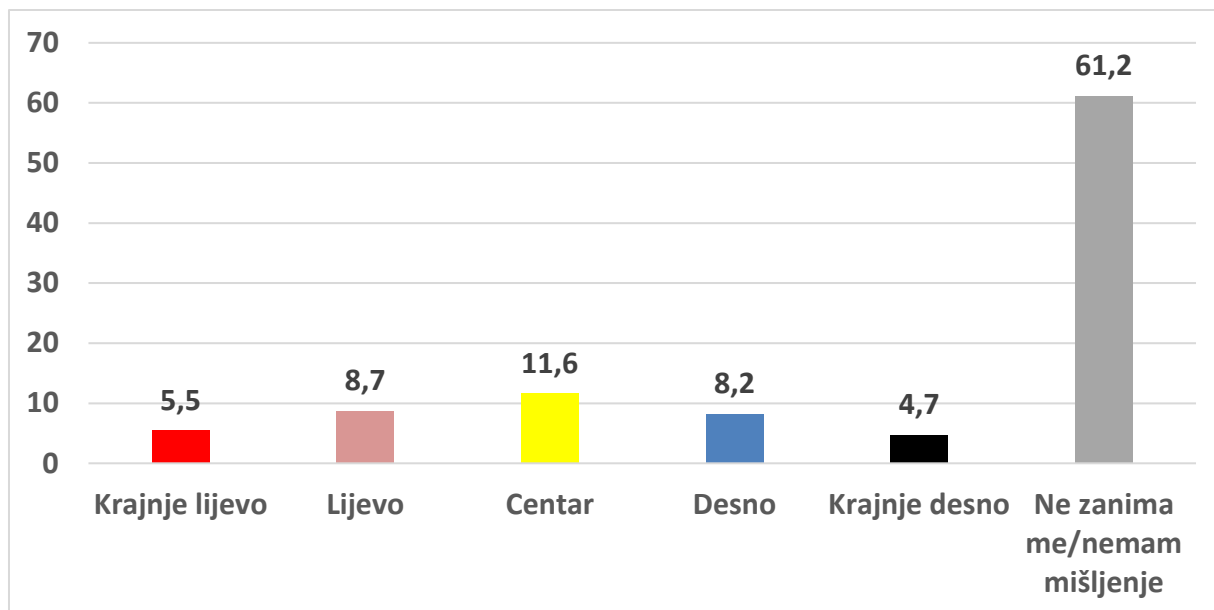
Iako se vrijednosne orijentacije mogu mjeriti putem različitih i znatno složenijih instrumenata, za potrebe ovog istraživanja i za potrebe ovog izvještaja korišteni su neki od temeljnih pokazatelja poput religijske i političke orijentacije. Navedene varijable koristit će se kao razlikovni čimbenik po pitanju sadržajnih i upravljačkih politika budućeg Centra za mlade u Zadru.

Pogled na grafički prikaz 5 pokazuje kako je 70,2% učenika i učenica religiozno, 14,6% neodlučno, dok ih je 15,3% nereligiozno. I dok su po pitanju religioznosti relativno jasnog stava, iz grafičkog prikaza 6 vidljivo je kako političku orijentaciju učenici doživljavaju kao znatno problematičnijim vrijednosnim i identitetskim okvirom jer 61,2% ispitanika iz trećih i četvrtih razreda nema mišljenje po tom pitanju. Ostatak ovog uzorka pak pokazuje relativno normalnu distribuciju odgovora, odnosno ravnomjerno su zastupljeni ispitanici koji se smatraju ljevicom, centrom ili desnicom.

Grafički prikaz 5. Religijska orijentacija učenika i učenica srednjih škola u Zadru (%)

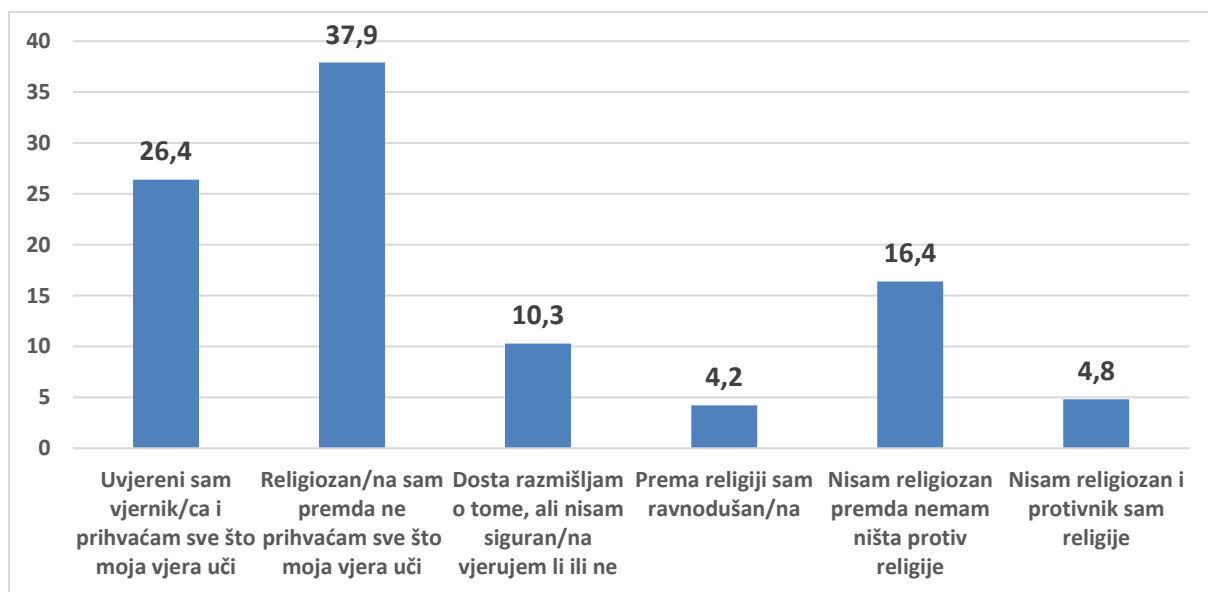
Grafički prikaz 6. Politička orijentacija učenika i učenica srednjih škola u Zadru (%)

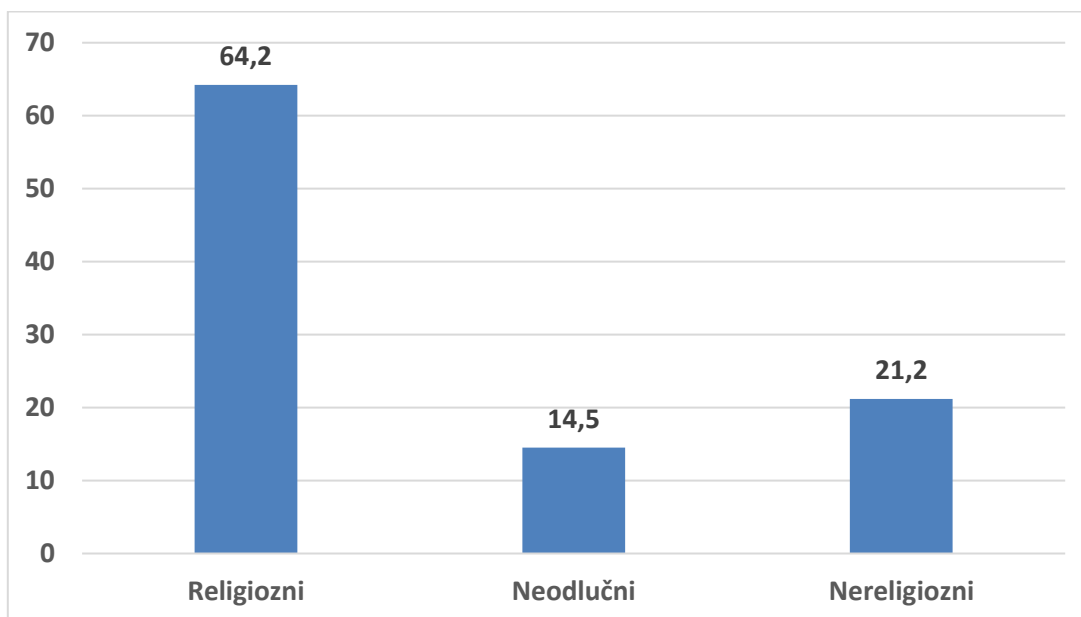
Studenti

U odnosu na srednjoškolsku populaciju, studenti i studentice Sveučilišta u Zadru u nešto većoj mjeri se izjašnjavaju kao nereligiozne osobe (21,2%), odnosno 64,2% ih se smatra religioznom osobama. Kada je u pitanju politička orijentacija, rezultati su slični onima srednjoškolske populacije uz manje varijacije i jasno istaknute politički neopredijeljene (53,3%).

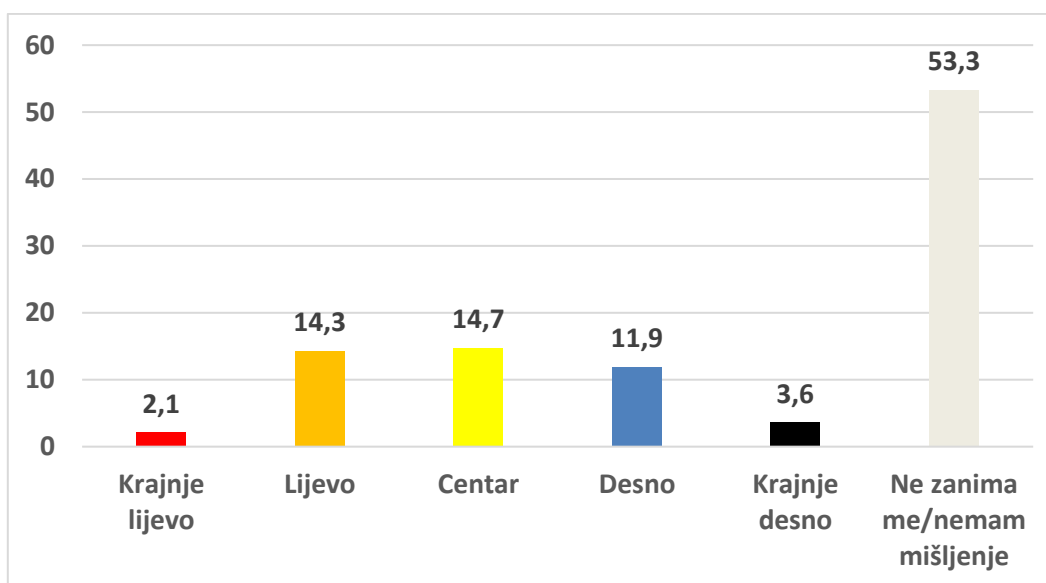
Grafički prikaz 7. Religioznost studenata i studentica (%)

Grafički prikaz 8. Religioznost studenata i studentica (tri skupine) (%)

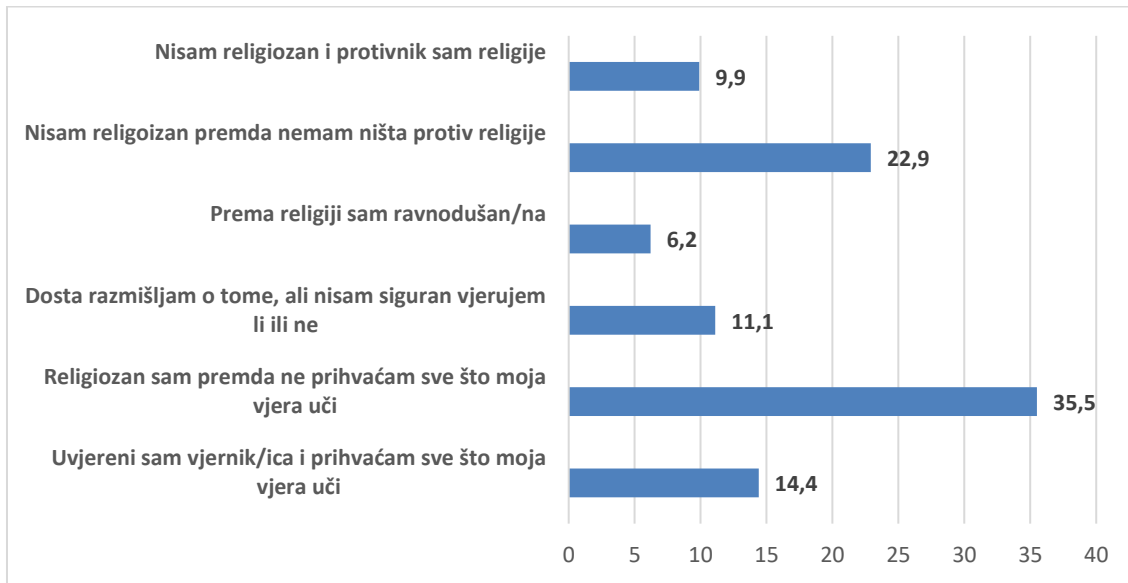
Grafički prikaz 9. Politička orijentacija studenata i studentica (%)

Šira populacija mladih

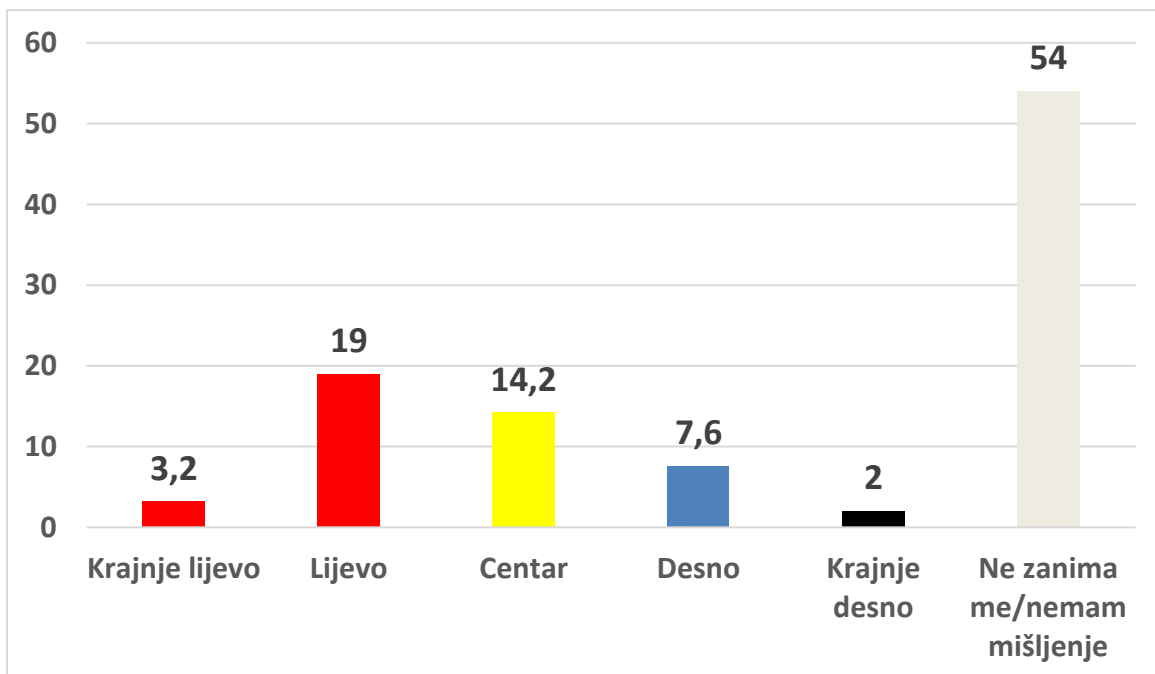
Prema grafičkom prikazu 10 vidljivo je kako je većina ispitanika u ovom uzorku religiozna (49,9%), 17,3% ih nije sigurno, a oko 32% ih nije religiozna. I na osnovu ovih podataka vidljivo je kako je riječ o atipičnoj podskupini mladih jer podaci reprezentativnog uzorka srednjoškolaca i studenata pokazuju znatno veći udio religioznih.

Grafički prikaz 10. Religijska samoidentifikacija kod šire populacije mladih (%)

Također, po pitanju političke orijentacije, vidljivo je kako ponovno dominiraju ispitanici koje politika ne zanima (54%), no zato je primjetno znatno više ispitanika koji se izražavaju lijevo (19%) ili krajnje lijevo (3,2%) što je u prosjeku više nego ostali uzorci u ovom istraživanju.

Grafički prikaz 11. Politička orijentacija kod šire populacije mladih (%)

POSJEĆIVANJE KULTURNIH, ZABAVNIH I SPORTSKIH SADRŽAJA

Učenici

Prosječne vrijednosti posjećivanja kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u populaciji učenika srednjih škola prikazane su u tablici 41. Rezultati deskriptivne statistike izloženi u tablici pokazuju, prije svega, da su učenici i učenice **znatno više orijentirani na posjećivanje sportskih sadržaja**¹¹ u odnosu na kulturne. Među šest najposjećenijih sadržaja nalaze se sva četiri sportska sadržaja koja su bila uključena u upitnik, pri čemu se sportsko-rekreacijski centar Banina uvjerljivo nalazi na prvom mjestu ($M = 3,14$). Jedina dva kulturna sadržaja koje učenici posjećuju jesu **kino Cinestar** (na drugom mjestu) i **Gradska knjižnica Zadar** (na petom). Rezultat koji posebno vrijedi izdvojiti je slab interes učenika za sadržaje koje organiziraju udruge i umjetničke organizacije na nezavisnoj sceni, premda dio tih udruga i organizacija proizvodi sadržaje koji su namijenjeni srednjoškolcima (npr. kazališne predstave).

Tablica 41. Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja među učenicima srednjih škola: rezultati deskriptivne statistike

	N	Min	Max	M	SD
sportsko-rekreacijski centar Višnjik (Banina)	804	1	6	3,14	1,774
kino Cinestar	804	1	6	3,01	1,021
košarkaške utakmice	804	1	6	2,56	1,574
nogometne utakmice	804	1	6	2,45	1,444
Gradska knjižnica Zadar	804	1	6	2,42	1,330
ostala sportska događanja	804	1	6	2,39	1,411
Hrvatsko narodno kazalište Zadar	804	1	6	1,92	,947
ostale izložbe i galerije	804	1	6	1,69	,871
Kneževa palača	804	1	6	1,67	,858
Kazalište lutaka Zadar	804	1	6	1,66	,845
izvedbe suvremenog plesa	804	1	6	1,65	1,019
Muzej antičkog stakla	804	1	6	1,51	,696
Arheološki muzej Zadar	804	1	6	1,50	,710
nezavisne filmske projekcije	804	1	6	1,45	,875
Narodni muzej Zadar	804	1	6	1,42	,687
sadržaji u organizaciji nezavisne kulturne scene	804	1	6	1,26	,697

¹¹ U usporedbi s drugim poduzorcima (studenti, šira populacija mladih) valja voditi računa o tome da je jedino u učeničkom poduzorku podjednak udio muških i ženskih ispitanika. Naime, postotak muških ispitanika kreće se od 22,9% u studentskom poduzorku (što je u skladu sa studentskom strukturom Sveučilišta u Zadru), preko 32,4% u prigodnom poduzorku šire populacije mladih do 48,8% u reprezentativnom poduzorku učenika srednjih škola u Zadru. Dio objašnjenja većeg interesa srednjoškolaca prema sportskim sadržajima u odnosu na kulturne stoga treba tražiti u većem udjelu muških ispitanika u usporedbi s drugim poduzorcima.

Kako bi se utvrdila struktura ispitanih preferencija u pogledu posjećivanja različitih sadržaja, provedena je faktorska analiza, metodom glavnih komponenti uz ortogonalnu *varimax* rotaciju. Ekstrahirane su četiri glavne komponente koje zajedno objašnjavaju 62,5% varijance.

Prvi faktor obuhvaća šest varijabli: Arheološki muzej Zadar, Narodni muzej Zadar, Muzej antičkog stakla, ostale galerije i izložbe, Kneževu palaču i nezavisne filmske projekcije. Homogenost faktora ogleda se u tome što okuplja sve muzejsko-galerijske sadržaje, a nazvan je **faktorom posjećivanja elitnih sadržaja** budući da okuplja isključivo sadržaje visoke kulture.

Homogenost drugog faktora ogleda se u tome što okuplja sva četiri sportsko-rekreacijska sadržaja, te je u skladu s tim nazvan **faktorom posjećivanja sportsko-rekreacijskih sadržaja**.

Treći faktor okuplja četiri varijabli: izvedbe suvremenog plesa, sadržaje u organizaciji nezavisne kulturne scene, Kazalište lutaka Zadar i Hrvatsko narodno kazalište Zadar. Faktor je nazvan **faktorom posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja** jer pored sadržaja visoke kulture, i to onih u području scensko-izvedbenih umjetnosti, okuplja sadržaje nezavisne scene.

Posljednji, četvrti faktor, okuplja dvije varijable koji se ubrajaju među najposjećenije: kino Cinestar i Gradska knjižnica Zadar. Faktor je stoga nazvan **faktorom potrošnje konvencionalnih sadržaja**.

Tablica 42. Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja među učenicima srednjih škola: rezultati faktorske analize

	elitni	sportsko- rekreacijski	elitno- alternativni	konvencionalni
Arheološki muzej Zadar	,873			
Narodni muzej Zadar	,857			
Muzej antičkog stakla	,742			
ostale galerije i izložbe	,617			
Kneževa palača	,606			
nezavisne filmske projekcije	,439			
ostali sportovi		,870		
košarkaške utakmice		,838		
nogometne utakmice		,822		
rekreacijski centar Banina		,707		
izvedbe suvremenog plesa			,756	
sadržaji nezavisne scene			,733	
Kazalište lutaka Zadar			,669	
Hrvatsko narodno kazalište Zadar			,648	
Gradska knjižnica Zadar				,725
Kino Cinestar				,697

Na temelju ekstrahiranih faktora kreirana su tri aditivna indeksa: **indeks posjećivanja elitnih sadržaja** (raspon 6-36; M = 9,22; SD = 3,53; Cronbachov α = 0,842), **indeks posjećivanja sportskih sadržaja** (raspon 4-24; M = 10,54; SD = 5,07; Cronbachov α = 0,830) i **indeks posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja** (raspon 4-24; M = 6,48; SD = 2,70; Cronbachov α

= 0,761). Četvrti indeks, koji bi se odnosio na posjećivanje konvencionalnih sadržaja (kino Cinestar i Gradska knjižnica Zadar), nije formiran zbog niske vrijednosti pouzdanosti indeksa.

Matrica korelacija (tablica 43) pokazuje da su svi indeksi posjećivanja međusobno pozitivno korelirani. Očekivano, sportski indeks pokazuje vrlo slabu korelaciju s ostala dva indeksa koja pokrivaju kulturne sadržaje, dok je korelacija između elitnog i elitno-alternativnog indeksa visoka ($r = 0,631$).

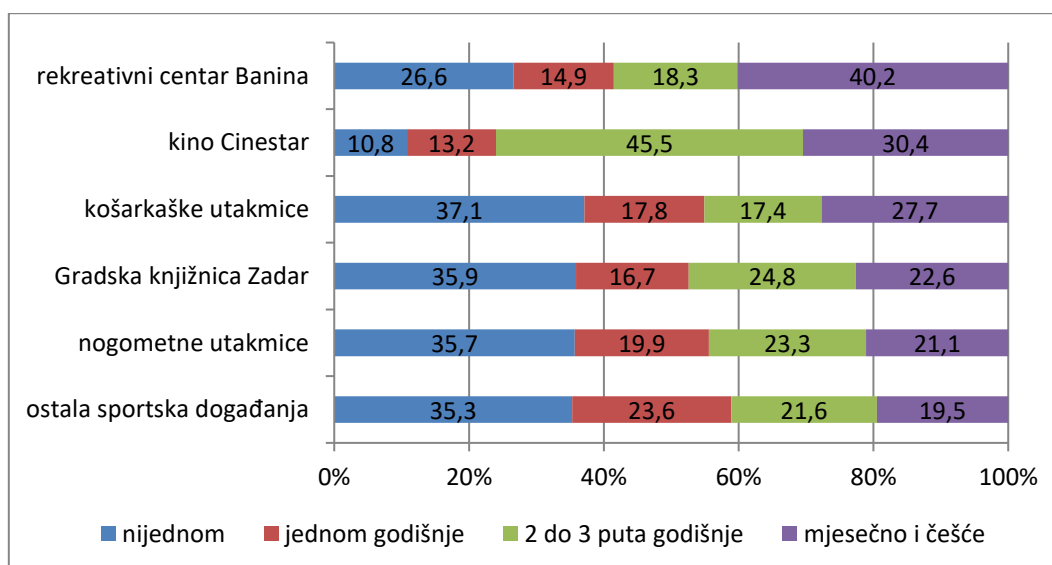
Tablica 43. Matrica korelacija indeksa posjećivanja različitih sadržaja

	Elitni	Sportski	Elitno-alternativni
Elitni	1	,189**	,631**
Sportski		1	,198**
Elitno-alternativni			1

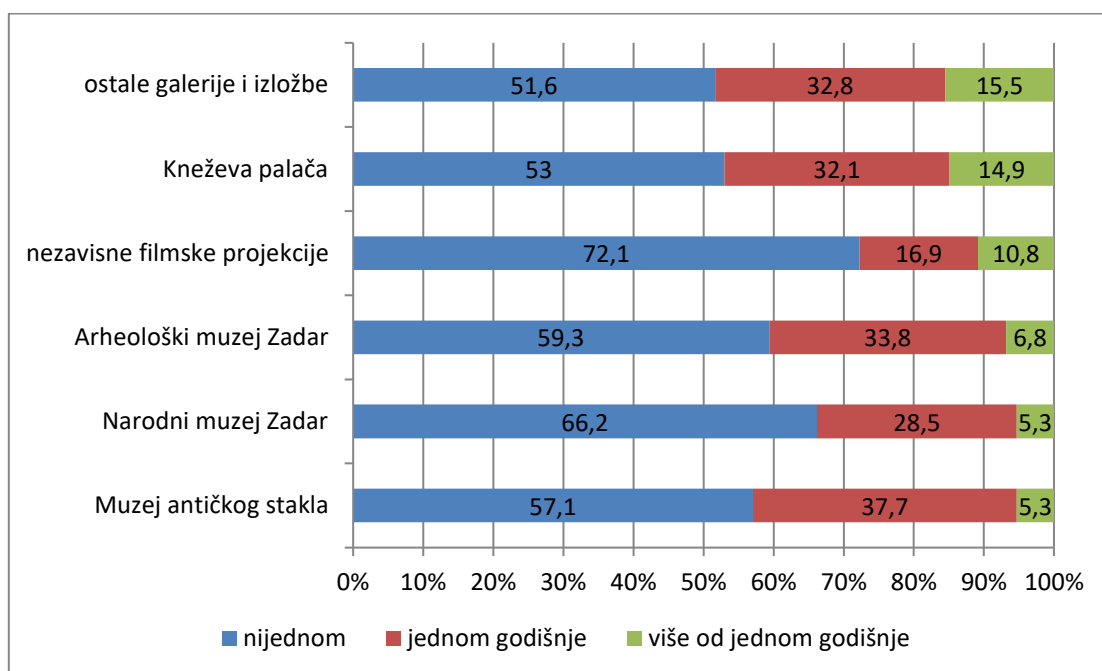
** $p < 0,01$

Učestalost posjećivanja pojedinih sadržaja prikazana je na niže izloženim grafičkim prikazima.

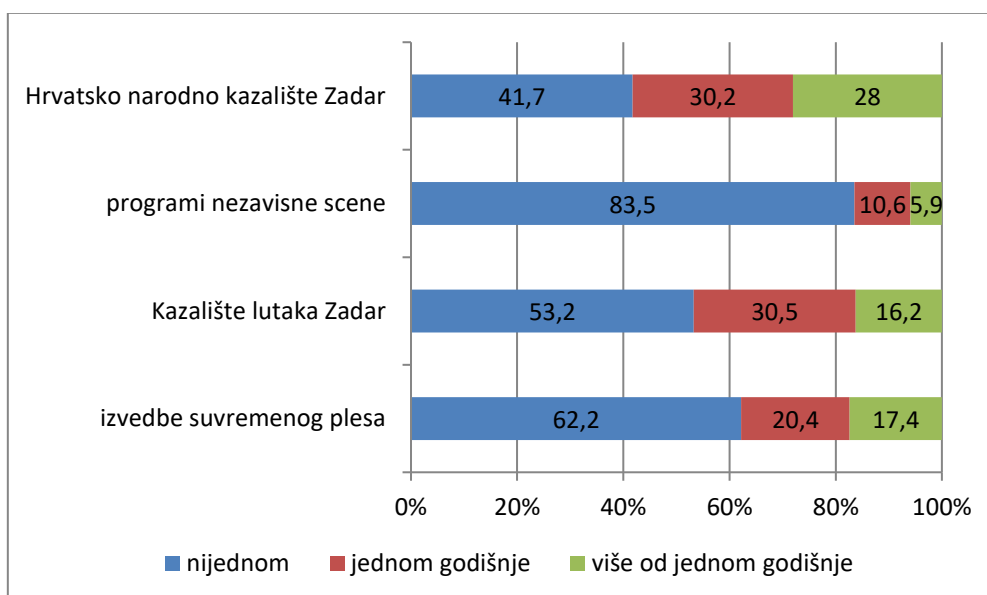
Grafički prikaz 12. Najčešće posjećeni sadržaji u srednjoškolskom uzorku

Grafički prikaz 13. Učestalost posjećivanja elitnih sadržaja među učenicima srednjih škola

Grafički prikaz 14. Učestalost posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja među učenicima srednjih škola

Bivarijantnim statističkim testovima testirane su razlike u učestalosti posjećivanja različitih sadržaja s obzirom na spol, tip škole i razred odnosno dob. Utvrđeno je da se učenice i studenti učenici razlikuju u posjećivanju sportskih i elitno-alternativnih sadržaja, dok nema razlika u posjećivanju elitnih sadržaja (tablica 44). Kao što se moglo pretpostaviti, učenici češće posjećuju sportske sadržaje, a učenice elitno-alternativne sadržaje, odnosno kazališne predstave (Hrvatsko narodno kazalište Zadar i Kazalište lutaka Zadar), izvedbe suvremenog plesa i programe nezavisne scene.

Tablica 44. Razlike u posjećivanju s obzirom na spol učenika

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Elitno-alternativni sadržaji	5,89	2,39	7,05	2,86	-6,254
Sportski sadržaji	11,59	5,31	9,53	4,61	5,885**

**p < 0,01

Nadalje, utvrđene su razlike među učenicima prvih i drugih te trećih i četvrtih razreda u posjećivanju elitno-alternativnih i sportskih sadržaja (tablica 45). Mlađa skupina učenika češće posjećuje oba tipa sadržaja. Rezultati su zanimljivi stoga što pokazuju da učenici viših razreda srednjih škola, od kojih bi se mogla očekivati veća razina uključenosti u društveni i kulturni život grada, manje posjećuju i sportske i kulturne sadržaje.

Tablica 45. Razlike u posjećivanju s obzirom na razred

	M 1.-2.	SD 1.-2.	M 3.-4.	SD 3.-4.	t
Elitno-alternativni sadržaji	6,79	2,87	6,16	2,48	3,339**
Sportski sadržaji	11,23	5,14	9,81	4,89	3,988**

**p < 0,01

Posebno su indikativne razlike s obzirom na tip srednje škole (tablica 46). Kao što je vidljivo iz vrijednosti aritmetičkih sredina, učenici trogodišnjih strukovnih škola značajno manje posjećuju elitne i elitno-alternativne sadržaje. Učenici četverogodišnjih strukovnih škola ne razlikuju se značajno od gimnazijalaca u posjećivanju elitnih sadržaja, premda ih nešto rjeđe posjećuju. S druge strane, učenici strukovnih škola, trogodišnjih i četverogodišnjih, značajno se razlikuju od učenika gimnazija kada je riječ o posjećivanju elitno-alternativnih sadržaja. Razlike među učenicima strukovnih škola u odnosu na učenike gimnazija dobro je potkrijepljena prethodnim istraživanjima te su ovi nalazi posve konzistentni s njima. Drugim riječima, pokazuje se da **učenici strukovnih škola, a osobito onih kojih pohađaju trogodišnje programe, pokazuju znatno manju razinu kulturne participacije u odnosu na učenike gimnazija**, što se može povezati s razlikama u obiteljskoj socijalizaciji odnosno s utjecajem roditeljskog kulturnog i ekonomskog kapitala.

Tablica 46. Razlike u posjećivanju s obzirom na tip škole koju pohađaju učenici

		Trogodišnje (1)	Četverogodišnje (2)	Gimnazije (3)
Elitni	M	8,09	9,25	9,75
	SD	4,02	3,37	3,46
	F	8,776**		
	post-hoc	1-2, 1-3		
Elitno-alternativni	M	5,52	5,97	7,86
	SD	2,60	2,28	2,93
	F	53,974**		
	post-hoc	1-3, 2-3		

**p < 0,01

Zatim su testirane razlike u posjećivanju pojedinih tipova sadržaja s obzirom na kulturni kapital roditelja: obrazovno postignuće očeva i majki kao indikator institucionaliziranoga kulturnog kapitala te broj knjiga u kućanstvu kao indikator objektiviranoga kulturnog

kapitala. Rezultati pokazuju kako učenici čije su majke visokoobrazovane češće posjećuju sve tipove sadržaja, i sportske i kulturne. S druge strane, kada je riječ o obrazovanju oca, utvrđena je samo jedna statistički značajna razlika, i to u posjećivanju elitno-alternativnih sadržaja ($t = -3,138$, $p < 0,01$). Pritom učenici i učenice čiji su očevi visokoobrazovani češće posjećuju takve sadržaje ($M = 6,96$; $SD = 2,90$) za razliku od učenika i učenica čiji očevi nemaju tercijarno obrazovanje ($M = 6,30$; $SD = 2,60$).

Tablica 47. Razlike u posjećivanju s obzirom na obrazovanje majke učenika

	M	SD	M	SD	t
	majka_bez VSS	majka_bez VSS	majka_VSS	majka_VSS	
Elitni	8,97	3,46	9,73	3,62	-2,901**
Sportski	10,13	5,00	11,34	5,12	-3,199**
Elitno-alternativni	6,26	2,62	6,93	2,82	-3,334**

** $p < 0,01$

Broj knjiga u kućanstvu također je povezan s posjećivanjem kulturnih sadržaja: kako raste broj knjiga u kućanstvu, tako se povećava i učestalost posjećivanja kulturnih sadržaja. Razlike su utvrđene na oba indeksa posjećivanja kulturnih sadržaja: elitnih i elitno-alternativnih. I ove razlike također upućuju na važnost roditeljskog kulturnog kapitala. Pritom je važno istaknuti kako posjećivanje sportsko-rekreacijskih sadržaja nije povezano s roditeljskim kulturnim kapitalom.

Tablica 48. Razlike u posjećivanju pojedinih tipova sadržaja među učenicima s obzirom na objektivirani kulturni kapital

		Do 25 (1)	26 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Elitni	M	8,68	9,15	10,00
	SD	3,62	3,06	3,83
	F	9,194**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Elitno-alternativni	M	5,98	6,50	7,11
	SD	2,52	2,60	2,94
	F	11,309**		
	post-hoc	1-3, 2-3		

** $p < 0,01$

Prosječne vrijednosti učestalosti posjećivanja pojedinih kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja mogu se usporediti s rezultatima istraživanja koje je 2015/2016 provedeno na reprezentativnom uzorku učenika završnih razreda srednjih škola u većim gradovima na jadranskoj obali (Pula, Rijeka, Zadar, Šibenik, Split, Dubrovnik). Prema rezultatima tog istraživanja, najposjećeniji sadržaji na razini cijelog uzorka bili su sljedeći: *kino* – nijednom 12,2%, 1 do 3 puta godišnje 35,3%, više od 3 puta godišnje 52,5%; *sportska događanja* – nijednom 29,3%, 1 do 3 puta godišnje 30,7%, više od 3 puta godišnje 39,9%; *koncerti domaće zabavne glazbe* – nijednom 36%, 1 do 3 puta godišnje 36,1%, više od 3 puta godišnje 27,9%; *gradska knjižnica* – nijednom 36,3%, 1 do 3 puta godišnje 28,9%, više od 3 puta godišnje 33,9%. Isto je istraživanje pokazalo da je učestalost posjećivanja usko povezana s lokalnom ponudom i kulturnom infrastrukturom. Prema rezultatima tog istraživanja, srednjoškolci u Zadru uvjerljivo najmanje posjećuju *kazališne predstave*: 35,8% barem jednom godišnje, dok je taj udio najveći u Puli – 66,4%, a prosjek cijelog uzorka 53%). U usporedbi s drugim gradovima, učenici srednjih škola u Zadru rjeđe posjećuju *muzejsko-galerijske sadržaje*: 47,5% najmanje jednom godišnje, dok je prosjek uzorka 56,4%, a najveći udio učenika koji posjećuju muzeje i galerije je zabilježen u Dubrovniku - 76,5% (Tonković, Krolo i Marcelić, 2020). Zaključno, rezultati istraživanja iz 2019. kao i rezultati prethodnih istraživanja pokazuju na slab interes učenika i učenica zadarskih srednjih škola za posjećivanje sadržaja institucionalne kulture, ali i nezavisne kulturne scene, što je zabrinjavajuće u kontekstu važnosti razvoja publike te se predlaže donošenje mjera kojima bi se potaknula veća participacija srednjoškolaca u kulturnim aktivnostima i sadržajima.

Studenti

Iz rezultata deskriptivne statistike (tablica 49) može se vidjeti koji su sadržaji među najposjećenijima u studentskoj populaciji. Na prvom mjestu je **Gradska knjižnica Zadar** ($M = 3,08$), a zatim slijede **kino Cinestar** ($M = 2,96$) i **studentski klub Božo Lerotić** ($M = 2,87$). Očekivano, **sportsko-rekreativni centar Banina** je na visokom četvrtom mjestu, dok peto mjesto po vrijednosti aritmetičke sredine dijele sadržaji u organizaciji studentskih udruga (studentski festivali, predavanja, predstave, koncerti i sl.) te Znanstvena knjižnica Zadar.¹² U usporedbi s uzorkom srednjoškolaca, vidljivo je da studenti znatno češće posjećuju Gradsku knjižnicu Zadar, koja je u srednjoškolskom uzorku zauzima tek peto mjesto po učestalosti posjećivanja. Dobiveni rezultati pokazuju da su studenti većinom orijentirani na posjećivanje sadržaja koji su namijenjeni njima i koji se uklapaju u studentske obaveze i aktivnosti kao što je posjećivanje knjižnica, studentskog kluba i sportsko-rekreacijskog centra koji omogućuje besplatnu rekreaciju.

Tablica 49. Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u studentskom uzorku: rezultati deskriptivne statistike

	N	Min	Max	M	SD
Gradska knjižnica Zadar	523	1	6	3,08	1,39
kino Cinestar	523	1	6	2,96	1,11
Studentski klub „Božo Lerotić“	523	1	6	2,87	1,64
Sportsko-rekreacijski centar Banina	523	1	6	2,72	1,77
sadržaji u organizaciji studentskih udruga	523	1	6	2,35	1,26
Znanstvena knjižnica Zadar	523	1	6	2,35	1,55

¹² Posjećivanje Znanstvene knjižnice Zadar nije bilo obuhvaćeno u upitniku koji su ispunjavali učenici srednjih škola.

Hrvatsko narodno kazalište Zadar	523	1	6	1,92	1,05
Kneževa palača	523	1	6	1,84	0,96
ostale izložbe i galerije	523	1	6	1,84	1,03
košarkaške utakmice	523	1	6	1,82	1,25
nogometne utakmice	523	1	6	1,81	1,21
sadržaji u organizaciji nezavisne kulturne scene	523	1	6	1,77	1,11
ostala sportska događanja	523	1	6	1,72	1,13
nezavisne filmske projekcije	523	1	6	1,72	1,07
Arheološki muzej Zadar	523	1	6	1,65	0,92
Narodni muzej Zadar	523	1	6	1,50	0,80
Muzej antičkog stakla	523	1	6	1,48	0,77
Kazalište lutaka Zadar	523	1	6	1,39	0,80
izvedbe suvremenog plesa	523	1	6	1,22	0,67

Kako bi se utvrdila struktura ispitanih preferencija u pogledu posjećivanja različitih sadržaja, provedena je faktorska analiza, metodom glavnih komponenti uz ortogonalnu *varimax* rotaciju. Ekstrahirane su četiri glavne komponente koje zajedno objašnjavaju 58,9% varijance.

Prvi faktor obuhvaća šest varijabli: Arheološki muzej Zadar, Narodni muzej Zadar, Muzej antičkog stakla, ostale galerije i izložbe, Kneževu palaču i Znanstvenu knjižnicu Zadar. Homogenost faktora ogleda se u tome što okuplja sve muzejsko-galerijske sadržaje, a nazvan je *faktorom posjećivanja elitnih sadržaja* budući da okuplja isključivo sadržaje visoke kulture.

Drugi faktor okuplja šest varijabli: Kazalište lutaka Zadar, izvedbe suvremenog plesa, Hrvatsko narodno kazalište Zadar, sadržaje u organizaciji nezavisne kulturne scene, nezavisne filmske projekcije i Gradsku knjižnicu Zadar. Faktor je nazvan *faktorom posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja* jer pored sadržaja visoke kulture, i to onih u području scensko-izvedbenih umjetnosti, okuplja i dvije varijable koje se odnose na nezavisne sadržaje.

Homogenost trećeg faktora ogleda se u tome što okuplja isključivo sportsko-rekreativne sadržaje, te je u skladu s tim i nazvan *faktorom posjećivanja sportsko-rekreacijskih sadržaja*.

Posljednji, četvrti faktor, okuplja dvije varijable koje se odnose na studentske sadržaje i prostore: Studentski klub Božo Lerotić i sadržaje (predstave, koncerte, predavanja i sl.) koje organiziraju studentske udruge i klubovi. Faktor je stoga nazvan *faktorom posjećivanja studentsko-konvencionalnih sadržaja*.

Tablica 50. Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja kod studenata i studentica: rezultati faktorske analize

	elitni	elitno- alternativni	sportsko- rekreacijski	studentsko- konvencionalni
Arheološki muzej Zadar	,865			
Narodni muzej Zadar	,790			
Muzej antičkog stakla	,784			
ostale galerije i izložbe	,684			
Kneževa palača	,671			
Znanstvena knjižnica Zadar	,456			,422

Kazalište lutaka Zadar	,764	
izvedbe suvremenog plesa	,733	
Hrvatsko narodno kazalište Zadar	,724	
sadržaji u organizaciji nezavisne scene	,653	,449
nezavisne filmske projekcije	,558	
Gradska knjižnica Zadar	,410	
ostali sportovi	,818	
nogometne utakmice	,797	
košarkaške utakmice	,789	
rekreacijski centar Banina	,696	
Studentski klub Božo Lerotić		,843
sadržaji u organizaciji studentskih udruga		,774

Na temelju ekstrahiranih faktora kreirana su četiri aditivna indeksa: *indeks posjećivanja elitnih sadržaja* (raspon 6-36; M = 10,65; SD = 4,53; Cronbachov α = 0,862), *indeks posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja* (raspon 6-36; M = 11,09; SD = 4,29; Cronbachov α = 0,804), *indeks posjećivanja sportskih sadržaja* (raspon 4-24; M = 8,07; SD = 4,20; Cronbachov α = 0,798), *indeks posjećivanja studentsko-konvencionalnih sadržaja* (raspon 2-12; M = 5,22; SD = 2,59; Cronbachov α = 0,737).

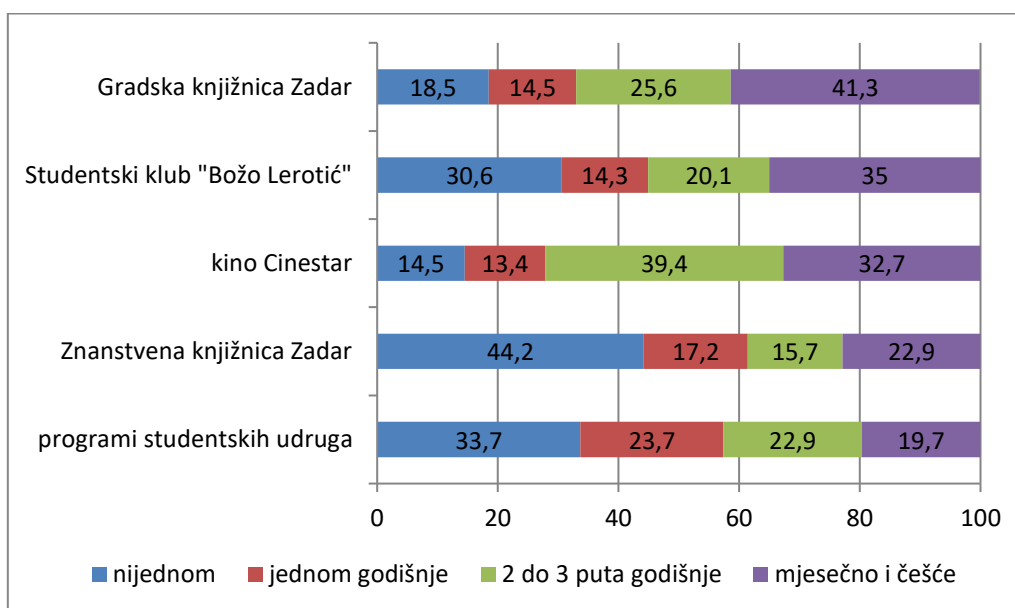
Matrica korelacija (tablica 51) pokazuje da su svi indeksi posjećivanja međusobno pozitivno korelirani, pri čemu su najjače korelacije utvrđene između elitnih i elitno-alternativnih sadržaja te između elitno-alternativnih i studentsko-konvencionalnih sadržaja.

Tablica 51. Matrica korelacija indeksa potrošnje različitih sadržaja među studentima

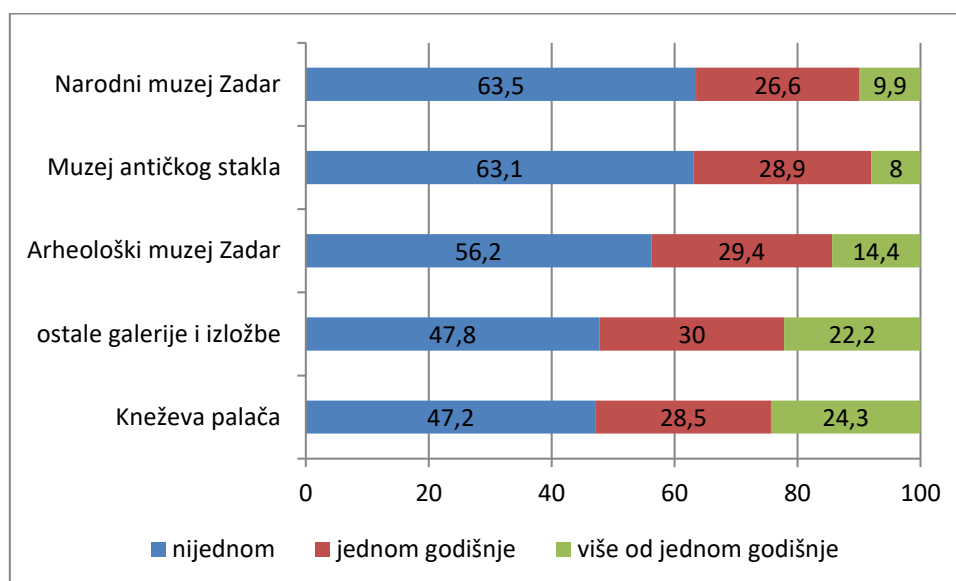
	Elitni	Elitno-alternativni	Sportski	Studentsko-konvencionalni
Elitni	1	,585**	,231**	,331**
Elitno-alternativni		1	,196**	,456**
Sportski			1	,131**
Studentsko-konvencionalni				1

Detaljniji uvid u učestalost posjećivanja pojedinih sadržaja može se dobiti pogledom na grafičke prikaze 15-18. Na grafičkom prikazu 15 prikazani su **najposjećeniji sadržaji, a to su Gradska knjižnica Zadar, Studentski klub Božo Lerotić, kino Cinestar, Znanstvena knjižnica Zadar te programi u organizaciji studentskih udruga i klubova.** Za razliku od ovih sadržaja koje povremeno posjećuje većina studenata, sadržaji „visoke“ kulture, muzejsko-galerijski i scensko-izvedbeni sadržaji bilježe daleko manju popularnost. Isto tako, ni organizirana sportska događanja nemaju veći udio barem povremenih posjetitelja. Jedini izuzetak predstavlja sportsko-rekreacijski centar na Višnjiku (Banina) kojeg 34,2% studenata posjećuje barem jednom mjesečno, a 21,6% barem jednom tjedno.

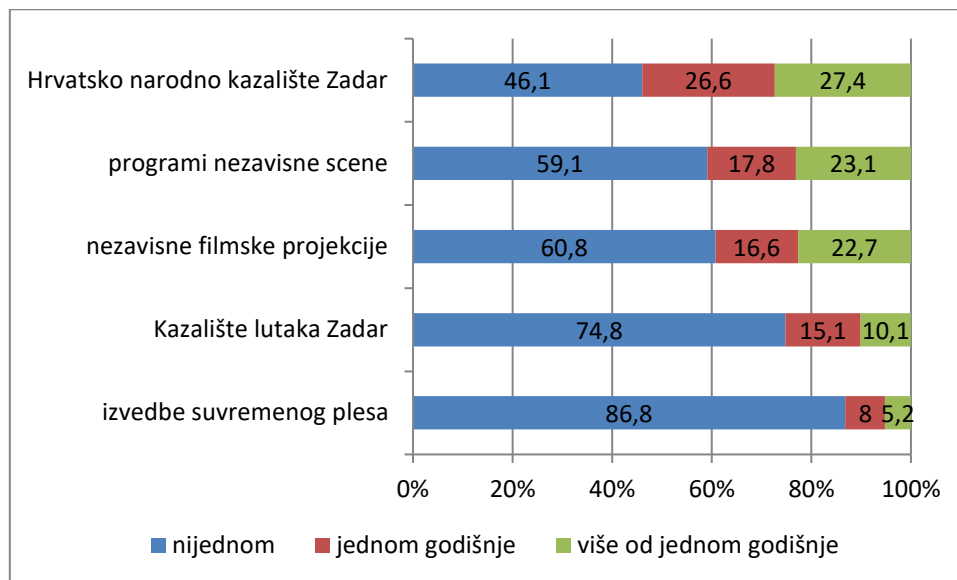
Grafički prikaz 15. Učestalost posjećivanja najpopularnijih sadržaja u studentskom uzorku

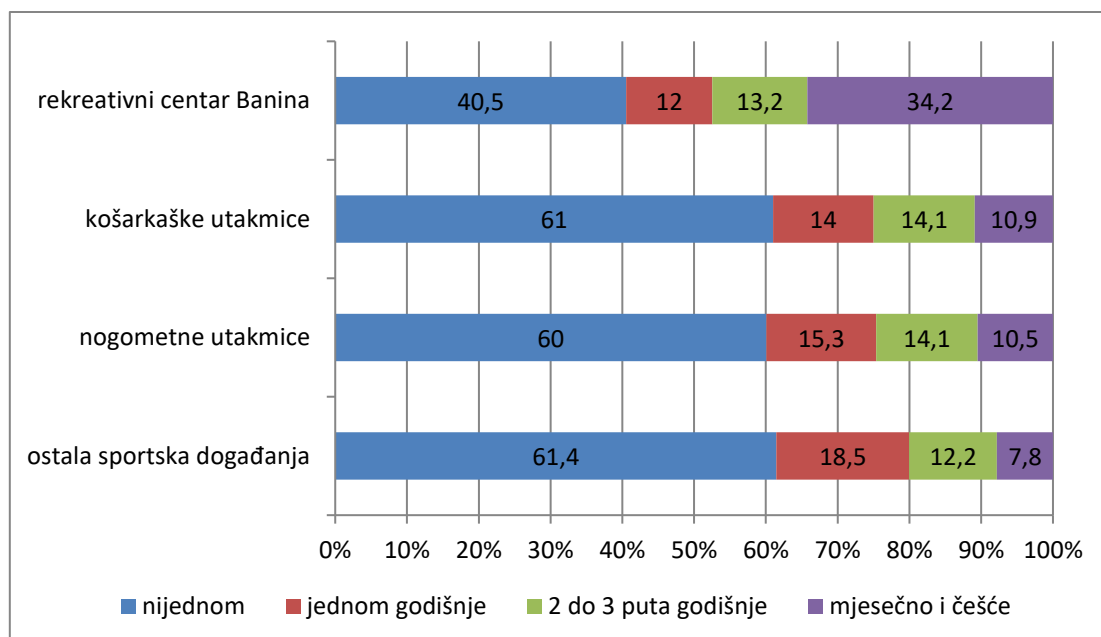
Grafički prikaz 16. Učestalost posjećivanja muzejsko-galerijskih sadržaja u studentskom uzorku

Grafički prikaz 17. Učestalost posjećivanja scensko-izvedbenih i nezavisnih sadržaja u studentskom uzorku

Grafički prikaz 18. Učestalost posjećivanja sportsko-rekreativnih sadržaja u studentskom uzorku

Bivarijantnim statističkim testovima testirane su razlike u učestalosti posjećivanja različitih sadržaja s obzirom na sociodemografska obilježja ispitanika. Utvrđeno je da se studentice i studenti značajno razlikuju u posjećivanju sportskih i elitno-alternativnih sadržaja, dok nema razlika u posjećivanju elitnih i studentsko-konvencionalnih sadržaja (tablica 52). Kao što se moglo pretpostaviti, studenti nešto češće posjećuju sportske sadržaje, a studentice elitno-alternativne.

Tablica 52. Razlike u posjećivanju s obzirom na spol studenata

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Elitno-alternativni sadržaji	10,30	4,12	11,33	4,32	-2,313*
Sportski sadržaji	10,45	5,20	7,36	3,56	7,431**

*p<0,05 **p < 0,01

Utvrđene su i značajne razlike s obzirom na dob, pri čemu su stariji studenti skloniji posjećivanju elitnih i elitno-alternativnih sadržaja. Ova skupina studenata također češće posjećuje i sportsko-rekreacijske i studentsko-konvencionalne sadržaje, ali te razlike nisu statistički značajne.¹³ U svakom slučaju, može se zaključiti da su **stariji studenti bolje integrirani u društveni i kulturni život grada**, za razliku od mlađih i osobito studenata prve godine studija, što je i očekivano.

Tablica 53. Razlike u posjećivanju s obzirom na dob studenata

	M 18-21	SD 18-21	M 22+	SD 22+	t
Elitni	9,70	3,83	11,77	5,03	-5,331**
Elitno-alternativni	10,65	3,86	11,61	4,71	-2,549*

*p<0,05 **p < 0,01

Zanimljive razlike su utvrđene između studenata koji su odrasli u Zadru i Zadarskoj županiji i studenata koji su se u Zadar doselili iz drugih dijelova Hrvatske. Kao što je vidljivo iz tablice, studenti koji su odrasli u Zadru statistički značajno češće posjećuju elitno-alternativne i sportske sadržaje. S druge strane, studenti koji su se u Zadar doselili češće posjećuju Studentski klub Božo Lerotić i sadržaje koje organiziraju studentske udruge i klubovi. Ovi nalazi mogu sugerirati da **studenti koji nisu iz Zadra nisu u dovoljnoj mjeri integrirani u društveni i kulturni život grada** zbog čega su više orijentirani na sadržaje koji su usko namijenjeni studentskoj populaciji.

Tablica 54. Razlike u posjećivanju s obzirom na mjesto odrastanja studenata

	M Zd	SD Zd	M van_Zd	SD van_ZD	t
Elitno-alternativni	11,87	4,97	10,72	3,88	2,886**
Sportski	9,48	4,61	7,40	3,81	5,446**
Studentsko-konvencionalni	4,27	2,43	5,67	2,54	-6,005**

**p < 0,01

Nadalje su testirane razlike s obzirom na objektivirani i institucionalizirani kulturni kapital roditelja. Kao što je vidljivo iz tablice 54, studenti koji u kućanstvu posjeduju više od 100 tiskanih knjiga češće posjećuju elitne i elitno-alternativne sadržaje dok su istodobno manje skloni posjećivanju sportskih i studentsko-konvencionalnih sadržaja (tablica 55).

¹³ Sličan obrazac razlika utvrđen je i između studenata preddiplomskog i diplomskog studija.

Tablica 55. Razlike u posjećivanju s obzirom na objektivirani kulturni kapital

		Do 50 (1)	50 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Elitni	M	9,46	11,29	11,39
	SD	3,84	5,70	4,23
	F	11,150**		
	post-hoc	1-2,3		
Elitno- alternativni	M	10,39	11,10	11,71
	SD	3,81	5,04	4,20
	F	4,917*		
	post-hoc	1-3		
Sportski	M	8,50	8,57	7,44
	SD	4,27	4,77	3,74
	F	4,343*		
	post-hoc	1-3		
Studentsko- konvencionalni	M	5,30	5,59	5,22
	SD	2,68	2,60	2,59
	F	5,436*		
	post-hoc	1-3		

*p<0,05 **p < 0,01

Kada se pogledaju razlike s obzirom na institucionalizirani kulturni kapital roditelja, odnosno obrazovno postignuće, može se zaključiti da je **visoko obrazovanje roditelja povezano s većom razinom studentske participacije u društvenom i kulturnom životu**. Drugim riječima, studenti koji imaju visokoobrazovane majke češće posjećuju elitno-alternativne i studentsko-konvencionalne sadržaje. Studenti čiji su očevi visokoobrazovani pored ovih sadržaja češće posjećuju i elitne sadržaje. Ovakvi rezultati nedvojbeno govore u prilog tezama o intergeneracijskom prijenosu kulturnog kapitala, što je potvrđeno i prethodnim istraživanjima (Krolo, Marčelić, Tonković, 2016).

Tablica 56. Razlike u posjećivanju s obzirom na obrazovanje majke studenata

	M _{majka_bez} VSS	SD _{majka_bez} VSS	M _{majka_VSS}	SD _{majka_VSS}	t
Elitno-alternativni	10,81	3,79	11,82	5,30	-2,426*
Studentsko- konvencionalni	4,97	2,45	5,84	2,82	-3,495**

*p<0,05 **p < 0,01

Tablica 57. Razlike u posjećivanju s obzirom na obrazovanje oca studenata

	M _{otac_bez} VSS	SD _{otac_bez} VSS	M _{otac_VSS}	SD _{otac_VSS}	t
Elitni	10,26	4,08	11,69	5,45	-2,855**
Elitno-alternativni	10,81	3,86	11,85	5,20	-2,193*
Studentsko- konvencionalni	5,01	2,55	5,78	2,61	-3,051**

*p<0,05 **p < 0,01

Šira populacija mladih

Kao što je vidljivo iz tablice 58, srednje vrijednosti su prilično niske, što je usporedivo i s prethodna dva poduzorka. S druge strane, vidljivo je da **ispitanici u skupini šire populacije mladih znatno više orijentirani na sadržaje u organizaciji udruga i organizacija nezavisne kulturne scene**, što još jednom ukazuje na specifične odrednice ovog prigodnog poduzorka, za razliku od reprezentativnih uzoraka učenika i studenata. Slično kao i u poduzorku studenata i studentica Sveučilišta u Zadru, i u široj populaciji mladih je **Gradska knjižnica Zadar** na prvom mjestu po učestalosti posjećivanja.

Tablica 58. Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u široj populaciji mladih: rezultati deskriptivne statistike

	N	Min	Max	M	SD
Gradska knjižnica Zadar	695	1	6	3,08	1,43
rekreativno-sportski centar Banina	695	1	6	3,04	1,71
kino Cinestar	695	1	5	2,78	0,96
sadržaji u organizaciji nezavisne kulturne scene	695	1	6	2,29	1,28
Hrvatsko narodno kazalište Zadar	695	1	6	2,13	1,03
Kneževa palača	695	1	6	2,06	0,96
ostale izložbe i galerije	695	1	6	2,02	0,90
košarkaške utakmice	695	1	6	1,91	1,24
ostala sportska događanja	695	1	6	1,87	1,10
Kazalište lutaka Zadar	695	1	6	1,74	0,98
nezavisne filmske projekcije	695	1	5	1,72	0,96
nogometne utakmice	695	1	6	1,66	1,04
Arheološki muzej Zadar	695	1	6	1,62	0,72
Muzej antičkog stakla	695	1	5	1,61	0,68
Narodni muzej Zadar	695	1	6	1,50	0,69
izvedbe suvremenog plesa	695	1	5	1,47	0,80

Kako bi se utvrdila struktura ispitanih preferencija u pogledu posjećivanja različitih sadržaja, provedena je faktorska analiza, metodom glavnih komponenti uz ortogonalnu *varimax* rotaciju. Ekstrahirane su četiri glavne komponente koje zajedno objašnjavaju 59,1% varijance.

Tablica 59. Posjećivanje sadržaja u široj populaciji mladih: rezultati faktorske analize

	elitno- alternativni	muzejsko- galerijski	sportsko- rekreacijski	konvencionalni
nezavisna scena	,743			
suvremeni ples	,711			
nezavisne filmske projekcije	,668			
Hrvatsko narodno kazalište Zadar	,619			
Kazalište lutaka Zadar	,596			
ostale galerije i izložbe	,572	,466		
Kneževa palača	,435	,412		
Arheološki muzej Zadar		,867		
Narodni muzej Zadar		,806		
Muzej antičkog stakla		,805		
ostala sportska događanja			,812	

nogometne utakmice	,807	
košarkaške utakmice	,800	
Sportski centar Banina	,515	
<hr/>		
kino Cinestar		,747
Gradska knjižnica Zadar		,608
<hr/>		

Prvi faktor obuhvaća sedam varijabli: sadržaje u organizaciji nezavisne kulturne scene, izvedbe suvremenog plesa, nezavisne filmske projekcije, Hrvatsko narodno kazalište Zadar, Kazalište lutaka Zadar, ostale galerije i izložbe te Kneževu palaču. Ovaj faktor s jedne strane obuhvaća nezavisne i alternativne sadržaje, dok su s druge strane obuhvaćeni i sadržaji koji su tipični za elitnu, odnosno visoku kulturu. Faktor je stoga nazvan **faktorom posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja**.

Drugi faktor, nazvan **faktorom posjećivanja muzejsko-galerijskih sadržaja**, okuplja tri varijable: Arheološki muzej Zadar, Narodni muzej Zadar i Muzej antičkog stakla. Nešto manje opterećenje na ovom faktoru imaju i varijable posjećivanja ostalih galerija i izložbi te Kneževu palaču.

Homogenost trećeg faktora ogleda se u tome što okuplja sve četiri varijable koje su se u upitniku odnosile na sportske sadržaje: posjećivanje nogomentalih i košarkaških utakmica te ostalih sportskih događanja te posjećivanje sportsko-rekreativnog centra Banina na Višnjiku. Faktor je nazvan **faktorom posjećivanja sportskih sadržaja**.

Posljednji, četvrti faktor, obuhvaća dvije varijable: kino Cinestar i Gradsku knjižnicu Zadar. Kao što će biti vidljivo iz nastavka teksta, radi se o sadržajima koji spadaju među najposjećenije te je faktor nazvan **faktorom posjećivanja konvencionalnih sadržaja**.

Na temelju ekstrahiranih faktora konstruirana su tri indeksa: **indeks posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja** (raspon 7-29; M = 13,43; SD = 4,73; Cronbachov $\alpha = 0,811$), **indeks posjećivanja muzejsko-galerijskih sadržaja** (raspon 3-12; M = 4,73; SD = 1,80; Cronbachov $\alpha = 0,824$) i **indeks posjećivanja sportskih sadržaja** (raspon 4-24; M = 8,47; SD = 3,80; Cronbachov $\alpha = 0,748$). Potencijalni četvrti indeks, koji bi sadržavao jedine dvije varijable koje okuplja faktor posjećivanja konvencionalnih sadržaja – kino Cinestar i Gradsku knjižnicu Zadar – odbačen je zbog vrlo niskog koeficijenta pouzdanosti skale (Cronbachov $\alpha = 0,321$).

Očekivano, utvrđena je pozitivna srednje jaka korelacija između indeksa posjećivanja elitno-alternativnih i muzejsko-galerijskih sadržaja ($r = 0,484$), dok su korelacije vrlo niske između ova dva indeksa koja ukazuju na sklonost posjećivanja kulturnih sadržaja s indeksom posjećivanja sportskih sadržaja.

Tablica 60. Korelacijska matrica indeksa posjećivanja sadržaja

	Elitno-alternativni	Muzejsko-galerijski	Sportski
Elitno-alternativni	1	,484**	,157**
Muzejsko-galerijski		1	,174**
Sportski			1

**p < 0,001

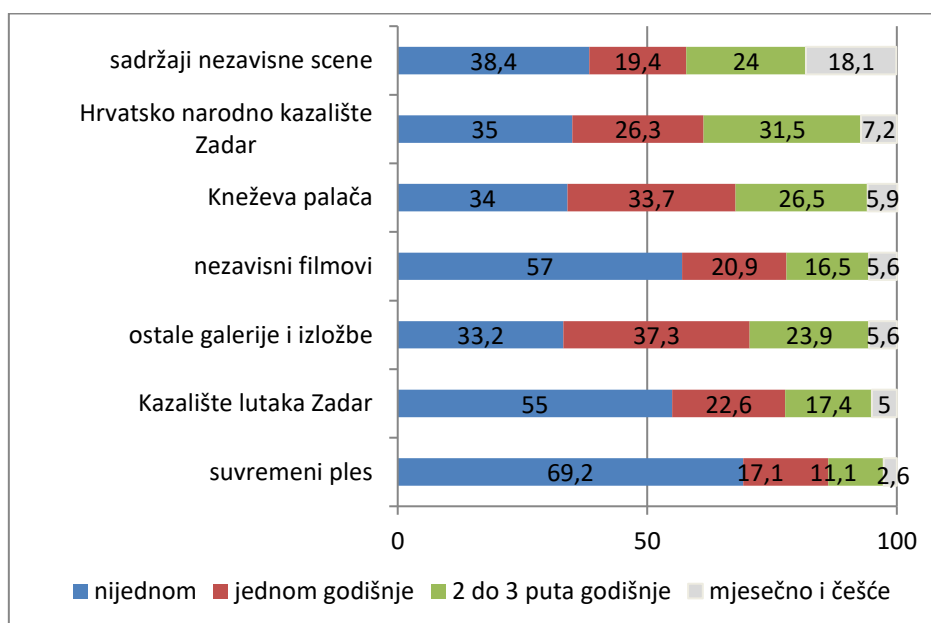
Na grafičkim prikazima 19-22 prikazana je distribucija učestalosti posjećivanja pojedinih sadržaja. Radi veće preglednosti rezultata, sadržaji su podijeljeni prema prethodno izloženim rezultatima faktorske analize. Iz ovih je grafičkih prikaza također vidljivo da se faktori međusobno razlikuju ne samo po vrsti sadržaja koje okupljaju nego i po učestalosti posjećivanja.

Nekoliko podataka pritom vrijedi posebno izdvojiti. Prije svega, vidljivo je da neke sadržaje i kulturne ustanove u godinu dana posjeti manje od polovine ispitanika: izvedbe suvremenog plesa 69,2%; Narodni muzej Zadar 58,8%; projekcije nezavisnih filmova 57%; Kazalište lutaka Zadar 55%. Isto tako, očigledno je da su sudionici ovog dijela istraživanja manje skloni posjećivanju sportskih događanja (grafički prikaz 21). Istodobno, sportsko-rekreacijski centar Višnjik (Banina) spada među najposjećenije sadržaje (39,7% barem jednom mjesečno) što upućuje na zaključak da su ispitanici skloni rekreativnom bavljenju sportom i rekreacijom, premda ne i odlascima na utakmice.

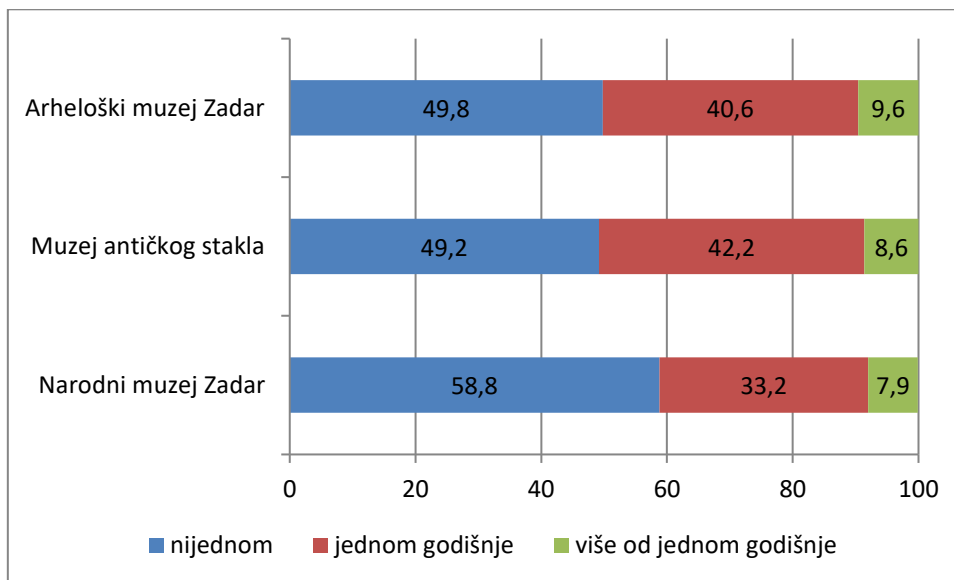
Nadalje, vidljivo je da zadarske muzejske ustanove, i to Narodni muzej Zadar, Arheološki muzej Zadar i Muzej antičkog stakla više od jednom godišnje privuku vrlo nizak postotak ispitanika. Izuzetak predstavlja Kneževa palača koju češće od jednom godišnje posjeti skoro trećina ispitanika u ovom poduzorku (32,4%). Premda djeluje kao sastavnica Narodnog muzeja Zadar, Kneževa palača je u ovom upitniku posebno izdvojena zbog većeg broja programa koji se odvijaju neovisno o ponudi ostalih muzejskih odjela i stalnog fundusa muzeja (npr. koncerti, predavanja, predstavljanja publikacija, izložbe).

Među kulturnim sadržajima i ustanovama najposjećenija je **Gradska knjižnica Zadar** (39,7% barem jednom mjesečno), **kino Cinestar** je na drugom mjestu (21,6% barem jednom mjesečno) dok su na trećem mjestu **sadržaji u organizaciji nezavisne kulturne scene** (18,1% barem jednom mjesečno).

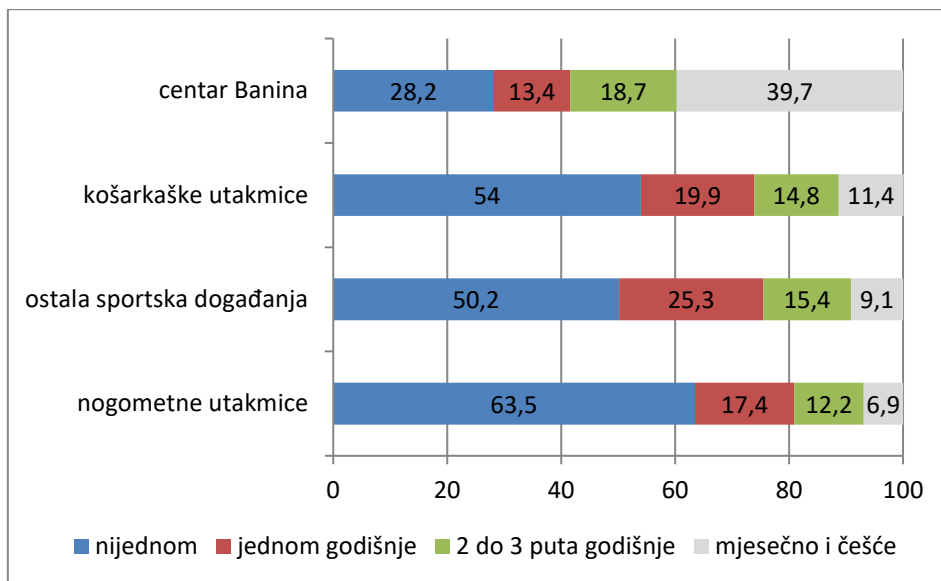
Grafički prikaz 19. Učestalost posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja u široj populaciji mladih

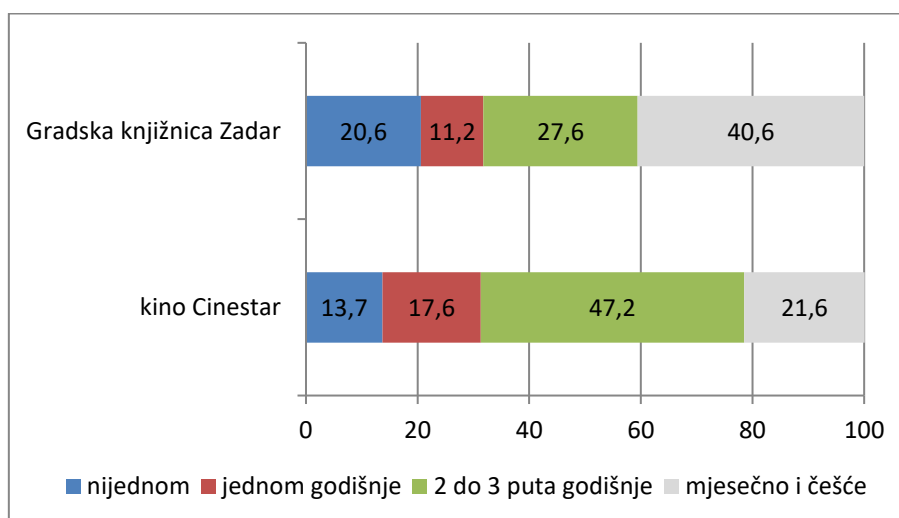
Grafički prikaz 20. Učestalost posjećivanja muzejsko-galerijskih sadržaja u široj populaciji mladih

Grafički prikaz 21. Učestalost posjećivanja sportskih sadržaja u široj populaciji mladih

Grafički prikaz 22. Učestalost posjećivanja konvencionalnih sadržaja u široj populaciji mladih

Kako bi se ispitala povezanost sociodemografskih i socioekonomskih varijabli s indeksima posjećivanja različitih sadržaja, provedene su bivarijatne analize. U tablici 61 prikazani su rezultati t-testa kojim su utvrđene razlike između ispitanika i ispitanica u učestalosti posjećivanja elitno-alternativnih i sportskih sadržaja. Kao što je vidljivo, žene češće posjećuju elitno-alternativne sadržaje, što je u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja koja su pokazala značajne razlike u učestalosti posjećivanja kazališnih predstava, izvedbi suvremenog plesa i sličnih sadržaja visoke kulture s obzirom na spol. Isto tako, ne iznenađuju ni podatak da muški ispitanici češće posjećuju sportske sadržaje.

Tablica 61. Razlike u učestalosti posjećivanja različitih vrsta sadržaja u široj populaciji mladih s obzirom na spol

	M _{muški}	SD _{muški}	M _{ženski}	SD _{ženski}	t
Elitno-alternativni sadržaji	12,34	4,35	13,95	4,82	-4,252**
Muzejsko-galerijski sadržaji	4,67	1,78	4,76	1,81	-,609
Sportski sadržaji	9,10	4,27	8,17	3,53	3,018**

**p < 0,001

Nisu utvrđene statistički značajne razlike među dobnim skupinama. Radni status ispitanika i visina mjesečnih prihoda također nisu značajno povezani s učestalošću posjećivanja pojedinih sadržaja. Izostanak tih razlika posve je konzistentan s rezultatima prethodnih istraživanja koja pokazuju da ekonomski kapital i socioekonomski status nemaju značajniji utjecaj na strukturiranje razlika u obrascima kulturne potrošnje i ukusa.

S druge strane, utvrđene su **značajne razlike s obzirom na indikatore kulturnog kapitala** i to kod posjećivanja elitno-alternativnih sadržaja. Konkretno, ispitanici koji imaju viši stupanj obrazovanja, veći broj knjiga u kućanstvu te čiji roditelji imaju završeno tercijarno obrazovanje, češće posjećuju elitno-alternativne sadržaje. Kada je riječ o posjećivanju muzejsko-galerijskih sadržaja, utvrđene su razlike samo s obzirom na posjedovanje knjiga.

Tablica 62. Razlike u posjećivanju elitno-alternativnih sadržaja u široj populaciji mladih s obzirom na obrazovanje

		Strukovne škole (1)	Gimnazije (2)	Preddiplomski studij (3)	Diplomski studij (4)
Elitno-alternativni sadržaji	M	12,09	14,04	14,39	13,98
	SD	4,51	4,64	5,08	4,55
	F post-hoc	9,517** 1 vs. 2, 3, 4			

**p < 0,001

Kao što je vidljivo iz tablice 62, nema značajnih razlika između ispitanika sa završenom gimnazijom i ispitanika sa završenim preddiplomskim ili diplomskim studijem. Jedina skupina koja se značajno razlikuje od ostalih jesu oni sa završenim srednjim strukovnim obrazovanjem. S druge strane, **objektivirani kulturni kapital**, iskazan preko posjedovanja knjiga, **značajno je povezan s posjećivanjem elitno-alternativnih i muzejsko-galerijskih sadržaja**, pri čemu učestalost participacije raste s većim brojem knjiga u kućanstvu.

Tablica 63. Razlike u posjećivanju elitno-alternativnih i muzejsko-galerijskih sadržaja s obzirom na objektivirani kulturni kapital ispitanika u široj populaciji mladih

		Do 50 (1)	50 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Elitno-alternativni sadržaji	M	11,80	12,89	14,87
	SD	3,89	4,78	4,83
	F post-hoc	31,437** 1-3; 2-3		
Muzejsko-galerijski sadržaji	M	4,45	4,69	4,94
	SD	1,62	1,79	1,89
	F post-hoc	4,894** 1-3		

**p<0,001

Jedan od nalaza koji ukazuju na intergeneracijskih prijenos kulturnog kapitala odnosi se na povezanost roditeljskog institucionaliziranog kulturnog kapitala s posjećivanjem elitno-alternativnih sadržaja. Drugim riječima, **mladi koji imaju obrazovanije roditelje češće posjećuju kazališta, plesne predstave, nezavisne filmske projekcije i različite programe u organizaciji nezavisne kulturne scene.**

Tablica 64. Razlike u posjećivanju elitno-alternativnih sadržaja s obzirom na institucionalizirani kulturni kapital roditelja

	M	SD	t	df
Majka: bez VSS	13,16	4,83	-2,193*	693
Majka: VSS	14,00	4,48		
Otac: bez VSS	13,07	4,82	-2,920**	693
Otac: VSS	14,19	4,46		

*p < 0,05; **p < 0,01

Zaključno, i po učestalosti posjećivanja različitih kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u gradu vidljivo je odstupanje prigodnog uzorka šire populacije mladih u dobi od 18 do 35 godina u usporedbi s reprezentativnim uzorcima srednjoškolaca i studenata. Ispitanici unutar prigodnog uzorka **znatno češće posjećuju sadržaje u organizaciji nezavisne kulturne scene**. Istodobno, kao što će biti vidljivo iz nastavka ovog izvještaja, upravo je ova populacija **najviše zainteresirana za sadržaje u budućem Centru za mlade**, odnosno pokazuju veću razinu participativnosti kao i općenito veću razinu zainteresiranosti prema nekomercijalnim, progresivnim i društveno angažiranim tipovima sadržaja, u usporedbi s ponešto pasivnijom studentskom populacijom, a osobito učenicima i učenicama srednjih škola.

Posjećivanje kulturnih festivala

Učenici

Kada se pogledaju prosječne vrijednosti na uzorku učenika i učenica srednjih škola (tablica 65), vidljivo je da samo manjina srednjoškolaca posjećuje festivale. Pritom se izdvajaju tri festivala s nešto većom posjećenosti: Zadar jazz & blues festival, Zadarsko kazališno ljeto i Kvartart, premda se i ovdje radi o vrlo niskim udjelima srednjoškolaca koji su posjetili barem jedan program u okviru tih festivala u posljednjih godinu dana.

Tablica 65. Učestalost posjećivanja zadarskih kulturnih festivala u srednjoškolskom poduzorku

	Nisu posjetili	Posjetili barem jednom
Zadar Jazz & Blues Festival	83,5	16,5
Zadarsko kazališno ljeto	85,1	14,9
Kvartart festival	87,6	12,4
Glazbene večeri u Sv. Donatu	90,0	10,0
Festival suvremenog plesa Monoplay	94,3	5,7
Festival novog kazališta Zadar snova	94,9	5,1
Festival novog kazališta "Revija Nosi se" (Teatro VeRRdi)	95,0	5,0

Studenti

Gledajući prosječne vrijednosti u studentskom poduzorku, valja naglasiti kako samo manji udio studenata i studentica posjećuje festivale, a što zorno pokazuje i tablica 66. Prema rezultatima istraživanja, tri su lokalna festivala imala najveću posjećenost u odnosu na ostale

festivale: Glazbene večeri u sv. Donatu (16,8%) Kwartart (16,1%) i Zadar Jazz i Blues Festival (11,1%) Primjetno je kako festivali koji su usmjereni na novije glazbene ili scensko-umjetničke sadržaje nisu prepoznati kao relevantni među uzorkom studentske populacije Sveučilišta u Zadru. Također je vidljivo kako festivali u organizaciji nezavisne kulturne scene (Monoplay, Zadar snova, Revija „Nosi se“) bilježe vrlo slabu posjećenost u studentskoj populaciji.¹⁴ Ipak, prilikom interpretacije ovih podataka valja uzeti u obzir činjenicu da veći dio studenata ne boravi u Zadru u ljetnim mjesecima, kada se odvija većina festivalskih sadržaja, a što je posljedica ne samo strukture studentske populacije (tj. udjela studenata koji dolaze iz drugih dijelova Hrvatske), nego je dijelom uvjetovano nedostatkom studentskog smještaja u razdoblju turističke sezone.

Tablica 66. Učestalost posjećivanja zadarskih kulturnih festivala u studentskom poduzorku

	Nisu posjetili	Posjetili barem jednom
Glazbene večeri u Sv. Donatu	83,2	16,8
Kwartart festival	83,9	16,1
Zadar Jazz & Blues Festival	88,9	11,1
Zadarsko kazališno ljeto	90,8	9,2
Festival novog kazališta Zadar snova	92,7	7,3
Festival suvremenog plesa Monoplay	92,9	7,1
Festival novog kazališta „Revija Nosi se“ (Teatro VeRRdi)	93,3	6,7

¹⁴ Glazbeni festival „Derivat“, također u organizaciji nezavisne kulturne scene, a koji je održan 19. srpnja 2019., nije bio uvršten u upitnik budući da se prikupljanje podataka odvijalo u razdoblju od travnja do početka srpnja 2019.

POSJEĆIVANJE UGOSTITELJSKO-ZABAVNIH OBJEKATA U GRADU

Učenci

Učeničko posjećivanje ovog tipa lokacija u upitniku je bilo ograničeno samo na učenike trećih i četvrtih razreda srednjih škola. Tablica 67 pokazuje prosječne vrijednosti gdje je vidljivo kako su na vrhu objekti za koje bi se moglo reći da pripadaju u sam vrh popularnosti među srednjoškolcima, poput Kulta i Dišpeta (M= 3,72, SD= 1,33) te Arkade (M= 3,27, SD= 1,42). Odmah iza njih su Peti kat (M= 2,89, SD= 1,44) i Teatro bar (M= 2,88, SD= 1,60). Kao najnepopularniji objekti izdvajaju se Nigdjezemska (M= 1,31, SD= 0,89), Zlatni kutić (M= 1,29, SD= 0,77), Deja Brew (M= 1,21, SD= 0,76) i D8 Rock Caffè (M= 1,20, SD= 0,67). Razlozi ovim razlikama mogu biti unutar kulturnih preferencija i vrijednosti, no jednako tako može biti govora i o praktičnim razlozima, odnosno činjenici da primjerice D8 i Billiard Club Borik nisu smješteni u centru grada, već su u relativno udaljenijim naseljima i kvartovima. Također je vidljivo da su kafići i klubovi koji su bliski rokersko-alternativnom glazbenom ukusu (npr. Rio bar, Lotus, Nigdjezemska, Indie) nisko pozicionirani, što je u skladu s drugim rezultatima koji su izloženi u ovom izvještaju, a prema kojima se može zaključiti kako su rokersko-alternativni sadržaji popularni samo u manjem segmentu srednjoškolske populacije.¹⁵

Tablica 67. Posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata među učenicima (3 i 4. razredi)

	N	min	max	M	SD
Kult i Dišpet	393	1	6	3,72	1,33
Arkada	393	1	6	3,27	1,42
Peti kat	393	1	6	2,89	1,44
Teatro bar	393	1	6	2,88	1,60
Ledana	393	1	6	2,68	1,25
Dolce Vita Caffè	393	1	6	2,34	1,37
Famous beach bar	393	1	6	2,31	1,23
Restorani i konobe sa živom muzikom	393	1	6	2,29	1,43
Guma	393	1	6	2,23	1,38
The Factory bar	393	1	6	2,19	1,34
Svarog	393	1	6	2,15	1,37
'72	393	1	6	2,14	1,24
Posh pub	393	1	6	1,93	1,18
Arsenal	393	1	6	1,89	1,07
Petit caffè bar	393	1	6	1,85	1,22

¹⁵ Faktorska analiza nije provedena na uzorku učenika i učenica zbog nekonzistentnosti odgovora. Naime, moguće je da je riječ o relativno ranoj dobi za nešto konzistentnije obrasce posjećivanja objekata ovakvog tipa, odnosno može se pretpostaviti da kod dijela srednjoškolske populacije ne postoje jasno definirani stilovi i preferencije. Također je moguće da je odlazak na određene lokacije povezan s popularnošću tih objekata unutar generacije ili grupe vršnjaka, ali i sa otvorenošću prema posjetiteljima mlađe dobi.

La Bodega	393	1	6	1,80	1,22
Yachting	393	1	6	1,68	1,18
Podroom	393	1	6	1,64	1,13
Indie bar	393	1	6	1,59	1,20
Backstage	393	1	6	1,52	1,12
Rio bar	393	1	6	1,50	0,98
Lotus	393	1	6	1,44	1,06
Q bar	393	1	6	1,41	0,96
Billiard Club Borik	393	1	6	1,38	0,90
Nigdjezemska	393	1	6	1,31	0,89
Zlatni kutić	393	1	6	1,29	0,77
Deja Brew Pub	393	1	6	1,21	0,76
D8 Rock Caffè	393	1	6	1,20	0,67

Studenti

Kada su u pitanju studenti i posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata, tablica 68 pokazuje najpopularnije kafiće i klubove s obzirom na prosječne vrijednosti ostvarene na skali od 1 do 5 (1= nijednom, 5 = više puta tjedno ili svaki dan). Vidljivo je kako prioritet imaju lokacije koje su „na ruku“ studentima i studenticama s obzirom na blizinu većine nastavnih i administrativnih prostorija Sveučilišta, odnosno na prvom mjestu su Kult i Dišpet (M= 2,99, SD= 1,25), nakon kojih slijede The Factory bar (M= 2,95, SD= 1,43) i Arkada (M= 2,75, SD= 1,30). Visoko četvrto mjesto zauzima Guma (M= 2,64, SD= 1,35) što pokazuje interes studentske populacije za nova mjesta u gradu. S druge strane, može se zaključiti da samo manjina studenata i studentica naginje rokersko-alternativnim sadržajima, što se ogleda u nižim vrijednostima aritmetičkih sredina za Nigdjezemska, D8 Rock Caffè, Rio bar i Backstage.

Tablica 68. Deskriptivni pokazatelji posjećivanja zabavno-ugostiteljskih objekata studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Kult i Dišpet	523	1	6	2,99	1,25
The Factory bar	523	1	6	2,95	1,43
Arkada	523	1	6	2,75	1,3
Guma	523	1	6	2,64	1,35
Zlatni kutić	523	1	6	2,56	1,53
Teatro bar	523	1	6	2,54	1,42
Ledana	523	1	6	2,5	1,15
Peti kat	523	1	6	2,27	1,36
Petit caffè bar	523	1	6	2,26	1,43
Famous beach bar	523	1	6	1,98	1,2
Podroom	523	1	6	1,98	1,11
Indie bar	523	1	6	1,95	1,33
La Bodega	523	1	6	1,95	1,19
Svarog	523	1	6	1,92	1,17

'72	523	1	6	1,87	1,34
Q bar	523	1	6	1,84	1,04
Yachting	523	1	6	1,74	1,07
Lotus	523	1	6	1,66	1,23
Posh pub	523	1	6	1,65	1,17
Arsenal	523	1	6	1,64	1,36
Backstage	523	1	6	1,63	1,13
Restorani i konobe sa živom muzikom	523	1	6	1,47	0,87
Dolce Vita Caffè	523	1	6	1,46	0,96
Rio bar	523	1	6	1,44	0,95
Billiard Club Borik	523	1	6	1,37	0,91
Nigdjezemska	523	1	6	1,37	0,89
Deja Brew Pub	523	1	6	1,32	0,83
D8 Rock Caffè	523	1	6	1,14	0,56

Kao i kod drugih instrumenata ovog tipa, faktorska analiza (tablica 69) je pokazala postojanje grupiranja s obzirom na potencijalne preferencije ispitanika i ispitanica pa je tako evidentirano šest specifičnih kategorija: alternativno-rokerski, komercijalno-konvencionalni, narodno-zabavni, popularno-zabavni, noćno-zabavni i pubovi.

Tablica 69. Faktorska analiza ugostiteljsko-zabavnih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Alternativno-rokerski	Komercijalno-konvencionalni	Narodno-zabavni	Popularno-zabavni	Noćno-zabavni	Urban pub
Nigdjezemska	,810					
Lotus	,802					
Rio bar	,746					
Caffè 72	,677					
Indie	,670					
Backstage	,590					
D8	,543					
Deja Brew	,425					
Famous		,724				
Yachting		,644				
Restorani		,635				
Billiard		,632				
Arsenal		,592				
LaBodega		,452				
Posh			,751			
Podroom			,739			
Dolce Vita			,625			
Arkada			,473			
Petite				,792		
Teatro				,749		
Factory				,667		
Svarog					,661	

Zlatni kutić	,543
Q bar	,530
Ledana	,483
Kult/Dišpet	,416
Peti kat	,721
Guma	,651

Svaka od navedenih kategorija specifična je ne samo s obzirom na svoju lokaciju, već i zbog društveno-kulturnih sadržaja koje nudi pa je tako zanimljivo primijetiti kako studentsku populaciju u prosjeku najviše privlači ono što je u neposrednoj blizini i konvencionalno, dok se u prosjeku najmanje zadržavaju u alternativno-rokerskim okupljalištima, ali i narodno-zabavnim (tablica 70). Zanimljiv je to podatak s obzirom na činjenicu kako je Sveučilište uglavnom humanističko-društvenog usmjerenja i s obzirom na pretpostavku kako humanističko-društveni studiji privlače većinom studente i studentice kojima više odgovaraju alternativniji prostori i sadržaji.

Tablica 70. Deskriptivni pokazatelji indeksa ugostiteljsko-zabavnih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Alternativno-rokerski	523	8	40	12,95	5,93
Komercijalno-konvencionalni	523	6	30	10,18	4,10
Narodno-zabavni	523	4	20	7,86	3,22
Popularno-zabavni	523	3	15	7,76	3,45
Noćno-zabavni	523	5	25	11,84	3,90
Urbani	523	2	10	4,92	2,22

Šira populacija mladih

Šira populacija mladih predstavlja svojevrsnu izdvojenu skupinu u odnosu na reprezentativne uzorke srednjoškolaca i studenata, što se vidi i iz podataka (tablica 71) o učestalosti posjećivanja zabavno-ugostiteljskih objekata u gradu gdje se među prvih pet prostora nalaze i objekti koji su tzv. „rokersko-alternativnog“ stila poput „Gume“ (M = 2,53, SD = 1,3), „Caffe 72“ (M = 2,36, SD = 1,3) i „Backstagea“ (M = 2,34, SD = 1,4).

Tablica 71. Deskriptivni pokazatelji učestalosti posjećivanja ugostiteljsko-zabavnih objekata šire populacije mladih u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Kult i Dišpet	695	1	6	2,63	1,21
Famous	695	1	6	2,62	1,16
Guma	695	1	6	2,53	1,3
Caffe 72	695	1	6	2,36	1,41
Backstage	695	1	6	2,34	1,4
Arkada	695	1	6	2,24	1,18

Ledana	695	1	6	2,21	1,09
Qbar	695	1	6	2,19	1,24
Indie	695	1	6	2,18	1,45
Zlatni kutić	695	1	6	2,18	1,28
Arsenal	695	1	6	2,08	0,88
Nigdjezemska	695	1	6	2,03	1,32
Billiard	695	1	6	1,96	1,2
Lotus	695	1	6	1,94	1,33
Svarog	695	1	6	1,91	1,11
Peti kat	695	1	6	1,83	1,11
Yachting	695	1	6	1,82	1,07
Factory	695	1	6	1,81	1,11
Rio	695	1	6	1,79	1,17
Restorani	695	1	5	1,78	0,96
LaBodega	695	1	6	1,72	1,03
Teatro	695	1	6	1,62	1,04
Podroom	695	1	5	1,5	0,98
Deja Brew	695	1	6	1,49	0,98
D8	695	1	6	1,37	0,86
Petite	695	1	6	1,32	0,83
Dolce Vita	695	1	6	1,29	0,75
Posh	695	1	6	1,22	0,65

U ovom uzorku se i kroz faktorsku analizu jasno razlikuju skupine objekata koji se posjećuju s obzirom na neke njihove programske i stilske karakteristike, pa tako iz tablice 72 možemo vidjeti četiri specifične grupe zabavno-ugostiteljskih objekata: „alternativno-rokerski“, „komercijalno-konvencionalni“, „narodno-zabavni“ te novi objekti pod kategorijom „urban pub“.

Tablica 72. Faktorska analiza preferencija ugostiteljsko-zabavnih objekata šire populacije mladih u Zadru

	Alternativno-rokerski	Komercijalno-konvencionalni	Narodno-zabavni	Urban pub
Nigdjezemska	,818			
Rio bar	,730			
Indie bar	,730			
Lotus	,730			
Caffe 72	,631			
Backstage	,570			
D8	,548			
Qbar	,545			
Kult/Dišpet		,867		
Factory		,806		
Ledana		,805		
Arkada		,658		
Teatro		,600		
Zlatni kutić		,598		

Svarog	,573	
Yachting	,402	
Petite		,703
Podroom		,689
Posh		,639
Dolce Vita		,435
Guma bar		,626
Deja Brew		,589
Peti kat		,477

Pogled na raspon dobivenih indeksa posjećivanja ugostiteljsko-zabavnih objekata šire populacije mladih (tablica 73) pokazuje kako su preferencije smještene prvenstveno uzduž osi alternativno-rokerskih lokacija te onih komercijalno-konvencionalnih. Prostorni kontrapunkt u ovom uzorku predstavljaju narodno-zabavni objekti, i to vjerojatno zbog kulturnih i vrijednosnih distinkcija, dok skup tzv. *urban pub* možda predstavlja manje relevantnu opciju zbog činjenice što su cjenovno okrenuti turistima, ali i zbog činjenice da su to relativno novi prostori u društveno-kulturnom životu grada.

Tablica 73. Deskriptivni pokazatelji indeksa posjećivanja ugostiteljsko-zabavnih objekata šire populacije mladih u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Alternativno-rokerski	695	8	30	16,23	7,09
Komercijalno-konvencionalni	695	8	39	16,54	6,18
Narodno-zabavni	695	4	15	5,34	2,28
Urban pub	695	3	14	5,85	2,53

GLAZBENE PREFERENCIJE MLADIH U ZADRU

U nastavku ovog dijela izvještaja, prikazat će se detaljni pokazatelji ukusa podskupina mladih prema individualnim žanrovskim kategorijama, ali i prema zbirnim žanrovskim preferencijama kako bi se stekao uvid u složenije dimenzije strukture ukusa kod mladih u Zadru. Složeniji oblici glazbenog ukusa u vidu indeksa koristit će se u usporednoj analizi sa sadržajnim i upravljačkim programima i modelima budućeg Centra za mlade s ciljem uspostave jasne distinkcije unutar mladih i s ciljem jasnijeg pozicioniranja odnosa glazbenog ukusa s organizacijskom strukturom Centra.

Učenici

Tablica 74 pokazuje glazbeni ukus srednjoškolaca unutar raspona od 1 do 5 gdje je 1 označavalo „uopće mi se ne sviđa“, a 5 „u potpunosti mi se sviđa“. Elektronska plesna glazba, odnosno popularni EDM izdvaja se kao najpopularniji žanr u srednjoškolskoj dobi, iza čega slijedi domaća glazba domoljubne tematike, rock 'n' roll starijeg datuma te strana pop glazba. Na samom dnu preferencija učenika nalaze se žanrovi poput jazza, heavy metala, strane alternativne (indie) glazbe, klasične glazbe, punka i domaće alternativne glazbe novijeg datuma. Iz ovih podataka može se zaključiti kako **uzorak srednjoškolaca u prosjeku preferira konvencionalno-tradicionalne glazbene forme, dok su suvremeni, elitni i alternativni glazbeni pravci na periferiji njihovih interesa.**

Tablica 74. Deskriptivni pokazatelji glazbenog ukusa učenika i učenica srednjih škola u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Elektronska plesna glazba EDM	779	1	5	3,61	1,32
Domaća glazba domoljubne tematike	790	1	5	3,56	1,35
Rock 'n' Roll starijeg datuma	791	1	5	3,54	1,42
Strana pop glazba	797	1	5	3,53	1,33
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	785	1	5	3,46	1,35
Regionalna alternativna glazba	777	1	5	3,42	1,24
Domaća alternativna glazba starijeg datuma	775	1	5	3,37	1,32
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	777	1	5	3,34	1,39
Domaća pop-rock glazba	798	1	5	3,32	1,18
Hip hop/rap glazba starijeg datuma	775	1	5	3,30	1,36
Domaća tradicijska glazba	797	1	5	3,28	1,30
Reggae, ska ili dub glazba	771	1	5	3,22	1,28
Domaća zabavna glazba	801	1	5	3,21	1,35
Regionalna narodno-zabavna glazba	785	1	5	3,01	1,66
Elektronska underground glazba	711	1	5	2,99	1,36
Rock 'n' Roll novijeg datuma	752	1	5	2,93	1,32
Jazz	743	1	5	2,53	1,23
Heavy metal	794	1	5	2,53	1,38

Strana alternativna (indie) glazba	662	1	5	2,52	1,26
Klasična glazba	801	1	5	2,43	1,24
Punk	760	1	5	2,43	1,24
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	651	1	5	2,39	1,22

Ovakav zaključak tim je jasniji kada se uzme u obzir i tablica 75 u kojoj je ukus podijeljen u tri temeljne kategorije („ne sviđa mi se, „niti mi se sviđa, niti mi se ne sviđa“ i „sviđa mi se“), a gdje odnosi ostaju nepromijenjeni ili neznatno promijenjeni. Elektronska plesna glazba jest najpopularnija (62,9%), nakon čega slijedi rock 'n' roll starijeg datuma (59,4%) te strana pop glazba (58,6%) i domaća glazba domoljubne tematike (57,7%). Jazz (21,9%), reggae (21,6%), punk (21,6%), i domaća alternativna glazba novijeg datuma (16,9%) nalaze se na samom dnu preferencija srednjoškolaca u Zadru. Možda najbolje ovu distinkciju tradicionalnog i suvremenog poimanja ukusa (bez obzira radilo se o domaćim ili stranim žanrovima) ocrtava razlika između preferencija rock'n'rolla starijeg datuma (59,4%) u odnosu naspram rock'n'rolla novijeg datuma (35,6%).

Tablica 75. Rekodirani glazbeni ukus srednjoškolaca u Zadru

	ne sviđa mi se	niti mi se sviđa niti mi se ne sviđa	sviđa mi se
Elektronska plesna glazba EDM	20,8%	16,3%	62,9%
Rock 'n' Roll starijeg datuma	24,1%	16,4%	59,4%
Strana pop glazba	22,3%	19,1%	58,6%
Domaća glazba domoljubne tematike	22%	20,3%	57,7%
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	24,2%	19,5%	56,3%
Regionalna alternativna glazba	21,9%	22,7%	55,5%
Hip hop/rap glazba starijeg datuma	27,9%	19,7%	52,1%
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	28,2%	19,7%	52,1%
Domaća alternativna glazba starijeg datuma	25,2%	23,6%	51,2%
Domaća pop-rock glazba	22,7%	26,3%	51%
Domaća tradicijska glazba	26,1%	24%	49,9%
Domaća zabavna glazba	28%	23,5%	48,6%
Regionalna narodno-zabavna glazba	41,4%	13,2%	45,5%
Elektronska underground glazba	37,7%	24,6%	37,7%
Rock 'n' Roll novijeg datuma	37,2%	26,9%	35,6%
Heavy metal	51,9%	20,5%	27,6%
Strana alternativna (indie) glazba	51,1%	26%	23%
Klasična glazba	50,4%	27,5%	22,1%
Jazz	48,6%	29,5%	21,9%
Reggae, ska ili dub glazba	55,4%	23%	21,6%
Punk	55,4%	23%	21,6%
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	54,8%	28,3%	16,9%

Faktorska analiza glazbenog ukusa upućuje na grupiranje u četiri specifične kategorije: elitno-alternativna glazba, domaće-regionalna narodno popularna glazba, suvremena hip hop i pop glazba te domaća i regionalna alternativno-elektronska glazba.

Tablica 76. Rezultati faktorske analize glazbenih preferencija učenika i učenica srednjih škola u Zadru

	Elitno-alternativna	Domaća-regionalna narodno popularna	Suvremena hip hop pop glazba	Domaća i regionalna alternativno-elektronska
Rock 'n' Roll starijeg datuma	,808			
Rock 'n' Roll novijeg datuma	,806			
Punk	,773			
Heavy metal	,751			
Jazz	,727			
Klasična glazba	,715			
Strana nezavisna (indie) glazba	,691			
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	,628			
Reggae	,547			
Domaća zabavna glazba		,802		
Domaća tradicijska glazba		,741		
Domaća pop-rock glazba		,688		
Domaća glazba domoljubne tematike		,679		
Regionalna narodno-zabavna glazba		,536		
Regionalna alternativna glazba		,486		
Hip hop glazba novijeg datuma			,779	
Strana pop glazba			,770	
Elektronska plesna glazba (EDM)			,734	
Domaća i regionalna hip hop glazba				,729
Elektronska underground glazba				,577
Domaća alternativna glazba starijeg datuma				,564
Hip hop glazba starijeg datuma				,526

Tablica 77 pokazuje karakteristike raspona popularnosti zbirnih kategorija žanrova, gdje se opet ističe popularnost narodno-zabavnih i konvencionalnih stranih žanrova.

Tablica 77. Deskriptivni pokazatelji indeksa glazbenih preferencija srednjoškolaca u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Elitno-alternativna	547	9	45	24,02	8,81
Domaća i regionalna narodno popularna	753	6	30	19,77	5,41
Suvremena hip hop elektronska	757	3	15	10,49	3,26
Domaća i regionalna alternativno-elektronska	681	4	20	13,01	3,98

Studenti

Koristeći istu skalu kao i kod drugih poduzoraka, studenti i studentice Sveučilišta u Zadru pokazuju svojevrsni odmak u glazbenom ukusu u odnosu na populaciju srednjoškolaca (tablica 78). Studenti i studentice tako najviše preferiraju rock 'n' roll starijeg datuma ($M = 3,93$, $SD = 1,24$), stranu pop glazbu ($M = 3,68$, $SD = 1,18$), domaću alternativnu glazbu starijeg datuma ($M = 3,56$, $SD = 1,26$) te regionalnu alternativnu glazbu ($M = 3,52$, $SD = 1,21$). Zanimljivo je kako kao najmanje popularni žanrovi posljednja tri mjesta zauzimaju žanrovski kontrapunkti gdje s jedne strane stoje punk ($M = 2,65$, $SD = 1,28$) i heavy metal ($M = 2,43$, $SD = 1,28$), a s druge regionalna narodno-zabavna glazba ($M = 2,31$, $SD = 1,48$).

Tablica 78. Deskriptivni pokazatelji glazbenih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Rock 'n' Roll starijeg datuma	504	1	5	3,93	1,24
Strana pop glazba	511	1	5	3,68	1,18
Domaća alternativna glazba starijeg datuma	512	1	5	3,56	1,26
Regionalna alternativna glazba	511	1	5	3,52	1,21
Domaća pop-rock glazba	517	1	5	3,51	1,18
Elektronska plesna glazba EDM	509	1	5	3,45	1,30
Domaća tradicijska glazba	519	1	5	3,37	1,28
Klasična glazba	520	1	5	3,29	1,21
Reggae, ska ili dub glazba	506	1	5	3,26	1,23
Rock 'n' Roll novijeg datuma	500	1	5	3,25	1,31
Strana alternativna (indie) glazba	480	1	5	3,21	1,44
Hip hop/rap glazba starijeg datuma	506	1	5	3,18	1,28
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	513	1	5	3,08	1,36
Domaća zabavna glazba	516	1	5	3,03	1,27
Jazz	505	1	5	2,95	1,29
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	500	1	5	2,93	1,34
Domaća glazba domoljubne tematike	507	1	5	2,77	1,49
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	458	1	5	2,73	1,31
Elektronska underground glazba	481	1	5	2,69	1,31
Punk	506	1	5	2,65	1,28

Heavy metal	517	1	5	2,43	1,35
Regionalna narodno-zabavna glazba	507	1	5	2,31	1,48

Prebaci li se pogled s prosječnih vrijednosti iskazanih u tablici 78 na vrijednosti koje su promijenjene tako da iskazuju sviđanje, nesviđanje i neutralan odnos prema žanru (tablica 79), vidljivo je kako dolazi do manjeg pomaka, odnosno kako domaća pop-rock glazba (60,3%) sada zauzima nešto višu poziciju. Na dnu preferencija, slično kao i kod srednjoškolskog uzorka, nalaze se alternativni i suvremeni glazbeni žanrovi, no, kao što se vidi i iz prethodne tablice, uz iznimku regionalno-narodno zabavne glazbe (26,6%) kao one koja nije u interesnim prioritetima studenata i studentica Sveučilišta u Zadru. Dakle, studenti i studentice pokazuju nešto više interesa prema odmaku od konvencionalne glazbe, ali i otpor prema tzv. „cajkama“.

Tablica 79. Rekodirane vrijednosti glazbenih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Ne sviđa mi se	Niti mi se sviđa niti mi se ne sviđa	Sviđa mi se
Rock 'n' Roll starijeg datuma	13,9%	15,5%	70,6%
Strana pop glazba	16,2%	20,2%	63,6%
Domaća pop-rock glazba	29,2%	30,5%	60,3%
Domaća alternativna glazba starijeg datuma	19,7%	20,7%	59,6%
Regionalna alternativna glazba	19,8%	20,7%	59,5%
Elektronska plesna glazba EDM	33,6%	22%	55,4%
Domaća tradicijska glazba	23,9%	21%	55,1%
Reggae, ska ili dub glazba	24,3%	26,7%	49%
Strana alternativna (indie) glazba	30%	22,9%	47,1%
Rock 'n' Roll novijeg datuma	27%	27,8%	45,2%
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	33,5%	22,6%	43,9%
Hip hop/rap glazba starijeg datuma	28,7%	28,1%	43,3%
Domaća zabavna glazba	34,5%	22,7%	42,8%
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	39%	23%	38%
Domaća glazba domoljubne tematike	44,4%	19,7%	35,9%
Jazz	34,9%	29,3%	35,8%
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	44,3%	24,5%	31,2%
Punk	46,2%	25,3%	28,5%
Elektronska underground glazba	44,7%	28,1%	27,2%
Regionalna narodno-zabavna glazba	60,2%	13,2%	26,6%
Heavy metal	56,3%	19,3%	24,4%
Klasična glazba	23,1%	26,2%	23,3%

Faktorska analiza (tablica 80) pokazuje pak kako su grupiranja skoro pa istovjetna kao i kod drugih poduzoraka ispitanika u istraživanju, odnosno dobiveno je pet specifičnih žanrovskih kategorija: **elitno-rokerska, narodno-zabavna, domaće i regionalno alternativna, hip-hop elektronska te domaća i strana pop glazba**. Valja, međutim, istaknuti nekoliko specifičnih nalaza: prvo, unutar ovog uzorka ističe se svojevrsni **antagonizam između strane**

alternativne glazbe i narodno-zabavne ($r = -0,428$), a što je u prethodnim istraživanjima ovog tipa bilo zabilježeno u odnosima klasične glazbe i narodno-zabavne (Krolo, Marčelić i Tonković, 2016). Drugo, za razliku od poduzorka mladih koji nisu u školi i ne studiraju (vidjeti sljedeće potpoglavlje), **studentski i srednjoškolski poduzorak ne radi jasnu distinkciju između narodno-zabavnih žanrova i žanrova domoljubne tematike**. Nadalje, popularnost žanrova s obzirom na navedeno grupiranje pokazuje tendencije skoro istovjetne tendencijama pojedinih žanrova, odnosno popularnost konvencionalnijih ili klasičnijih žanrova u odnosu na novije oblike stvaralaštva gdje se jasno vidi sklonost jednog dijela uzorka prema elitno-rokerskim žanrovima, dok drugi ispitanici u uzorku preferiraju narodno-zabavnu glazbu.

Tablica 80. Faktorska analiza glazbenih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Elitno-rockerski	Narodno zabavni	Domaća i regionalna alternativna	Hip-hop elektronska	domaći i strani pop
Klasična glazba	,756				
Rock 'n' Roll starijeg datuma	,752				
Jazz	,679				
Rock 'n' Roll novijeg datuma	,652				
Punk	,622				
Reggae	,605				
Heavy Metal	,593				
Strana alternativna glazba	,407	-,428			
Domaća glazba domoljubne tematike		,820			
Domaća tradicijska glazba		,809			
Domaća zabavna glazba		,730			
Domaća pop-rock glazba		,625			
Regionalna narodno-zabavna glazba		,492			
Regionalna alternativna glazba			,821		
Domaća alternativna glazba starijeg datuma			,798		
Domaća alternativna glazba novijeg datuma			,721		
Domaća ili regionalna hip-hop glazba			,659		
Hip Hop glazba novijeg datuma				,790	
Hip hop glazba starijeg datuma				,752	
Elektronska underground glazba				,637	
Elektronska plesna glazba EDM				,539	,532
Strana pop glazba					,835

Tablica 81 pokazuje raspon svakog od pojedinačnih indeksa za studentski uzorak, gdje se dodatno učvršćuje argumentacija o studentskoj populaciji koja pokazuje nešto veći pomak prema manje konvencionalnim i tradicionalnim žanrovima u odnosu na srednjoškolski uzorak.

Razloge ove distinkcije treba tražiti u nekoliko potencijalnih objašnjenja: prvo, studentska populacija je raznovrsnija po pitanju prebivališnog podrijetla, odnosno u uzorku su zastupljeni studenti iz drugih krajeva Hrvatske. Drugo, dob može također biti ključna distinkcija jer se preferencije u glazbenim žanrovima mijenjaju kroz adolescenciju i razdoblje tzv. „kasne mladosti“. Treće, struktura studijskih programa Sveučilišta u Zadru je većinom usmjerena na humanističke i društvene programe, što može biti povezano s raznovrsnijim i specifičnim žanrovskim preferencijama.

Tablica 81. Deskriptivni pokazatelji indeksa glazbenih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	min	max	M	SD
Elitno-rokerski	441	7	35	21,92	6,63
Narodno-zabavni	492	5	25	14,92	4,91
Domaći i regionalno alternativni	446	4	20	12,82	4,23
Hip Hop elektronski	461	3	15	8,77	3,14
Domaća i strana pop glazba	504	2	10	7,13	2,17

Šira populacija mladih

Kao što je već prije naglašeno, specifičnost mladih koji ne spadaju u učeničku i studentsku populaciju, zbog karakteristika prikupljanja podataka kroz prigodni uzorak *online* anketom, vidljiva je i kada se pogledaju temeljni podaci distribucije ukusa u glazbenim žanrovima korištenih u istraživačkom instrumentu. S obzirom da je vrijednost 1 označavala iskaz „uopće mi se ne sviđa, a vrijednost 5 „jako mi se sviđa“, što je viša prosječna vrijednost (M) na korištenim glazbenim žanrovima, to veća sklonost ispitanika tom žanru, dok manja vrijednost znači i manju sklonost žanru. Iz tablice 82 vidljivo je kako strana alternativna (indie) glazba uživa veliku naklonost ispitanika (M = 4,41, SD = 1,3), a što je, nužno je naglasiti, u raskoraku s prosjekom reprezentativnih uzoraka mladih (srednjoškolaca i studenata) gdje je „indie“ glazba ili neprepoznati žanr, ili spada u samo dno popularnih glazbenih kategorija. I ostali žanrovi koji slijede ukazuju kako je ovaj poduzorak više orijentiran na suvremenu i „klasičnu“ urbanu glazbu, bilo da je inozemnog ili domaćeg karaktera. Također, specifičnost poduzorka se očituje i u nepopularnosti žanrova koji u drugim skupinama uživaju nešto veću naklonost ispitanika, poput domaće zabavne glazbe (M = 2,4, SD = 1,29), domaće glazbe domoljubne tematike (M = 2,08, SD = 1,25) i posebno regionalne narodno-zabavne glazbe (M = 1,66, SD = 1,22).

Tablica 82. Deskriptivni pokazatelji glazbenih preferencija šire populacije mladih u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Strana alternativna (indie)	652	1	5	4,41	1,3
Rock 'n' Roll starijeg datuma	671	1	5	4,27	0,99
Domaća alternativna glazba starijeg	682	1	5	4	1,05
Rock 'n' Roll novijeg datuma	669	1	5	3,76	1,15
Regionalna alternativna glazba	686	1	5	3,72	1,06
Reggae, ska ili dub glazba	679	1	5	3,63	1,11
Klasična glazba	694	1	5	3,51	1,05

Hip hop/rap glazba starijeg datuma	681	1	5	3,37	1,17
Domaća alternativna glazba novijeg	633	1	5	3,34	1,31
Jazz	670	1	5	3,31	1,23
Strana pop glazba	685	1	5	3,3	1,2
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	685	1	5	3,3	1,14
Domaća pop-rock glazba	690	1	5	3,29	1,15
Punk	677	1	5	3,21	1,27
Domaća tradicijska glazba	692	1	5	3,14	1,23
Elektronska plesna glazba EDM	680	1	5	3,09	1,29
Heavy metal	687	1	5	3,02	1,39
Elektronska underground glazba	652	1	5	3,01	1,31
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	675	1	5	2,8	1,22
Domaća zabavna glazba	690	1	5	2,4	1,29
Domaća glazba domoljubne tematike	691	1	5	2,08	1,25
Regionalna narodno-zabavna glazba	683	1	5	1,66	1,22

Međutim, rekodiranjem raspona od 1 do 5 na raspon od 1 do 3 gdje se oštrije definiraju razlike sviđanja i ne sviđanja, vidljivo je (tablica 83 kako najveći postotak „sviđa mi se“ pripada „klasičnim“ urbanim žanrovima poput jazz (83,5%), rock 'n' rolla starijeg datuma (76,8%) te domaće (76,8%) i regionalne alternativne (68,7%) glazbe. Kao i kod prethodne tablice, zanimljivo je primjetiti kako narodna i zabavna glazba domaćeg i regionalnog karaktera zauzima dno popularnosti, ali i neki suvremeniji glazbeni žanrovi poput hip hop-a novijeg (30,7%) datuma te elektronske underground glazbe (38,5%). Ovakav odnos upućuje na svojevrsno identitetsko pozicioniranje uzorka u urbano-alternativnoj glazbi kao kontrapunktu dominantnog popularno-zabavnog i narodnog vala, kao i na nešto izraženiji potencijal „kulturno-aspiracijske mobilnosti“ u smislu preferencija u novim glazbenim žanrovima i trendovima koji se ne uklapaju u obrazac hrvatskog kulturološkog prijepora.

Tablica 83. Rangirane rekodirane vrijednosti glazbenih preferencija šire populacije mladih u Zadru

	Ne sviđa mi se	Niti mi se sviđa niti mi se ne sviđa	Sviđa mi se
Rock 'n' Roll starijeg datuma	6,7%	9,8%	83,5%
Jazz	24,2%	15%	76,8%
Domaća alternativna glazba starijeg	8,2%	15%	76,8%
Regionalna alternativna glazba	12,2%	19,1%	68,7%
Rock 'n' Roll novijeg datuma	14,2%	22,3%	63,5%
Reggae, ska ili dub glazba	14,9%	25,3%	59,8%
Klasična glazba	13,5%	28,4%	58,1%
Domaća alternativna glazba novijeg	24%	24,6%	51,3%
Strana alternativna (indie) glazba	21,8%	27,3%	50,9%

Domaća ili regionalna hip-hop/rap	22,5%	27,2%	50,4%
Hip hop/rap glazba starijeg datuma	21,3%	29,5%	49,25
Strana pop glazba	24,1%	27,3%	48,6%
Domaća pop-rock glazba	23,8%	27,8%	48,4%
Punk	28,2%	24,75	47,1%
Domaća tradicijska glazba	28,2%	26,6%	45,2%
Elektronska plesna glazba EDM	31%	25,9%	43,1%
Heavy metal	37%	21%	42,1%
Elektronska underground glazba	35%	26,5%	38,5%
Hip hop/rap glazba novijeg datuma	40,1%	29,2%	30,7%
Domaća zabavna glazba	54,5%	22,2%	23,2%
Domaća glazba domoljubne tematike	64,4%	18,5%	17,1%
Regionalna narodno-zabavna glazba	80,5%	7%	12,4%

Kao i kod drugih poduzoraka, provela se faktorska analiza kako bi se ustanovila složenija struktura ukusa, te se iz priložene tablice (84) vidi šest temeljnih kategorija: domaća i regionalno alternativna, heavy metal, punk i rock, hip hop underground elektronska, domaća narodno-zabavna, domaća i strana pop glazba te elitna.

Tablica 84. Faktorska analiza glazbenih preferencija šire populacije mladih u Zadru

	domaća i regionalno alternativna	heavy metal punk i rock	hip hop underground elektronska	domaća narodno- zabavna	domaći i strani pop	elitna
Regionalna alternativna glazba	,807					
Domaća alternativna glazba starijeg datuma	,788					
Domaća alternativna glazba novijeg datuma	,691					
Domaća ili regionalna hip-hop/rap glazba	,545					
Reggae, ska ili dub glazba	,511					
Heavy metal		,810				
Punk		,679				
Rock 'n' Roll novijeg datuma		,656				
Rock 'n' Roll starijeg datuma		,615				
Hip hop/rap glazba starijeg datuma			,755			
Hip hop/rap glazba novijeg datuma			,727			
Elektronska underground glazba			,689			
Domaća tradicijska				,800		

glazba (npr. tamburaši, klape)		
Domaća glazba domoljubne tematike	,788	
Domaća zabavna glazba	,636	
Strana pop glazba		,843
Domaća pop-rock glazba		,676
Elektronska plesna glazba EDM		,601
Klasična glazba		,772
Jazz		,636

Deskriptivni pokazatelji indeksa (tablica 85) potvrđuju argument o specifičnoj strukturi ukusa šire populacije mladih u Zadru, odnosno vidljiva je veća sklonost prema alternativnijim i suvremenijim žanrovskim grupacijama u odnosu na učeničku i studentsku populaciju.

Tablica 85. Deskriptivni pokazatelji indeksa glazbenih preferencija šire populacije mladih u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Domaća i regionalno alternativna	613	5	25	18,03	4,25
Heavy metal punk rock	643	4	20	14,32	3,77
hip hop underground elektronska	638	3	15	9,21	2,88
Domaća narodno-zabavna	686	3	15	7,62	3,1
Domaća i strana pop glazba	669	3	15	9,7	2,9
Elitna glazba	669	2	15	6,83	1,92

PREFERENCIJE SADRŽAJA U CENTRU ZA MLADE

Učenici

Rezultati deskriptivne statistike izloženi su u tablici 86. Radi veće preglednosti dobivenih rezultata, sadržaji su poredani prema aritmetičkoj sredini tako da se na vrhu tablice nalaze najpopularniji sadržaji, odnosno oni sadržaji za koje je veći broj učenika odgovorio da žele da budu zastupljeni u Centru za mlade.

Prema dobivenim rezultatima, sadržaji koje najveći dio učenika želi posjećivati u budućem Centru za mlade su jesu **kafić, klub i glazbeni koncerti**, dok su **filmske projekcije** na četvrtom mjestu. Ovi rezultati ne iznenađuju budući da dobro ocrtavaju interese većine srednjoškolske populacije, a to su **konvencionalni sadržaji** (kafić, kino, klub) i sadržaji koji odgovaraju pasivnijem obliku provođenja slobodnog vremena. Među deset najpopularnijih sadržaja spadaju još i **dnevni boravak za slobodno korištenje, društvene igre, kvizovi, filmske radionice, parkour škola i radionice DJ-inga**. Iz ovog pregleda najpopularnijih sadržaja može se zaključiti o interesima većine srednjoškolaca. Osim prethodno navedenog interesa za pasivnije oblike provođenja slobodnog vremena (kafić, klub, dnevni boravak), učenici su skloni glazbenim i filmskim sadržajima (koncerti, filmske projekcije i radionice, radionice DJ-inga), kvizovima znanja i društvenim igrama. Određeni interes za *parkour* školu može ukazivati na interes srednjoškolaca za nove sadržaje, odnosno one sadržaje koji im trenutno nisu dostupni u gradu.

Ipak, iz pregleda aritmetičkih sredina izloženih u tablici 86, vidljivo je i to da su samo četiri sadržaja postigla vrijednost aritmetičke sredine iznad srednje vrijednosti skale (3), a to su **kafić, klub, koncerti i filmske projekcije**, dok se vrijednosti kod ostalih sadržaja kreću u rasponu od 1,88 (književne večeri) do 2,96 (dnevni boravak za slobodno korištenje). Na temelju ovih rezultata može se zaključiti da su **učenici uglavnom nezainteresirani** za većinu ponuđenih sadržaja.

Pogled na dno tablice također je indikativan jer pokazuje koji su sadržaji najmanje popularni u srednjoškolskoj populaciji: kazališne radionice, radionice kreativnog pisanja i književne večeri, odnosno sadržaji koji upućuju na izrazitu sklonost prema književnosti te dramskom i literarnom izražavanju.

Tablica 86. Preferencije sadržaja u Centru za mlade među učenicima srednjih škola: rezultati deskriptivne statistike

	N	Min	Max	M	SD
kafić	804	1	5	4,12	1,26
klub	804	1	5	3,88	1,46
koncerti	804	1	5	3,64	1,47
filmske projekcije	804	1	5	3,22	1,57
dnevni boravak za slobodno korištenje	804	1	5	2,96	1,58
društvene igre	804	1	5	2,89	1,50
kvizovi	804	1	5	2,77	1,50
filmske radionice	804	1	5	2,74	1,47
parkour škola	804	1	5	2,71	1,59
radionice DJ-inga	804	1	5	2,70	1,53

glazbene slušaonice	804	1	5	2,69	1,53
savjetovalište za mlade	804	1	5	2,68	1,53
škola sportskog penjanja	804	1	5	2,63	1,54
glazbene radionice	804	1	5	2,57	1,50
radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.	804	1	5	2,56	1,43
predavanja i edukacije namijenjene mladima	804	1	5	2,53	1,46
radionice fotografije	804	1	5	2,48	1,43
prostor/studio za probe bendova	804	1	5	2,46	1,52
plesne škole i radionice	804	1	5	2,43	1,54
radionice tehničke kulture	804	1	5	2,40	1,42
ostale kreativne radionice	804	1	5	2,35	1,40
kazališne predstave	804	1	5	2,29	1,42
ostala javna predavanja i tribine	804	1	5	2,28	1,34
izložbe	804	1	5	2,24	1,40
radionice o medijima, politici i sl.	804	1	5	2,21	1,34
škole i radionice akrobatskih plesova	804	1	5	2,19	1,47
radionice stripa	804	1	5	2,16	1,34
likovne radionice	804	1	5	2,03	1,27
parlaonica, debatni klub	804	1	5	2,00	1,29
kazališne radionice	804	1	5	1,91	1,20
radionice kreativnog pisanja	804	1	5	1,90	1,25
književne večeri	804	1	5	1,88	1,23

Provedbom eksplorativne faktorske analize, metodom glavnih komponenti uz *varimax* rotaciju, utvrđeno je šest latentnih dimenzija odnosno faktora koji zajedno objašnjavaju 68,1% varijance.

Prvi faktor obuhvaća ukupno devet varijabli, odnosno sadržaja: studio za probe bendova, glazbene radionice, radionice stripa, filmske radionice, radionice fotografije, likovne radionice, kazališne radionice, radionice DJ-inga i radionice kreativnog pisanja. Visoka homogenost ovog faktora ogleda se u tome što okuplja gotovo sve kreativne radionice, uključujući i radionice tehničke kulture. Faktor je nazvan faktorom ***kreativnih radionica***.

Drugi faktor obuhvaća sedam varijabli: predavanja i edukacije namijenjene mladima, predavanja o politici, medijima i sličnim sadržajima, javna predavanja i tribine, savjetovalište za mlade, radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i slično, glazbene slušaonice i dnevni boravak za slobodno korištenje. S obzirom da ovaj faktor obuhvaća većinu sadržaja koji podrazumijevaju društveno angažirane i obrazovne sadržaje, faktor je nazvan faktorom ***angažirano-edukativnih sadržaja***.

Treći faktor okuplja sedam varijabli: kvizovi znanja, društvene igre, izložbe, filmske projekcije, književne večeri, kazališne predstave i debatni klub. Faktor, dakle, s jedne strane okuplja sadržaje koji se odnose na grupne aktivnosti natjecateljskog i zabavnog karaktera (kvizovi, igre, debate) te kulturne sadržaje koji naginju visokoj kulturi, s druge strane: izložbe, filmske projekcije, književne večeri i kazališne predstave. Faktor je stoga nazvan faktorom ***elitno-društvenih sadržaja***.

Četvrti faktor okuplja samo tri varijable: radionice akrobatskih plesova, radionice ostalih plesova i ostale kreativne radionice. Faktor je nazvan faktorom *plesnih radionica*.

Peti faktor također okuplja samo tri varijable: kafić, klub i koncerti. Faktor je nazvan faktorom *konvencionalno-klupskih sadržaja*, budući da je riječ o sadržajima koji su prihvatljivi i popularni većini srednjoškolaca.

Posljednji, šesti faktor, obuhvaća tri varijable: parkour školu, školu sportskog penjanja i radionice tehničke kulture. Faktor je nazvan faktorom *rekreacije i tehničke kulture*.

Tablica 87. Srednjoškolske preferencije sadržaja u Centru za mlade: rezultati faktorske analize

	1	2	3	4	5	6
<i>prostor/studio za probe bendova</i>	,706					
<i>glazbene radionice</i>	,680					
<i>radionice stripa</i>	,673					
<i>filmske radionice</i>	,668					
<i>radionice fotografije</i>	,614					
<i>likovne radionice</i>	,605					
<i>kazališne radionice</i>	,541					
<i>radionice DJ-inga</i>	,541					,424
<i>radionice kreativnog pisanja</i>	,482					
<i>predavanja i edukacije namijenjene mladima</i>		,815				
<i>radionice o medijima, politici i sl.</i>		,744				
<i>ostala javna predavanja i tribine</i>		,736				
<i>savjetovalište za mlade</i>		,724				
<i>radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.</i>		,662				
<i>glazbene slušaonice</i>	,443	,503				
<i>dnevni boravak za slobodno korištenje</i>		,400				
<i>kvizovi</i>			,724			
<i>društvene igre</i>			,717			
<i>izložbe</i>			,505			
<i>filmske projekcije</i>			,496			
<i>književne večeri</i>		,415	,493			
<i>kazališne predstave</i>			,483	,469		
<i>parlaonica, debatni klub</i>		,441	,476			
<i>škole i radionice akrobatskih plesova</i>				,797		
<i>plesne škole i radionice</i>				,747		
<i>ostale kreativne radionice</i>				,554		
<i>kafić</i>					,868	
<i>klub</i>					,864	
<i>koncerti</i>					,563	
<i>parkour škola</i>						,823

<i>škola sportskog penjanja</i>						,712
<i>radionice tehničke kulture</i>	,473					,514

Za potrebe daljnjih analiza, na temelju rezultata faktorske analize, kreirano je osam aditivnih indeksa (tablica 88). S obzirom da su vrijednosti pokazatelja pouzdanosti indeksa zadovoljavajuće, svi su indeksi zadržani za sljedeće analize. Kada se razmotre vrijednosti aritmetičkih sredina (M) u okvirima mogućih raspona (Min – Max), vidljivo je da su srednjoškolci najviše zainteresirani za konvencionalno-klupske sadržaje.

Tablica 88. Indeksi preferencija sadržaja u Centru za mlade (učenici)

	Min	Max	M	SD	Cronbach α
Indeks kreativnih radionica	9	45	20,94	9,50	0,907
Indeks angažirano-edukativnih sadržaja	7	35	17,92	8,26	0,912
Indeks elitno-društvenih sadržaja	7	35	17,29	7,50	0,874
Indeks plesnih radionica	3	15	6,97	3,89	0,857
Konvencionalno-klupski indeks	3	15	11,63	3,46	0,762
Indeks rekreacije i tehničke kulture	3	15	7,74	3,73	0,754

Zatim su testirane razlike s obzirom na sociodemografska i socioekonomska obilježja ispitanika. Utvrđene su značajne razlike između učenika i učenica u svim indeksima osim u indeksu rekreacije i tehničke kulture. Drugim riječima, **učenice pokazuju veći interes** za pohađanje gotovo svih ponuđenih sadržaja. S druge strane, učenici pokazuju nešto veći interes za sadržaje koje okuplja posljednji indeks, indeks rekreacije i tehničke kulture, međutim ta se razlika nije pokazala statistički značajnom.

Tablica 89. Preferencije različitih sadržaja u Centru: razlike s obzirom na spol učenika

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Indeks kreativnih radionica	17,87	8,38	23,89	9,59	-9,465**
Indeks angažirano-edukativnih sadržaja	15,26	7,69	20,46	7,99	-9,390**
Indeks elitno-društvenih sadržaja	15,35	6,95	19,14	7,55	-7,387**
Indeks plesnih radionica	5,21	2,96	8,65	3,93	-14,011**
Konvencionalno-klupski indeks	10,73	3,75	12,50	2,90	-7,489**

**p < 0,01

Za razliku od spola, koji se pokazao bitnim, razredi školovanja odnosno dob učenika nije toliko značajan čimbenik. Naime, od šest indeksa preferencija sadržaja u Centru za mlade, utvrđene su značajne razlike na samo dva indeksa: indeksu elitno-društvenih sadržaja i indeksu rekreacije i tehničke kulture. Pritom **učenici trećih i četvrtih razreda pokazuju veći interes za elitno-društvene sadržaje**, a učenici prvih i drugih razreda za sportsko-rekreativne sadržaje (sportsko penjanje, parkour škola) i radionice tehničke kulture.

Tablica 90. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na razred

	M 1.-2.	SD 1.-2.	M 3.-4.	SD 3.-4.	t
Indeks elitno-društvenih sadržaja	16,64	7,20	17,96	7,75	-2,497*
Indeks rekreacije i tehničke kulture	8,03	3,78	7,43	3,68	2,290*

*p < 0,05

Posebno su značajne, ali i zabrinjavajuće razlike među učenicima s obzirom na vrstu srednjoškolskog programa. Naime, kao što je vidljivo iz rezultata analize varijance prikazanih u tablici 91, **učenici trogodišnjih strukovnih škola pokazuju značajno manji interes za sve vrste sadržaja u Centru za mlade**. Učenici gimnazija, s druge strane, postižu daleko veće prosječne vrijednosti na svim indeksima u usporedbi s učenicima trogodišnjih i četverogodišnjih strukovnih škola. Na temelju dobivenih razlika, može se zaključiti da su učenici trogodišnjih strukovnih usmjerenja općenito pasivni i nezainteresirani za kulturne, društvene, obrazovne pa čak i sportske sadržaje i dodatne aktivnosti u slobodnom vremenu. Ovakvi rezultati zabrinjavaju stoga što ukazuju na određeni stupanj društvene isključenosti ove skupine učenika, koja k tome ima i najnižu razinu institucionaliziranog kulturnog kapitala.

Tablica 91. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na tip srednje škole

		Trogodišnji (1)	Četverogodišnji (2)	Gimnazije (3)
Kreativne radionice	M	15,99	20,70	23,80
	SD	8,30	9,29	9,38
	F	29,911**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Angažirano-edukativni	M	13,59	17,88	20,11
	SD	8,02	8,16	7,73
	F	26,999**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Elitno-društveni	M	12,57	17,10	19,92
	SD	6,91	7,30	6,94
	F	43,431**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Plesne radionice	M	5,10	6,82	8,15
	SD	3,28	3,70	4,08
	F	27,458**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Konvencionalni	M	10,46	11,77	11,97
	SD	4,05	3,42	3,08
	F	8,611**		
	post-hoc	1-2,3		
Rekreacija i tehnička kultura	M	6,00	7,84	8,40
	SD	3,32	3,75	3,65
	F	17,828**		
	post-hoc	1-2,3		

**p < 0,01

Zatim su testirane razlike s obzirom na kulturni kapital roditelja. Indikativno je da obrazovno postignuće roditelja nije statistički značajno povezano s učeničkim preferencijama sadržaja u Centru za mlade. Izostanak tih razlika neočekivan je u svjetlu prethodno izloženih razlika između učenika s obzirom na tip srednje škole kao i na utvrđene razlike u posjećivanju različitih tipova sadržaja s obzirom na obrazovno postignuće roditelja. S druge strane, pokazale su se značajne razlike s obzirom na objektivirani kulturni kapital roditelja, odnosno na broj tiskanih knjiga u kućanstvu. Razlike su utvrđene na svim indeksima osim na konvencionalno-klupskom indeksu. Smjer razlika je takav da **s porastom broja knjiga u kućanstvu raste i interes učenika za sudjelovanjem** u sadržajima različitog profila, osim kada je riječ o posjećivanju kafića, kluba i koncerata, odnosno konvencionalno-klupskih sadržaja. Detaljniji uvid u razlike među grupama (Scheffe post-hoc test) pokazuje kako se učenici s najmanjim brojem knjiga u kućanstvu (do 25) značajno razlikuju od ostale dvije skupine. U interpretaciji ovih nalaza moguća je i usporedba s prethodnim istraživanjima koja su također pokazala da je roditeljski institucionalizirani kulturni kapital slabije povezan s distinkcijama u kulturnim preferencijama i praksama, za razliku od druga dva tipa kulturnog kapitala koji se pokazuju boljim prediktorima (Krolo, Marčelić, Tonković, 2016).

Tablica 92. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na broj knjiga u kućanstvu

		Do 25 (1)	Od 26 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Kreativne radionice	M	18,42	21,89	23,01
	SD	8,98	8,96	10,13
	F	17,792**		
	post-hoc	1-2,3		
Angažirano- edukativni	M	16,41	18,22	19,48
	SD	8,38	7,73	8,45
	F	9,250**		
	post-hoc	1-2,3		
Elitno-društveni	M	15,31	17,68	19,33
	SD	7,32	6,72	8,04
	F	19,878**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Plesne radionice	M	6,17	7,21	7,69
	SD	3,56	3,85	4,16
	F	10,797**		
	post-hoc	1-2,3		
Rekreacija i tehnička kultura	M	7,07	7,98	8,28
	SD	3,61	3,88	3,73
	F	7,775**		
	post-hoc	1-2; 1-3		

**p < 0,01

Analiza odgovora na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Kako bi se dodatno ispitalo koje sadržaji mladi žele u Centru, upitnik je sadržavao i jedno pitanje otvorenog tipa u kojem su ispitanici mogli navesti sadržaje za koje smatraju da bi trebali biti zastupljeni u prostoru Centra. Premda je samo manjina učenika odgovorila na otvoreno pitanje, analiza dobivenih odgovora je zanimljiva stoga što pruža dodatni uvid u interese i potrebe srednjoškolaca. U tablici 93 prikazani su odgovori koji su prethodno analizirani i podijeljeni u nekoliko kategorija, pri čemu se vodilo računa o zastupljenosti pojedinih tipova sadržaja.

Tablica 93. Analiza odgovora srednjoškolaca na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Zabavni, konvencionalni i komercijalni sadržaji
klub; techno house club; neki noćni klub; noćni klubovi; više klubova
rock klub ili klub sa starim hrvatskim hitovima
kino
koncerti
DJ-ing
glazba uživo
biljar, pikado i slično
karaoke
slastičarnica
McDonalds
kuglana
automat
Sportski sadržaji
sport; nešto sportsko; sve vrste sporta; sportske aktivnosti; fizička rekreacija; igrališta
teretana
basket; više terena za basket; organizirani basket
košarka
nogomet
sportovi na vodi, surfanje, bazen
skate park, parkour park
ping pong
Programiranje, videoigre i sl.
gameroom; gaming radionica; igraonica za gaming; gaming centar; videoigre; videoigre (Playstation); soba za igrice; Centar za igranje videoigara
arkadna igraonica
gaming, programiranje i informatika općenito; soba za sastavljanje računala i sl.
izrada videoigara i animacija
3D programi
robotika, programiranje i gaming

radionica o programiranju
Obrazovni sadržaji, tečajevi i sl.
CISOK
filozofske radionice
obrazovanje o sportu i kulturi
savjetovalište
seksualna edukacija
mentalno zdravlje mladih
zaštita okoliša i prirode
radionice vezane za vozila
Kultura i umjetnost
pjesničke večeri
knjižnica
ples
umjetnost, kreativnost, fotografija, lekcije iz crtanja
anime ili manga grupa

Gledajući pojedinačne odgovore, najzastupljeniji su oni koji se odnose na zabavne, konvencionalne i komercijalne sadržaje poput klubova i kafića, dok su sportski sadržaji na drugom mjestu. Sljedeća skupina odgovora odnosi se na *gaming* kulturu i programiranje, što potvrđuje visoku popularnost videoigara u populaciji mladih. S druge strane, gotovo zanemariv postotak učenika i učenica je navodio kulturne i obrazovne sadržaje. Uzimajući u obzir prethodno izložene rezultate analize posjećivanja različitih tipova sadržaja u gradu, kao i preferencije učenika prema pojedinim vrstama sadržaja u Centru za mlade, odgovori na otvoreno pitanje ne iznenađuju budući da su konzistentni s prevladavajućim tendencijama u srednjoškolskoj populaciji. Dobiveni odgovori upućuju na zaključak kako je **srednjoškolska populacija u Zadru gotovo posve prepuštena komercijalnim oblicima zabave** poput kafića, klubova i popularnih lanaca brze prehrane te da samo manjina učenika i učenica uopće pokazuje interes za dodatnim aktivnostima osim sportsko-rekreativnih. Ne iznenađuje stoga što pasivna većina srednjoškolske populacije ne pokazuje naglašeni interes za raznovrsnim tipovima sadržaja, već su u njihovim odgovorima najviše zastupljeni uopćeni i generički odgovori poput „klubovi“, „više klubova“, „više sporta“.

Studenti

Prema dobivenim rezultatima (tablica 94), sadržaji koje najveći dio studenata i studentica želi posjećivati su **koncerti, kafić i filmske projekcije**. Među deset najpopularnijih sadržaja spadaju još i **klub, kvizovi, dnevni boravak za slobodno korištenje, predavanja i edukacije za mlade, kazališne predstave, savjetovalište za mlade i društvene igre**. Premda se radi o raznolikim vrstama sadržaja, može se zaključiti da su studenti najviše zainteresirani za sadržaje koji ne zahtijevaju aktivni angažman sudionika već su usmjereni ponajprije na pasivno konzumiranje sadržaja. Pritom su u samom vrhu popularnosti upravo oni sadržaji koje studenti i inače često konzumiraju (koncerti, filmovi), odnosno sadržaji oko kojih se većinom strukturira slobodno vrijeme u studentskoj populaciji, kao što su kafići i klubovi.

Od ostalih ponuđenih sadržaja i aktivnosti, sljedeći su sadržaji postigli vrijednost aritmetičke sredine iznad srednje vrijednosti skale (3): radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl., glazbene slušaonice, izložbe, ostala javna predavanja i tribine, filmske radionice i ostale kreativne radionice. U usporedbi sa srednjoškolskom populacijom, vidljivo je da su studenti i studentice znatno više zainteresirani za razne sadržaje u Centru za mlade.

Tablica 94. Studentske preferencije sadržaja u Centru za mlade: rezultati deskriptivne statistike

	N	Min	Max	M	SD
koncerti	523	1	5	4,13	1,16
kafić	523	1	5	4,01	1,20
filmske projekcije	523	1	5	3,90	1,32
klub	523	1	5	3,66	1,37
kvizovi	523	1	5	3,52	1,43
dnevni boravak za slobodno korištenje	523	1	5	3,45	1,49
predavanja i edukacije namijenjene mladima	523	1	5	3,44	1,44
kazališne predstave	523	1	5	3,38	1,50
savjetovalište za mlade	523	1	5	3,36	1,44
društvene igre	523	1	5	3,36	1,44
radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.	523	1	5	3,29	1,40
glazbene slušaonice	523	1	5	3,18	1,47
izložbe	523	1	5	3,17	1,48
ostala javna predavanja i tribine	523	1	5	3,03	1,43
filmske radionice	523	1	5	3,02	1,43
ostale kreativne radionice	523	1	5	3,02	1,47
glazbene radionice	523	1	5	2,95	1,49
radionice fotografije	523	1	5	2,94	1,44
plesne škole i radionice	523	1	5	2,85	1,54
književne večeri	523	1	5	2,74	1,48
škola sportskog penjanja	523	1	5	2,73	1,55
radionice o medijima, politici i sl.	523	1	5	2,72	1,48
škole i radionice akrobatskih plesova	523	1	5	2,59	1,56
radionice kreativnog pisanja	523	1	5	2,55	1,49
likovne radionice	523	1	5	2,53	1,44
parlaonica, debatni klub	523	1	5	2,49	1,49
kazališne radionice	523	1	5	2,47	1,41
radionice tehničke kulture	523	1	5	2,38	1,47
prostor/studio za probe bendova	523	1	5	2,34	1,47
radionice stripa	523	1	5	2,28	1,34
parkour škola	523	1	5	2,22	1,42
radionice DJ-inga	523	1	5	2,18	1,39

Provedbom eksplorativne faktorske analize, metodom glavnih komponenti uz *varimax* rotaciju, utvrđeno je osam latentnih dimenzija odnosno faktora koji zajedno objašnjavaju 69,7% varijance.

Prvi faktor obuhvaća ukupno sedam varijabli, odnosno sadržaja: predavanja i edukacije namijenjene mladima, savjetovalište za mlade, ostala javna predavanja i tribine, radionice o

medijima, politici i sličnim temama, radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sličnim temama, parlaonice/debatni klub i dnevni boravak za slobodno korištenje. Relativna homogenost ovog faktora ogleda se u tome što okuplja sve društveno angažirane sadržaje kao i edukativne sadržaje koji su namijenjeni mladima. Faktor je stoga nazvan faktor **angažirano-edukativnih sadržaja**.

Drugi faktor obuhvaća pet varijabli: književne večeri, kazališne predstave, kazališne radionice, radionice kreativnog pisanja i izložbe. Pored sadržaja koji se odnose na posjećivanje kulturnih sadržaja (izložbe, predstave, književne večeri), faktor sadrži i dvije varijable koje podrazumijevaju aktivnije bavljenje umjetničkim radom: kazališne radionice i radionice kreativnog pisanja. Faktor je stoga nazvan faktor **kulturno-umjetničkih sadržaja**.

Varijable okupljene u trećem faktoru odnose se na pohađanje kreativnih radionica: fotografskih, likovnih i filmskih radionica, radionica stripa i tehničke kulture. Faktor je nazvan faktorom **kreativnih radionica**.

Homogenost četvrtog faktora ogleda se u tome što okuplja sve sadržaje koji podrazumijevaju bavljenje glazbom: prostor (studio) za uvježbavanje bendova, radionice DJ-inga, glazbene radionice. Pored ovih varijabli, nešto manje optereženje na ovom faktoru imaju i glazbene slušaonice. Faktor je nazvan faktorom **glazbenih radionica**.

Peti faktor okuplja tri varijable od kojih se dvije odnose na bavljenje plesom. Faktor je stoga nazvan faktorom **plesnih radionica**.

Šesti faktor okuplja tri varijable: kafić, klub i koncerte. S obzirom da se radi o sadržajima koji su općenito popularni i uobičajeni u studentskoj populaciji, faktor je nazvan faktorom **konvencionalno-klupskih sadržaja**.

Posljednja dva faktora sastoje se od samo dvije varijable: sedmi faktor (faktor **društvenih igara**) okuplja kvizove i društvene igre, dok osmi faktor (faktor **sportskog penjanja**) uključuje varijable škola sportskog penjanja i parkour škola.

Tablica 95. Studentske preferencije sadržaja u Centru za mlade: rezultati faktorske analize

	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>predavanja i edukacije namijenjene mladima</i>	,790							
<i>savjetovalište za mlade</i>	,735							
<i>ostala javna predavanja i tribine</i>	,719							
<i>radionice o medijima, politici i sl.</i>	,690							
<i>radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.</i>	,673							
<i>parlaonica, debatni klub</i>	,487	,409					,411	
<i>dnevni boravak za slobodno korištenje</i>	,422					,403		
<i>književne večeri</i>		,770						

<i>kazališne predstave</i>		,705					
<i>kazališne radionice</i>		,675					
<i>radionice kreativnog pisanja</i>		,636					
<i>izložbe</i>		,581					
<i>radionice fotografije</i>			,761				
<i>likovne radionice</i>			,757				
<i>filmske radionice</i>			,692				
<i>radionice stripa</i>			,590				
<i>radionice tehničke kulture</i>			,522				
<i>prostor/studio za probe bendova</i>				,781			
<i>radionice DJ-inga</i>				,707			
<i>glazbene radionice</i>				,696			
<i>glazbene slušaonice</i>				,523			
<i>škole i radionice akrobatskih plesova</i>					,809		
<i>plesne škole i radionice</i>					,805		
<i>ostale kreativne radionice</i>					,542		
<i>kafić</i>						,831	
<i>klub</i>						,798	
<i>koncerti</i>						,479	
<i>kvizovi</i>							,816
<i>društvene igre</i>							,810
<i>parkour škola</i>							,840
<i>škola sportskog penjanja</i>							,767

Za potrebe daljnjih analiza, na temelju rezultata faktorske analize, kreirano je osam aditivnih indeksa (tablica 96). S obzirom da su vrijednosti pokazatelja pouzdanosti indeksa zadovoljavajuće, svi su indeksi zadržani za sljedeće analize. Gledajući vrijednosti aritmetičkih sredina (M) u okvirima mogućih raspona (Min – Max), jasno je da su studenti najviše zainteresirani za konvencionalno-klupske sadržaje.

Tablica 966. Indeksi studentskih preferencija sadržaja u Centru za mlade

	Min	Max	M	SD	Cronbach α
Indeks angažirano-edukativnih sadržaja	7	35	21,78	7,79	0,883
Indeks kulturno-umjetničkih sadržaja	5	25	14,32	5,92	0,862
Indeks kreativnih radionica	5	25	13,15	5,56	0,841
Indeks glazbenih radionica	4	20	10,66	4,74	0,831
Indeks plesnih radionica	3	15	8,46	3,92	0,819
Konvencionalno-klupski indeks	3	15	11,80	2,91	0,681
Indeks društvenih igara	2	10	6,88	2,59	0,775
Indeks sportskog penjanja	2	10	4,95	2,69	0,783

Zatim su testirane razlike s obzirom na sociodemografska i socioekonomska obilježja

ispitanika. Utvrđene su značajne razlike između studentica i studenata pri čemu su **studentice više zainteresirane za većinu predloženih sadržaja**: angažirano-edukativne sadržaje, kulturno-umjetničke sadržaje, kao i za pohađanje kreativnih, glazbenih i plesnih radionica. Studentice su također više zainteresirane za posjećivanje konvencionalno-klupskih sadržaja, odnosno kafića, kluba i koncerata u Centru za mlade.

Tablica 97. Studentske preferencije različitih sadržaja u Centru: razlike s obzirom na spol

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Indeks angažirano-edukativnih sadržaja	18,79	8,23	22,67	7,44	-4,890**
Indeks kulturno-umjetničkih sadržaja	11,04	5,52	15,29	5,68	-7,350**
Indeks kreativnih radionica	10,53	5,05	13,93	5,47	-6,079**
Indeks glazbenih radionica	9,57	4,87	10,98	4,87	-2,889**
Indeks plesnih radionica	5,62	4,67	9,30	3,07	-10,948**
Konvencionalno-klupski indeks	10,88	3,19	12,08	2,77	-4,031**

*p < 0,05; **p < 0,01

Nisu utvrđene razlike s obzirom na dob i razinu studija. S druge strane, **utvrđene su značajne razlike s obzirom na mjesto odrastanja te s obzirom na kulturni kapital roditelja**. Kada je riječ o razlikama s obzirom na mjesto odrastanja, utvrđene su samo dvije statistički značajne razlike, i to kod kulturno-umjetničkih sadržaja i društvenih igara za koje su više zainteresirani studenti koji su odrasli izvan Zadra. Nadalje, **institucionalizirani kulturni kapital majke značajan je prediktor** za tri indeksa preferencija sadržaja, dok se obrazovanje oca nije pokazalo značajnim prediktorom. Studenti čije su majke visokoobrazovane pokazuju veći interes za pohađanje angažirano-edukativnih i kulturno-umjetničkih sadržaja kao i veće prosječne vrijednosti na indeksu glazbenih radionica.

Tablica 98. Studentske preferencije sadržaja u Centru za mlade: razlike s obzirom na mjesto odrastanja

	M _{Zd}	SD _{Zd}	M _{van_Zd}	SD _{van_ZD}	t
Kulturno-umjetnički	13,10	6,11	14,90	5,74	-3,275**
Društvene igre	6,32	2,65	7,15	2,53	-3,458**

*p<0,05 **p < 0,01

Tablica 99. Razlike u studentskim preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na obrazovanje majke

	M majka_bez VSS	M majka_VSS	SD majka_bez VSS	SD majka_VSS	t
Angažirano-edukativni	21,36	22,86	7,70	7,93	-1,995*
Kulturno-umjetnički	13,97	15,19	5,87	5,96	-2,122*
Glazbene radionice	10,14	11,97	4,63	4,80	-3,997**

*p<0,05 **p < 0,01

Najviše značajnih razlika utvrđeno je s obzirom na broj knjiga u kućanstvu, pri čemu je vidljivo da je ovaj oblik kulturnog kapitala značajno povezan s interesom za posjećivanje

angažirano-edukativnih sadržaja, kulturno-umjetničkih sadržaja te za različite kreativne i glazbene radionice.

Tablica 100. Razlike u studentskim preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na broj knjiga u kućanstvu

		Do 50 (1)	50 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Angažirano- edukativni	M	20,30	22,06	22,96
	SD	7,90	7,90	7,45
	F	6,194**		
	post-hoc	1-3		
Kulturno- umjetnički	M	12,49	14,67	15,77
	SD	5,48	5,44	6,11
	F	16,997**		
	post-hoc	1 vs. 2,3		
Kreativne radionice	M	12,01	13,54	13,99
	SD	5,25	5,57	5,67
	F	7,023**		
	post-hoc	1-3		
Glazbene radionice	M	9,93	11,19	11,04
	SD	4,82	4,57	4,71
	F	3,748*		
	post-hoc	1-3		

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Studentima je također bilo postavljeno i pitanje o tome žele li se osobno angažirati oko Centra za mlade, osmišljavanjem programa ili aktivnosti i na druge načine. Za potrebe daljnjih analiza, odgovori ispitanika podijeljeni su u tri skupine: ne žele se angažirati (27,9%), neodlučni (37,5) i žele se angažirati (34,6%).

Tablica 101. Spremnost na osobni angažman oko Centra za mlade (studenti)

	N	%
Uopće se ne slažem	88	16,8
Donekle se ne slažem	58	11,1
niti se slažem, niti se ne slažem	196	37,5
Uglavnom se slažem	154	29,4
U potpunosti se slažem	27	5,2
Ukupno	523	100

Zanimljivo je da nisu utvrđene razlike u sociodemografskim varijablama kao ni u indikatorima kulturnog kapitala roditelja. Drugim riječima, **studenti i studentice koji se žele angažirati oko Centra za mlade ne razlikuju se značajno od ostalih po spolu, razini studija, mjestu odrastanja kao ni po institucionaliziranom i objektiviranom kulturnog**

kapitalu roditelja. S druge strane, utvrđene su razlike s obzirom na vrijednosti indeksa preferencija sadržaja u Centru za mlade. Prema rezultatima analize varijance koji su izloženi u tablici 102, studenti koji su spremni i osobno se angažirati oko Centra za mlade pokazuju veći interes za sve tipove sadržaja u budućem Centru.

Tablica 102. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na spremnost na osobni angažman oko Centra

		Angažman: ne (1)	Angažman: neodlučni (2)	Angažman: da (3)
Angažirano- edukativni	M	17,74	20,99	25,90
	SD	7,47	7,23	6,59
	F	55,452**		
	post-hoc			
Kulturno- umjetnički	M	11,86	13,75	16,91
	SD	5,67	5,47	5,58
	F	34,785**		
	post-hoc			
Kreativne radionice	M	11,16	12,55	15,41
	SD	5,11	5,23	5,50
	F	28,179**		
	post-hoc			
Glazbene radionice	M	8,79	10,20	12,65
	SD	4,33	4,25	4,86
	F	31,395**		
	post-hoc			
Plesne radionice	M	7,50	8,15	9,56
	SD	3,86	3,83	3,82
	F	12,631**		
	post-hoc			
Konvenc.- klupski	M	10,85	11,89	12,48
	SD	3,242	2,63	2,74
	F	13,397**		
	post-hoc			
Društvene igre	M	6,27	6,58	7,70
	SD	2,57	2,54	2,47
	F	15,230**		
	post-hoc			
Sportsko penjanje	M	4,31	4,76	5,67
	SD	2,51	2,65	2,71
	F	11,585**		
	post-hoc			

**p < 0,01

Također su utvrđene statistički značajne razlike u posjećivanju različitih sadržaja. **Studenti koji su spremni na osobni angažman oko Centra češće posjećuju elitne, elitno-alternativne i studentsko-konvencionalne sadržaje** u gradu, u usporedbi sa studentima koji se ne žele angažirati i onih koji su po ovom pitanju neodlučni, dok u posjećivanju spatsko-rekreativnih sadržaja nisu utvrđene značajne razlike.

Tablica 103. Razlike u posjećivanju s obzirom na spremnost na osobni angažman oko Centra

		Angažman: ne (1)	Angažman: neodlučni (2)	Angažman: da (3)
Elitni	M	9,84	10,63	11,33
	SD	4,89	3,40	4,70
	F	4,418*		
	post-hoc	1-3		
Elitno- alternativni	M	10,18	10,73	12,22
	SD	4,60	3,36	4,70
	F	10,541**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Studentsko- konvencionalni	M	4,77	4,94	5,88
	SD	2,61	2,45	2,59
	F	9,668**		
	post-hoc	1-3, 2-3		

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Razlike su utvrđene i s obzirom na glazbene preferencije. **Naime, studenti koji su se spremni angažirati oko Centra za mlade postižu više vrijednosti na indeksima elitno-rokerskog ukusa, domaće-regionalne alternativne i hip-hop elektronske glazbe.** Na ostala dva indeksa (narodno-zabavni i domaći i strani pop) nisu utvrđene značajne razlike, premda vrijedi istaknuti da studenti koji se žele angažirati postižu u prosjeku najmanje vrijednosti na narodno-zabavnom indeksu. Razlike nisu utvrđene u preferencijama mjesta za izlaske, osim na jednom indeksu: indeksu posjećivanja urban-pub mjesta (Guma, Peti kat) koje ova skupina studenata posjećuje češće od ostalih.

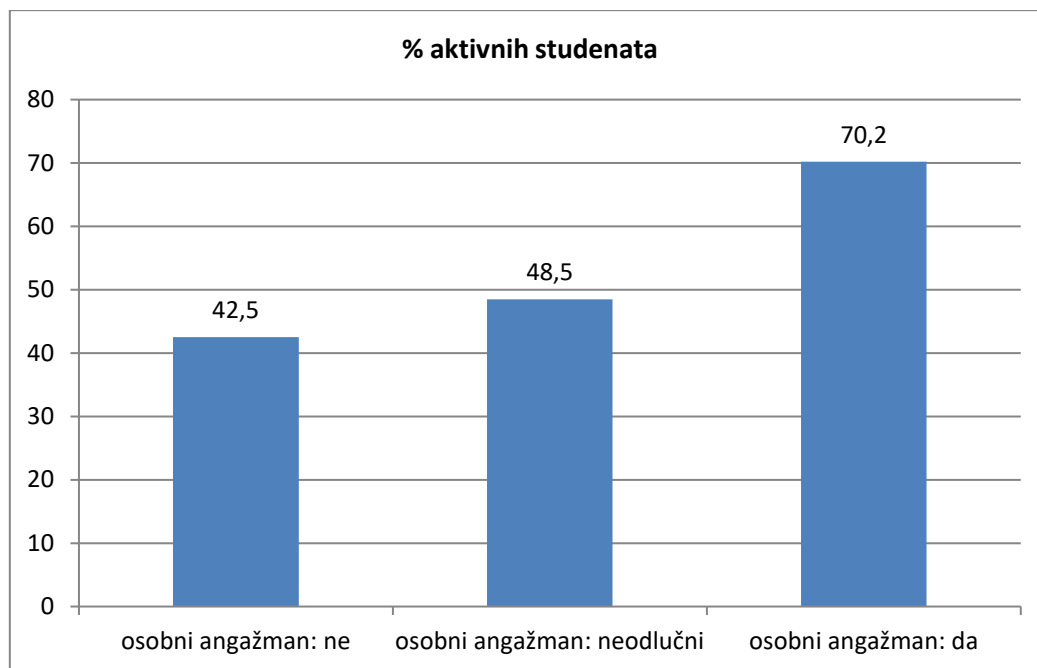
Tablica 104. Razlike u glazbenim preferencijama s obzirom na spremnost na osobni angažman oko Centra

		Angažman: ne (1)	Angažman: neodlučni (2)	Angažman: da (3)
Elitno- rokerski	M	19,70	21,60	24,06
	SD	7,07	6,25	6,00
	F	16,312**		
	post-hoc			
Domaća i regionalna alternativna	M	11,56	12,58	14,13
	SD	4,58	4,03	3,75
	F	14,164**		
	post-hoc			
Hip-hop i elektronska	M	7,91	8,92	9,27
	SD	3,46	2,94	2,96
	F	7,215**		
	post-hoc			

** $p < 0,01$

Očekivano, pokazalo se da su studenti i studentice koji su spremni osobno se angažirati oko Centra za mlade ujedno aktivniji u studentskim udrugama i klubovima odnosno oni koji češće sudjeluju u volonterskim aktivnostima. Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza 23, najviši postotak aktivnih studenata zabilježen je upravo među onima koji su voljni i osobno se angažirati oko Centra za mlade.

Grafički prikaz 23. Spremnost na osobni angažman oko Centra za mlade i sudjelovanje u studentskim aktivnostima na Sveučilištu

Analiza odgovora na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Analiza odgovora na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade izložena je u tablici 105. Za razliku od učenika srednjih škola, među kojima je samo manji dio odgovorio na otvoreno pitanje, studenti su znatno češće odgovarali na ovo pitanje, navodeći vrlo raznolike sadržaje i aktivnosti u potencijalnom Centru za mlade. Već i ovaj podatak ukazuje na veliki interes studentske populacije za postojanje Centra koji bi omogućio sudjelovanje u različitim tipovima aktivnosti. Imajući u vidu kako je Sveučilište u Zadru većinom društveno-humanističkog profila, ne iznenađuje da su u studentskim odgovorima vrlo zastupljeni sadržaji koji se odnose na kulturu i umjetnost, pri čemu se najveći dio odgovora u ovoj kategoriji sadržaja odnosio na literarne sadržaje (npr. književne večeri, knjižnica i čitaonica). Gledajući po zastupljenosti, drugi tip sadržaja koji su studenti i studentice najčešće navodili odnosi se na sportsko-rekreativne sadržaje i infrastrukturu (sportska dvorana, teretana, igrališta). Ovaj podatak kao i općenito izražen interes prema sportsko-rekreativnim sadržajima u sva tri poduzorka ne znači da Centar za mlade treba uključivati i takve sadržaje, već ponajprije ukazuje na to kako su u raznolikim skupinama mladih sport i rekreacija usko povezani s idejom provođenja slobodnog vremena i društvene participacije.

Društveno-zabavne aktivnosti (npr. kvizovi, društvene igre, karaoke) također su se dosta često nalazili u odgovorima studentske populacije. Razumljivo, među studentskim odgovorima dosta su zastupljeni sadržaji koji se odnose na zadovoljavanje potreba studentske populacije u

Zadru kao što su menza, studentska ambulanta, studentska okupljanja i druženja. Takvi odgovori ne znače da studenti vide Centar za mlade kao prostor koji bi bio isključivo namijenjen njima već kao odraz nezadovoljstva studentskim standardom i postojećom infrastrukturom za studentsku populaciju u gradu. Nadalje, iz odgovora studenata može se zaključiti da su zainteresirani za pohađanje različitih tečajeva i edukacija, odnosno da Centar za mlade vide kao prostor u kojem bi se organizirale besplatne radionice, tečajevi, poduke i javna predavanja. U toj kategoriji odgovora posebno su zastupljeni tečajevi stranih jezika, što ne iznenađuje ako se uzme u obzir zastupljenost filoloških studija na Sveučilištu u Zadru, a sukladno tome i u uzorku. Među dobivenim odgovorima dosta su zastupljeni i oni koji se odnose na psihološko savjetovanje, psihoterapiju i predavanja/radionice iz tog područja. Slično kao i u populaciji srednjoškolaca, i među studentima postoji određen interes za sadržaje iz područja gaminga i programiranja.

Tablica 105. Analiza odgovora studenata i studentica na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Kultura i umjetnost
čitanje knjiga; čitanje poezije; književni klub; književne večeri; večeri poezije; gostovanja uglednih autora; rasprave sa piscima o njihovim knjigama
dobro opremljena knjižnica; čitaonica/knjižnica; čitaonica; prostori za učenje; čitanje i razmjenjivanje knjiga; movie/book club; posudionica knjiga; radionice čitanja
filmske večeri; filmski centar; filmske projekcije; kino; projekcije filmova; projekcije serija
radionice učenja sviranja instrumenta
DJ-ing radionice
umjetničke radionice (slikarstvo, kiparenje i slično); radionice kiparstva; radionice kaligrafije; radionice crtanja; dizajniranje odjeće
dramska radionica; dramska skupina; gluma; škola glume; sveučilišno kazalište; kvalitetno kazalište
izložbe
solo pjevanje; zbor; pjevanje; tečaj pjevanja
glazbene radionice; glazbene večeri; prostor za okupljanje glazbenika
izvedbeni prostor prilagođen raznim umjetnostima (kazališna, plesna scena i gledalište te pripadajući prostor za rad)
jazz / blues mjesto
suvremeni plesovi
tradicionalni plesovi, folklor
radionice standardnih plesova
kulture i običaji stranih zemalja; latinoamerički sadržaji
izložbeno-interaktivni prostor
radio emisija
omogućavanje mladima da promoviraju vlastiti (umjetnički) rad
radionice produkcije
Sportski sadržaji
sport; sportska događanja; sportska okupljanja; sportske aktivnosti; više sportskih aktivnosti; više mjesta za sportove, više parkova

sportska dvorana
sportske igre (gaming, pikado, stolni nogomet); stolni nogomet; stolni tenis; dodatna prostorija za stolni tenis
teretana; besplatna teretana za studente
gimnastika; tečaj akrobatskih vještina
borilačke vještine; tečaj samoobrane
rolanje
bazen
adrenalinski sportovi i sadržaji
zumba
škola trčanja
sportsko penjanje
košarkaška dvorana
nogometni teren
slek
badminton
Društvene aktivnosti i zabavni sadržaji
kafić/ugostiteljski objekt sa zdravom hranom; kafić
karaoke
održavanje tematskih događaja, npr. Francuska večer; tematske zabave
organizirani izleti u nacionalne parkove i parkove prirode; organizacija putovanja izvan Hrvatske
klubovi različitih žanrova dostupni studentskom džeparcu; klubovi u kojima ne svira narodnjak; prostor/klub/kafić s alternativnom glazbom, rock, metal, punk, ex yu; dobar rave klub
koncerti; svirke bendova
kviz
zajedničke šetnje i obilasci grada; druženja mladih
gledanje sportskih događanja (utakmice reprezentacije i slično)
društvene igre; natjecanje u društvenim igrama; prostor za igre i druženje; prostor za igranje različitih vrsta karata (yugioh, pokemon i magic)
plesnjaci; plesne večeri
pikado, biljar
debate, parlaonice; debate na stranim jezicima
rap battles
Sadržaji i usluge namijenjene studentskoj populaciji
više organiziranih druženja sa svim studentima u gradu Zadru
studentska ambulanta
studentska teretana koja neće biti skupa
druženje s Erasmus studentima; Erasmus centar za razmjenu nevezano za Sveučilište
menza; kantina; objekt s hranom i pićem koji podržava X-icu
javna predavanja različitih Odjela
terenska nastava
druženja studenata
studentske debate
međusobna potpora studenata
predavanja koja izvode studenti

prostor za učenje; prostori za učenje, čitanje i razmjenu knjiga među korisnicima Centra
razgovor o kvaliteti studija
slobodni dnevni boravak i mogućnost za umjetničko/kreativno izražavanje kako bi se studentska populacija različitih identiteta lakše povezala
volontersko davanje instrukcija za maturu; instrukcije za slabije učenike; prostor za repeticije; pomoć oko objašnjavanja nekog predmeta
Obrazovni sadržaji, tečajevi i sl.
učenje stranih jezika; tečajevi stranih jezika
gostujuća predavanja o raznim temama (poduzetništvo, EU fondovi, kako osnovati udrugu itd.)
edukacije o financijskim i poslovnim temama; edukacije o potrošačkim navikama
aktivnosti zaštite okoliša i prirode; <i>zero waste</i> i <i>upcycle</i> radionice; teme o zaštiti prava životinja
tribine, debate, radionice
informiranje o povijesnoj i kulturnoj baštini; opća povijest; upoznavanje s različitim kulturama svijeta
multimedijalna dvorana za projekcije i tribine
tečaj joge, vježbe meditacije, alternativne radionice
tečaj šivanja
tečaj kuhanja, tečaj kušanja vina
volonterske aktivnosti
Videoigre, programiranje i sl.
gaming; game room; gaming area; gaming dvorana (klub); gaming igraonica; gaming, poveznice sa eSports scenom, lan turniri; gaming; radionice vezane uz programiranje i game development; igraonica – videoigrice; igraonica videoigara, druženja; radionice programiranja; računalna igraonica, web design i slično
informatička učionica
Warhammer Tabletop
korištenje raznih računalnih programa
turniri u videoigricama (Pes, Fifa, itd.)
PC/PS4
Play Station4 i FIFA/PES/NBA2K
radionice 2D i 3D mapiranja
Savjetovalište za mlade, psihološko savjetovalište i sl.
psihoterapeut za mlade; radionice iz psihoterapije; plesna terapija; predavanja o mentalnim bolestima u svrhu smanjenja njihove stigmatizacije; psihološka pomoć za studente s problemima
savjetovalište; savjetovalište za mlade
savjetovalište za žrtve <i>bullyinga</i> i nasilja; savjetovalište za osobe s anksioznošću
savjetovanje o obrazovanju
objedinjujući info servis za mlade
burza za mlade; edukacije o karijeri; savjetovanje za posao i karijeru; pomoć mladima pri pronalaženju posla
seksualni odgoj (zaštita i spolne bolesti)
radionice o poboljšanju učenja, mentalnom zdravlju i sl.

Dio studenata i studentica koji su odgovarali na otvoreno pitanje istaknuli su da bi prostor trebao biti prilagođen osobama s invaliditetom, što ukazuje na osviještenost studentske populacije. Dio ispitanika također je istaknuo kako bi u Centru za mlade mladi trebali sami osmišljavati i provoditi sadržaje:

Sudionički sadržaj ili nikako.

Možda ne toliko sadržaj, koliko mogućnost sukreiranja sadržaja.

Uzimajući u obzir nedavne najave o mogućem zatvaranju Nigdjezemske nakon što je dio objekata u sklopu vojarnje Stjepan Radić prešao u vlasništvo Zadarske županije, posebno ističemo zabrinutost dijela studenata i studentica za ovaj autonomni prostor nezavisne kulture:

Prethodno navedeni sadržaji su mi vrlo zanimljivi, pod uvjetom da neće interferirati s djelovanjem Nigdjezemske kao samostalnim objektom i zasebnom inicijativom.

Šira populacija mladih

Rezultati deskriptivne statistike izloženi su u tablici 106. Prema dobivenim rezultatima, sadržaji koje najveći dio ispitanika želi posjećivati jesu **koncerti, filmske projekcije i kafić**. Među deset najpopularnijih sadržaja spadaju još i **glazbene slušaonice, predavanja i edukacije za mlade, otvoreni dnevni boravak za slobodno korištenje, radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sličnim temama, klub, savjetovalište za mlade i kazališne predstave**.

Od ostalih ponuđenih sadržaja i aktivnosti, sljedeći su sadržaji postigli vrijednost aritmetičke sredine iznad srednje vrijednosti skale (3): ostale kreativne radionice, kvizovi, fotografske radionice, izložbe, društvene igre, ostala javna predavanja i tribine, glazbene radionice, filmske radionice i škola sportskog penjanja. U usporedbi s reprezentativnim uzorcima srednjoškolaca i studenata, **šira populacija mladih koja je upitnik ispunjavala online očigledno je najviše zainteresirana za budući Centar za mlade**, odnosno za sadržaje koje bi takav centar nudio.

Tablica 106. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: rezultati deskriptivne statistike (šira populacija mladih)

	N	Min	Max	M	SD
koncerti	695	1	5	4,32	1,02
filmske projekcije	695	1	5	3,94	1,25
kafić	695	1	5	3,75	1,26
glazbene slušaonice	695	1	5	3,64	1,40
predavanja i edukacije namijenjene mladima	695	1	5	3,57	1,36
dnevni boravak za slobodno korištenje	695	1	5	3,49	1,46
radionice o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.	695	1	5	3,47	1,37
klub	695	1	5	3,45	1,41

savjetovalište za mlade	695	1	5	3,44	1,39
kazališne predstave	695	1	5	3,42	1,47
ostale kreativne radionice	695	1	5	3,38	1,41
kvizovi	695	1	5	3,33	1,42
radionice fotografije	695	1	5	3,32	1,40
izložbe	695	1	5	3,31	1,45
društvene igre	695	1	5	3,28	1,43
ostala javna predavanja i tribine	695	1	5	3,25	1,37
glazbene radionice	695	1	5	3,23	1,44
filmske radionice	695	1	5	3,22	1,38
škola sportskog penjanja	695	1	5	3,12	1,55
književne večeri	695	1	5	2,95	1,49
plesne škole i radionice	695	1	5	2,92	1,56
radionice tehničke kulture	695	1	5	2,84	1,51
škole i radionice akrobatskih plesova	695	1	5	2,81	1,56
likovne radionice	695	1	5	2,80	1,46
radionice kreativnog pisanja	695	1	5	2,75	1,50
radionice o medijima, politici i sl.	695	1	5	2,74	1,44
kazališne radionice	695	1	5	2,61	1,39
parlaonica, debatni klub	695	1	5	2,59	1,43
prostor/studio za probe bendova	695	1	5	2,58	1,56
radionice stripa	695	1	5	2,50	1,37
parkour škola	695	1	5	2,48	1,46
radionice DJ-inga	695	1	5	2,31	1,48

Kako bi se ispitalo kako se ponuđeni sadržaji povezuju u manji broj latentnih dimenzija, provedena je eksplorativna faktorska analiza, metodom glavnih komponenti, kojom je utvrđeno osam latentnih dimenzija skale, odnosno faktora koji zajedno objašnjavaju 69,4% varijance.

Prvi faktor obuhvaća pet varijabli: fotografske radionice, likovne radionice, radionice stripa, filmske radionice i radionice kreativnog pisanja. Nešto manje zasićenje na ovom faktoru imaju još tri varijable: izložbe, ostale kreativne radionice, kazališne radionice. Homogenost ovog faktora ogleda se u tome što okuplja većinu varijabli koje se odnose na kreativne radionice. Faktor je stoga nazvan *faktor kreativnih radionica*.

Drugi faktor okuplja pet varijabli: predavanja i edukacije namijenjene mladima (npr. zdravlje, psihološke teme), savjetovalište za mlade, javna predavanja i tribine, radionice/predavanja o medijima, politici i sličnim temama te radionice/predavanja o zaštiti okolišu, volontiranju i sličnim temama. S obzirom da se većina varijabli na ovom faktoru odnosi na pohađanje obrazovnih sadržaja te na društveno angažirane teme, faktor je nazvan *faktor angažirano-edukativnih sadržaja*.

Treći faktor obuhvaća pet varijabli: koncerti, glazbene slušaonice, kazališne predstave, filmske projekcije, izložbe. S obzirom da se sve varijable na ovom faktoru odnose na posjećivanje kulturnih sadržaja, faktor je nazvan *faktor posjećivanja kulturnih sadržaja*.

Četvrti faktor okuplja četiri varijable, od kojih najviše zasićenje imaju pohađanje kvizova,

društvenih igara i debate, dok nešto manje zasićenje na ovom faktoru ima posjećivanje književnih večeri. Relativna homogenost ovog faktora ogleda se u tome što okuplja varijable koje se odnose na sudjelovanje u društvenim igrama i sličnim timskim aktivnostima. Faktor je stoga nazvan *faktor društvenih igara*.

Zasićenje na petom faktoru postižu ukupno četiri varijable: pohađanje plesnih radionica (npr. suvremeni ples, jazz dance, hip hop), pohađanje radionica akrobatskih plesova (npr. ples na svili, hoop, šipka), pohađanje ostalih kreativnih radionica i kazališnih radionica. Budući da samo prve dvije varijable postižu vrlo visoko zasićenje na ovom faktoru (preko 0,800), faktor je nazvan *faktor plesnih radionica*.

Homogenost šestog faktora ogleda se u tome što okuplja tri varijable koje se odnose na bavljenje glazbom: prostor (studio) za bendove, radionice DJ-inga i ostale glazbe radionice. Faktor je stoga nazvan *faktorom glazbenih radionica*.

Sedmi faktor okuplja tri varijable, od čega su samo prve dvije s većim zasićenjem: škola sportskog penjanja i parkour škola, dok treća varijabla, dnevni boravak za slobodno korištenje, ima tek manje zasićenje na ovom faktoru. Faktor je nazvan *faktorom sportskog penjanja*.

Posljednji, osmi faktor okuplja samo dvije varijable: kafić i klub. S obzirom da se radi o sadržajima koji se odnose na uobičajeno provođenje slobodnog vremena, faktor je nazvan *konvencionalno-pasivni faktor*.

Tablica 107. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: rezultati faktorske analize (šira populacija mladih)

	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>fotografske radionice</i>	,741							
<i>likovne radionice</i>	,730							
<i>radionice stripa</i>	,691							
<i>filmske radionice</i>	,669							
<i>radionice kreativnog pisanja</i>	,505							
<i>predavanja i edukacije namijenjene mladima</i>		,840						
<i>savjetovalište za mlade</i>		,764						
<i>javna predavanja i tribine</i>		,683						
<i>radionice/predavanja o medijima, politici i sl.</i>		,642						
<i>radionice/predavanja o zaštiti okoliša, volontiranju i sl.</i>		,448					,405	
<i>koncerti</i>			,742					
<i>glazbene slušaonice</i>			,692					
<i>kazališne predstave</i>			,631					
<i>filmske projekcije</i>			,615					
<i>izložbe</i>	,456		,593					
<i>kvizovi</i>				,794				
<i>društvene igre</i>				,748				

<i>parlaonica, debatni klub</i>				,657			
<i>književne večeri</i>			,418	,519			
<i>plesne škole i radionice</i>					,836		
<i>škole i radionice akrobatskih plesova</i>					,814		
<i>ostale kreativne radionice</i>	,411				,563		
<i>kazališne radionice</i>	,458				,505		
<i>prostor/studio za probe bendova</i>						,812	
<i>radionice DJ-inga</i>						,731	
<i>glazbene radionice</i>						,640	
<i>škola sportskog penjanja</i>							,720
<i>parkour škola</i>							,718
<i>dnevni boravak za slobodno korištenje</i>							,480
<i>kafić</i>							,859
<i>klub</i>							,828

Za potrebe daljnjih analiza, na temelju rezultata faktorske analize, kreirano je osam aditivnih indeksa (tablica 108). S obzirom da su vrijednosti pokazatelja pouzdanosti indeksa zadovoljavajuće, svi su indeksi zadržani za sljedeće analize.

Tablica 108. Indeksi preferencija sadržaja u Centru za mlade (šira populacija mladih)

	Min	Max	M	SD	Cronbach α
indeks kreativnih radionica	5	25	14,59	5,49	0,655
indeks angažirano-edukativnih sadržaja	5	25	16,48	5,47	0,850
indeks posjećivanja kulturnih sadržaja	5	25	18,64	5,23	0,850
indeks društvenih igara	4	20	12,14	4,58	0,805
indeks plesnih radionica	4	20	11,73	4,89	0,844
indeks glazbenih radionica	3	15	8,12	3,74	0,782
indeks sportskog penjanja	3	15	9,09	3,63	0,737
indeks konvencionalno-pasivnih sadržaja	2	10	7,19	2,37	0,731

Zatim su testirane razlike s obzirom na sociodemografska i socioekonomska obilježja ispitanika. Očekivano, utvrđene su značajne razlike s obzirom na spol, i to na svim indeksima osim na indeksu glazbenih radionica i indeksu sportskog penjanja. Rezultati t-testa i deskriptivne statistike izloženi su u tablici 109 iz koje je vidljivo da na svim indeksima na kojima su utvrđene statistički značajne razlike žene postižu više rezultate od muških. Drugim riječima, rezultati upućuju na zaključak da su **za posjećivanje različitih sadržaja u budućem Centru za mlade općenito više zainteresirane žene.**

Tablica 109. Preferencije različitih sadržaja u Centru: razlike s obzirom na spol (šira populacija mladih)

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
indeks kreativnih radionica	12,65	5,54	15,52	5,22	-6,638**
indeks angažirano-edukativnih sadržaja	14,88	5,58	17,25	5,26	-5,443**
indeks posjećivanja kulturnih sadržaja	16,59	5,16	19,61	4,97	-7,410**

indeks društvenih igara	11,52	4,39	12,44	4,65	-2,504*
indeks plesnih radionica	8,80	4,21	13,13	2,40	-11,993**
indeks konvencionalno-pasivnih sadržaja	6,92	7,33	2,40	2,35	-2,146*

*p < 0,05; **p < 0,01

Također su utvrđene razlike s obzirom na dob ispitanika, i to na svim indeksima osim na indeksu angažirano-edukativnih sadržaja i indeksu sportskog penjanja. Razlike su izložene u tablici 110. Kao što je vidljivo, dobna skupina od 24 do 29 godina je u usporedbi s ostale dvije dobne skupine najviše zainteresirana za sudjelovanje u kreativnim i plesnim radionicama, za posjećivanje kulturnih sadržaja te za sudjelovanje u organiziranim društvenim igrama. Za razliku od njih, najmlađa dobna skupina u ovom uzorku, od 18 do 23 godine, više je od ostalih zainteresirana za sudjelovanje u radionicama i aktivnostima koje uključuju bavljenje glazbom te u konvencionalno-pasivnim sadržajima, odnosno za posjećivanje kafića i kluba koji bi možda postojali u Centru za mlade. Indikativno je da **s dobi ispitanika opada interes za posjećivanje kafića i kluba u Centru za mlade, dok istodobno raste interes za sudjelovanje u većini radionica, što može ukazivati na veći interes za aktivnije provođenje slobodnog vremena i raznovrsnije interese u populaciji mladih iznad 23 godine.** Drugim riječima, **Centar za mlade koji bi nudio raznovrsne aktivnosti, kulturne programe, edukacije i mogućnost aktivnog sudjelovanja u sadržajima, bio bi privlačan mladima koji su završili ili su pred završetkom školovanja, odnosno mladima u srednjim dvadesetim godinama.** Što se tiče najstarije dobne skupine mladih, od 30 do 35, oni se većinom ne razlikuju značajno od skupine koja ima između 24 i 29 godina, a općenito su najmanje zainteresirani za posjećivanje kafića i kluba, glazbene radionice i društvene igre. Ipak, može se primijetiti da ispitanici u ovoj dobnoj skupini u prosjeku imaju niže vrijednosti za većinu sadržaja, što je razumljivo s obzirom da se radi o populaciji koja s već može ubrojati u tzv. mlađu odraslu dob koja je za razliku od mlađih skupina više opterećena profesionalnim i obiteljskim obavezama.

Tablica 110. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: razlike s obzirom na dob (šira populacija mladih)

		18 do 23 (1)	24 do 29 (2)	30 do 35 (3)
indeks kreativnih radionica	M	13,67	14,97	14,94
	SD	5,68	5,39	5,36
	F	3,952*		
	post-hoc	1-2		
indeks posjećivanja kulturnih sadržaja	M	17,73	19,20	18,74
	SD	5,55	4,50	5,11
	F	4,632*		
	post-hoc	1-2		
indeks društvenih igara	M	12,16	12,72	11,41
	SD	4,76	4,37	4,61
	F	5,156**		
	post-hoc	2-3		
indeks plesnih radionica	M	11,06	12,24	11,68
	SD	4,91	4,93	4,77
	F	3,396*		
	post-hoc	1-2		
indeks	M	8,74	7,99	7,72

glazbenih radionica	SD		3,82	3,68	3,68
	F	4,196*			
	post-hoc	1-3			
indeks konvencionalno-pasivnih sadržaja	M		7,72	7,2	6,69
	SD		2,35	2,26	2,44
	F	10,150**			
	post-hoc	1-3, 2-3			

*p < 0,05; **p < 0,01

Razlike su utvrđene i s obzirom na završeno obrazovanje, i to na svim indeksima osim na indeksu sportskog penjanja i konvencionalno-pasivnih sadržaja. Za razliku od ispitanika sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, **ispitanici koji su završili preddiplomski ili diplomski studij više su zainteresirani za sudjelovanje u većini sadržaja** osim u glazbenim radionicama, za koje veći interes pokazuju ispitanici koji (još) nisu visokoobrazovani. Dobivene razlike uglavnom se poklapaju s razlikama među dobnim skupinama.

Tablica 111. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: razlike s obzirom na stupanj obrazovanja (šira populacija mladih)

	M _{SSS}	SD _{SSS}	M _{VSS}	SD _{VSS}	t
indeks kreativnih radionica	14,11	5,72	15,04	5,26	-2,212*
indeks angažirano-edukativnih sadržaja	15,73	5,74	17,15	5,13	-3,422**
indeks posjećivanja kulturnih sadržaja	17,75	5,22	19,47	5,05	-4,368**
indeks društvenih igara	1,77	4,75	12,52	4,39	-2,160*
indeks plesnih radionica	11,24	4,89	12,19	4,85	-2,553*
indeks glazbenih radionica	8,57	3,83	7,74	3,60	2,908*

*p < 0,05; **p < 0,01

S obzirom da su prethodna istraživanja pokazala da postoje značajne razlike u kulturnoj participaciji i ukusu između učenika strukovnih škola i gimnazija, provedena je i dodatna analiza u kojoj je korištena varijabla koja unutar srednjoškolske razine obrazovanja razlikuje ove dvije skupine. Kao što pokazuje tablica, **mladi sa završenim strukovnim obrazovanjem (trogodišnjim i četverogodišnjim) pokazuju najmanji interes za sudjelovanje u angažirano-edukativnim sadržajima, za posjećivanjem kulturnih sadržaja te za sudjelovanjem u društvenim igrama.** Istodobno, ova je skupina najviše zainteresirana za sudjelovanje u aktivnostima koje uključuju bavljenje glazbenim stvaralaštvom.

Tablica 112. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: razlike s obzirom na završeno obrazovanje (šira populacija mladih)

		Strukovne	Gimnazije	Preddiplomski studij	Diplomski studij
		(1)	(2)	(3)	(4)
indeks angažirano-edukativnih sadržaja	M	15,54	16,15	17,21	17,12
	SD	5,67	5,90	4,96	5,23
	F	4,194**			
	post-hoc	1-4			

indeks	M		17,55	18,20	19,60	19,40
posjećivanja	SD		5,34	4,94	4,91	5,12
kulturnih	F	6,761**				
sadržaja	post-hoc	1-3, 1-4				
indeks	M		11,32	12,77	12,55	12,51
društvenih	SD		4,70	4,75	4,49	4,35
igara	F	3,890**				
	post-hoc	1-3				
indeks	M		8,60	8,48	8,49	7,38
glazbenih	SD		3,80	3,92	3,79	3,46
radionica	F	5,701**				
	post-hoc	1-3				

*p < 0,05; **p < 0,01

Nisu utvrđene razlike s obzirom na visinu prihoda i radni status, što upućuje na manju važnost socioekonomskih čimbenika u strukturiranju preferencija.

Nadalje, testirane su i razlike s obzirom na indikatore kulturnog kapitala, odnosno stupanj obrazovanja roditelja i broj knjiga u kućanstvu. Nisu utvrđene razlike s obzirom na obrazovanje roditelja, ali jesu s obzirom na pokazatelj objektiviranog kulturnog kapitala. Rezultati pritom jasno upućuju na zaključak da su **ispitanici koji posjeduju veći broj knjiga u kućanstvu statistički značajno više zainteresirani za posjećivanje kreativnih radionica, edukativno-angažiranih sadržaja i kulturnih sadržaja**. Osim toga, više su zainteresirani i za sudjelovanje u društvenim igrama poput kvizova znanja te u plesnim radionicama. Ovi nalazi upućuju na zaključak da će kulturno-umjetnički i društveno-angažirani sadržaji u Centru za mlade većinom privlačiti mlade s većom razinom kulturnog kapitala.

Tablica 113. Preferencije sadržaja u Centru za mlade: razlike s obzirom na objektivirani kulturni kapital (šira populacija mladih)

		Do 50	51 do 100	Više od 100
		(1)	(2)	(3)
indeks	M	13,27	13,94	15,86
kreativnih	SD	5,53	5,04	5,40
radionica	F	16,808**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
indeks	M	15,71	16,72	16,92
angažirano-	SD	5,68	5,01	5,50
edukativnih	F	3,423*		
sadržaja	post-hoc	1-3		
indeks	M	17,39	18,53	19,58
posjećivanja	SD	5,49	5,20	4,86
kulturnih	F	11,983**		
sadržaja	post-hoc	1-3		

indeks društvenih igara	M		11,43	11,97	12,74
	SD		4,59	4,60	4,51
	F	5,550**			
	post-hoc	1-3			
indeks plesnih radionica	M		11,14	11,56	12,23
	SD		5,06	4,58	4,88
	F	3,421*			
	post-hoc	1-3			

*p < 0,05; **p < 0,01

Ispitanicima u prigodnom uzorku je također bilo postavljeno i pitanje o tome žele li se osobno angažirati oko Centra za mlade, osmišljavanjem programa ili aktivnosti i na druge načine. Za potrebe daljnjih analiza, odgovori ispitanika podijeljeni su u tri skupine: ne žele se angažirati (20,1%), neodlučni (34,1) i žele se angažirati (44,9%). U usporedbi sa studentskim uzorkom, vidljivo je da se ispitanici u ovom prigodnom poduzorku u znatno većem postotku žele angažirati oko Centra (taj je postotak u studentskom uzorku bio 34,6%).

Tablica 114. Spremnost na osobni angažman oko Centra za mlade (šira populacija mladih)

	N	%
Uopće se ne slažem	66	9,5
Donekle se ne slažem	80	11,5
niti se slažem, niti se ne slažem	237	34,1
Uglavnom se slažem	218	31,4
U potpunosti se slažem	94	13,5
Ukupno	695	100

Slično kao i kod studentskog poduzorka, i ovdje se pokazuje da su mladi koji se žele osobno angažirati oko Centra za mlade specifični po obrascima kulturne potrošnje i ukusa. Naime, ova skupina mladih statistički značajno više posjećuje elitno-alternativne i muzejsko-galerijske sadržaje u gradu, dok se u posjećivanju sportsko-rekreativnih sadržaja ne razlikuje od ostalih. Nadalje, kada je riječ o glazbenim preferencijama, očigledno se radi o mladima koji preferiraju suvremenu i „klasičnu“ urbanu glazbu različitog žanrovskog predznaka, što se vidi u višim prosječnim vrijednostima na indeksima domaće i regionalne alternativne glazbe, heavy metala, punka i rocka, hip-hop underground elektronske glazbe i elitne glazbe, dok su istodobno značajno manje skloni narodno-zabavnom i konvencionalnom ukusu. Sličan obrazac utvrđen je i kod razlika u posjećivanju ugostiteljsko-zabavnih objekata, pri čemu mladi koji se žele osobno angažirati oko Centra značajno više posjećuju alternativno-rokerska mjesta i pubove.

Analiza odgovora na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Rezultati analize odgovora na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade (tablica 115) pokazuju da je tzv. šira populacija mladih koja je ispunjavala upitnik koji je bio distribuiran preko društvenih mreža općenito vrlo zainteresirana za ideju društveno-kulturnog centra namijenjenog mladima. Na ovaj zaključak upućuje velik broj ispitanika koji su odgovorili na otvoreno pitanje o dodatnim aktivnostima i sadržajima koje bi voljeli posjećivati i/ili koji im

trenutno nedostaju u gradu. Među dobivenim odgovorima najviše je onih koji se odnose na obrazovne sadržaje poput besplatnih radionica, tečajeva i predavanja. U usporedbi s učenicima srednjih škola, koji su najčešće navodili zabavne pa čak i komercijalne sadržaje, te sa studentima, a koji su češće od ostalih dviju skupina navodili kulturno-umjetničke programe, šira populacija mladih pokazuje najviše interesa za praktičnije sadržaje i radionice.

Kada je riječ o programima iz područja kulture i umjetnosti, i ovdje se može primijetiti kako se većina odgovora odnosi na mogućnost produkcije sadržaja i/ili za interaktivnije oblike participacije u kulturi poput kreativnih radionica. Slično kao i ostale dvije skupine, i među širom populacijom mladih postoji izražen interes za mogućnost slobodnog korištenja dijela prostora Centra, u vidu dnevnog boravka koji bi bio otvoren za korisnike Centra i u kojem bi bilo moguće organizirati različite društvene, edukativne i zabavne aktivnosti.

Mjesto na kojem će biti moguće okupljanje mladih i provoditi vrijeme na kvalitetan način.

Sličan zaključak, o Centru kao mjestu koje bi mladima omogućilo slobodno izražavanje i razvoj vlastitih talenata i vještina, može se steći i iz sljedećih odgovora:

Jednom godišnje da bude produkcija Centra za mlade i da se svatko tko želi predstavi s nekom točkom bilo ples, gluma, pjevanje itd.. Tako da ljudi zaista vide koliko mladi uživaju i koliko im znači da imaju neko mjesto gdje mogu ići vježbati ono što ih zaista zanima.

Osigurati mladima opremu poput računala, fotoaparata i sličnog pribora, te im posuđivati kada je potrebno.

I u ovom je poduzorku dio ispitanika posebno istaknuo potrebu da u budućem Centru za mlade upravo oni zbog kojih se Centar osniva dobiju priliku sami predložiti, osmisliti i kreirati sadržaje, što potvrđuju i sljedeći odgovori:

Mjesto dostupno mladima da sami kreiraju sadržaj.

Mogućnost otvorenih prijava i organizacije tematskih predavanja/radionica/tribina...

Program bi trebao biti organiziran od strane mladih i mladih jedino.

Među ostalim odgovorima dosta su zastupljeni sportsko-rekreativni sadržaji. Pritom se posebno ističu odgovori ispitanika koji su istaknuli potrebu za otvaranjem adekvatne dvorane za sportsko penjanje. Bez obzira na prostorne kapacitete i arhitektonsko rješenje budućeg Centra, kao i na činjenicu da ovaj poduzorak nije reprezentativan, mišljenja smo da nedostatak dvorane za sportsko penjanje svakako zahtijeva pronalaženje brzog i dugoročnog rješenja za ovu sve popularniju sportsku aktivnost. Nekoliko je ispitanika u odgovoru na otvoreno pitanje dodatno prokomentiralo nedostatak takve dvorane u Zadru:

Dvorana za novi olimpijski sport, sportsko penjanje. Ne samo za školu i tečaj, već za aktivni trening više puta tjedno.

Dvorana za sportsko penjanje (u Zagrebu postoje najmanje tri: The Hive, Fothia Velesajam, Penjački centar Zagreb).

S obzirom na toliki broj penjača i penjačica u gradu bez adekvatnog prostora, definitivno dvorana za sportsko penjanje!

Slično kao i studentska populacija, i šira populacija mladih pokazuje popriličan interes za psihološko savjetovanje, ali i za savjetovanište namijenjeno mladima koje bi organiziralo tečajeve, predavanja i savjetovanja iz različitih područja poput razvoja karijere, pisanja i prijave projekata, financijske pismenosti i slično.

Također, dosta je odgovora u kategoriji „gaming i programiranje“, što je usporedivo i s ostala dva poduzorka. Ovdje izdvajamo jedan odgovor koji ukratko sumira važnost takvih sadržaja ne samo za gaming scenu nego i za grad u cjelini:

Gaming kutak - večer ili termin kada bi se raspravljalo o video igrama, radile recenzije, potencijalno na stranicama Centra otvorila podkartica i stavljale novosti u svijetu igara i te iste recenzije, organizirali turniri i druženja zadarske gaming scene. Pitanje je vremena kada će se u Zadar spustiti firme iz jednog od gaming inkubatora iz npr. Novske i Osijeka te bi ovo bio početak stvaranja zadarske platforme. Danas preko 60% populacije na dnevnoj bazi koja igra ima između 30 i 35.

Među ostalim odgovorima, izdvajamo komentar jednog ispitanika/ice o nužnosti prilagodbe prostora osobama s teškoćama u kretanju:

Da i osobe s invaliditetom mogu sudjelovati u većini sadržaja ili skoro svemu.

Tablica 115. Analiza odgovora šire populacije mladih na otvoreno pitanje o sadržajima u Centru za mlade

Obrazovni sadržaji, tečajevi, radionice i sl.
tečaj stranih jezika; druženja na stranim jezicima po izboru
znanstvene radionice (fizika, matematika, kemija); kreativne radionice iz STEM područja; tehničko obrazovanje; radionice astronomije i radioamaterizma; matematičke radionice, znanost za mlade...
ekologija; ekološka skupina; ekološke akcije; podizanje ekološke svijesti; ekološke radionice i edukacije
građanski odgoj
edukacija o EU
edukacije za digitalni marketing, branding, Instagram, You tube, pokretanje poslovanja, samozapošljavanje...
radionice kritičkog mišljenja i medijske pismenosti
radionice o poduzetničkim vještinama; radionice o financijskoj pismenosti; radionice pisanja projekata
edukacije iz područja pomagačkih struka
novinarska radionica
rasprave o politici

radionice praktičnih znanja (npr. kuhanje, restauracija i ukrašavanje namještaja, šivanje); tečaj šivanja ili heklanja; radionice šivanja, krpanja ili sl.; dizajn, šivanje i krojenje odjeće; kreativne radionice širokog spektra za žene npr. heklanje vezanje, izrada unikata
radionica tradicijskih zanata - lončarstva, tkanja, pletenja, vrtlarstva; radionica oblikovanja gline, keramike, lončarstva i sl.; DIY radionice; izrada korisnih predmeta i rukotvorina; eko radionice; lončarstvo
izrada nakita; izrada nakita i šivanje; izrada nakita, ručni rad; radionice izrade ukrasa, nakita i sl.
radionica sadnje voća i povrća
radionica o jestivom bilju u Zadarskoj županiji
zdravstvene edukacije; edukacije o zdravoj prehrani
radionice izrade prirodne kozmetike
kulinarske radionice; kulinarske radionice (sushi, egzotična kuhinja); kulinarske/slastičarske/enološke radionice i edukacije
radionice za djecu; radionice za najmlađe; kreativne igraonice za djecu
radionice za mlade roditelje
radionice i predavanja o meditaciji, prostor za meditaciju
Kultura i umjetnost
art kino ili kino nezavisne produkcije; kinoteka; kino na otvorenom; filmske projekcije
ateljei i studio za likovne umjetnike; slikanje, crtanje, čitanje; kiparstvo
<i>book club</i> ; čitateljski klub; knjige; popularni strani knjizevnici; društvo čitatelja; večer poezije, radionice pjesništva; čitaonica
video i foto radionice; filmske radionice; filmska i medijska kritika
tečaj sviranja nekog instrumenta; lekcije gitare; glazbene poduke za mlade uzraste
izložbeni prostor
plesne radionice
adekvatno velik i zvučno izolirani prostor za probe/koncerte; dvorana za probe (ples, kazalište...); edukacija u produkciji; studio za snimanje
antikvarijat; knjižara
glumačke radionice
grafički dizajn; radionice dizajna
kreativno izražavanje svjetlom
Društvene aktivnosti i zabavni sadržaji
koncerti; prostor za koncerte/klub; slušaonice i live svirke; živa muzika; glazbeni festivali; glazba; strani glazbenici; metal i rock koncerti; kafić s rock/metal glazbom;
zabavni program
tematske večeri; trash party
kafić; internet cafe; food corner
karaoke
turniri u trešeti, briškuli i frenjama
upoznavanja i druženja
kuglana

prostor s besplatnim igrama poput stola za stolni tenis, biljar, stolni nogomet, PlayStation i slično; društvene igre; boardgame soba
prostor za gledanje sportskih događaja
žongliranje
Sportsko-rekreativni sadržaji
dvorana (stijena) za sportsko penjanje; dvorana za novi olimpijski sport: sportsko penjanje; centar za sportsko penjanje; penjački centar i slack radionice; sportsko penjanje; adekvatna penjačka dvorana; rehabilitacijsko penjanje za djecu i odrasle; boulder dvorana
sportska dvorana; mini rekreacijska prostorija; dvorana za fitness treninge, mogući najam po satu ili termini; teretana
planinarenje; planinarsko društvo
slackline
sportske aktivnosti, npr. aerobic, pilates i sl.; tečaj pilatesa; više vrsta sportskih aktivnosti
košarka
igralište za padel
parkour škola
squash
sportovi na otvorenom (street basketball, volleyball...); centar za organizaciju outdoor aktivnosti
nogomet
skate park
adrenalinski sportovi; ekstremni sportovi
borilački sportovi; škola samoobrane
biciklizam
centar za rekreativni ples
joga
rekreativni sportovi za starije od 25
<i>street workout</i> , stolni tenis, fliper, stolni nogomet
društveni sportski termini, kreiranje gradskih liga u sportovima
Videoigre, programiranje i sl.
gaming; gaming zona; videoigre; gamerske radionice i edukacija; PC igraona
gaming kutak ili gaming večer; gaming kutak (5-10 PC-a)
radionice za developere/programere; radionica programiranja/besplatne instrukcije
informatičke radionice, web dizajn i sl.
ps1/ps2 za druženje i turnire u mortal kombatu, FIFA, PES-u, crash team racingu i sl.
3D modeliranje, animacija i gaming sadržaj
računalne igre, programiranje, web dizajn
edukacije o informatici, sigurnosti na internetu i mogućnostima današnjih računala
Savjetovalište za mlade, psihološko savjetovalište i sl.

anonimna savjetodavna i psihološka pomoć; besplatno psihološko savjetovanje; grupne psihoterapije za mlade; Centar za mentalno zdravlje; grupe za podršku; psiholog; psihološka pomoć mladima; savjetovanje protiv <i>boolinga</i> među mladima
<i>hotline</i> za hitne slučajeve za ljude s mentalnim bolestima
LGBTQ savjetovanište
savjetovanja u vezi zapošljavanja i karijere; poduzetnički inkubator; podrška i savjetovanje za zapošljavanje; pomoć za orijentiranje mladih u struci
savjetovanje mladih na području marketinga
savjetovanje o korištenju slobodnog vremena i medija
savjetovanje o ovisnostima
savjetovanje o seksualnim temama
financijsko savjetovanje
medicinsko savjetovanište; savjetovanište o zdravlju malidih
Ostalo
volontiranje; volontiranje s djecom iz doma; volonterske akcije, npr. čišćenje okoliša; besplatne poduke za djecu; volonteri za pomoć djeci i starijima
informativni centar
<i>worksharing</i> prostor; slobodan prostor za individualni rad
prostor za udruge mladih
igralište za djecu; igraonica za djecu; centar za najmlađe
centar za mlade mame; dio za majke s djecom
botanički vrt; vrtlarstvo; urbani vrt; zajednički vrt
biciklopopravljaona
zalogajnica s vlastitim vrtom
sajam/buvljak; prostor za zamjenu stvari („uzmi ili ostavi“)

PROGRAMSKA KONCEPCIJA I DJELOVANJE CENTRA ZA MLADE

Učenici

U tablici 116 izložene su vrijednosti aritmetičkih sredina i standardnih devijacija, pri čemu su zbog lakše preglednosti tvrdnje poredane prema vrijednostima aritmetičkih sredina.

Tablica 116. Kako bi Centar za mlade trebao djelovati? Rezultati deskriptivne statistike (učenici)

	Min	Max	M	SD
prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi	1	5	3,95	1,06
prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti	1	5	3,93	1,11
prostor za stjecanje novih znanja i vještina	1	5	3,93	1,15
prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena	1	5	3,80	1,16
prostor za koncerte i izvedbe različitih izvođača	1	5	3,78	1,21
prostor za pohađanje besplatnih radionica u kulturi	1	5	3,64	1,24
prostor neformalnog okupljanja mladih	1	5	3,64	1,20
društveno-kulturni centar namijenjen mladima i cijeloj zajednici	1	5	3,62	1,25
prostor koji nudi prepoznatljiv umjetnički program	1	5	3,61	1,21
prostor za suvremenu umjetnost i kulturu	1	5	3,55	1,24
prostor formalnog obrazovanja u kulturi (tečajevi i sl.)	1	5	3,51	1,16
prostor za renomirane umjetničke izvedbe, predstave i sl.	1	5	3,48	1,24
prostor koji bi povezivao udruge i organizacije civilnog društva	1	5	3,46	1,18
prostor namijenjen uključivanju manjinskih skupina	1	5	3,41	1,26
prostor za nezavisnu kulturnu scenu	1	5	3,40	1,24
prostor za kritičke društveno-kulturne prakse i aktivizam	1	5	3,40	1,20
prostor s jasnom umjetničkom koncepcijom	1	5	3,32	1,22
prostor za komercijalne kulturne sadržaje	1	5	3,24	1,19

Kao što se može primijetiti iz tablice, učenici su većinom suglasni sa tvrdnjama. Ipak, najviše prosječne vrijednosti postignute su na sljedećim tvrdnjama:

- prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi (M = 3,95; 35,4% u potpunosti se slažem);
- prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti (M = 3,93; 36,9% u potpunosti se slažem);
- prostor za stjecanje novih znanja i vještina (M = 3,93; 38,4% u potpunosti se slažem);

S druge strane, ispitanici su najmanje skloni ideji da se u Centru za mlade održavaju komercijalni sadržaji (M = 3,24; 17,2% u potpunosti se slažem). Niže prosječne vrijednosti također su zabilježile tvrdnje o Centru kao prostoru s jasnom umjetničkom koncepcijom, o Centru koji bi djelovao kao izvorište društveno angažiranih sadržaja, društvene kritike i aktivizma te o Centru kao prostoru za nezavisnu kulturnu scenu. Ovi rezultati u skladu su s

prethodno izloženim rezultatima o preferencijama učenika i učenica prema različitim sadržajima u Centru za mlade te s rezultatima o posjećivanju kulturnih sadržaja, a koji su pokazali da **učenici pokazuju vrlo slab interes za sadržaje nezavisne scene te da samo manjinu učenika zanimaju društveno-angažirani sadržaji i teme.**

Kako bi se ustvrdile latentne dimenzije stavova o djelovanju budućeg Centra za mlade, provedena je faktorska analiza metodom glavnih komponenti uz varimax rotaciju. Izlučena su dva faktora koji zajedno objašnjavaju 70% varijance.

Prvi faktor okuplja 12 varijabli.¹⁶ Pogled na varijable okupljene u ovom faktoru pokazuje da se radi o svim tvrdnjama o društveno-angažiranom djelovanju Centra te o Centru kao prostoru koji ima prepoznatljivost umjetničkog i kulturnog profila. S obzirom na to, faktor je nazvan ***Centar za mlade kao umjetničko-angažirani centar.***

Drugi faktor okuplja ukupno pet varijabli, uključujući četiri tvrdnje s kojima se slaže najveći dio učenika. Ono što je zajedničko tvrdnjama na ovom faktoru je to što upućuju na djelovanje Centra za mlade kao mjesta za održavanje radionica i tečajeva te na Centar kao prostor za neformalna okupljanja, druženja i upoznavanja novih ljudi. Faktor je stoga nazvan ***Centar za mlade kao društveno-obrazovni centar.***

Iz tablice se može primijetiti da u srednjoškolskoj populaciji nisu tako jasno razlučene ove dvije koncepcije Centra za mlade, budući da dosta tvrdnji postiže otežanja na oba faktora.

Tablica 117. Kako bi Centar za mlade trebao djelovati? Rezultati faktorske analize (učenici)

	Faktor 1	Faktor 2
prostor s jasnom umjetničkom koncepcijom	,862	
prostor za nezavisnu kulturnu scenu	,842	
prostor za kritičke društveno-kulturne prakse i aktivizam	,795	
prostor za komercijalne kulturne sadržaje	,780	
prostor za renomirane umjetničke izvedbe, predstave i sl.	,774	
prostor za suvremenu umjetnost i kulturu	,723	
društveno-kulturni centar namijenjen mladima i cijeloj zajednici	,719	
prostor neformalnog okupljanja mladih	,715	
prostor za pohađanje besplatnih radionica u kulturi	,666	,544
prostor koji nudi prepoznatljiv umjetnički program	,655	,519
prostor koji bi povezivao udruge i organizacije civilnog društva	,613	
prostor namijenjen uključivanju manjinskih skupina	,603	
prostor za koncerte i izvedbe različitih izvođača	,572	,572
prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi		,879
prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena		,821
prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti		,815
prostor za stjecanje novih znanja i vještina	,524	,670
prostor formalnog obrazovanja u kulturi (tečajevi i sl.)	,515	,554

¹⁶ Tvrdnja „prostor za koncerte i izvedbe različitih izvođača“ nije uključena ni u jedan faktor budući da je postigla identične vrijednosti opterećenja na oba faktora.

Na temelju rezultata faktorske analize kreirana su dva aditivna indeksa:

- 1) *Centar za mlade kao umjetničko-angažirani centar* (raspon: 12-60, M = 41,76, SD = 12,09; Cronbachov $\alpha = 0,957$),
- 2) *Centar za mlade kao društveno-obrazovni centar* (raspon: 5-25, M = 19,12, SD = 4,76; Cronbachov $\alpha = 0,899$).

Prema vrijednostima aritmetičkih sredina unutar odgovarajućih raspona za oba indeksa, može se zaključiti da su **srednjoškolci više skloni ideji Centra za mlade kao društveno-obrazovnog centra.**

Zatim su testirane razlike s obzirom na sociodemografska obilježja ispitanika. Utvrđene su razlike između učenika i učenica. Učenice pritom postižu viši prosječni rezultat na oba indeksa. Isto tako, učenici i učenice trećih i četvrtih razreda postižu više prosječne vrijednosti na oba indeksa, odnosno pokazuju veći stupanj slaganja. Značajne razlike utvrđene su i s obzirom na tip srednjoškolskog programa, pri čemu je stupanj slaganja s tvrdnjama na oba indeksa najmanji kod učenika trogodišnjih programa, a najveći kod učenika gimnazija. Ove razlike s obzirom na spol, razred (odnosno dob) i vrstu škole moguće je povezati s prethodno izloženim razlikama u posjećivanju te u preferencijama prema pojedinim vrstama sadržaja u Centru za mlade, a koje su pokazale da su učenice i gimnazijalci te učenici trećih i četvrtih razreda u prosjeku više zainteresirani za većinu sadržaja. U tom smislu, njihovo veće slaganje s većinom tvrdnji o djelovanju i koncepciji Centra za mlade reflektira njihov općenito veći interes za kulturnim i društvenim sadržajima.

Tablica 118. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na spol učenika

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Umjetničko-angažirani centar	38,40	12,51	44,97	5,18	-7,999**
Društveno-obrazovni centar	17,66	5,18	20,52	3,85	-8,915**

**p < 0,01

Tablica 119. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na razred

	M 1.-2.	SD 1.-2.	M 3.-4.	SD 3.-4.	t
Umjetničko-angažirani centar	40,00	12,22	43,59	11,69	-4,249**
Društveno-obrazovni centar	18,56	4,78	19,71	4,68	-3,454**

*p < 0,05

Kada se razmotri povezanost indikatora kulturnog kapitala s indeksima o djelovanju i koncepciji Centra, nisu utvrđene razlike s obzirom na obrazovno postignuće roditelja, dok se objektivirani kulturni kapital pokazao značajnim čimbenikom. Kao što je vidljivo iz tablice 121, ispitanici s većim brojem knjiga u kućanstvu više su suglasni s oba indeksa. Rezultati post-hoc testova pritom pokazuju da se učenici s najmanjim brojem knjiga u kućanstvu (do 25) značajno razlikuju od ostale dvije skupine.

Tablica 120. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na tip srednje škole

		Trogodišnji (1)	Četverogodišnji (2)	Gimnazije (3)
Umjetničko- angažirani centar	M	33,72	42,01	45,23
	SD	13,57	11,50	10,45
	F	40,787**		
	post- hoc	1-2,3; 2-3		
Društveno- obrazovni centar	M	14,64	19,42	20,78
	SD	5,73	4,30	3,54
	F	83,967**		
	post- hoc	1-2,3; 2-3		

**p < 0,01

Tablica 121. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na broj knjiga u kućanstvu učenika

		Do 25 (1)	26 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Umjetničko- angažirani centar	M	39,44	42,94	43,26
	SD	12,95	11,45	11,29
	F	8,644**		
	post-hoc	1-2,3		
Društveno- obrazovni centar	M	18,18	19,51	19,83
	SD	5,07	4,45	4,56
	F	9,324**		
	post-hoc	1-2,3		

*p<0,05 **p < 0,01

Studenti

U tablici 122 izložene su vrijednosti deskriptivne statistike. Kao što se može primijetiti, ispitanici su većinom suglasni sa tvrdnjama. Ipak, najviše prosječne vrijednosti postignute su na sljedećim tvrdnjama:

- prostor za stjecanje novih znanja i vještina (M = 4,40; 54,5% u potpunosti se slažem);
- prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi (M = 4,37; 51,4% u potpunosti se slažem);
- prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti (M = 4,35; 52% u potpunosti se slažem);

- prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena (M = 4,34; 47,6% u potpunosti se slažem).

Tablica 122. Kako bi Centar za mlade trebao djelovati? Rezultati deskriptivne statistike (studenti)

	Min	Max	M	SD
prostor za stjecanje novih znanja i vještina	1	5	4,40	0,80
prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi	1	5	4,37	0,78
prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti	1	5	4,35	0,84
prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena	1	5	4,34	0,78
prostor za pohađanje besplatnih radionica u kulturi	1	5	4,22	0,92
prostor neformalnog okupljanja mladih	1	5	4,22	0,90
prostor za koncerte i izvedbe različitih izvođača	1	5	4,21	0,91
društveno-kulturni centar namijenjen mladima i cijeloj zajednici	1	5	4,21	0,91
prostor za suvremenu umjetnost i kulturu	1	5	4,10	1,00
prostor koji nudi prepoznatljiv umjetnički program	1	5	4,09	0,94
prostor formalnog obrazovanja u kulturi (tečajevi i sl.)	1	5	4,03	0,95
prostor namijenjen uključivanju manjinskih skupina	1	5	3,93	1,18
prostor za nezavisnu kulturnu scenu	1	5	3,90	1,03
prostor za renomirane umjetničke izvedbe, predstave i sl.	1	5	3,90	1,03
prostor za kritičke društveno-kulturne prakse i aktivizam	1	5	3,77	1,09
prostor s jasnom umjetničkom koncepcijom	1	5	3,70	1,06
prostor koji bi povezivao udruge i organizacije civilnog društva	1	5	3,65	1,08
prostor za komercijalne kulturne sadržaje	1	5	3,27	1,20

S druge strane, ispitanici su najmanje skloni ideji da se u Centru za mlade održavaju komercijalni sadržaji (M = 3,27; 16,4% u potpunosti se slažem). Niže prosječne vrijednosti također su zabilježile tvrdnje o Centru kao svojevrsnoj platformi koja bi povezala udruge i organizacije civilnog društva, o Centru kao prostoru s jasnom umjetničkom koncepcijom te o Centru koji bi djelovao kao izvorište društveno angažiranih sadržaja, društvene kritike i aktivizma. Nadalje, ispitanici nisu toliko skloni ideji da bi se u Centru trebali održavati samo probrani sadržaji renomiranih izvođača, što je sukladno s prethodno izloženim rezultatima o tvrdnjama koje su zabilježile najveći postotak suglasnosti, a iz kojih je vidljivo da studenti i studentice većinom percipiraju Centar kao prostor u kojem bi se održavali neformalniji kulturni sadržaji.

Nadalje su testirane razlike s obzirom na sociodemografske varijable. S obzirom na spol utvrđene su statistički značajne razlike u svim tvrdnjama osim kod tvrdnje da bi Centar za mlade trebao djelovati kao prostor za komercijalne kulturne sadržaje. Pritom je smjer razlika na svim tvrdnjama takav da su studentice u većoj mjeri suglasne, odnosno prosječna aritmetička sredina za ispitanice je veća u usporedbi sa ispitanicima. Ovdje valja naglasiti kako razlike nisu takve da bi upućivale na potpuno drugačije predodžbe o djelovanju Centra kod muških i ženskih ispitanika, već se prije svega radi o tome da su studentice više suglasne sa svim ponuđenim tvrdnjama.

Kao i kod razlika s obzirom na spol, ni razlike s obzirom na mjesto odrastanja nisu takve da bi upućivale na potpuno drugačije koncepcije o djelovanju budućeg Centra za mlade. Naime, studenti koji su odrasli izvan Zadarske županije u većoj mjeri su suglasni s većinom tvrdnji o djelovanju budućeg Centra za mlade.

S obzirom na dob utvrđena je samo jedna statistički značajna razlika, i to kod tvrdnje o Centru kao prostoru za povezivanje udruga i organizacija civilnog društva. S ovom tvrdnjom više su suglasni stariji studenti i studentice ($M = 3,77$) od mlađih ($M = 3,55$) ($t = -2,385$, $p < 0,05$). Rezultati analiza također pokazuju da postoje značajne razlike među studentima s obzirom na broj knjiga u kućanstvu, odnosno objektivirani kulturni kapital. Pritom su razlike utvrđene na sljedećim tvrdnjama: Centar kao mjesto za kreativno provođenje slobodnog vremena, prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti, prostor za kreativne radionice, prostor za suvremenu umjetnost, za stjecanje novih znanja i vještina, za izvedbe renomiranih izvođača, za nezavisne kulturnu scenu, za aktivističke društvene prakse. Sa svim navedenim tvrdnjama više su suglasni studenti s većim brojem knjiga u kućanstvu.

Kako bi se ustvrdile latentne dimenzije stavova o djelovanju budućeg Centra za mlade, provedena je faktorska analiza metodom glavnih komponenti uz varimax rotaciju. Izlučena su dva faktora koji zajedno objašnjavaju 67,1% varijance. Prvi faktor okuplja osam varijabli: prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena, za druženje i upoznavanje novih ljudi, u kojem se svatko može slobodno izraziti, za stjecanje novih znanja i vještina, za neformalno okupljanje mladih, za pohađanje besplatnih radionica u kulturi, za koncerte i izvedbe različitih izvođača (profesionalnih i amaterskih) i društveno-kulturni centar namijenjen mladima i cijeloj zajednici. S obzirom da su u ovom faktoru okupljene tvrdnje koje se odnose na djelovanje Centra za mlade kao prostora za neformalno druženje i pohađanje različitih obrazovnih programa u kulturi, faktor je nazvan *Centar za mlade kao društveno-kulturni centar*.

Drugi faktor okuplja ukupno sedam varijabli: prostor s jasnom umjetničkom koncepcijom, prostor za izvedbe renomiranih izvođača, prostor za nezavisnu kulturnu scenu, za kritičke društveno-kulturne prakse i aktivizam, prostor koji bi povezoao udruge i organizacije civilnog društva, prostor za suvremenu umjetnost i kulturu te prostor koji nudi prepoznatljiv umjetnički program. Homogenost ovog faktora ogleda se u tome što okuplja sve tvrdnje koje izražavaju stav da bi budući Centar za mlade trebao djelovati kao prostor u kojem bi se odražavali probrani umjetnički i društveno angažirani sadržaji, faktor je nazvan *Centar za mlade kao umjetničko-aktivistički centar*.

Tablica 123. Kako bi Centar za mlade trebao djelovati? Rezultati faktorske analize (studenti)

	Faktor 1	Faktor 2
prostor za kreativno provođenje slobodnog vremena	,891	
prostor za druženje i upoznavanje novih ljudi	,891	
prostor u kojem se svatko može slobodno izraziti	,835	
prostor za stjecanje novih znanja i vještina	,791	
prostor neformalnog okupljanja mladih	,648	
prostor za pohađanje besplatnih radionica u kulturi	,635	
prostor za koncerte i izvedbe različitih izvođača	,632	
društveno-kulturni centar namijenjen mladima i cijeloj zajednici	,612	
prostor s jasnom umjetničkom koncepcijom		,830
prostor za renomirane umjetničke izvedbe, predstave i sl.		,818
prostor za nezavisnu kulturnu scenu		,799
prostor za kritičke društveno-kulturne prakse i aktivizam		,708

prostor koji bi povezivao udruge i organizacije civilnog društva	,690
prostor za suvremenu umjetnost i kulturu	,687
prostor koji nudi prepoznatljiv umjetnički program	,600

Na temelju rezultata faktorske analize kreirana su dva aditivna indeksa:

1. **Centar za mlade kao društveno-kulturni centar** (raspon: 8-40, M = 34,32, SD = 5,73; Cronbachov $\alpha = 0,939$),
2. **Centar za mlade kao umjetničko-aktivistički centar** (raspon: 7-35, M = 27,11, SD = 5,89; Cronbachov $\alpha = 0,915$).

Prema vrijednostima aritmetičkih sredina unutar raspona za oba indeksa, može se zaključiti da **studenti i studentice više naginju ideji Centra za mlade kao društveno-kulturnog centra**.

Utvrđene su razlike između studenata i studentica. Studentice postižu viši prosječni rezultat na oba indeksa. Nisu utvrđene razlike s obzirom na dob i razinu studija. Kada se pogledaju razlike s obzirom na mjesto odrastanja, tada je vidljivo da se studenti iz Zadarske županije značajno razlikuju od ostalih u prvom indeksu (Centar za mlade kao društveno-kulturni centar), pri čemu su studenti izvan Zadra više suglasni s takvom koncepcijom Centra, dok na drugom indeksu (Centar za mlade kao umjetničko-aktivistički centar) nisu utvrđene značajne razlike.

Tablica 124. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike između studenata i studentica

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Društveno-kulturni centar	31,25	6,87	35,23	5,00	-5,899**
Umjetničko-aktivistički centar	24,06	6,97	28,02	5,21	-5,762**

**p < 0,01

Tablica 125. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na mjesto odrastanja studenata

	M _{Zd}	SD _{Zd}	M _{van_Zd}	SD _{van_Zd}	t
Društveno-kulturni centar	33,04	6,69	34,93	5,11	-3,245**

*p < 0,05 **p < 0,01

Kada se razmotre indikatori kulturnog kapitala, utvrđene su razlike s obzirom na broj knjiga u kućanstvu. Kao što je vidljivo iz tablice 126, ispitanici s većim brojem knjiga u kućanstvu postižu više prosječne vrijednosti na oba indeksa.

Također je utvrđeno da studenti koji se žele osobno angažirati oko Centra za mlade postižu više prosječne vrijednosti s oba indeksa koji se odnose na programsku koncepciju i djelovanje Centra za mlade (tablica 127). Ovaj nalaz treba tumačiti prvenstveno kao odraz njihovog većeg interesa za Centar općenito.

Tablica 126. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na broj knjiga u kućanstvu studenata

		Do 50 (1)	50 do 100 (2)	Više od 100 (3)
Društveno- kulturni centar	M	33,61	33,99	35,12
	SD	6,08	5,92	5,22
	F	3,839*		
	post-hoc	1-3		
Umjetničko- aktivistički centar	M	26,42	26,46	28,06
	SD	5,93	6,39	5,48
	F	4,893**		
	post-hoc	1-3		

*p<0,05 **p < 0,01

Tablica 127. Programska koncepcija i djelovanje Centra: razlike s obzirom na spremnost na osobni angažman

		Angažman: ne (1)	Angažman: neodlučni (2)	Angažman: da (3)
Društveno- kulturni centar	M	31,82	34,33	36,32
	SD	7,05	5,21	4,08
	F	27,426**		
	post-hoc			
Umjetničko- aktivistički centar	M	24,34	27,04	29,43
	SD	5,21	4,83	5,89
	F	33,989**		
	post-hoc			

**p < 0,01

UPRAVLJANJE CENTROM

Učenici

Kao što je bilo naglašeno u samom uvodu ovog izvještaja, temeljiti prikaz različitih sociodemografskih i sociokulturnih odrednica mladih u Zadru iskoristio se ne samo u svrhu mapiranja kulturnih preferencija i kulturnog kapitala, već i kao potencijalno relevantan razlikovni čimbenik stavova i mišljenja o sadržajnim i upravljačkim karakteristikama budućeg Centra za mlade. Tablica 128 donosi pregled deskriptivnih vrijednosti za učenike i učenice srednjih škola u Zadru te pokazuje kako se najviše vrednuju rješenja gdje udruge mladih ($M=3,39$, $SD=1,05$), studentske udruge ($M=3,38$, $SD=1,03$), stručnjaci za rad s mladima ($M=3,23$, $SD=1,21$) i Savjet mladih Grada Zadra ($M=3,21$, $SD=1,02$) vode glavnu riječ. Kao najmanje popularne opcije izdvajaju se grad Zadar ($M=2,74$, $SD=1,19$), Zadarska županija ($M=2,70$, $SD=1,20$) i mladeži političkih stranaka ($M=2,68$, $SD=1,08$) kao one kojima bi trebalo povjeriti upravljanje Centrom za mlade.

Tablica 128. Deskriptivni pokazatelji stavova učenika i učenica prema upravljačkim modelima budućeg Centra za mlade u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
udruge mladih	456	1	5	3,39	1,05
studentske udruge	456	1	5	3,38	1,03
stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	456	1	5	3,23	1,21
Savjet mladih Grada Zadra	456	1	5	3,21	1,02
kreativni direktoru/umjetnički ravnatelj/ica	456	1	5	3,09	1,05
udruge nezavisne kulture	456	1	5	3,07	0,98
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	456	1	5	2,86	1,02
upravljačko tijelu sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	456	1	5	2,85	1,06
Grad Zadar	456	1	5	2,74	1,19
Zadarska županija	456	1	5	2,70	1,20
mladež političkih stranaka	456	1	5	2,68	1,08

Pogled na tablicu 129 pokazuje mišljenja na vrijednostima „ne slažem se“, „ne mogu procijeniti“ i „slažem se“, gdje su odnosi u konačnici nepromijenjeni, odnosno na vrhu ljestvice nalaze se udruge mladih, studentske udruge i stručnjaci za rad s mladima kao i Savjet mladih Grada Zadra, dok su vidljivo najnepopularnije opcije one koje uključuju mladež političkih stranaka (18,4%).

Tablica 129. Rekodirane vrijednosti stavova učenika i učenica o upravljačkim rješenjima budućeg Centra za mlade u Zadru

	Ne slažem se	Ne mogu procijeniti	Slažem se
udruge mladih	13,6	36,2	50,2
studentske udruge	13,6	37,5	48,9

stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	21,9	36	42,1
Savjet mladih Grada Zadra	15,1	45,4	39,5
kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ica	21,3	43,4	35,3
udruge nezavisne kulture	16,7	55	28,3
Grad Zadar	37,1	37,3	25,7
Zadarska županija	37,9	37,5	24,6
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	27,2	50,4	22,4
upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	26,8	51,1	22,1
mladež političkih stranaka	34,4	47,1	18,4

Faktorska analiza upravljačkih preferencija učenika i učenica srednjih škola u Zadru pokazuje grupiranje u dvije temeljne kategorije: *civilno-stručni* i *političko-profesionalni* (tablica 130).

Tablica 130. Faktorska analiza upravljačkih preferencija učenika i učenica srednjih škola u Zadru

	Civilno-stručni	Političko-profesionalni
Studentske udruge	,889	
Udruge mladih	,866	
Udruge nezavisne kulture	,790	
Savjet mladih Grada Zadra	,731	
Kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ica	,640	
Stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	,537	
Zadarska županija		,920
Grad Zadar		,915
Mladež političkih stranaka		,670
Upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana		,661
Ekonomski stručnjak/menadžer/ica		,575

Iz tablice 131 jasno se može vidjeti kako **učenici i učenice više preferiraju model koji je okrenut prema civilnim udrugama i stručnjacima u radu s mladima**, u odnosu naspram političko-menadžerskog modela.

Tablica 131. Deskriptivni pokazatelji indeksa upravljačkih preferencija učenika i učenica srednjih škola u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Civilno stručni	456	6	30	19,35	5,00
Političko-profesionalni	456	5	25	13,82	4,42

Studenti

Studenti i studentice Sveučilišta u Zadru po pitanju upravljanja budućim Centrom za mlade (tablica 132) također prednost daju udrugama mladih ($M= 3,79$, $SD= 0,97$), studentskim udrugama ($M= 3,75$, $SD= 1,03$), ali i stručnjacima za rad s mladima ($M= 3,55$, $SD= 1,13$) što predstavlja s jedne strane vrlo vjerojatno želju za autonomijom kroz posredništvo u upravljanju udrugama koje su izravno povezane u radu s mladima, ali i činjenice da završavaju studijske programe u kojima je naglasak na različitim oblicima stručnog rada s mladima te iz toga onda smatraju i da taj oblik upravljanja bude zastupljen u modelu organizacije rada Centra. Tablica 132 pokazuje rangirane prosječne vrijednosti za svaku pojedinačnu varijablu, dok tablica 133 pokazuje rangirane „slažem se“ odgovore. Kao i kod drugih poduzoraka, primjetno je **iznimno niska vrijednost povjerenja kada su u pitanju akteri gradske uprave i politički akteri** pa tako grad Zadar (12,4%), Zadarska županija (9,2%) i mladež političkih stranaka (7,6%) zauzimaju posljednje mjesto preferiranih opcija u upravljačkom modelu centra.

Tablica 132. Deskriptivni pokazatelji upravljačkih preferencija budućeg centra za mlade studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
udruge mladih	523	1	5	3,78	0,97
studentske udruge	523	1	5	3,75	1,03
stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	523	1	5	3,55	1,13
kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ici	523	1	5	3,41	1,03
Savjet mladih Grada Zadra	523	1	5	3,32	1,08
udruge nezavisne kulture	523	1	5	3,14	1,00
upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	523	1	5	2,91	1,19
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	523	1	5	2,89	1,05
Grad Zadar	523	1	5	2,23	1,12
Zadarska županija	523	1	5	2,14	1,08
mladež političkih stranaka	523	1	5	2,03	1,07

Tablica 133. Rekodirane vrijednosti upravljačkih preferencija budućeg centra za mlade studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Ne slažem se	Ne mogu procijeniti	Slažem se
udruge mladih	9,3%	22,8%	68,1%
studentske udruge	10,5%	21,6%	67,9%

stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	14,9%	27,9%	57,2%
kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ica	15,5%	32,3%	52,2%
Savjet mladih Grada Zadra	18%	36,5%	45,5%
udruge nezavisne kulture	18%	49,9%	32,1%
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	31,4%	40%	28,7%
upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	30,2%	41,9%	27,9%
Grad Zadar	57,4%	30,2%	12,4%
Zadarska županija	59,3%	31,5%	9,2%
mladež političkih stranaka	62,9%	29,4%	7,6%

Faktorskom analizom ustanovljeno je kako se preferencije studenata i studentica po pitanju upravljačke politike svrstavaju u tri specifične kategorije: **mladi i nezavisna scena, politički akteri te umjetničko-stručni akteri**. U usporedbi sa srednjoškolskom populacijom, vidljivo je kako studentski uzorak jasnije odvaja civilne, političke te umjetničko-stručne aktere kao potencijalno upravljačko rješenje Centra za mlade.

Tablica 134. Faktorska analiza upravljačkih preferencija budućeg centra za mlade studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	mladi i nezavisna scena	politički akteri	umjetničko-stručni
studentske udruge	,892		
udruge mladih	,875		
Savjet mladih grada Zadra	,752		
udruge nezavisne kulture	,563		
Zadarska županija		,916	
Grad Zadar		,906	
mladež političkih stranaka		,809	
kreativni direktor/umjetnička ravnateljica			,714
stručnjaci za rad s mladima			,653
ekonomski stručnjak/menadžer			,648
konzorcij nezavisne scene, stručnjaka i građana			,598

I kod zbirnih preferencija, **mladi i nezavisna scena prolaze kao najpopularnija opcija, iza čega slijede umjetničko-stručni akteri**, a na posljednjem mjestu su, prema prosječno ostvarenim vrijednostima na evidentiranim rasponima, **politički akteri** (tablica 135) Od navedenih kategorija kreirani su indeksi u svrhu daljnjih analiza.

Tablica 135. Deskriptivni pokazatelji indeksa upravljačkih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru budućeg Centra za mlade

	N	Min	Max	M	SD
Mladi i nezavisna scena	523	4	20	13,98	3,25
Politički akteri	523	3	15	6,39	2,93
Umjetničko-stručni akteri	523	4	12	8,74	1,98

Šira populacija mladih

Pogled na vrijednosti dobivene na uzorku šire populacije mladih (tablica 136) također pokazuje kako veće prosječne vrijednosti najviše ostvaruju udruge mladih ($M = 3,171$, $SD = 1,14$) i stručnjaci u radu s mladima ($M = 3,39$, $SD = 1,28$), no valja svakako istaknuti kako se za razliku od ostalih uzoraka u istraživanju, prvi put među prve tri preferirane opcije javlja i upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana ($M = 3,37$, $SD = 1,28$), odnosno širi dionički model koji uključuje sve relevantne aktere javnog života u gradu te naposljetku kreativnog ili umjetničkog direktora/ica ($M = 3,32$, $SD = 1,25$). Najmanje prosječne vrijednosti ostvaruju politički akteri vezani iz javnu upravu i političke stranke ($M = 1,49$, $SD = 0,86$).

Tablica 136. Deskriptivni pokazatelji upravljačkih preferencija šire populacije mladih za budući Centar za mlade u Zadru

	N	min	max	M	SD
udruge mladih	695	1	5	3,71	1,14
stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	695	1	5	3,39	1,28
upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	695	1	5	3,37	1,3
kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ica	695	1	5	3,32	1,25
studentske udruge	695	1	5	3,23	1,24
udruge nezavisne kulture	695	1	5	3,11	1,21
Savjet mladih Grada Zadra	695	1	5	2,8	1,26
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	695	1	5	2,77	1,26
Grad Zadar	695	1	5	1,74	1,05
Zadarska županija	695	1	5	1,66	1,01
mladež političkih stranaka	695	1	5	1,49	0,86

I tablica 135 gdje se sklonost specifičnim akterima u upravljanju centrom pretvorila iz pet u tri vrijednosti jasno ukazuje kako profesionalno-stručni segment u kombinaciji s akterima civilnog sektora i nezavisne kulturne scene ima jasan prioritet naspram kadroviranja po političkom ključu. Primjerice, **mladež političkih stranaka je poželjna opcija upravljanja za svega 3,5% ispitanika i ispitanica.**

Tablica 137. Rekodirane vrijednosti upravljačkih preferencija šire populacije mladih za budući Centar za mlade u Zadru

	ne slažem se	ne mogu procijeniti	slažem se
udruge mladih	15,1	17,1	67,8
stručnjaci za rad s mladima (npr. psiholozi, pedagozi, sociolozi)	23,7	20,6	55,7
kreativni direktor/umjetnički ravnatelj/ica	23,5	22,9	53,7
upravljačko tijelo sačinjeno od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	23,2	24,2	52,7
studentske udruge	26,8	23,3	49,9
udruge nezavisne kulture	27,1	31,8	41,2
Savjet mladih Grada Zadra	37,6	30,1	32,4
ekonomski stručnjak/menadžer/ica	40,4	28,8	30,8
Grad Zadar	77,7	13,4	8,9
Zadarska županija	79,9	13,5	6,6
mladež političkih stranaka	84,2	12,4	3,5

Faktorska analiza pokazuje kako je grupiranje upravljačkih preferencija šire populacije mladih istovjetno grupiranju upravljačkih preferencija studentskog uzorka, odnosno vidljive su tri specifične kategorije: **mladi i nezavisna scena, politički akteri i profesionalno-stručni akteri**. Tablica 139 pak pokazuje deskriptivne vrijednosti indeksa gdje se vidi, kao i kod studentske populacije, **jasna preferencija prema stručnim i nezavisnim akterima kao rješenjem za upravljački model Centra, dok najmanju popularnost uživaju politički akteri**. Također, valja naglasiti kako se iz ovih podataka, posebno kada ih se uspoređi sa srednjoškolskom i studentskom populacijom, može zaključiti kako nešto starija populacija mladih ima precizniju i jasniju sliku kakvim upravljačkim modelima teži, dok je kod srednjoškolskog uzorka vidljivo miješanje aktera. Razlika je razumljiva jer se kroz srednjoškolsko obrazovanje i svakodnevicu manjim intenzitetom upoznaju sa specifičnostima javnih politika i upravljačkih opcija, bez obzira o kojem se aspektu društvenog života radilo. Zbog toga ostaje i zaključna preporuka da se unutar okvira uzoraka više pažnje i više „težine“ pridoda studentskoj i široj populaciji mladih u smislu zaključaka oko upravljačkih politika budućeg Centra za mlade.

Tablica 138. Faktorska analiza upravljačkih preferencija šire populacije mladih za budući Centar za mlade u Zadru

	Mladi i nezavisna scena	Politički akteri	Profesionalno -stručni akteri
Studentske udruge	,847		
Udruge mladih	,847		
Nezavisna scena	,748		

Savjet mladih grada Zadra	,640
Regionalna vlast (Zadarska županija)	,902
Lokalna vlast (grad Zadar)	,893
Mladež političkih stranaka	,655
Umjetnički ili kreativni direktor/ica	,757
Ekonomski stručnjak ili menadžer	,723
Konzorcij predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana	,687
Stručnjaci u radu s mladima	,405

Tablica 139. Deskriptivni pokazatelji indeksa upravljačkih preferencija šire populacije mladih za budući Centar za mlade u Zadru

	N	Min	Max	M	SD
Nezavisna scena i mladi	695	4	20	12,85	3,82
Politički akteri	695	3	15	4,88	2,46
Umjetničko-profesionalni akteri	695	4	12	8,82	2,17

Unutarnja distinkcija korisnika i publike - indeksi upravljačkih preferencija, kulturni kapital i vrijednosne orijentacije mladih

Kako bi se preciznije ustanovilo postoje li razlike unutar svakog od korištenih uzoraka prema karakteristikama kulturnog kapitala i vrijednosnih orijentacija, u nastavku ovog poglavlja prikazat će se najvažniji rezultati i spoznaje tih analiza uz zaključne preporuke i savjete. U analizu su primarno uključeni korelacijski odnosi indeksa upravljačkih preferencija s indeksima glazbenih preferencija, dok su vrijednosne orijentacijama testirane analizom varijance, a s ciljem preciznijeg uvida u razlike i sličnosti ispitanika po pitanju upravljačkih preferencija Centra za mlade. Prvo će se prikazati najvažniji rezultati vezano za učenike, zatim studente te naposljetku širu populaciju mladih.

Učenici

Iz tablice 140 vidljivo je kako je civilno-stručni indeks u pozitivnom suodnosu s indeksom elitno-alternativnih žanrova ($r = ,306$), domaćim-regionalno narodno-zabavnim žanrovima ($r = ,129$), suvremenim hip hop i pop žanrovima ($r = ,266$), dok je političko-profesionalni indeks upravljanja u pozitivnoj korelaciji samo s domaćim i regionalnim narodno-zabavnim žanrovima ($r = ,263$) i suvremenim pop hip hop žanrovima ($r = ,229$). S obzirom na prethodno navedene nedostatke u srednjoškolskoj populaciji vezane oko njihove mogućnosti preciznije

distinkcije navedenih aktera, svejedno se ističe podatak kako je civilno-stručna kategorija prihvatljiva unutar različitih glazbenih preferencija ispitanika, dok je političko-profesionalni relevantan samo za tradicionalno-narodne i konvencionalne glazbene žanrove. Iz ovoga se može zaključiti kako oni učenici koji više preferiraju suvremenu i urbano-alternativnu glazbeni produkciju ujedno nisu skloni komercijalizaciji i politizaciji prostora budućeg Centra za mlade.

Tablica 140. Korelacije indeksa upravljačkih preferencija i odabranih dimenzija kulturnog kapitala učenika i učenica

	Elitno alternativni žanrovi	Domaća i regionalna narodno- zabavna	Suvremeni pop i hip hop žanrovi	Domaće- regionalno alternativno- elektronski žanrovi	Obrazovanje u kulturi
Civilno stručni indeks upravljanja	,306**	,129**	,266**	,167**	-,087
Političko- profesionalni indeks upravljanja	0,03	,263**	,229**	0,057	-,007

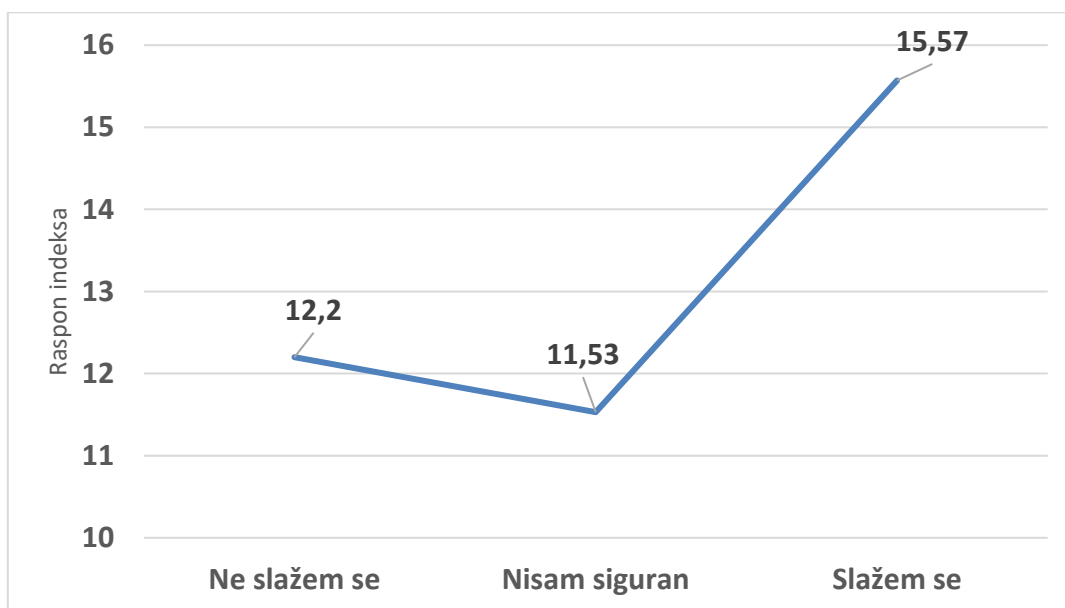
*koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,05$

** koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,01$

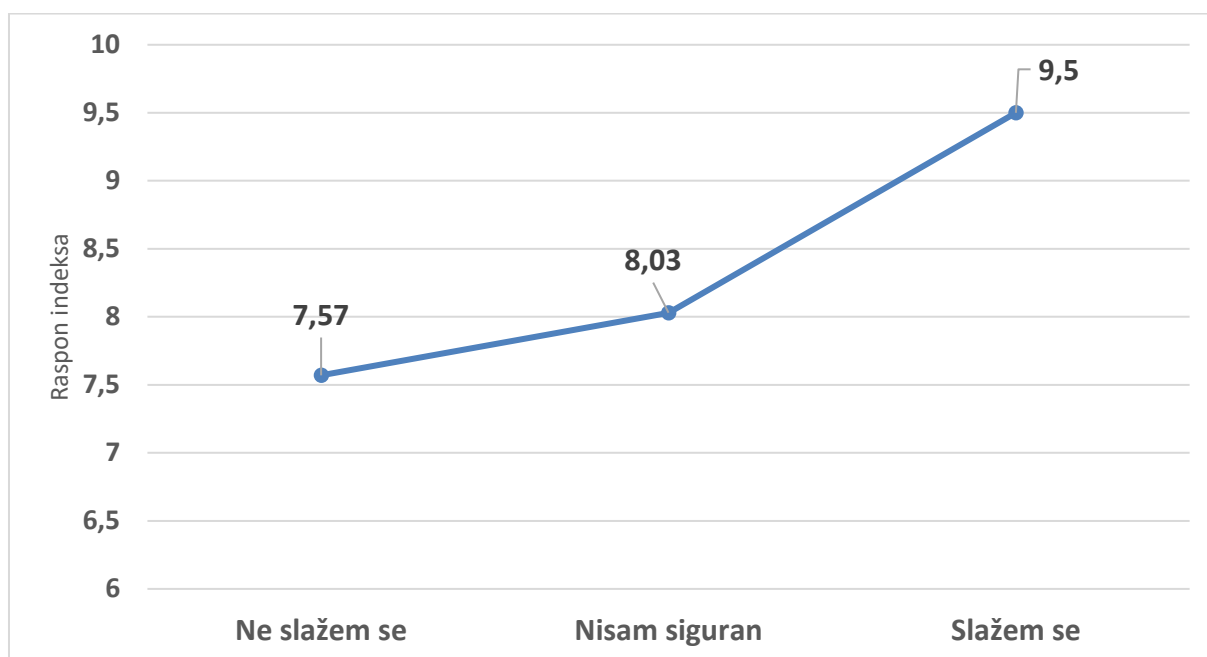
Studenti

Slična situacija je i kod studenata i studentica, odnosno na grafičkom prikazu 24 vidljivo je kako su oni ispitanici koji više posjećuju alternativno-rokerske prostore ujedno i najviše skloni nezavisnoj sceni kao opciji za upravljanje Centrom za mlade dok s druge strane studenti i studentice koji učestalije posjećuju narodno-zabavne sadržaje pokazuju više sklonosti prema političkim akterima kao upravljačkoj opciji Centra (grafički prikaz 25)

Grafički prikaz 24. Suodnos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih objekata i nezavisne scene kao upravljačke opcije Centra za mlade

Grafički prikaz 25. Suodnos učestalosti posjećivanja narodno-zabavnih objekata i mladeži političkih stranaka kao upravljačke opcije Centra za mlade

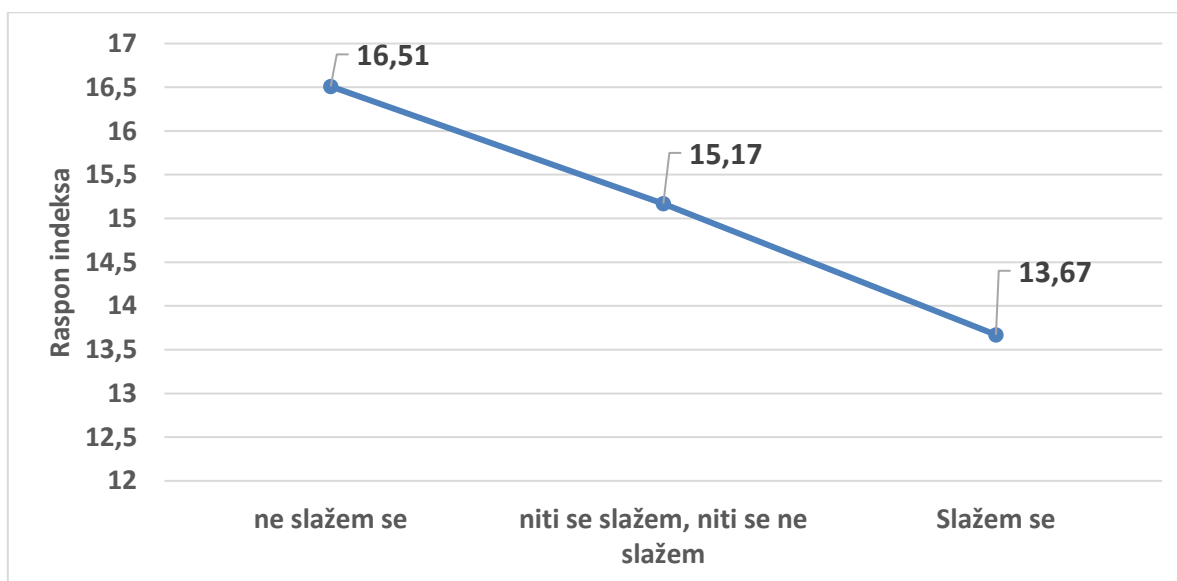
Glazbene preferencije studenata i studentica također dobrim dijelom reflektiraju razlike ustanovljene kod preferencija zabavno-ugostiteljskih objekata, odnosno ponovno upućuju na distinkciju između rokersko-alternativnih preferencija i narodno-zabavnih. Primjerice, veća sklonost prema elitno-rokerskom skupu žanrova statistički je značajno povezana s većom sklonosti ispitanika za prihvaćanjem nezavisne kulturne scene kao upravljačkog modela budućeg Centra za mlade (grafički prikaz 26) S druge strane, ispitanici koji u prosjeku pokazuju veću sklonost prema narodno-zabavnoj kategoriji žanrova, ujedno i više preferiraju

upravljački model gdje mladež političkih stranaka ima glavnu riječ (grafički prikaz 27).

Grafički prikaz 26. Elitno-rokerske glazbene preferencije i sklonost prema nezavisnoj sceni kao upravljačkoj opciji Centra za mlade

Grafički prikaz 27. Narodno-zabavne glazbene preferencije i sklonost prema stranačkoj mladeži kao upravljačkoj opciji Centra za mlade

Ovi rezultati su dodatno potvrđeni analizom suodnosa između indeksa korištenih u izvještaju pa je tako iz tablice 141 vidljivo kako studenti i studentice koji više posjećuju alternativno-rokerske lokacije u prosjeku su neskloni političkim akterima kao upravljačkoj opciji budućeg Centra za mlade. ($r = -,133$) dok studenti i studentice koji posjećuju narodno-zabavne i konvencionalne lokacije pokazuju veću sklonost prema skupu političkih aktera kao upravljačkog mehanizma Centra ($r = ,207$).

Tablica 141. Korelacijska tablica indeksa upravljačkih politika i odabranih dimenzija kulturnog kapitala studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Indeks posjećivanja alternativno-rokerskih lokacija	Indeks posjećivanja komercijalno-konvencionalnih lokacija	Indeks posjećivanja narodno-zabavnih lokacija	Indeks posjećivanja prostorno prigodnih lokacija	Indeks posjećivanja noćnih klubova	Indeks posjećivanja pubova
Upravljanje mladi i nezavisna scena	,009	-,016	,032	-,042	,051	,021
Upravljanje politički akteri	-,133**	,141**	,207**	,106**	-,009	,005
Upravljanje umjetničko-stručni	,045	,026	,026	,003	,067	,015

*koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,05$

** koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,01$

Slični odnosi vrijede i kada se usporedi indekse preferencija u glazbenim žanrovima, uz razliku što je po pitanju glazbenih preferencija, kao oblika utjelovljenog kulturnog kapitala mladih, izraženija sklonost prema nezavisnoj sceni i udrugama mladih za upravljački model Centra, kao i sklonost prema umjetničko-stručnim akterima ukoliko je riječ o studentima i studenticama koje preferiraju elitno-rockerske, domaće i regionalno alternativne žanrove, ali i hip hop elektronske žanrove te domaću i strane pop glazbu. Vrijedi istaknuti da ispitanici koji preferiraju elitno-rokerske žanrove ($r = -,119$) te domaće i regionalne žanrove ($r = -,119$) ujedno pokazuju i nesklonost prema političkim akterima, za razliku od ispitanika koji preferiraju narodno-zabavne glazbene žanrove ($r = ,190$) gdje je primjetna veća sklonost prema Gradu, Županiji i mladeži političkih stranaka kao opciji upravljanja Centrom za mlade (tablica 142).

Tablica 142. Korelacijska tablica indeksa upravljačkih politika i glazbenih preferencija studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

	Indeks preferencija elitno-rockerskih žanrova	Indeks preferencija narodno-zabavnih žanrova	Indeks preferencija domaćih i regionalnih alternativnih žanrova	Indeks preferencija hip hop elektronskih žanrova	Indeks preferencija domaćih i stranih pop žanrova
Upravljanje mladi i nezavisna scena	,125**	-,038	,139**	,105**	,181**
Upravljanje politički akteri	-,119**	,190**	-,119**	-,018	,067
Upravljanje	,107**	,004	,101**	,051	,084*

*koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,05$ ** koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,01$

Iz ovih podataka može se zaključiti kako se, kao i kod drugih poduzoraka, studentska populacija dijeli na svojevrsnu urbano-kozmpolitsku kategoriju koja favorizira civilnu scenu te profesionalno-stručni rad u Centru, u odnosu naspram studentima i studenticama koje naginju narodno-zabavnom ukusu, a koji su skloniji opciji političkog nadzora i upravljanja. S obzirom na druge pokazatelje u izvještaju, mišljenje je autora ovog izvještaja kako je relevantnije mišljenje urbano-kozmpolitske kategorije ispitanika u smislu promišljanja budućeg upravljačkog modela centra za mlade jer je vrlo vjerojatno riječ o skupini koja će i više posjećivati, ali i više sudjelovati u stvaranju relevantnog sadržaja samog Centra (vidjeti poglavlje o preferencijama sadržaja u Centru te o spremnosti na vlastiti angažman oko Centra).

Šira populacija mladih

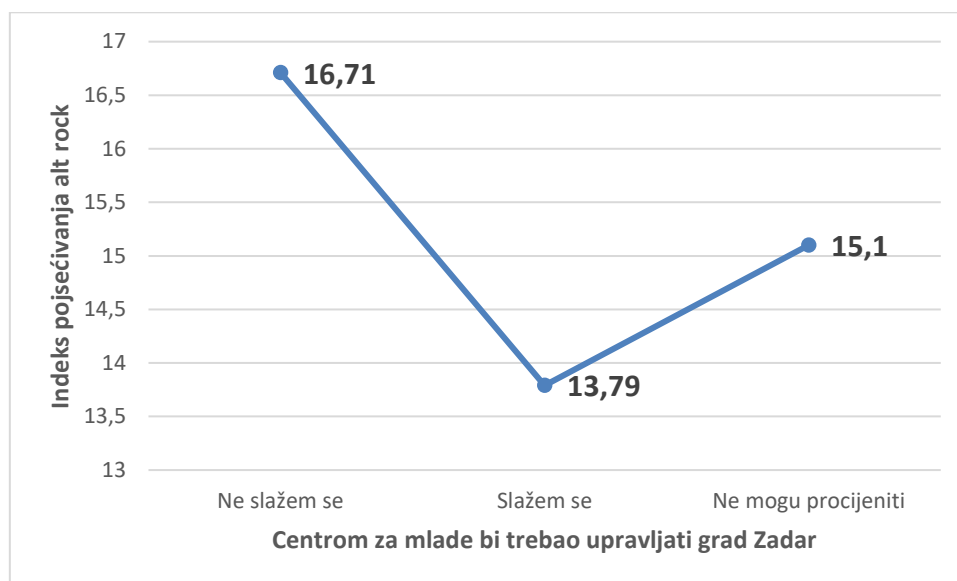
I kod šire populacije mladih, indeksi glazbenog ukusa, kao i indeksi preferencija u posjećivanju ugostiteljsko-zabavnih objekata uzeli su se kao potencijalno relevantan pokazatelj razlike među ispitanicima te su kao takvi uspoređeni s nekim od relevantnih stavki upravljanja Centrom za mlade kako bi se bolje stekao uvid u distinkcije ne samo u ovom uzorku, već i usporedbi s drugim (pod)uzorcima u istraživanju. Primjerice, ispitanici koji češće posjećuju alternativno-rokerske zabavno-ugostiteljske objekte su statistički značajno manje skloni upravljačkom modelu po političkom ključu (grad, županije, mladeži političkih stranaka), ali zato znatno više preferiraju upravljački model koji uključuje savez udruga i udruge nezavisne kulture.

Tablica 143. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da grad Zadar upravlja Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Alternativno-rokerski prostori	M	16,71	13,91	15,10
	SD	7,22	5,82	6,64
	F	6,163**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

** $p < 0,01$

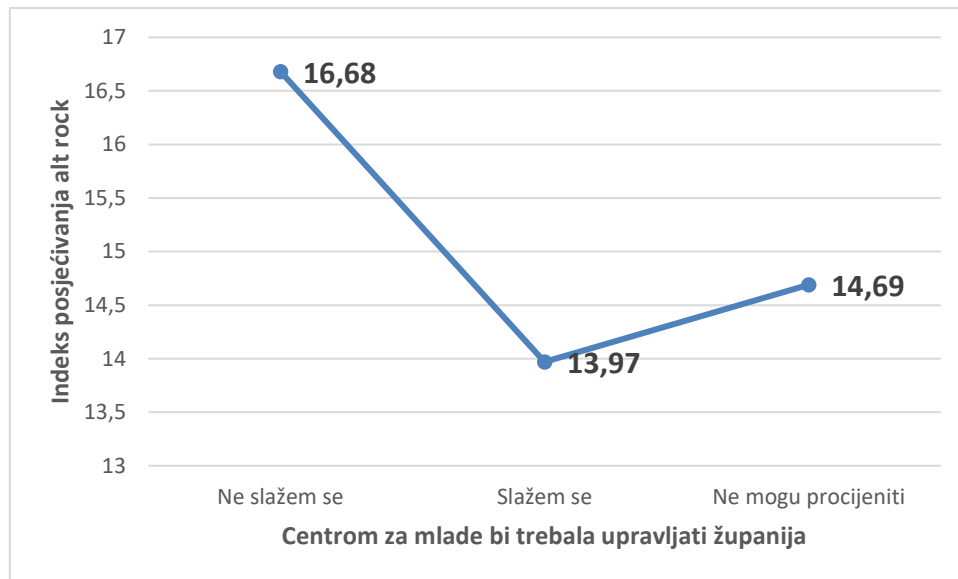
Grafički prikaz 28. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da grad Zadar upravlja Centrom za mlade

Tablica 144. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da Zadarskažupanija upravlja Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Alternativno-rokerski prostori	M	16,68	13,97	14,69
	SD	7,19	6,79	6,21
	F	5,746**		
		1 vs. 2, 3		

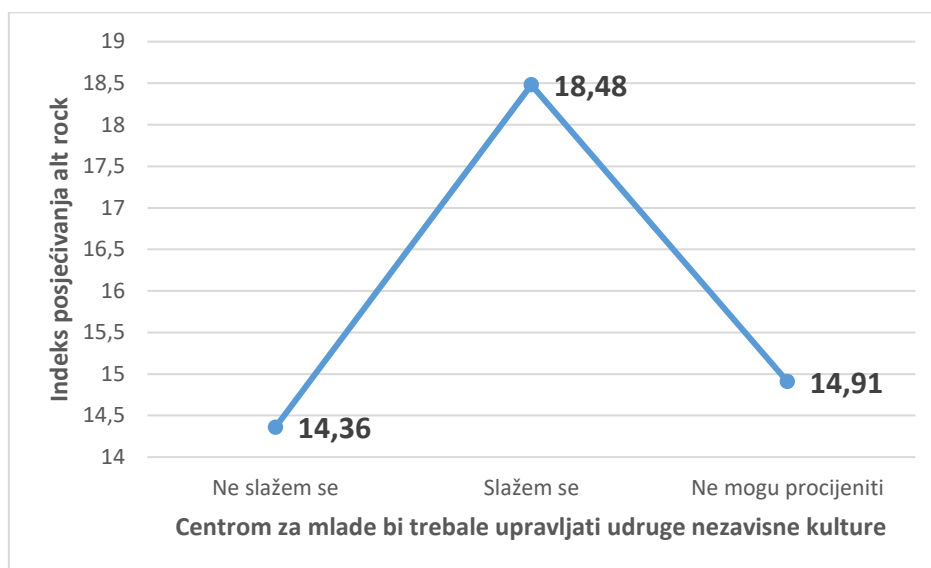
Grafički prikaz 29. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da Zadarskažupanija upravlja Centrom za mlade

Tablica 145. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da udruge nezavisne kulture upravljaju Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Alternativno-rokerski	M	14,36	18,48	14,48
	SD	6,45	6,39	5,08
		F 26,491** 1 vs. 2, 3 post-hoc		

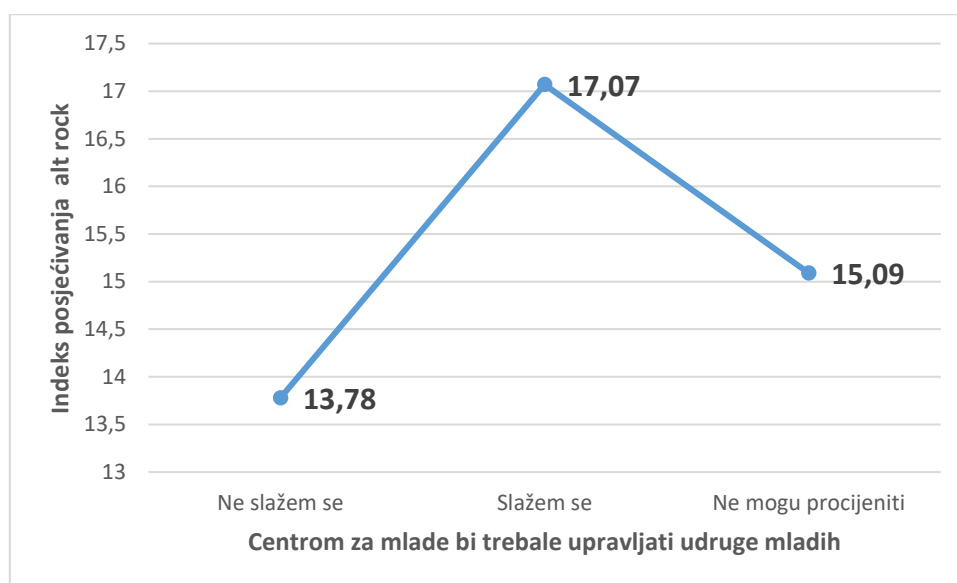
Grafički prikaz 30. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da udruge nezavisne kulture upravljaju Centrom za mlade

Tablica 146. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da udruge mladih upravljaju Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Alternativno-rokerski prostori	M	13,78	17,07	15,09
	SD	6,04	7,42	5,89
	F	11,441**		
		1 vs. 2, 3		
		post-hoc		

Grafički prikaz 31. Sudonos učestalosti posjećivanja alternativno-rokerskih ugostiteljskih objekata i slaganja s tvrdnjom da udruge mladih upravljaju Centrom za mlade

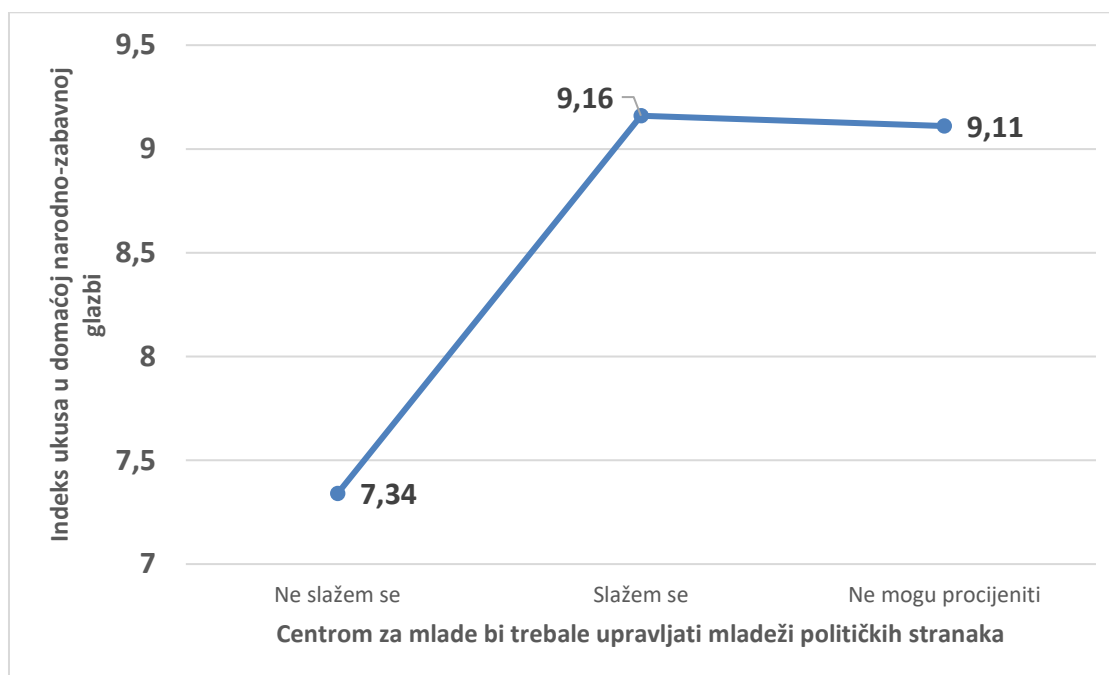

Skoro identičan odnos postoji i kada se uzme u obzir kategorija preferencija u glazbenim žanrovima. Primjerice, prema analizama koje su predstavljene u tabličnim i grafičkim prikazima u nastavku teksta, vidljiva je jasna razlika između dvije skupina preferiranih glazbenih žanrova i njihovog stava prema predloženim akterima upravljačkog procesa. Ispitanici koji pokazuju veću sklonost grupi žanrova koja spada pod kategoriju domaće i regionalno alternativne, te heavy metal, punk i rock i elitne („klasične“) glazbe, ujedno pokazuju **izraženu nesklonost političkom kriteriju upravljanja prostorom Centra za mlade, ali zato smatraju da su udruge mladih te udruge nezavisne kulture poželjniji izbor kao kriterij upravljačkog modela.** Kao svojevrsni kontrapunkt nalaze se **ispitanici koji u prosjeku više preferiraju domaću tradicionalnu, domoljubnu i narodno-zabavnu glazbu koji, ali i u prosjeku znatno više podupiru ideju upravljanja koje je političko po naravi (mladeži stranaka, grad i županija).**

Tablica 147. Suodnos glazbenog ukusa u domaćoj narodno-zabavnoj glazbi i s tvrdnjom da mladež političkih stranaka treba upravljati budućim Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Domaća narodno-zabavna glazba	M	7,34	9,16	9,11
	SD	2,99	3,53	3,21
	F	15,798**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

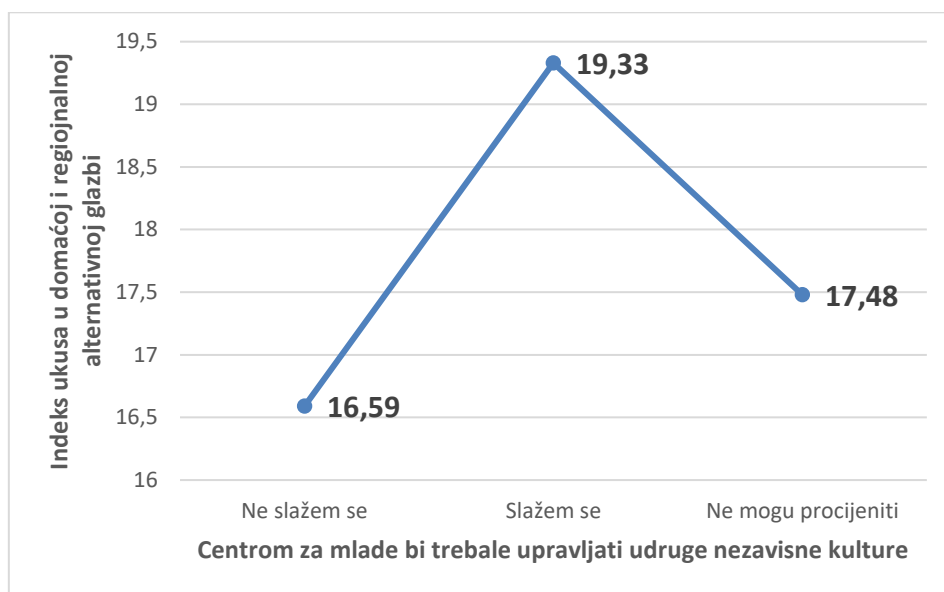
Grafički prikaz 32. Suodnos indeksa glazbenog ukusa u domaćoj narodno-zabavnoj glazbi i tvrdnjom da mladež političkih stranaka treba upravljati budućim Centrom za mlade

Tablica 148. Suodnos indeksa ukusa u domaćoj i regionalno-alternativnoj glazbi i tvrdnje da udruge nezavisne kulture trebaju upravljati budućim Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Domaća i regionalna alternativna glazba	M	16,59	19,33	17,48
	SD	4,99	3,45	4,06
	F	24,888**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

Grafički prikaz 33. Suodnos indeksa ukusa u domaćoj i regionalno-alternativnoj glazbi i tvrdnje da udruge nezavisne kulture trebaju upravljati budućim Centrom za mlade

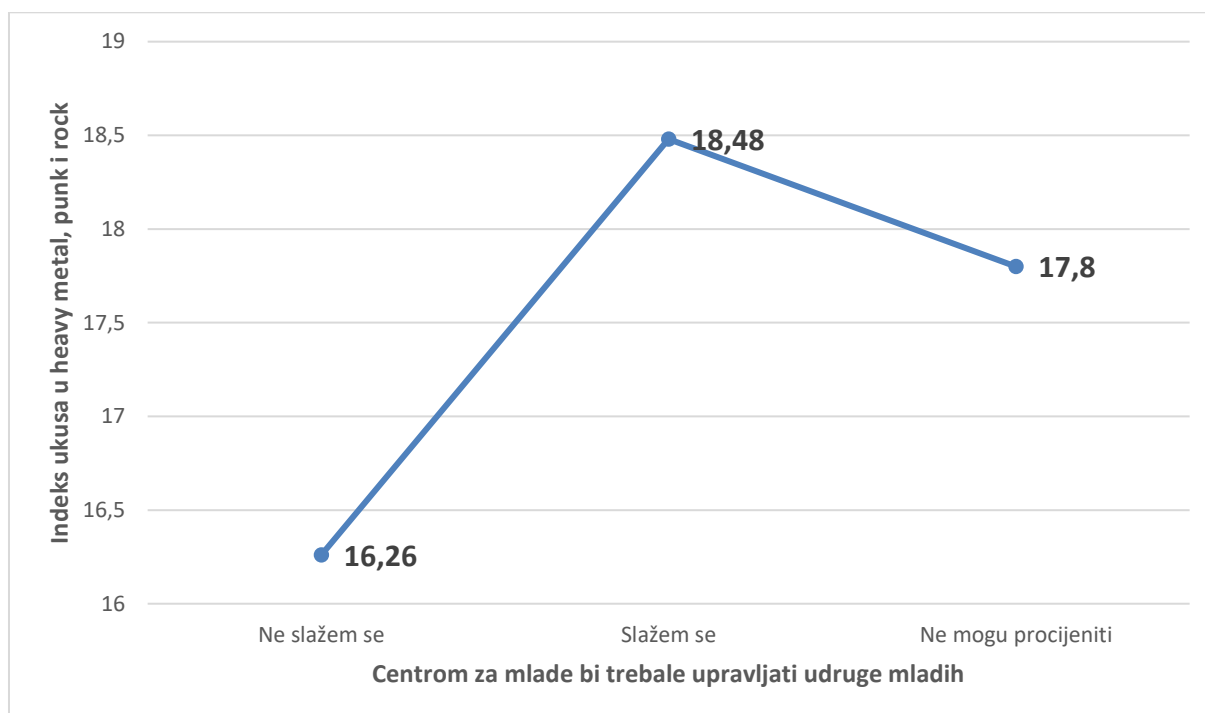

Tablica 149. Suodnos indeksa glazbenog ukusa u domaćoj i regionalnoj alternativnoj glazbi i tvrdnje da udruge mladih trebaju upravljati budućim Centrom za mlade

		Ne slažem se (1)	Slažem se (2)	Ne mogu procijeniti (3)
Domaća i regionalna alternativna glazba	M	16,59	19,33	17,48
	SD	4,99	3,45	4,06
	F	10,664**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

** p < 0,01

Grafički prikaz 34. Sudnos indeksa glazbenog ukusa u domaćoj i regionalnoj alternativnoj glazbi i tvrdnje da udruge mladih trebaju upravljati budućim Centrom za mlade

Ukoliko se prethodno prikazane vrijednosti iznesu u sudonosu svojih zbirnih, odnosno indeksnih vrijednosti, ostaje vidljivo kako šira populacija mladih koja posjećuje alternativno-rokerske objekte ($r = ,172$), kao i objekte koje spadaju u kategoriju urbanih pubova ($r = ,128$) u prosjeku više podržavaju model gdje radom Centra upravljaju akteri nezavisne scene i različitih udruga mladih. Posjetitelji alternativno-rokerskih prostora su pak neskloni političkim akterima ($r = -,137$),

Slični odnosi su zabilježeni i kada je u pitanju glazbeni ukus šire populacije mladih i njihovog glazbenog ukusa ili preferencija (tablica 150). Ispitanici koji više preferiraju regionalno-alternativnu glazbu ($r = ,223$), heavy metal, punk i rock ($r = ,198$) te hip hop underground elektro žanrove ($r = ,192$) ujedno su i oni ispitanici koji su više skloni akterima nezavisne scene i udruga mladih kao upravljačkoj opciji budućeg Centra za mlade. Političkim akterima nisu skloni ljubitelji regionalne alternativne glazbe ($r = ,100$), no jesu oni ispitanici koji u većoj mjeri preferiraju domaću narodno-zabavnu glazbu ($r = ,245$) te domaću i stranu pop glazbu ($r = ,159$). Umjetničko profesionalnoj opciji upravljanja Centrom skloni su ispitanici koji više preferiraju regionalno-alternativnu glazbu ($r = ,161$), domaću i stranu pop glazbu ($r = ,155$) i klasičnu glazbu ($r = ,197$). Dakle, unutar šire populacije mladih, sklonost prema nepolitičkim i neinstitucionalnim akterima kao opciji za upravljanje budućim Centrom za mlade, više su skloni oni koji preferiraju klasičnu glazbu te suvremenu i alternativnu urbanu glazbu. Preferencija političkih aktera povezana je s preferencijama u konvencionalnom i narodno-zabavnim glazbenim žanrovima.

Tablica 150. Korelacije indeksa upravljanja budućim Centrom za mlade i glazbenog ukusa šire populacije mladih u Zadru

	regionalno alternativna glazba	heavy metal punk rock glazbi	hip hop underground elektro	domaća narodno- zabavna	domaća strana pop glazbi	Klasična glazba
nezavisna i udruge mladih	,223**	,198**	,192**	,018	,080	,089
politički akteri	-,100**	-,117	,051	,245**	,159**	-,083
umjetničko- profesionalni	,161**	,089	,085	-,027	,155**	,197**

** Koeficijent korelacije je statistički značajan, $p < 0,01$

Iz ovih razlika se očitavaju ne samo različite podskupine, već i različite identitetske perspektive unutar šire populacije mladih, ali i razlike koje upućuju na šire strukturne društvene distinkcije u gradu. S obzirom da sva dosadašnja istraživanja upućuju na to kako su upravo one skupine mladih koji su više orijentirani na suvremenu i urbanu glazbenu scenu ujedno i oni koji su kreativniji, poduzetniji i društveno angažiraniji u zajednici, te kao takvi predstavljaju i temeljni oslonac potencijalne publike i korisnike Centra, smatramo nužnim prioritet u mišljenju oko ovih pitanja prepustiti upravo toj kategoriji ispitanika i ispitanica, kao što je to bio i zaključak kod studentskog uzorka.

Vrijednosne orijentacije i upravljačka politika učenika i učenica

Kod učenika i učenica religijska orijentacija se nije pokazala statistički značajnom u odnosu naspram indeksa upravljačkih modela budućeg Centra za mlade, no zato politička orijentacija ukazuje na distinkciju po ovom kriteriju vrijednosne orijentacije. Naime, oni ispitanici koji su se odlučili za politički centar i koji su neodlučni više preferiraju model civilno-stručnih aktera u upravljanju Centrom, u odnosu naspram ispitanika koji su se odlučili za pripadanje političkoj desnici. Kod političko-menadžerskog oblika upravljanja ispitanici koji se više određuju za lijevu političku opciju najmanje su skloni takvom modelu u odnosu na ispitanike koji su politički neopridjeljeni.

Tablica 151. Suodnos indeksa upravljanja civilno-stručnih i političko-menadžerskih aktera i političke orijentacije učenika i učenica srednjih škola u Zadru

		Lijevo (1)	Centar (2)	Desno (3)	Neodlučni (4)
Civilno stručni akteri	M	19,66	20,48	17,75	19,81
	SD	5,63	4,78	5,45	4,22
	F	3,437*			
	post- hoc	1 vs. 2, 3, 4			
Političko- menadžerski	M	12,35	14,44	13,05	14,25
	SD	4,70	2,40	2,27	4,06
	F	3,959*			

post-
hoc 1 vs. 2, 3,4

*p < 0,05

Vrijednosne orijentacije i upravljačka politika studenata i studentica

Za razliku od učenika i učenica, studentska populacija se razlikuje s obzirom na religijsku orijentaciju i upravljačke politike budućeg Centra za mlade. Iz tablice 152 vidljivo je kako je opcija političkih aktera najviše prihvatljiva religioznijim studentima (M = 6,71, SD = 3,00) i studenticama, odnosno najmanje je prihvatljiva nereligioznim (M = 5,72, SD = 2,74). Umjetničko-profesionalni akteri su opcija koju najviše preferiraju nereligiozni (M = 9,08, SD = 2,18) u odnosu naspram neodlučnih (M = 8,34, SD = 2,05).

Tablica 152. Suodnos različitih indeksa upravljanja i religijske samoidentifikacije studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

		Religiozni (1)	Neodlučni (2)	Nereligiozni (3)
Nezavisna kultura i udruge mladih	M	13,89	14,81	13,69
	SD	3,28	2,73	3,41
	F	3,075		
	post- hoc	1 vs. 2, 3		
Politički akteri	M	6,71	5,97	5,72
	SD	3,00	2,66	2,74
	F	5,693		
	post- hoc	1 vs. 2, 3		
Umjetničko- profesionalni akteri	M	8,71	8,34	9,08
	SD	2,20	2,05	2,18
	F	3,218		
	post- hoc	1 vs. 2, 3		

Po pitanju političke orijentacije, studenti i studentice se razlikuju s obzirom na prihvatljivost političkih aktera kao modela upravljanja budućim Centrom za mlade, i to na način da su ispitanicima koji su se izjasnili kao ljevica manje prihvatljivi takvi modeli u odnosu na ispitanike koji su se izjasnili kao desnica ili kao neodlučni.

Tablica 153. Suodnos različitih indeksa upravljanja i političke orijentacije studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

		Lijevo (1)	Centar (2)	Desno (3)	Neodlučni (4)
Nezavisna kultura i udruge	M	14,38	13,70	13,33	14,13
	SD	3,55	2,86	3,91	3,02
	F	1,911			

mladih	post-hoc	1 vs. 2, 3, 4				
Politički akteri	M		5,52	6,38	6,92	6,51
	SD		2,71	2,97	3,11	2,89
	F	3,620				
Umjetničko-profesionalni akteri	post-hoc	1 vs. 2, 3,4				
	M		8,68	9,05	8,64	8,69
	SD		2,05	1,81	2,32	1,90
akteri	F	,760				
	Post-hoc	1 vs. 2, 3, 4				

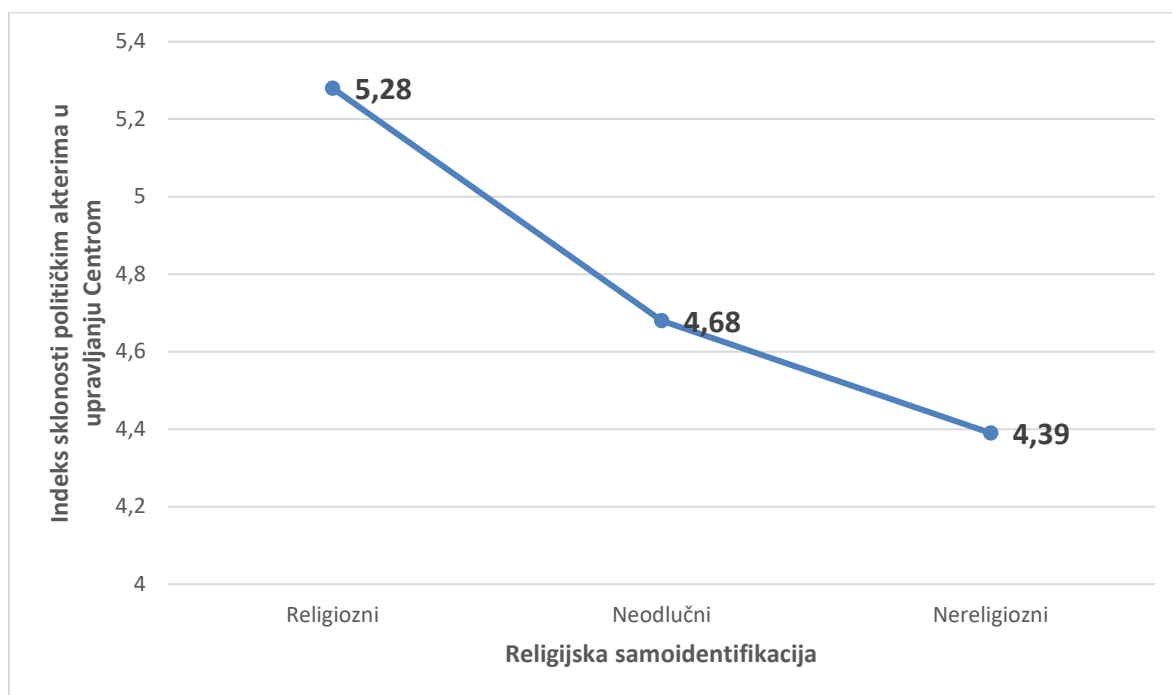
Vrijednosne orijentacije i upravljačka politika šire populacije mladih

Pokazatelji vrijednosnih orijentacija u obliku religijske i političke samoidentifikacije, za razliku recimo od uopćenog povjerenja, pokazale su se kao čimbenik distinkcije među ispitanicima. Prema tablici 154 i grafičkim prikazima 35 i 36 vidljivo je kako ispitanici koji se smatraju religioznima preferiraju više politički model upravljanja, dok ispitanici koji se ne smatraju religioznima preferiraju model u kojem upravljačke odluke idu u ruke nezavisnoj kulturi, udrugama mladih i studentskim udrugama.

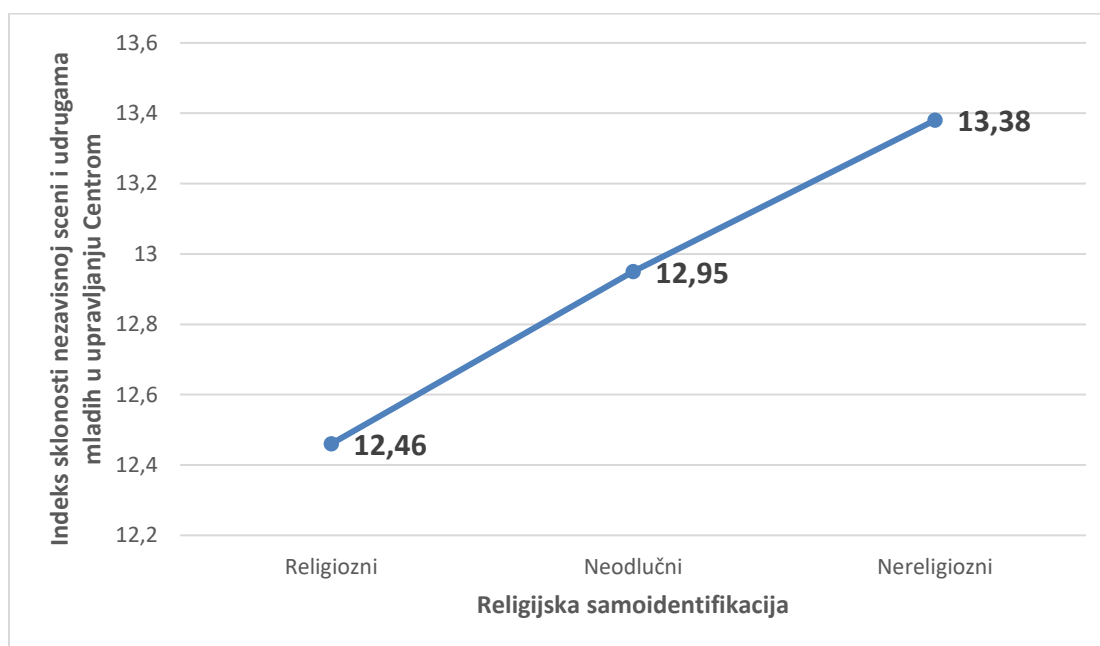
Tablica 154. Suodnos indeksa upravljačkih politika i religioznosti šire populacije mladih u Zadru

		Religiozni (1)	Neodlučni (2)	Nereligiozni (3)
Nezavisna kultura i udruge mladih	M	12,46	12,95	13,38
	SD	4,06	3,13	3,71
	F	4,092		
Politički akteri	post-hoc	1 vs. 2, 3		
	M	5,28	4,68	4,39
	SD	2,64	2,40	2,27
Umjetničko-profesionalni akteri	F	9,785		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		
	M	8,89	8,97	8,62
akteri	SD	2,20	2,05	2,18
	F	1,399		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

Grafički prikaz 35. Suodnos indeksa sklonosti političkim akterima u upravljanju budućim Centrom za mlade i religioznosti šire populacije mladih u Zadru

Grafički prikaz 36. Suodnos indeksa sklonosti nezavisnoj sceni u upravljanju budućim Centrom za mlade i religioznosti šire populacije mladih u Zadru

Suodnos ovih indeksa upravljačkih modela je u korelacijskoj tablici stavljen u suodnos s indeksima glazbenih preferencija, preferencija prema zabavno-ugostiteljskim objektima te indeksom članstva u udrugama civilnog društva kako bi se stekao uvid koji oblici kulturnih preferencija jednako tako preferiraju i koji oblik upravljanja budućim Centrom za mlade.

ZADOVOLJSTVO RAZLIČITIM ASPEKTIMA PONUDE I ŽELJA ZA ODLASKOM IZ GRADA

Učenici

Zadovoljstvo različitim aspektima ponude

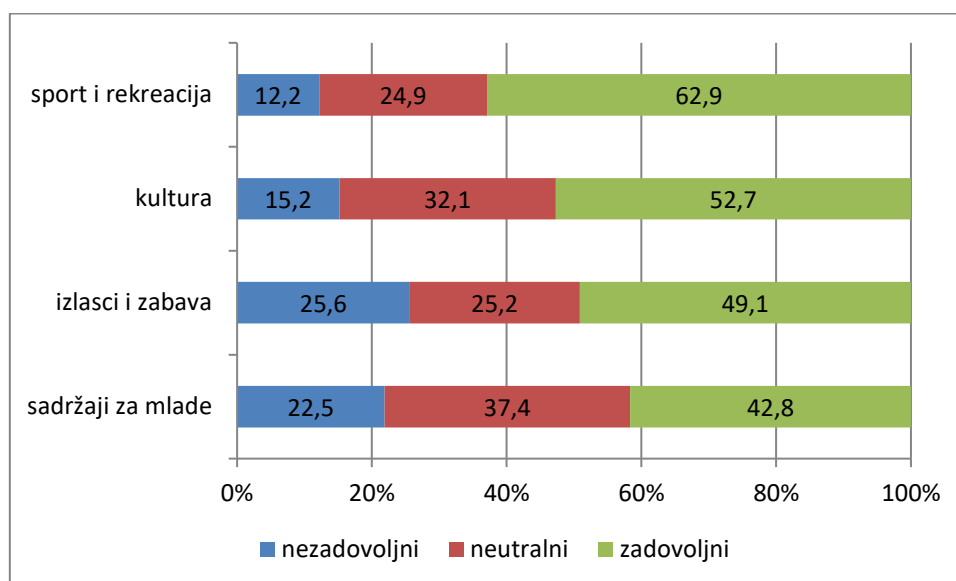
Iz rezultata izloženih u tablici 155, vidljivo je da su učenici srednjih škola uglavnom zadovoljni pri čemu se raspon vrijednosti aritmetičkih sredina kreće od najviše 7,01 (sport i rekreacija) do najmanje 5,24 (kvaliteta javnog prijevoza).

Tablica 155. Zadovoljstvo različitim aspektima: rezultati deskriptivne statistike

	Min	Max	M	SD
Sport i rekreacija	1	10	7,01	2,17
Kulturna ponuda i sadržaji	1	10	6,5	2,11
Izlasci i zabava	1	10	6,18	2,58
Ponuda aktivnosti i sadržaja za mlade	1	10	6,04	2,24
Mogućnosti za nastavak školovanja	1	10	5,9	2,51
Prometna povezanost grada	1	10	5,82	2,64
Perspektiva zaposlenja	1	10	5,37	2,36
Kvaliteta javnog prijevoza	1	10	5,24	2,66

S obzirom na fokus ovog istraživanja, posebno su izdvojena četiri aspekta: kulturna ponuda, izlasci i zabava, sport i rekreacija te aktivnosti i sadržaji za mlade. Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza 28, učenici su najzadovoljniji ponudom sportsko-rekreativnih sadržaja (62,9% zadovoljnih), zatim kulturnom ponudom (52,7%), izlascima i zabavom (49,1%) te sadržajima za mlade (42,8%).

Grafički prikaz 37. Zadovoljstvo odabranim aspektima ponude

Rezultati provedenih bivarijatnih analiza pokazuju da su ponudom i sadržajima u Zadru manje zadovoljne učenice u odnosu na učenike (tablica 156), zatim učenici trećih i četvrtih razreda u odnosu na učenike prvih i drugih razreda (tablica 157) te učenici gimnazija u odnosu na učenike strukovnih škola (tablica 158). Kao što je prikazano u prethodnim poglavljima, iste ove skupine srednjoškolaca pokazuju općenito veće zanimanje za sudjelovanje u različitim sadržajima stoga je razumljivo da su upravo oni to koji su manje zadovoljni postojećom ponudom i sadržajima. Kada je riječ o indikatorima kulturnog kapitala roditelja, utvrđene su značajne razlike s obzirom na broj knjiga u kućanstvu, ali ne i s obzirom na obrazovno postignuće očeva i majki. Pritom učenici s najvećim brojem knjiga u kućanstvu pokazuju manje zadovoljstvo svim razmatranim aspektima (tablica 159). Pokazuje se, drugim riječima, da je objektivirani kulturni kapital povezan s većom razinom aspiracija kod učenika i učenica, zbog čega se javlja nezadovoljstvo postojećim stanjem u gradu.

Tablica 156. Zadovoljstvo različitim aspektima: razlike s obzirom na spol

	M muški	SD muški	M ženski	SD ženski	t
Kulturna ponuda	6,70	2,11	6,32	2,10	2,586*
Izlasci i zabava	6,58	2,48	5,81	2,61	4,282**
Sport i rekreacija	7,32	2,12	6,70	2,18	4,083**
Sadržaji za mlade	6,30	2,25	5,79	2,21	3,290*

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Tablica 157. Zadovoljstvo različitim aspektima: razlike s obzirom na razred

	M 1.-2.	SD 1.-2.	M 3.-4.	SD 3.-4.	t
Kulturna ponuda	6,82	2,06	6,18	2,12	4,327**
Izlasci i zabava	6,65	2,49	5,69	2,58	5,331**
Sport i rekreacija	7,27	2,23	6,73	2,08	3,546**
Sadržaji za mlade	6,39	2,28	5,67	2,15	4,563**

** $p < 0,01$

Tablica 158. Zadovoljstvo različitim aspektima s obzirom na tip srednje škole

		Trogodišnji	Četverogodišnji	Gimnazije
		(1)	(2)	(3)
Kulturna ponuda	M	6,84	6,61	6,15
	SD	2,370	2,02	2,09
	F	5,809*		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Izlasci i zabava	M	7,08	6,19	5,73
	SD	2,41	2,64	2,43
	F	11,445**		
	post-hoc	1-2,3		
Sadržaji za mlade	M	6,50	6,14	5,64
	SD	2,46	2,19	2,16
	F	6,950*		
	post-hoc	1-3, 2-3		

*p<0,05, **p < 0,01

Tablica 159. Zadovoljstvo različitim aspektima s obzirom na broj knjiga u kućanstvu

		Do 25	Od 26 do 100	Više od 100
		(1)	(2)	(3)
Kulturna ponuda	M	6,65	6,76	6,00
	SD	2,12	2,01	2,14
	F	9,563**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Izlasci i zabava	M	6,55	6,26	5,60
	SD	2,67	2,42	2,54
	F	9,200**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Sport i rekreacija	M	7,35	6,96	6,62
	SD	2,17	2,16	2,13
	F	7,453*		
	post-hoc	1-3		
Sadržaji za mlade	M	6,27	6,10	5,67
	SD	2,34	2,13	2,21
	F	4,741*		
	post-hoc	1-3		

*p < 0,05 **p < 0,01

Rezultati analiza također pokazuju da je zadovoljstvo povezano s indeksima preferencija pojedinih tipova sadržaja u budućem Centru za mlade. Konkretno, veće zadovoljstvo kulturnom ponudom u negativnom je odnosu s većinom sadržaja u Centru za mlade, pri čemu je utvrđena statistički značajna pozitivna korelacija jedino s indeksom preferencija konvencionalno-klupskih sadržaja, odnosno kafića, kluba i koncerata. S ovim indeksom također je u pozitivnom odnosu i zadovoljstvo sadržajima za mlade. S druge strane, utvrđena je negativna korelacija između zadovoljstva kulturom i indeksa preferencija plesnih radionica u Centru. Isto tako, veće zadovoljstvo ponudom zabavnih sadržaja u negativnom je odnosu s interesom za većinu sadržaja koji uključuju bavljenje kulturom i umjetnošću ili imaju društveno angažirani predznak. Zadovoljstvo sportskim sadržajima također je u negativnoj korelaciji s interesom za pohađanje kreativnih i plesnih radionica. Rezultati su značajni stoga što pokazuju da su oni učenici koji su nezadovoljni postojećom ponudom u gradu više zainteresirani za različite tipove sadržaja u Centru, dok s druge strane oni koji pokazuju zadovoljstvo kulturnom ponudom istodobno pokazuju veći interes isključivo za konvencionalno-klupske sadržaje.¹⁷

Tablica 160. Matrica korelacija između zadovoljstva i indeksa preferencija različitih sadržaja u Centru za mlade

	Indeks preferencija kreativnih radionica u CZM	Indeks preferencija angažirano-edukativnih sadržaja u CZM	Indeks preferencija elitno-društvenih sadržaja u CZM	Indeks preferencija plesnih radionica u CZM	Indeks preferencija konvencionalno-klupskih sadržaja u CZM
Zadovoljstvo: kultura	-,056	-,021	-,018	-,071*	,092**
Zadovoljstvo: izlasci i zabava	-,122**	-,125**	-,139**	-,146**	,016
Zadovoljstvo: sportski sadržaji	-,104**	-,059	-,051	-,099**	,063
Zadovoljstvo: sadržaji za mlade	-,058	-,012	-,033	-,067	,086*

*Korelacije su značajne, $p < 0,05$; ** Korelacije su značajne, $p < 0,01$

Odlazak iz grada

Jedan od pokazatelja nezadovoljstva ponudom i kvalitetom života na lokalnoj razini može biti i želja za preseljenjem u drugu sredinu. Upitnik je stoga sadržavao dva pitanja koja su korištena u prethodnim istraživanjima, a kojima se nastojalo ispitati u kojoj mjeri učenici zadarskih srednjih škola razmišljaju o odlasku iz Zadra i gdje se vide ukoliko razmišljaju o odlasku.

¹⁷ Indeks preferencija rekreativnih sadržaja i sadržaja tehničke kulture nije uvršten u tablicu budući da nisu utvrđene značajne korelacije s varijablama zadovoljstva.

Prema rezultatima koji su izloženi u tablicama 161 i 162, većina učenika razmišlja o trajnom ili privremenom odlasku iz Zadra nakon što završi školovanje, dok nešto iznad četvrtine (26,8%) planira ostati u Zadru.

Tablica 161. Razmišljate li o odlasku iz Zadra nakon završetka srednje škole?

	N	%
Da, trajno	249	31,0
Da, privremeno	390	48,5
Ne, ne planiram otići iz grada	165	20,5
Ukupno	804	100

Tablica 162. Gdje se vidite nakon srednje škole?

	N	%
ostat ću ovdje	226	28,1
u Zagreb	235	29,2
u neki drugi grad u Hrvatskoj	184	22,9
u inozemstvo	159	19,8
Ukupno	804	100

Koje su specifičnosti srednjoškolaca koji razmišljaju o odlasku iz Zadra u usporedbi s ostalima? Kako bi se odgovorilo na ovo pitanje, provedene su bivarijatne analize kojima su testirane razlike s obzirom na sociodemografska obilježja, pokazatelje kulturne participacije i ukusa te s obzirom na zadovoljstvo različitim aspektima življenja u Zadru. Rezultati pokazuju da učenici u većem postotku od učenica žele ostati u Zadru nakon srednje škole (24,9% u usporedbi s 16,3%). Zanimljivo je da se nisu pokazale razlike između mlađih i starijih srednjoškolaca, odnosno s obzirom na pohađanje prvog i drugog, odnosno trećeg i četvrtog razreda. Među sociodemografskim karakteristikama, najznačajnijim čimbenikom pokazala se vrsta srednjoškolskog programa pa su ti rezultati izloženi u tablici 163.

Tablica 163. Razmišljate li o odlasku iz Zadra nakon završetka srednje škole? Razlike s obzirom na tip škole

	Trogodišnje N (%)	Četverogodišnje N (%)	Gimnazije N (%)
Da, trajno	27 (22,3)	134 (30,8)	88 (35,5)
Da, privremeno	42 (34,7)	211 (48,5)	137 (55,2)
Ne planiram otići iz grada	52 (43,0)	90 (20,7)	23 (9,3)
Ukupno	121 (100)	435 (100)	248 (100)

$$\chi^2 = 56,648; df = 4; p < 0,001$$

Kao što je vidljivo iz tablice 163, najveći postotak učenika koji planiraju ostati u Zadru nakon završetka srednje škole zabilježen je u trogodišnjim strukovnim školama (43%), dok je taj postotak znatno niži među učenicima četverogodišnjih strukovnih škola (20,7%), a osobito

među gimnazijalcima, od kojih samo 9,3% namjerava ostati u Zadru. Naravno, ovi nalazi razumljivi su kada se uzme u obzir da većina učenika gimnazija planira nastaviti školovanje, što potvrđuje visoki postotak onih koji žele privremeno otići iz grada (55,2%).

Od indikatora roditeljskog kulturnog kapitala – obrazovanja oca i majke te posjedovanja knjiga – značajne razlike pokazale su se s obzirom na sva tri indikatora, pri čemu su razlike takve da dosljedno upućuju na zaključak kako je viša razina roditeljskog kulturnog kapitala (institucionaliziranog i objektiviranog) povezana s odlukom o trajnom odlasku iz Zadra. Rezultati su zabrinjavajući stoga što pokazuju da učenici koji imaju višu razinu aspiracija (gimnazijalci u odnosu na učenike strukovnih škola) te učenici koji dolaze iz obitelji višeg kulturnog kapitala, odnosno boljih obrazovnih i kulturnih resursa, svoju budućnost ne vide u Zadru. Dobiveni rezultati istraživanja zabrinjavajući su s aspekta

Tablica 164. Razmišljate li o odlasku iz Zadra nakon završetka srednje škole? Razlike s obzirom na obrazovno postignuće očeva i majki

	Majka_bez VSS N (%)	Majka_VSS N (%)	Otac_bez VSS N (%)	Otac_VSS N (%)
Da, trajno	152 (28,4)	97 (36,1)	168 (28,9)	81 (36,3)
Da, privremeno	250 (46,7)	140 (52,0)	269 (46,3)	121 (54,3)
Ne planiram otići iz grada	133 (24,9)	32 (11,9)	144 (24,8)	21 (9,4)
Ukupno	535 (100)	269 (100)	581 (100)	223 (100)

$$\chi^2_{\text{majke}} = 19,082; df = 2; p < 0,001 \quad \chi^2_{\text{očevi}} = 23,505; df = 2; p < 0,001$$

Tablica 165. Razmišljate li o odlasku iz Zadra nakon završetka srednje škole? Razlike s obzirom na broj knjiga u kućanstvu

	Do 25 N (%)	26 - 100 N (%)	Više od 100 N (%)
Da, trajno	74 (25,3)	87 (30,5)	88 (38,8)
Da, privremeno	139 (47,6)	144 (50,5)	107 (47,1)
Ne planiram otići iz grada	79 (27,1)	54 (18,9)	32 (14,1)
Ukupno	292 (100)	285 (100)	227 (100)

Posebno je važno razmotriti povezanost zadovoljstva različitim aspektima ponude u gradu sa željom za odlaskom iz grada. Nadalje, rezultati analize varijance pokazuju da su učenici koji planiraju trajno otići iz Zadra nezadovoljniji svim aspektima ponude i sadržaja u Zadru (tablica 166).

Tablica 166. Razlike u zadovoljstvu s obzirom na želju za odlaskom iz grada

		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Kulturna ponuda	M	5,95	6,58	7,17
	SD	2,13	1,99	2,15
	F	17,823**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Izlasci i zabava	M	5,58	6,21	7,03
	SD	2,70	2,45	2,44
	F	16,420**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Sport i rekreacija	M	6,53	7,08	7,54
	SD	2,31	2,05	2,12
	F	11,362**		
	post-hoc	1-2,3		
Aktivnosti i sadržaji za mlade	M	5,47	6,09	6,79
	SD	2,51	2,02	2,07
	F	18,198**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Nastavak školovanja	M	5,38	5,82	6,87
	SD	2,77	2,22	2,49
	F	18,768**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Perspektiva zaposlenja	M	4,69	5,43	6,25
	SD	2,52	2,08	2,42
	F	23,110**		
	post-hoc	1-2,3; 2-3		
Javni prijevoz	M	4,94	5,11	6,00
	SD	2,75	2,54	2,66
	F	9,022**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Prometna povezanost	M	5,55	5,73	6,44
	SD	2,60	2,63	2,64
	F	6,134**		
	post-hoc	1-3, 2-3		

**p < 0,01

Razlike su potom testirane s obzirom na indekse posjećivanja različitih sadržaja. Pomalo neočekivano s obzirom na prethodne nalaze, posjećivanje elitnih i elitno-alternativnih sadržaja nije povezano s odlukom o odlasku iz Zadra, premda učenici koji češće posjećuju te sadržaje ujedno u većem postotku razmišljaju o trajnom odlasku iz grada. S druge strane, razlika je utvrđena u posjećivanju sportsko-rekreativnih sadržaja. Međutim, više vrijednosti na ovom indeksu povezane su s odlukom o ostanu u Zadru nakon srednje škole (odlazak, trajno: M = 9,63; odlazak, privremeno: M = 10,76; ostanak u Zadru: M = 11,36).

S druge strane, zanimljive razlike utvrđene su s obzirom na indekse preferencija različitih sadržaja u Centru za mlade. Prema rezultatima analize varijance koji su izloženi u tablici, učenici koji planiraju trajno otići iz Zadra pokazuju veći interes za posjećivanje kreativnih radionica, elitno-društvenih sadržaja i plesnih radionica. Istodobno, pokazuju najmanje prosječne vrijednosti na indeksu konvencionalno-klupskih sadržaja (kafić, klub, koncerti), na kojem najviše prosječne vrijednosti postižu učenici koji planiraju privremeni odlazak iz Zadra. Slično vrijedi i za indeks rekreacije i tehničke kulture, na kojem najviše vrijednosti postižu učenici koji planiraju privremeno otići iz Zadra, dok su za ove sadržaje najmanje zainteresirani učenici koji planiraju ostati u Zadru.

Tablica 167. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na želju za odlaskom iz Zadra

		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Kreativne radionice	M	22,56	20,65	19,21
	SD	10,13	9,34	8,55
	F	6,652**		
	post-hoc	1-2, 3		
Elitno-društveni	M	18,09	17,41	15,79
	SD	7,76	7,54	6,80
	F	4,787**		
	post-hoc	1-3		
Plesne radionice	M	7,18	7,16	6,20
	SD	3,87	4,00	3,55
	F	4,109*		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Konvencionalno-klupski	M	11,14	12,02	11,47
	SD	3,67	3,25	3,53
	F	5,147**		
	post-hoc	1-2		
Rekreacija i tehnička kultura	M	7,84	7,97	7,02
	SD	3,76	3,75	3,60
	F	3,880*		
	post-hoc	2-3		

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Također, učenici koji planiraju trajno otići iz Zadra postižu i više prosječne vrijednosti na oba indeksa koji se odnose na djelovanje i programsku koncepciju Centra za mlade. Ove nalaze je pritom moguće tumačiti ponajprije kao odraz općenito većeg interesa za Centar za mlade. S druge strane, nisu utvrđene značajne razlike u prosječnim vrijednostima indeksa koji se odnose na upravljačke modele.

Studenti

Zadovoljstvo

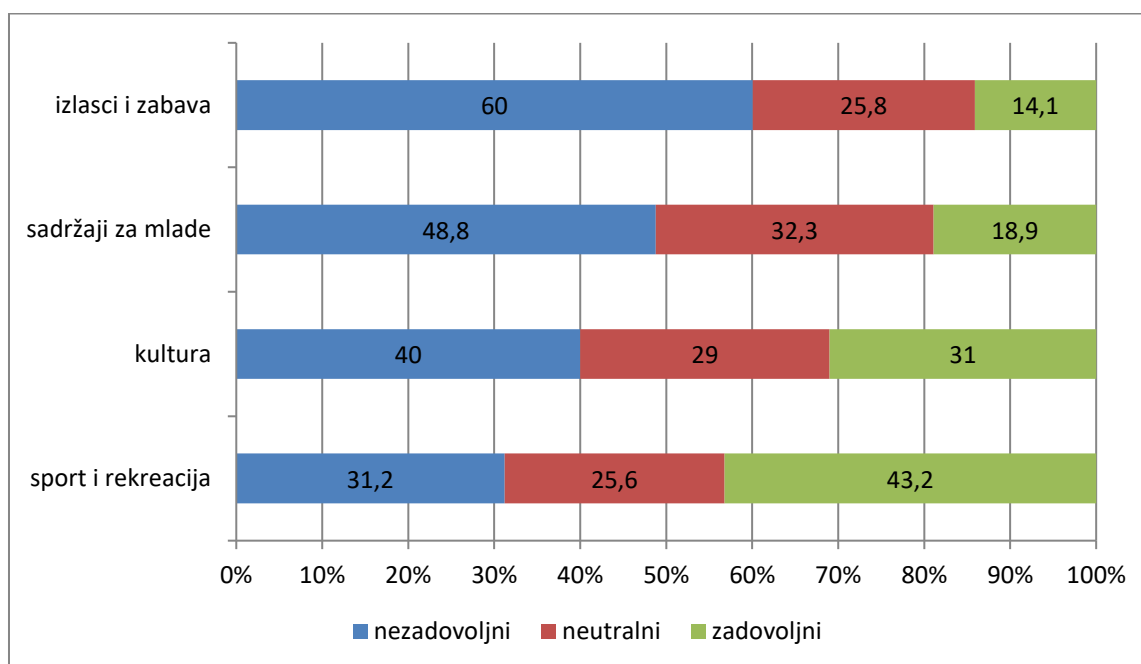
Iz rezultata izloženih u tablici 168, vidljivo je da su ispitanici srednje zadovoljni većinom sadržaja osim ponudom zabavnih sadržaja i izlascima kojima su nezadovoljni ($M = 3,98$). S druge strane, najzadovoljniji su kvalitetom studentskog smještaja ($M = 6,41$) dok je ponuda sportsko-rekreativnih sadržaja na drugom mjestu ($M = 5,84$).

Tablica 168. Zadovoljstvo različitim aspektima: rezultati deskriptivne statistike

	Min	Max	M	SD	N
Kvaliteta smještaja (za podstanare)	1	10	6,41	2,31	305
Sport i rekreacija	1	10	5,84	2,38	523
Prometna povezanost grada	1	10	5,82	2,56	523
Kvaliteta javnog prijevoza	1	10	5,64	2,61	523
Mogućnosti za nastavak školovanja	1	10	5,48	2,57	523
Cijena smještaja (za podstanare)	1	10	5,45	2,56	305
Kulturna ponuda i sadržaji	1	10	5,13	2,24	523
Ponuda aktivnosti i sadržaja za mlade	1	10	4,53	2,14	523
Perspektiva zaposlenja	1	10	4,29	2,34	523
Izlasci i zabava	1	10	3,98	2,23	523

S obzirom na fokus ovog istraživanja, posebno su izdvojena četiri aspekta: kulturna ponuda, izlasci i zabava, sport i rekreacija te aktivnosti i sadržaji za mlade. Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza 38, ispitanici su najviše nezadovoljni izlascima i zabavom (60%), zatim sadržajima za mlade (48,8%) i kulturnom ponudom (40%). S druge strane, sportsko-rekreativnim sadržajima uglavnom su zadovoljni (43,2%).

Grafički prikaz 38. Zadovoljstvo studenata određenim aspektima ponude u Zadru

Rezultati bivarijatnih analiza pokazuju da se studenti i studentice ne razlikuju značajno, osim kada je riječ o zadovoljstvu kulturnom ponudom i sadržajima te ponudom sportsko-rekreacijskih sadržaja pri čemu su u oba aspekta studentice manje zadovoljne u usporedbi sa studentima (kultura: 29% zadovoljnih studentica i 37,5% studenata; sport: 37,7% zadovoljnih studentica i 61,7% studenata). Izraženije nezadovoljstvo kulturom kod studentica moglo bi se povezati s općenito većim interesom koji studentice i osobe ženskog spola pokazuju za praćenje kulturnih sadržaja u gradu. S druge strane, nezadovoljstvo studentica sportsko-rekreacijskim sadržajima može se protumačiti kao posljedica nedostatne ponude sportskih sadržaja za žensku populaciju.

Važno je primijetiti da se studenti s obzirom na dob međusobno razlikuju jedino u zadovoljstvu kulturnom ponudom i sadržajima, pri čemu su studenti mlađi od 22 godine zadovoljniji ponudom (36,4% zadovoljnih u usporedbi s 24,6% zadovoljnih u skupini od 22 godine i više).

Značajne razlike nisu utvrđene s obzirom na mjesto odrastanja (na području grada Zadra i Zadarske županije te izvan Zadarske županije) kao ni s obzirom na indikatore roditeljskoga kulturnog kapitala (obrazovanje oca i majke, posjedovanje knjiga u kućanstvu).

S druge strane, može se zaključiti da je zadovoljstvo kulturom povezano s preferencijama sadržaja u Centru za mlade, pri čemu je odnos negativnog smjera: studenti koji pokazuju veću razinu zadovoljstva kulturom pokazuju manji interes za razne tipove sadržaja u Centru za mlade (tablica 169). Drugim riječima, pokazuje se da su **studenti i studentice koji zauzimaju kritičniji stav prema postojećem ponudom u Zadru upravo oni koji pokazuju više interesa za većinu sadržaja u budućem Centru za mlade.**

Tablica 169. Matrica korelacija između zadovoljstva i indeksa preferencija različitih sadržaja u Centru za mlade

	Indeks preferencija angažirano-edukativnih sadržaja u CZM	Indeks preferencija kulturno-umjetničkih sadržaja u CZM	Indeks preferencija kreativnih radionica u CZM	Indeks preferencija glazbenih radionica u CZM	Indeks preferencija plesnih radionica u CZM
Zadovoljstvo: kultura	-,127**	-,117**	-,053	-,052	-,090*
Zadovoljstvo: zabava	-,048	-,063	-,015	-,019	-,022
Zadovoljstvo: sportski sadržaji	-,045	-,090*	-,048	-,043	-,073

*Korelacije su značajne, $p < 0,05$; ** Korelacije su značajne, $p < 0,01$

Odlazak iz grada

Prema rezultatima koji su izloženi u tablicama 170 i 171, većina studenata razmišlja o trajnom odlasku iz Zadra nakon što završi studij, dok nešto iznad četvrtine (26,8%) planira ostati u Zadru.

Tablica 170. Razmišljate li o odlasku iz Zadra/Zadarske županije nakon završetka studija?

	N	%
Da, trajno	256	48,9
Da, privremeno	127	24,3
Ne, ne planiram otići iz grada	140	26,8
Ukupno	523	100

Tablica 171. Gdje se vidite nakon završetka studija?

	N	%
ostat ću ovdje	163	31,2
u Zagreb	65	12,4
u neki drugi grad u Hrvatskoj	162	31,0
u inozemstvo	133	25,4
Ukupno	523	100

Koje su specifičnosti studenata i studentica koji razmišljaju o odlasku iz Zadra u usporedbi s ostalima? Kako bi se odgovorilo na ovo pitanje, provedene su bivarijatne analize kojima su testirane razlike s obzirom na sociodemografska obilježja, pokazatelje kulturne participacije i ukusa te s obzirom na zadovoljstvo različitim aspektima življenja u Zadru. Rezultati pokazuju studentice u većem postotku žele trajno otići iz grada (54,8% u usporedbi s 29,2%). Također, studenti preddiplomske razine studija u većem postotku žele otići iz grada (52,7% u usporedbi s 38,4% studenata diplomske razine). Ipak, najveća je razlika između studenata koji su odrasli na području Zadarske županije, među kojima samo 21,9% želi trajno napustiti grad (30,2% želi privremeno otići, dok 47,9% ne planira otići), za razliku od studenata koji su odrasli izvan Zadarske županije među kojima 61,9% želi trajno otići iz grada, dok ih 21,5%

planira privremeni odlazak, a samo 16,7% namjerava ostati u Zadru. Od indikatora roditeljskog kulturnog kapitala – obrazovanja oca i majke te posjedovanja knjiga – značajne razlike pokazale su se samo s obzirom na obrazovanje majke, pri čemu studenti čije su majke visokoobrazovane u znatno većem postotku žele otići iz Zadra (63,3%), za razliku od onih čije su majke s najviše završenom srednjom strukovnom školom, među kojima 43,4% želi trajno otići iz grada.

Nadalje, rezultati analize varijance pokazuju da su studenti koji planiraju trajno otići iz Zadra nezadovoljniji s nekoliko aspekata sadržaja i ponude u gradu, i to kulturnom ponudom, izlascima i zabavom, sportsko-rekreacijskim sadržajima te ponudom aktivnosti i sadržaja za mlade.

Tablica 172. Razlike u zadovoljstvu s obzirom na želju za odlaskom iz grada

		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Kulturna ponuda	M	4,83	5,31	5,51
	SD	2,21	2,16	2,29
	F post-hoc	4,909** 1-3		
Izlasci i zabava	M	3,61	4,21	4,44
	SD	2,22	2,13	2,26
	F post-hoc	7,313** 1-2,3		
Sport i rekreacija	M	5,43	5,98	6,46
	SD	2,38	2,29	2,34
	F post-hoc	9,176** 1-3		
Aktivnosti i sadržaji za mlade	M	4,27	4,81	4,76
	SD	2,14	2,13	2,09
	F post-hoc	3,879* -		

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Značajne razlike također su utvrđene s obzirom na prosječne rezultate na indeksima posjećivanja različitih sadržaja u gradu te na indeksima preferencija sadržaja u budućem Centru za mlade. Rezultati analiza pokazuju da studenti koji žele ostati u Zadru postižu najmanje vrijednosti na indeksu preferencija kulturno-umjetničkih sadržaja te glazbenih i plesnih radionica u Centru za mlade (tablica 173). Isto tako, ova skupina studenata najmanje posjećuje studentsko-konvencionalne sadržaje, dok istovremeno više od ostalih posjećuju sportsko-rekreativne sadržaje (tablica 174).

Tablica 173. Razlike u preferencijama sadržaja u Centru za mlade s obzirom na želju za odlaskom iz Zadra

		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Kulturno- umjetnički sadržaji	M	14,82	14,77	12,99
	SD	5,93	5,65	5,96
	F	4,905**		
	post-hoc	1-3, 2-3		
Kreativne radionice	M	13,75	12,84	12,34
	SD	5,74	5,54	5,15
	F	3,186*		
	post-hoc	1-3		
Plesne radionice	M	8,66	8,86	7,71
	SD	3,79	3,74	3,74
	F	3,568*		
	post-hoc	2-3		

*p<0,05 **p < 0,01

Tablica 174. Razlike u posjećivanju sadržaja u gradu s obzirom na želju za odlaskom iz Zadra

		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Sportsko- rekreativni sadržaji	M	7,29	8,41	9,20
	SD	3,80	4,52	4,31
	F	10,318**		
	post-hoc	1-2,3		
Studentsko- konvencionalni sadržaji	M	5,45	5,32	4,71
	SD	2,60	2,53	2,56
	F	3,884*		
	post-hoc	1-3		

*p<0,05 **p < 0,01

Također su testirane razlike u vrijednostima indeksa koji se odnose na upravljanje Centrom. Statistički značajna razlika utvrđena je na indeksu umjetničko-stručnog upravljanja, pri čemu studenti koji namjeravaju privremeno otići iz grada pokazuju najviše prosječne vrijednosti (M = 9,13), za razliku od onih koji namjeravaju trajno otići (M = 8,65) i onih koji namjeravaju ostanu u gradu (M = 8,56). Premda razlike nisu statistički značajne, vrijedi napomenuti da studenti koji namjeravaju trajno otići iz grada pokazuju najviše prosječne vrijednosti na indeksu mladi i nezavisna scena i ujedno najniže vrijednosti na indeksu politički akteri.

Šira populacija mladih

Zadovoljstvo različitim aspektima ponude

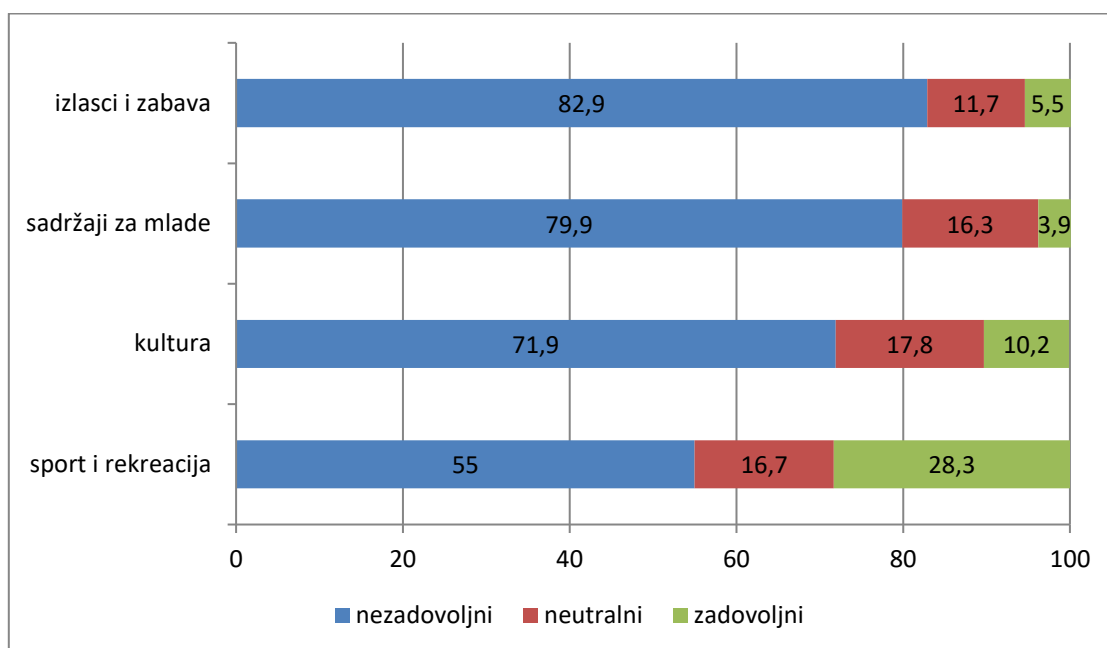
Ispitanici su trebali procijeniti zadovoljstvo različitim sadržajima na skali od 1 do 10 (1 = „iznimno nezadovoljan“, 10 = „iznimno zadovoljan“). Iz rezultata izloženih u tablici 175, vidljivo je da su ispitanici općenito nezadovoljni, budući da su srednje vrijednosti prilično niske. Pritom su najmanje zadovoljni izlascima i zabavom u Zadru (M = 2,88), dok su najbolje ocijenili ponudu sportsko-rekreacijskih sadržaja (M = 4,92).

Tablica 175. Zadovoljstvo različitim aspektima

	Min	Max	M	SD	N
kulturna ponuda	1	10	3,59	1,98	695
izlasci i zabava	1	10	2,88	1,81	695
sportsko-rekreacijski sadržaji	1	10	4,92	2,41	695
ponuda aktivnosti i sadržaja za mlade	1	9	3,02	1,72	695
mogućnosti za nastavak školovanja	1	10	3,70	2,15	695
perspektiva zaposlenja u struci	1	10	3,00	2,09	695

Radi daljnjih analiza, varijable su rekodirane na sljedeći način: od 1 do 4 „nezadovoljni“, 5 i 6 „neutralni“, od 7 do 10 „zadovoljni“. S obzirom na fokus ovog istraživanja, posebno su izdvojena četiri aspekta: kulturna ponuda, izlasci i zabava, sport i rekreacija te aktivnosti i sadržaji za mlade. Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza 39, ispitanici su najviše nezadovoljni izlascima i zabavom (82,9%), zatim sadržajima za mlade (79,9%) i kulturnom ponudom (71,9%).

Grafički prikaz 39. Zadovoljstvo pojedinim aspektima ponude

Rezultati bivarijatnih analiza pokazuju da nema značajnih razlika između muških i ženskih ispitanika, osim kada je riječ o zadovoljstvu sportsko-rekreativnim sadržajima, kojima su ispitanice u većem postotku nezadovoljne (62,3% u usporedbi s 39,6%). Razlike nisu utvrđene ni među dobnim skupinama kao ni s obzirom na druge sociodemografske i socioekonomske varijable (stupanj obrazovanja, prihodi, radni status). Prema tome, može se zaključiti da je nezadovoljstvo ponudom i sadržajima u gradu uvjetovano strukturnim problemima. Svakako, u interpretaciji ovih rezultata treba imati na umu da je uzorak u ovom dijelu istraživanja (mladi od 18 do 35 godina) bio prigodni te da se upitnik distribuirao preko Facebook stranice i društvenih mreža zbog čega rezultati nisu reprezentativni za populaciju. Visoki postotak ispitanika koji su nezadovoljni različitim aspektima ponude u Zadru ne mora odražavati stvarno stanje u populaciji mladih u Zadru. Štoviše, može se zaključiti da su mladi koji su nezadovoljni postojećim stanjem i željni promjena u gradu bili više motivirani za ispunjavanje upitnika. Bez obzira na to, rezultati su zanimljivi jer pružaju uvid u onu skupinu mladih koja je vrlo zainteresirana za budući Centar za mlade.

Tablica 176. Korelacijska matrica indeksa preferencija sadržaja u Centru za mlade i zadovoljstva pojedinim aspektima

	Zadovoljstvo: kultura	Zadovoljstvo: zabava	Zadovoljstvo: sportski sadržaji	Zadovoljstvo: sadržaji za mlade
kreativne radionice	-,093*	-,085*	-,010	-,091*
angažirano- edukativni sadržaji	-,062	-,077*	-,045	-,077*
kulturni sadržaji	-,102**	-,139**	-,028	-,132**
društvene igre	-,033	-,015	,026	-,034
plesne radionice	-,044	-,058	-,095*	-,057
glazbene radionice	-,044	-,086*	-,038	-,072
sportsko penjanje	-,072	-,105**	-,082*	-,084*
konvencionalno- pasivni sadržaji	,093*	-,015	,100**	,024

*Korelacije su značajne, $p < 0,05$; ** Korelacije su značajne, $p < 0,01$

Premda vrijednosti koeficijenta korelacije nisu visoke, indikativno je da je zadovoljstvo kulturom u negativnoj korelaciji s interesom za pohađanje kreativnih sadržaja i kulturnih sadržaja u Centru, dok je u pozitivnom odnosu prema konvencionalno-pasivnim sadržajima. Isto tako, veće zadovoljstvo zabavnim sadržajima i izlascima u gradu u negativnoj je korelaciji s nizom sadržaja u Centru za mlade, točnije s indeksima preferencija kreativnih radionica, angažirano-edukativnih sadržaja, kulturnih sadržaja, glazbenih radionica i sportskog penjanja. Slično vrijedi i za zadovoljstvo sadržajima za mlade u gradu. Zanimljivo je također uočiti da su ispitanici koji su zadovoljniji postojećom ponudom sportsko-rekreativnih sadržaja manje zainteresirani za plesne radionice i sportsko penjanje, dok su najviše zainteresirani za konvencionalno-pasivne oblike provođenja slobodnog vremena (kafić, klub). Ovi nalazi nedvojbeno ukazuju da su upravo mladi koji su nezadovoljni postojećom ponudom najviše zainteresirani za participaciju u različitim tipovima aktivnosti u Centru za mlade. Uspjeh ili neuspjeh Centra stoga bi mogao ovisiti ponajprije o njihovom privlačenju i uključivanju.

Odlazak iz grada

Kao što je vidljivo iz rezultata prikazanih u tablicama 177 i 178, većina ispitanika u široj populaciji mladih koji su sudjelovali u istraživanju ne namjerava otići iz Zadra (51,4%), dok o privremenom odlasku razmišlja nešto više od trećine ispitanika.

Tablica 177. Razmišljate li o odlasku iz grada?

	N	%
Da, trajno	105	15,1
Da, privremeno	233	33,5
Ne, ne planiram otići iz grada	357	51,4
Ukupno	695	100

Tablica 178. Ukoliko razmišljate o odlasku iz Zadra, gdje biste voljeli otići?

	N	%
ostat ću ovdje	347	49,9
u Zagreb	95	13,7
u neki drugi grad u Hrvatskoj	55	7,9
u inozemstvo	198	28,5
Ukupno	695	100

Koje su specifičnosti ispitanika koji razmišljaju o odlasku iz Zadra u usporedbi s ostalima? Kako bi se odgovorilo na ovo pitanje, provedene su bivarijatne analize kojima su testirane razlike s obzirom na sociodemografska obilježja, pokazatelje kulturne participacije i ukusa te s obzirom na zadovoljstvo različitim aspektima življenja u Zadru. Gledajući sociodemografske karakteristike, važno je prije svega primijetiti da ispitanici u najmlađoj skupini (od 18 do 23 godine) u najvećem postotku razmišljaju o privremenom odlasku iz Zadra (53,8%). S druge strane, ispitanici koji imaju više od 29 godina u najvećem postotku ne planiraju odlazak iz grada (66,2%), dok je taj udio nešto niži u dobnoj skupini između 24 i 29

(54,7%), a najniži u najmlađoj skupini (29,9%). Razlike s obzirom na spol nisu utvrđene, dok ostale razlike s obzirom na sociodemografska i socioekonomska obilježja ispitanika sukladne razlikama među dobnim skupinama. Drugim riječima, o odlasku iz Zadra u većoj mjeri razmišljaju ispitanici bez završenog visokog obrazovanja, ispitanici koji nemaju stalno zaposlenje u punom radnom vremenu te ispitanici koji mjesečno raspolažu s manje od 3000 kuna. U svim ovim skupinama prevladavaju osobe mlađe dobi.

Tablica 179. Razmišljate li o odlasku iz grada: razlike s obzirom na dob

	Od 18 do 23		Od 24 do 29		Od 30 do 35	
	N	%	N	%	N	%
Da, trajno	32	16,2	43	15,6	30	13,5
Da, privremeno	106	53,8	82	29,7	45	20,3
Ne, ne planiram otići iz grada	59	29,9	151	54,7	147	66,2
Ukupno	197	100	276	100	222	100

$$\chi^2 = 65,310, df = 4, p < 0,001$$

Razlike su nadalje testirane s obzirom na indekse posjećivanja kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja i indekse preferencija sadržaja u Centru za mlade. Kada je riječ o preferencijama različitih sadržaja u Centru za mlade, utvrđena je samo jedna statistički značajna razlika, i to s obzirom na indeks glazbenih radionica, na kojem veće prosječne vrijednosti postižu ispitanici koji razmišljaju o odlasku iz grada. I ovaj se nalaz može povezati s prethodno utvrđenim razlikama među dobnim skupinama.

S druge strane, utvrđene su statistički značajne razlike na svim aspektima zadovoljstva ponudom i sadržajima u Zadru. Kao što je vidljivo iz tablice, ispitanici koji žele trajno otići iz Zadra manje su zadovoljni svim aspektima ponude i sadržaja u gradu.

Tablica 180. Razlike u zadovoljstvu s obzirom na odluku o odlasku iz grada

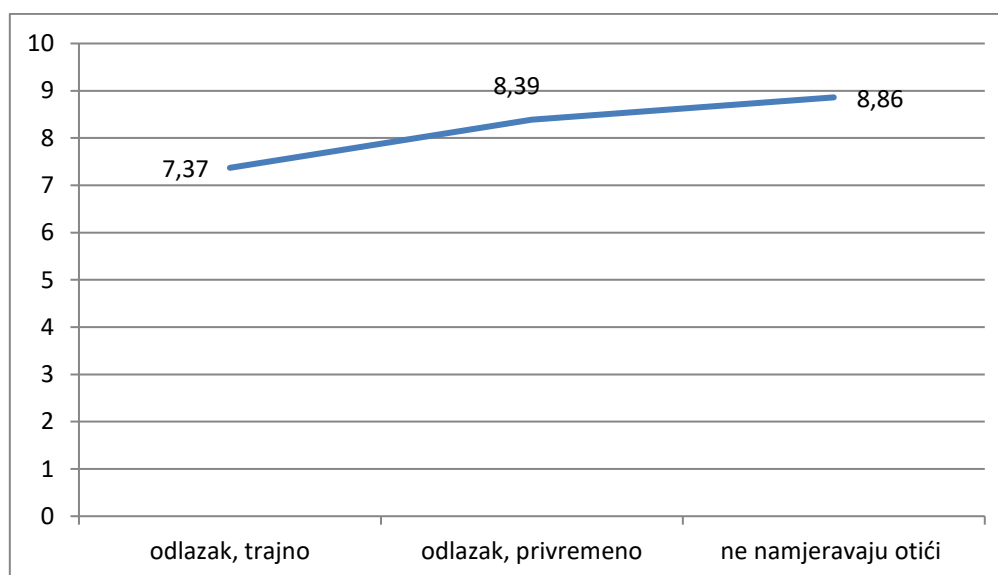
		Odlazak, trajno (1)	Odlazak, privremeno (2)	Ostanak (3)
Kulturna ponuda	M	2,82	3,76	3,71
	SD	1,66	2,13	1,92
	F	9,774**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		
Izlasci i zabava	M	2,22	2,94	3,03
	SD	1,4	1,86	1,85
	F	8,523**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		
Sport i rekreacija	M	4,22	5,0	5,07
	SD	2,21	2,44	2,42
	F	5,305**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		
Aktivnosti i sadržaji za mlade	M	2,49	3,03	3,17
	SD	1,46	2,04	2,21
	F	6,627**		
	post-hoc	1 vs. 2, 3		

Nastavak školovanja	M		3,04	3,58	3,97
	SD		2,00	2,04	2,21
	F	8,260**			
	post-hoc	1-3			
Perspektiva zaposlenja	M		2,25	3,19	3,10
	SD		1,66	2,18	2,10
	F	8,356**			
	post-hoc	1 vs. 2, 3			

$p < 0,01$

Također su testirane razlike s obzirom na indekse posjećivanja kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u gradu te s obzirom na indekse preferencija različitih sadržaja u budućem Centru za mlade. Kod posjećivanja utvrđena je samo jedna značajna razlika, i to na indeksu posjećivanja sportskih sadržaja, na kojem više vrijednosti ostvaruju ispitanici koji namjeravaju privremeno otići iz grada ili u njemu ostati, za razliku od ispitanika koji namjeravaju trajno otići. Kada je riječ o preferencijama sadržaja u Centru za mlade, razlika je utvrđena samo na indeksu glazbenih radionica za koje najmanji interes pokazuju oni koji žele ostati u gradu.

Grafički prikaz 40. Posjećivanje sportskih sadržaja: razlike s obzirom na odluku o odlasku iz grada

Kada je riječ o mogućim modelima upravljanja Centrom za mlade, rezultati analize pokazuju da ispitanici koji namjeravaju trajno otići iz grada pokazuju manji stupanj suglasnosti s upravljanjem koje bi vodili politički akteri ($M = 4,13$), za razliku od onih koji namjeravaju otići iz grada privremeno ($M = 5,21$) i onih koji namjeravaju ostati u Zadru ($M = 4,90$).

PREGLED NAJVAŽNIJIH REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Kulturni i ekonomski kapital

- rezultati istraživanja upućuju na intergeneracijski prijenos kulturnog kapitala, što znači da je kulturni kapital roditelja važan prediktor kulturne participacije mladih
- obrazovno postignuće roditelja srednjoškolaca i studenata na razini je prosječnih vrijednosti
- poduzorak šire populacije mladih pokazuje natprosječne vrijednosti objektiviranog i institucionaliziranog kulturnog kapitala
- ekonomski kapital nije se pokazao kao važan čimbenik distinkcije u kulturnim preferencijama i participaciji

Društveni kapital

- rezultati pokazuju da je društveni kapital mladih u Zadru nizak, pri čemu osobito zabrinjava rašireno nepovjerenje prema drugim ljudima: samo 8,6% učenika srednjih škola i 9,8% studenata smatra kako se većini drugih ljudi može vjerovati, što je u skladu s rezultatima drugih istraživanja na nacionalnim reprezentativnim uzorcima
- poduzorak šire populacije mladih pokazuje veću razinu generaliziranog povjerenja: 15,5% smatra da se drugim ljudima može vjerovati
- vrlo prisutno nepovjerenje u institucije, koje je izraženije među studentima nego kod učenika srednjih škola
- obrazovno-civilni sektor uživa najveće prosječno povjerenje, nakon čega slijedi državno-politički i medijski sektor
- 32,5% ispitanika u podzorku šire populacije mladih aktivno sudjeluje u radu jedne ili dvije udruge; u odnosu na druge skupine mladih (srednjoškolci i studenti) riječ je o iznadprosječno angažiranim mladim osobama

Posjećivanje kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja

- učenici srednjih škola znatno više posjećuju sportske sadržaje u odnosu na kulturne
- najposjećeniji sadržaji u srednjoškolskoj populaciji: sportsko-rekreacijski centar Višnjik (Banina), kino Cinestar, košarkaške i nogometne utakmice
- učenici strukovnih škola, a osobito oni koji pohađaju trogodišnje programe, pokazuju znatno manju razinu kulturne participacije u odnosu na učenike gimnazija
- objektivirani kulturni kapital roditelja (broj knjiga u kućanstvu) povezan je s većim interesom za posjećivanje kulturnih sadržaja
- najposjećeniji sadržaji u studentskoj populaciji: Gradska knjižnica Zadar, kino Cinestar, studentski klub Božo Lerotić i sportsko-rekreacijski centar Banina
- studenti koji nisu iz Zadra nisu u dovoljnoj mjeri integrirani u društveni i kulturni život grada, što se ogleda u nižim razinama posjećivanja kulturnih sadržaja
- visoko obrazovanje roditelja povezano je s većom razinom studentske participacije u društvenom i kulturnom životu
- ispitanici u skupini šire populacije mladih znatno više posjećuju sadržaje u organizaciji udruga i organizacija nezavisne kulturne scene od ostalih skupina

- najposjećeniji sadržaji u široj populaciji mladih: Gradska knjižnica Zadar, sportsko-rekreacijski centar Banina, kino Cinestar, sadržaji u organizaciji nezavisne scene
- ispitanici koji imaju viši stupanj obrazovanja, veći broj knjiga u kućanstvu te čiji roditelji imaju završeno tercijarno obrazovanje češće posjećuju elitno-alternativne sadržaje
- vrlo nizak postotak učenika i studenata posjećuje programe zadarskih kulturnih i glazbenih festivala

Posjećivanje ugostiteljsko-zabavnih objekata

- posjećivanje kafića i klubova dobar indikator kulturnih i glazbenih preferencija
- učenici srednjih škola pokazuju najmanje interesa za rokersko-alternativne sadržaje, dok su najviše orijentirani prema konvencionalnim i popularnim mjestima
- studenti i studentice više naginju komercijalnim i konvencionalnim mjestima, kao i onima koji su u blizini Sveučilišta, dok su znatno manje zainteresirani za rokersko-alternativna mjesta
- poduzorak šire populacije mladih u usporedbi s ostalim skupinama pokazuje najveći interes za alternativno-rokerska mjesta

Glazbene preferencije

- uzorak srednjoškolaca u prosjeku preferira konvencionalno-tradicionalne glazbene žanrove, dok su suvremeni, elitni i alternativni glazbeni pravci na periferiji njihovih interesa
- studentska populacija pokazuje nešto veći pomak prema manje konvencionalnim i tradicionalnim žanrovima u odnosu na srednjoškolski uzorak
- poduzorak šire populacije mladih više je orijentiran na suvremenu i „klasičnu“ urbanu glazbu, bilo da je inozemnog ili domaćeg karaktera

Preferencije sadržaja u Centru za mlade

- sadržaji koje najveći dio učenika želi posjećivati u budućem Centru za mlade: kafić, klub, koncerti, filmske projekcije
- preferencije srednjoškolaca u skladu s ostalim rezultatima koji pokazuju da većina srednjoškolske populacije naginje konvencionalnim sadržajima (kafić, kino, klub) i sadržajima koji ne zahtijevaju dodatni angažman
- u usporedbi sa studentima i širom populacijom mladih, učenici su uglavnom nezainteresirani za većinu ponuđenih sadržaja
- učenici trogodišnjih strukovnih škola pokazuju značajno manji interes za sve vrste sadržaja u Centru za mlade
- s porastom broja knjiga u kućanstvu raste i interes učenika za sudjelovanjem u sadržajima različitog profila, osim kada je riječ o posjećivanju kafića, kluba i koncerata, odnosno konvencionalno-klupskih sadržaja
- može se zaključiti da je srednjoškolska populacija u Zadru prepuštena komercijalnim oblicima zabave poput kafića, klubova i popularnih lanaca brze prehrane te da samo manjina učenika i učenica uopće pokazuje interes za dodatnim aktivnostima osim sportsko-rekreacijskih
- sadržaji koje najveći dio studenata i studentica želi posjećivati: koncerti, kafić, filmske projekcije i klub

- u usporedbi sa srednjoškolcima, studenti također naginju konvencionalnim oblicima zabave i provođenja slobodnog vremena, ali ipak pokazuju više interesa za kulturne sadržaje
- studentska populacija više od srednjoškolske zainteresirana za različite sadržaje
- primjetan je veliki interes studentske populacije za postojanje Centra koji bi omogućio sudjelovanje u raznolikim aktivnosti poput radionica i drugih interaktivnih sadržaja
- u usporedbi s reprezentativnim uzorcima srednjoškolaca i studenata, šira populacija mladih je znatno više zainteresirana za budući Centar za mlade (upitnik je imao najveći odaziv kod mladih koji su zainteresirani za takav Centar i ujedno nezadovoljni postojećom ponudom sadržaja u gradu)
- sadržaji koje najveći dio ispitanika u poduzorku šire populacije mladih želi posjećivati: koncerti, filmske projekcije, kafić, glazbene slušaonice
- u usporedbi s učenicima srednjih škola, koji su najčešće navodili zabavne pa čak i komercijalne sadržaje, te sa studentima, a koji su češće od ostalih dviju skupina navodili kulturno-umjetničke programe, šira populacija mladih pokazuje najviše interesa za praktičnije sadržaje i radionice
- s dobi ispitanika (iznad 23 godine) opada interes za posjećivanje kafića i kluba u Centru za mlade, dok istodobno raste interes za kulturne sadržaje i radionice različitog profila
- značajan dio mladih pokazuje želju za aktivnijim sudjelovanjem i angažmanom oko Centra za mlade (npr. kroz osmišljavanje sadržaja): u reprezentativnom studentskom uzorku 34,6% ispitanika se želi osobno angažirati oko Centra, dok je taj udio još veći u poduzorku šire populacije mladih: 44,9%
- studenti koji su spremni na osobni angažman oko Centra češće posjećuju elitne, elitno-alternativne i studentsko-konvencionalne sadržaje
- studenti koji su se spremni angažirati oko Centra za mlade specifični su po kulturnim i glazbenim preferencijama, odnosno pokazuju veći interes za suvremene urbane sadržaje i glazbene žanrove, dok su manje skloni konvencionalno-popularnim i narodno-zabavnim sadržajima
- izražen je interes za mogućnost slobodnog korištenja dijela prostora Centra, u vidu dnevnog boravka koji bi bio otvoren za korisnike i u kojem bi bilo moguće organizirati različite društvene i zabavne aktivnosti
- u odgovorima na otvoreno pitanje izraženo je nezadovoljstvo nedostatkom infrastrukture koja bi zadovoljila potrebe studentske populacije (npr. studentska ambulanta, dobro opremljena knjižnica), odnosno potrebe za odgovarajućom infrastrukturom koja bi zadovoljila raznolike kulturno-umjetničke i sportsko-rekreativne potrebe mladih kao što je, primjerice, adekvatna dvorana za sportsko penjanje (osobito izraženo u poduzorku šire populacije mladih)

Programska koncepcija i djelovanje Centra za mlade

- u srednjoškolskom uzorku mogu se razlikovati dvije programske koncepcije Centra: umjetničko-angažirana i društveno-obrazovna koncepcija
- srednjoškolci su više skloni ideji Centra za mlade kao društveno-obrazovnog centra
- slično kao i u srednjoškolskom, i u studentskom uzorku mogu se razlikovati dvije koncepcije: umjetničko-aktivistički i društveno-kulturni centar
- studenti i studentice više naginju ideji Centra za mlade kao društveno-kulturnog centra

Upravljanje Centrom za mlade

- učenici srednjih škola najviše vrednuju rješenja u kojima udruge mladih, studentske udruge, stručnjaci za rad s mladima i Savjet mladih Grada Zadra vode glavnu riječ, dok se kao najmanje popularne opcije za upravljanje Centrom izdvajaju grad Zadar, Zadarska županija i mladeži političkih stranaka
- faktorska analiza upravljačkih preferencija učenika i učenica srednjih škola u Zadru pokazuje grupiranje u dvije temeljne kategorije: civilno-stručni i političko-profesionalni
- slično kao i učenici, i studenti prednost daju udrugama mladih, studentskim udrugama i stručnjacima za rad s mladima, dok je kreativni direktor/ica odnosno umjetnički ravnatelj/ica na četvrtom mjestu
- slično kao i srednjoškolci, i studenti pokazuju iznimno nisku razinu povjerenja kada su u pitanju akteri gradske uprave i politički akteri
- preferencije studenata i studentica po pitanju upravljačke politike svrstavaju se u tri specifične kategorije: mladi i nezavisna scena, politički akteri te umjetničko-stručni akteri, pri čemu umjetničko-stručni segment u kombinaciji s akterima civilnog sektora i nezavisne kulturne scene ima jasan prioritet u upravljačkim preferencijama
- šira populacija mladih također najviše povjerenja ima u udruge mladih, dok su na drugom mjestu stručnjaci za rad s mladima, a potom slijedi konzorcij sačinjen od predstavnika institucija, nezavisne scene, stručnjaka i građana, dok je na četvrtom mjestu kreativni direktor/ica odnosno umjetnički ravnatelj/ica
- grupiranje upravljačkih preferencija šire populacije mladih istovjetno grupiranju upravljačkih preferencija studentskog uzorka, odnosno vidljive su tri specifične kategorije: mladi i nezavisna scena, politički akteri i profesionalno-stručni akteri
- kao i kod studentske populacije, jasna je preferencija prema stručnim i nezavisnim akterima kao rješenjem za upravljački model Centra, dok najmanju popularnost uživaju politički akteri
- veća sklonost prema elitno-rokerskom skupu glazbenih žanrova statistički je značajno povezana s većom sklonosti ispitanika za prihvaćanjem nezavisne kulturne scene kao upravljačkog modela budućeg Centra za mlade, dok je veća sklonost narodno-zabavnim žanrovima povezana s preferencijama prema političkim akterima

Zadovoljstvo ponudom i sadržajima

- u usporedbi sa studentima i širom populacijom mladih, učenici srednjih škola zadovoljniji su ponudom različitih sadržaja i kvalitetom života u gradu
- učenici gimnazija pokazuju manje zadovoljstvo u usporedbi s učenicima strukovnih škola
- učenici koji su nezadovoljni postojećom ponudom u gradu pokazuju veći interes za različite sadržaje u Centru za mlade
- većina učenika razmišlja o trajnom ili privremenom odlasku iz Zadra nakon što završi školovanje, dok nešto iznad četvrtine (26,8%) planira ostati u Zadru.
- učenici koji dolaze iz obitelji višeg kulturnog kapitala, odnosno boljih obrazovnih i kulturnih resursa, svoju budućnost ne vide u Zadru
- studenti i studentice su najmanje zadovoljni ponudom zabavnih sadržaja i izlazaka

- većina studenata razmišlja o trajnom odlasku iz Zadra nakon što završi studij, dok nešto iznad četvrtine (26,8%) planira ostati u Zadru.
- studenti koji planiraju trajno otići iz Zadra nezadovoljniji kulturnom ponudom, izlascima i zabavom, sportsko-rekreacijskim sadržajima te ponudom aktivnosti i sadržaja za mlade.
- u usporedbi s ostale dvije skupine, ispitanici u široj populaciji mladih najmanje su zadovoljni ponudom i sadržajima u gradu, međutim najmanje razmišljaju o odlasku iz grada
- mladi koji su nezadovoljni postojećom ponudom u gradu ujedno su najviše zainteresirani za participaciju u različitim tipovima aktivnosti u Centru za mlade

POPIS LITERATURE

- Bežovan, G., Zrinščak, S., Vugec, M. (2005). *Civilno društvo u procesu stjecanja povjerenja u Hrvatskoj i izgradnje partnerstva s državom i drugim dionicima*. Zagreb: CERANEO, CIVICUS.
- Bourdieu, P. (1983). Ökonomisches kapital, kulturelles Kapital, soziales Kapital. U: *Soziale Ungleichheiten (Sozialen Welt, Sonderheft 2)*. Göttingen: Verlag Otto Schwartz, str. 183–198.
- Bourdieu, P. (2011 [1979]). *Distinkcija. Društvena kritika suđenja*. Zagreb: Antibarbarus.
- DiMaggio, P. (1987). Classification in art. *American Sociological Review*, 52: 440-455.
- DiMaggio, P. (1982). Cultural capital and school success: The impact of status culture participation on the grades of U.S. high school students. *American Sociological Review*, 47 (2): 189-201.
- Doolan, K. (2009). *'My dad studied here too': Social inequalities and educational (dis)advantage in a Croatian higher education setting*. (Neobjavljena doktorska disertacija). Sveučilište u Cambridgeu, Cambridge.
- Državni zavod za statistiku (2011). *Popis stanovništva 2011*.
- Gans, H., (1999 [1974]). *Popular Culture and High Culture: An Analysis and Evaluation of Taste*. Basic Books, New York.
- Ilišin, V., Spajić-Vrkaš, V. (2017). *Generacija osujećenih: Mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
- Kraaykamp, G., van Eijck, K. (2010). The intergenerational reproduction of cultural capital: A threefold perspective. *Social Forces*, 89 (1): 209-231.
- Kraaykamp, G., Nieuwebeerta, P. (2000). Parental background and lifestyle differentiation in Eastern Europe: Social, political and cultural intergenerational transmission in five former socialist societies. *Social Science Research*, 29(1), 92–122.
- Krolo, K., Marčelić, S., Tonković, Ž. (2016). Roditeljski kulturni kapital kao odrednica kulturnih preferencija mladih. *Društvena istraživanja*, 25 (3): 329-351.
- Nagel, I., Ganzeboom, H. (2002). Participation in legitimate culture: the effects of family and school from adolescence to adulthood. *Netherlands Journal of Social Sciences*, 38, 102–120.
- Nagel, I. (2010). Cultural participation between the ages of 14 and 24: Intergenerational transmission or cultural mobility? *European Sociological Review*, 26(5), 541–556.
- Rogoznica, N. (2014). Zadar: prenamjena na komad. U: Kardov, K. i Tabak, I. (ur.). *Kome propadaju bivše vojne nekretnine? Iskustva prenamjene u Hrvatskoj*. Zagreb: Centar za mirovne studije i Zavod za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, str. 137-171.

Šalaj, B. (2007). *Socijalni kapital*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

ter Bogt, T. F. M., Delsing, M. J. M. H., van Zalk, M., Christenson, P. G. i Meeus, W. H. J. (2011). Intergenerational continuity of taste: Parental and adolescent music preferences. *Social Forces*, 90(1): 297–319.

Tonković, Ž., Krolo, K., Marčelić, S. (2020). *Kulturne potrebe i kulturni kapital mladih u gradovima na jadranskoj obali*. Zadar, Zagreb: Sveučilište u Zadru, Hrvatska sveučilišna naklada (u pripremi).

Tonković, Ž., Krolo, K., Marčelić, S. (2014). Kulturna potrošnja i glazbene preferencije: razvoj tipologije na primjeru Zadra, *Revija za sociologiju*, 44 (3): 287-315.

Tonković, Ž., Pepić, N. (2013). *Strategija razvoja nezavisnog kulturnog sektora grada Zadra*.

Vidović, D. (ur.) *Uradimo zajedno. Prakse i tendencije sudioničkoga upravljanja u kulturi u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Zaklada Kultura nova.

Willekens, M., Lievens, J. (2014). Family (and) culture: The effect of cultural capital within the family on the cultural participation of adolescents. *Poetics*, 42: 98-113.